

INFORMATIEF DOCUMENT BIJ HET BESLUIT VAN 23 MAART 2014 VAN DE VLAAMSE REGERING
TOT AANWIJZING VAN DE SPECIALE BESCHERMINGSZONE 'BE2400010 - VALLEIGEBIED TUSSEN
MELSBROEK, KAMPENHOUT, KORTENBERG EN VELTEM' EN TOT DEFINITIEVE VASTSTELLING VAN
DE BIJBEHORENDE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN PRIORITEITEN

Ter informatie voor de lezer en gebruiker van dit rapport

Dit rapport is het rapport, opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos, dat de onderbouwing bevat van en de basis vormde voor de eerste principiële beslissing van de Vlaamse regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.

Na deze eerste principiële goedkeuring en na afwerking van alle rapporten werd een optimalisatie-oefening gehouden op Vlaamse schaal (kalibratie-oefening). Naar aanleiding hiervan werden de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen voor alle rapporten geoptimaliseerd. De instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen in hoofdstuk 8 van dit rapport zijn dus niet meer van toepassing. Ook de in voorgaande hoofdstukken opgenomen onderbouwing van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen is hierdoor niet meer actueel ten opzichte van de definitief goedgekeurde instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen.

We wijzen er dan ook op dat dit rapport aanzien moet worden als informatief document. De definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen gebeurde op 23 maart 2014. Enkel dit besluit van de Vlaamse regering tot definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelstellingen d.d. 23 maart 2014 heeft juridische kracht.

De definitief goedgekeurde instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen zijn raadpleegbaar op de website www.natura2000.vlaanderen.be.

RAPPORT 11

Instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones

BE2400010 Valleigebied tussen Melsbroek, Kampen-
hout, Kortenberg en Veltem

Documentinformatie	S-IHD-rapport BE2400010 – Valleigebied tussen Melsbroek, Kampen- hout, Kortenberg en Veltem - definitief rapport
Statuut van het rap- port	Voorliggend rapport is het definitief rapport dat is opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos en dat de basis vormt voor de beslissin- gen van de Vlaamse Regering over de specifieke instandhoudingsdoel- stellingen.
Auteur	AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS
Documentnummer	02 04 01 101203
Datum	30/05/2011

Technische fiche

De technische fiche bevat de Europees te beschermen habitats en soorten, waarvoor in dit rapport instandhoudingsdoelstellingen worden opgesteld. Dit zijn de habitats en soorten die besproken worden in hoofdstuk 8 van dit rapport en die vallen onder minimum één van onderstaande voorwaarden:

- De habitat of soort werd aangemeld bij de voordracht van het gebied als Speciale Beschermingszone
- De habitat of soort komt voor in het gebied, ongeacht of het werd aangemeld
- De habitat of soort werd door de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen aan het gebied gekoppeld

In uitzonderlijke gevallen kan voor een habitat of soort die aan minimum één van deze voorwaarden voldoet toch beslist worden geen instandhoudingsdoelstellingen op te maken. Deze wordt niet in de technische fiche opgenomen. In voorkomend geval wordt dit in het rapport gemotiveerd.

INFORMATIEF DOCUMENT

SBZ-H	BE2400010 Valleigebied tussen Melsbroek, Kampenhout, Kortenberg en Veltem
Provincie	Vlaams-Brabant
Gemeenten	Herent, Kampenhout, Kortenberg, Steenokkerzeel, Zemst, Vilvoorde en Machelen
Habitattypes Bijlage I	<p>3140 Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische Chara spp. Vegetaties</p> <p>6230* Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)*</p> <p>6410 Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)</p> <p>6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones</p> <p>6510 Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)</p> <p>7140 Overgangs- en trilveen</p> <p>7210 Kalkhoudende moerassen met Cladium mariscus en soorten van het Caricion davallianae*</p> <p>7220* Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion)*</p> <p>7230 Alkalisch laagveen</p> <p>9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)</p> <p>9160 Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli</p> <p>91E0* Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)*</p>
Soorten Bijlage II	Bittervoorn - Rhodeus sericeus amarus Zeggekorfslak - Vertigo moulinsiana
Soorten Bijlage III	Brandt's vleermuis/Gewone baardvleermuis - Myotis brandtii/Myotis mystacinus Franjestaart - Myotis nattereri Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - Pipistrellus species Watervleermuis - Myotis daubentonii Rosse vleermuis - Nyctalus noctula Gewone grootoorvleermuis/Grijze grootoorvleermuis - Plecotus auritus/austriacus

* Europees prioritair habitatype

Essentie van rapport

Om de biodiversiteit in de toekomst de noodzakelijke kansen te geven, is op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn een netwerk van Europees beschermde gebieden aangeduid: het Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 62 Natura 2000-gebieden aangeduid, ook speciale beschermingszones (SBZ's) genoemd. Deze gebieden zijn belangrijk om kansen te geven aan soorten en habitats die overal in Europa bedreigd en/of kwetsbaar of zeldzaam zijn. België heeft de verplichting om voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsmaatregelen te nemen om een gunstige staat van instandhouding te bereiken voor de Europees te beschermen habitats en soorten. Er is gekozen om het kader daarvoor, met name instandhoudingsdoelstellingen op te maken in overleg met de belangengroepen. Hierin worden uitspraken gedaan over de na te streven oppervlakte en kwaliteit van habitats en (leefgebieden van) populaties van soorten. Bijvoorbeeld welke oppervlakte heidehabitat en hoeveel broedparen Roerdomp worden nagestreefd binnen een bepaald Natura-2000 gebied. Op basis van de instandhoudingsdoelstellingen per SBZ moeten in de toekomst de nodige instandhoudingsmaatregelen genomen worden.

Over welk gebied gaat het hier?

Het habitatrichtlijngebied "Vallei tussen Melsbroek, Kampenhout, Kortenberg en Veltem" ligt in de provincie Vlaams-Brabant. In totaal is het 1445 ha groot. De negen deelgebieden liggen verspreid over de gemeenten Steenokkerzeel, Kampenhout, Kortenberg, Herent, Zemst, Vilvoorde en Machelen.

Typisch voor deze valleigebieden van de Molenbeek en de Weesbeek is dat zij onder invloed staan van kalkrijk grondwater. De grote hoeveelheden nutriëntarme, kalkrijke kwel die in een aantal zones aan de oppervlakte komt is bepalend voor de uitzonderlijke natuurwaarden in deze gebieden. Dit zorgt immers voor het voorkomen van voor Vlaanderen zeer zeldzame moeras-, vijver- en graslandbiotopen.

Op de kaart onderaan deze essentie worden de verschillende deelgebieden gesitueerd.

Wie is actief in het gebied?

Ongeveer 85 % van deze SBZ heeft een natuur-, groen- of bosbestemming. 70% is ook effectief bos. Landbouw is de enige andere ruimtelijke bestemming met een noemenswaardig aandeel (circa 14%). De belangrijkste beken in deze SBZ, de Bare-, de Molen- en de Weesbeek, worden beheerd door de provincie Vlaams-Brabant.

Het grootste deel van het gebied is in private eigendom. Ongeveer 15% van de totale oppervlakte van het gebied wordt momenteel beheerd door de natuurvereniging Natuurpunt. Ongeveer 5% wordt actief beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos en eenzelfde aandeel bos van andere openbare eigenaars wordt door het Agentschap technisch beheerd.

Voor welke Europese natuur is dit gebied belangrijk?

Het gebied is van belang voor 12 Europese habitattypes en 12 Europese soorten (vnl. vleurmuizen). In het rapport wordt specifiek ingegaan op elk van deze habitattypes en soorten en worden doelstellingen geformuleerd. Hierbij werden de volgende algemene principes gehanteerd:

- Instandhoudingsdoelen worden in eerste instantie gerealiseerd door kwaliteitsverbetering. Effectieve uitbreiding en/of omvorming, waarbij Europese natuurtypen worden gerealiseerd op plaatsen die momenteel geen of nauwelijks natuurwaarden kennen, worden toegepast indien de doelen niet bereikt kunnen worden door kwaliteitsverbetering;
- Versterking van natuurwaarden vindt in eerste instantie plaats aansluitend aan bestaande kernen met natuurwaarden en op de geëigende locatie met potenties. Hierdoor wordt op de meest efficiënte manier een bepaald minimumareaal bereikt en het natuurbeheer het meest kostenefficiënt georganiseerd;
- Het realiseren van de doelen voor de Europees te beschermen habitats en soorten wordt zoveel als mogelijk ruimtelijk gecombineerd en gerealiseerd op locaties waarbij er het kleinste ruimtebeslag nodig is (= principe van zuinig ruimtegebruik en optimale ruimtelijke allocatie);
- Er wordt actief gezocht naar samenwerking met alle partners voor het realiseren van de doelen.

De habitattypen en soorten binnen de 'Vallei tussen Melsbroek, Kampenhout, Kortenberg en Veltem' kunnen worden gegroepeerd in volgende natuurclusters: (a) **bossen**, (b) **ruigtes en graslanden**, en (c) **open water en moerasvegetaties**. Voor elk van deze natuurclusters wordt kort het belang geschetst. Tevens wordt ingegaan op de aandachtspunten (knelpunten) en de belangrijkste doelen.

Bossen Bijna 50% (670 ha) van deze SBZ bestaat uit Europese boshabitattypes. De overige habitattypes nemen slechts 5% van de SBZ in. De boshabitattypes betreffen zowel vochtige tot natte valleibossen als droge bossen¹.

Teveel exoten en te weinig dood hout zijn belangrijke knelpunten waar deze bossen mee te kampen hebben. Voor veel habitattypische soorten (waaronder zwarte specht en tal van vleermuizen) zijn deze bossen bovendien ook versnipperd (met allerlei randeffecten als rustverstoring en genetische isolatie tot gevolg) en zijn er onvoldoende oude en dode bomen, open plekken en mantel- en zoomvegetaties aanwezig. Een verdere verschuiving naar eerder vochtige dan natte bossen door verdroging dient ook vermeden te worden. Zowel op vlak van structurele verbondenheid als op vlak van kwaliteit zijn er dus verbeteringen nodig aan de boshabitattypes.

Bovenop het bestaande oppervlak aan Europese boshabitattypen (670 ha) wordt in dit gebied daarom een toename met **200 ha** tot doel gesteld. Voornamelijk de vochtige tot natte bostypen dienen in oppervlakte toe te nemen door **omvorming van bossen gekenmerkt door een hoog aandeel niet inheemse boomsoorten**. In de voorgestelde toename zit ook **60 ha effectieve bosuitbreiding** vervat, vnl. in deelgebieden 4-5, waar het bosareaal van Kastanje- en Silsombos kan ontsnipperd worden. De bosuitbreidingen mogen er echter niet gebeuren ten koste van de beoogde graslandhabitattypen en ook niet ten koste van de regionaal belangrijke open biotopen (zie onder ecocluster 'graslanden en ruigtes').

Een andere prioritaire doelstelling betreft het **kwalitatief versterken** van deze bossen, via het optimaliseren van de waterhuishouding en via het nemen van faunagerichte maatregelen.

Graslanden en ruigtes Hooilanden die voldoen aan de kenmerken van een Europees habitatype², nemen slechts een klein aandeel (5 ha) van deze SBZ. Ze komen bovendien verspreid voor in het gebied (versnipperd). Binnen deze 'hooilanden' zijn ook de voor de streek typische blauwgraslanden begrepen. Dit habitatrichtlijngebied is voor dit Europees habitatype 'essentieel' voor het behoud op Vlaams niveau.

Naast versnippering is een ander belangrijk knelpunt voor de graslandhabitattypen kwaliteitsverlies door inspoeling van vervuilende stoffen, alsook door een onaangepast beheer en problemen met de waterhuishouding (verdroging, overstroming met vuil water).

De graslanden dienen dus zowel op vlak van structurele verbondenheid als op vlak van **kwaliteit versterkt** te worden door (1) uitbreidingen en verbindingen, (2) via het optimaliseren van de waterhuishouding en (3) via een natuurgericht beheer.

De natuurgericht beheerde hooilanden mogen geen geïsoleerde eilanden zijn te midden van grote bos- of landbouwcomplexen. Er moet een voldoende afwisselend landschap beoogd worden, dat naast boshabitattypen en naast regionaal belangrijke biotopen (zoals bv. dotter-, kamgras- en zilverschoongraslanden) en naast watergebonden habitats ook bestaat uit minstens **80 ha van dit type hooilanden**.

De realisatie van dat minstens 80 ha grote hooilandnetwerk behelst op zo'n 75 ha 'hooilandherstel'. Dit gebeurt bij voorkeur vanuit momenteel verlaten of met populieren beplante graslanden waar nog relictsoorten van de beoogde graslandhabitattypen voorkomen (15 à 25 ha). Daarnaast dienen bestaande vaak bemeste graslanden te worden omgevormd naar meer extensief beheerde graslanden (± 50 ha).

Ongeveer 60 ha (4 %) van deze SBZ bestaat uit Europese 'zoomvormende' ruigtes³. In dit aandeel zitten ook regionaal belangrijke moerasspirearuigtes, vaak verlaten of met populier beplante hooilanden, vervat. Met het oog op het bereiken van het hierboven vermelde ecologisch graslandnetwerk (80 ha), wordt een klein deel van deze ruigtes opnieuw hersteld naar hooiland². Een wat groter deel (bijna 20 ha) zal bijdragen aan de te versterken alluviale bos-

¹ Het betreft de habitattypes 91E0 (alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)), 9160 (Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen van *Carpinus betuli*) en 9120 (Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*) (incl. overgangen van zuurminnende eikenbossen))

² Het betreft de habitattypes 6230, (Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa), 6510 (Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)) en 6410 (Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion))

³ Het betreft habitatype 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

habitattypes. Binnen dit habitatrictlijngebied is het evenwel de bedoeling om **40 ha kwaliteitsvolle vochtige ruigtes te behouden**, o.m. tvv zeggekorfslak; hiervoor is vaak ook omvorming nodig vanuit populierenbossen. Ten voordele van faunasoorten, waaronder de vleermuizen, wordt ook ingezet op het creëren van mantel- en zoomvegetaties (van tenminste 5 m breed) tussen (nieuw) hooiland en bos.

Al deze habitattypes zullen voornamelijk in de deelgebieden 2b en 4-5 (voor de ruigtes vooral deelgebied 5) een voldoende tot goede staat van instandhouding moeten bereiken. De kwaliteit ervan kan verbeterd worden door het toepassen van een **aangepast beheer**, door het **verbeteren van de kwel** en door het **voorkomen van bemesting, van verbossing en van herbicidengebruik**.

Open water en moerasvegetaties

In deze SBZ zijn enkele Europese moerashabitattypes⁴ over kleine oppervlakten aanwezig (< 0,5 ha). Kalkhoudend open water⁵ is over 4,5 ha aanwezig.

Ondanks de beperkte oppervlakte zijn deze habitattypen van uitzonderlijke kwaliteit en zijn er nog potenties tot ontwikkeling aanwezig. Deze SBZ is als essentieel aangeduid voor het behoud van deze moeras- en vijverhabitattypes op Vlaams niveau. Omdat de ontwikkelingskansen het grootste zijn nabij de bestaande habitattypes wordt daar, naast behoud, ook uitbreiding van deze habitattypes tot doel gesteld, met name **2 ha extra kalkhoudend open water en tot 3 ha extra Europese moerashabitattypes**.

Kwalitatieve verbeteringen zijn nodig: verruiging met riet en een te grote sliblaag (nadelig voor kranswieren) dient voorkomen te worden.

Welke inspanningen zijn prioritair voor het realiseren van de doelen?

Voor de verschillende voorkomende habitats en soorten zijn doelen geformuleerd. Voor een aantal doelstellingen zijn bijkomende inspanningen noodzakelijk. De inspanningen kunnen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. Niet al deze inspanningen zijn op dezelfde termijn realiseerbaar. De realiseerbaarheid hangt onder andere af van de kostprijs van de inspanningen, de maatschappelijke context en de technische kennis. Er wordt onderstreept dat het uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het gebied zullen oplossen en niet alle doelen zal weten te bewerkstelligen. De hieronder opgelijste acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritair inspanningen. Deze inspanningen zijn ruimtelijk gesitueerd op figuur 8.1. in bijlage.

Herstel van blauwgraslanden in Torfbroek, Silsom- en Snijselsbos

Het tot doel gestelde landschapsecologische graslandnetwerk bestaat voor een deel uit blauwgraslanden⁶, waarvoor dit habitatrictlijngebied essentieel is. Om het graslandnetwerk te versterken wordt effectief hooilandherstel op 15 à 25 ha tot doel gesteld (en uitbreiding vanuit bestaande graslanden op ± 50 ha). Wellicht zal ongeveer 20% hiervan evolueren naar blauwgrasland; de rest worden andere hooilandtypes.

Bij dit hooilandherstel wordt bij voorkeur vertrokken van verlaten of vaak met populieren beplante graslanden, waar nog relictten van de bedoelde graslandtypes voorkomen. Andere mogelijkheid zijn plaatsen met een explicieter landbouwverleden, namelijk vanuit nog enigszins schrale graslanden. Waar deze relictten nog voorkomen, zoals in bestaande natuurreservaten in Torfbroek, Silsom- en Snijselsbos (deelgebieden 2b, 3 en 5b), zijn de potenties voor herstel van deze zeldzame types hooiland het grootst. Het natuurgericht beheer ervan kan mogelijk uitgevoerd worden door landbouwers. Waar het beheer technisch moeilijk ligt of economisch niet rendabel is, kunnen terreinbeherende verenigingen of het Agentschap voor Natuur en Bos deze taak op zich nemen.

Versterken en beschermen van de water- en moerashabitats in Torfbroek en Silsombos

In de G-IHD wordt deze SBZ als zeer belangrijk naar voor geschoven voor kalktuf en kalkmoerasvegetaties⁷ en als essentieel voor kalkhoudend open water en voor alkalisch laagveen

⁴ Het betreft de habitattypes 7140 (Overgangs- en trilveen), 7210 (Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae*), 7220 (Kalktufbronnen met tufsteenformatie (*Cratoneurion*)) en 7230 (Alkalisch laagveen)

⁵ Het betreft habitattype 3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met bentische *Chara* spp. Vegetaties

⁶ Het betreft habitattype 6410 (Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (*Eumolinion*))

⁷ Het betreft de habitattypes 7210 (Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae*) en 7220 (Kalktufbronnen met tufsteenformatie (*Cratoneurion*))

en overgangs- en trilveen⁸. Deze habitattypes komen vaak beperkt, maar toch hoog kwalitatief, voor in Torfbroek.

De historische versnippering van het gebied zorgt er samen met de beperkte abiotische optimale omstandigheden (kalkrijke kwel) voor dat er momenteel echter weinig speelruimte is voor uitbreiding van deze habitattypen. Daarom wordt als beperkt doel gesteld: 2 ha extra kalkhoudend open water en tot 3 ha extra Europese moerashabitattypes. Dit is mogelijk in Torfbroek en Silsombos (deelgebied 3 en 5). Deze types zullen er een periodiek natuurgericht beheer krijgen (rietmaaien, gefaseerde slibruiming, ...).

Naast deze uitbreiding wordt er ook ingezet op een kwaliteitsverbetering; zie verder bij prioritaire acties 'bufferen van hoog kwalitatieve habitattypen' en 'verbetering van het oppervlaktewater'.

Bufferen van hoog kwalitatieve habitattypen in Torfbroek

Verscheidene hoog kwalitatieve, maar kwetsbare habitattypen⁹ in Torfbroek (deelgebied 3) zijn potentieel bedreigd door verhoogde concentraties aan vervuilende stoffen (chloriden, sulfaten, ammonium en kalium) in het grondwater. Om te vermijden dat deze habitattypes hierdoor achteruitgaan of verdwijnen is nader onderzoek naar de instroming vereist en dient het aanwezige stort te worden verwijderd of afgedekt. In het licht van de IHD kunnen hier in bepaalde 'buffer'zones eventueel ook maatregelen uit voortvloeien, zoals het beperken van mest- en bestrijdingsmiddelen (deelgebied 3).

Versterken van de bossen

Meer dan 70% van de SBZ bestaat uit bos en 50% uit Europees te beschermen boshabitattypen. Zowel de kwaliteit als de omvang van deze boskernen is momenteel vaak onvoldoende om het voortbestaan als habitattypen en de overleving van de habitattypische soorten te kunnen garanderen. Gezien het grote aandeel privé-bossen (70% van de bossen) is een intensieve samenwerking nodig met verschillende partners om een voldoende verbetering van de boshabitattypen te realiseren.

De landschapsecologische versterking bestaat erin 140 ha van de momenteel niet-habitatwaardige bossen met veelal niet-inheemse boomsoorten om te vormen naar één van de Europese boshabitattypen en dit voornamelijk in Floordam-, Helle-, Snijssele-, Kareel- en Silsombos. Het bosareaal wordt daarnaast verder ontsnipperd via 60 ha effectieve bosuitbreiding (vnl. nabij Kastanje- en Silsombos en in bepaalde mate ook nabij Floordam- en Snijsselebos). Voor de boshabitattypen (in alle deelgebieden) is de kwaliteitsdoelstelling verder ook minder exoten, meer oude bomen, meer dood hout, meer open plekken, meer mantelzoomvegetaties (zie ook volgende prioriteit) en meer rustzones. De uitdaging bestaat er dus in de boscijneraren ervan te overtuigen om bij het multifunctioneel bosbeheer de ecologische functie voldoende te benadrukken. Het toepassen van de Criteria Duurzaam Bosbeheer en de doelstellingen die daarmee gepaard gaan voor de middellange termijn (20 jaar) zijn een goede opstap om de finale doelstellingen te bereiken.

Aandacht voor mantel- en zoombeheer

Een belangrijke sterkte van deze SBZ is de veelheid aan habitattypen. Een zwakte is dan weer de veelal abrupte overgang tussen de gesloten habitattypen (bos) enerzijds en open habitattypen of het omgevend landschap anderzijds. Door die plotse overgangen geleidelijker te laten verlopen langsheen een goed ontwikkelde mantelzoomvegetatie, worden de habitattypen niet alleen beter gebufferd tegen invloeden van buitenaf, maar worden ze ook aantrekkelijker voor tal van habitattypische soorten waaronder vleermuizen. Deze maatregel kan zowel door privé-eigenaars, behorende instanties als overheden uitgevoerd worden.

---

⁸ Het betreft de habitattypes 3140 (Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. Vegetaties), 7230 (Alkalisch laagveen) en 7140 (Overgangs- en trilveen)

⁹ Het betreft de habitattypes 7140 (Overgangs- en trilveen), 7210 (Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae*), 7220 (Kalktufbronnen met tufsteenformatie (*Cratoneurion*)), 7230 (Alkalisch laagveen), 3140 (Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. Vegetaties), 6410 (Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (*Eu-Molinion*)) en 6510 (Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*))

Mantel-zoomvegetaties maken deel uit van de ruigtes¹⁰. Om dit type in een goede staat in stand te houden is er 40 ha van dit type kwaliteitsvol te beheren in dit habitatrichtlijngebied. Extra aandacht voor deze maatregel zal dan ook gevraagd worden in de verschillende beheerplannen van terreinbeherende verenigingen en het ANB.

Verdroging voorkomen

Verdroging vormt een bedreiging voor de kwetsbare blauwgraslanden, moerasbossen en moerasvegetaties van deze SBZ. Deze habitattypes komen vooral voor in Torfbroek, Floordam-, Silsom- en Kastanjebos (deelgebieden 1, 3-5), waar verdroging dus voorkomen dient te worden. In Silsombos en Torfbroek is dit probleem (momenteel) niet aan de orde. In Floordam- en Kastanjebos dient er aandacht aan gegeven te worden.

Soortgerichte maatregelen

Via enkele 'soortbeschermingsprojecten' wordt het leefgebied van een aantal van deze soorten verbeterd.

Voorbeeldprojecten ten voordele van o.m. vleermuizen zijn het (her)inrichten van (kerk)zolders en het aanleggen en onderhouden van kleine landschapselementen. Dergelijke ecologische infrastructuur dient goed doordacht aangelegd te worden zodat soorten het als verbindingselement of stapsteen kunnen gebruiken tussen de verschillende habitatkernen en er geen conflictsituaties ontstaan met het behoud van de Europees te beschermen habitattypen.

Andere voorbeeldprojecten zijn het wegnemen van vismigratieknelpunten en het verbeteren van de waterkwaliteit voor bittervoorn of zorgen voor een optimaal (water)beheer ter hoogte van grote zeggenrijke vegetaties waarin zeggekorfslak voorkomt.

Verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater

Overstromingen met (vuil) oppervlaktewater vormen een bedreiging voor kwetsbare habitattypes. Zo bedreigt het verontreinigde oppervlaktewater van de Keibeek de zeldzame habitattypen in het Torfbroek (deelgebied 3), de slechte waterkwaliteit van de Lei- en Barebeek bedreigt moerasbossen in Floordam-, Snijssele- en Hellebos (deelgebied 1-2), de matige tot slechte waterkwaliteit van de Molen- en Weesbeek bedreigen kwetsbare vegetaties in Silsombos en de Molenbeekvallei (deelgebieden 5) en de matige waterkwaliteit van de Lipsebeek bedreigt de bossen van Kastanjebos (deelgebied 4).

De waterkwaliteit van deze beken dient prioritair verbeterd te worden. Plaatselijke en periodieke ruiming kunnen bovendien overstromingen ter hoogte van kwetsbare vegetaties voorkomen.

Wat zijn de mogelijke maatschappelijke gevolgen van de natuurdoelen?

Voor het bereiken van de doelstellingen zijn actieve inspanningen noodzakelijk. Daarnaast kunnen de natuurdoelen ook interacties hebben met:

- het landgebruik binnen en buiten het gebied;
- de vergunningsplichtige activiteiten die kunnen plaatsvinden in of aanpalend aan het gebied.

Onderstaand wordt getracht een beeld te schetsen van de mogelijke interacties. Dit overzicht is niet limitatief.

Mogelijke interacties met het landgebruik binnen het gebied

Habitat- en Vogelrichtlijngebieden zijn geen zuivere natuurgebieden. Vaak worden ze door de mens gebruikt om te wonen, te werken of te recreëren. Afhankelijk van het type en de intensiteit van het menselijk gebruik zijn verschillende combinaties met de ontwikkeling van natuurwaarden mogelijk. Het is logisch dat op terreinen gebruikt door harde sectoren zoals bv. woon- of industriegebied minder mogelijkheden zijn voor de ontwikkeling van natuurwaarden.

De boseigenaar, de landbouwer en de waterbeheerder kunnen wel bepaalde inspanningen leveren ter realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, al dan niet in samenwerking met een natuurbeherende instantie.

---

¹⁰ Het betreft habitattype 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Bosbouw

De bestaande bossen zijn momenteel vaak geen volwaardig habitat. Tot doel gestelde verbeteringen (zoals het terugdringen van exoten, het vergroten van het aandeel dood hout en open plekken, etc.) nodig om tot een goede staat van instandhouding te komen van de boshabitattypen, vereisen een inspanning van de boseigenaars. Een groot deel van de bossen in deze SBZ is in privé-bezit. Ook de privéboseigenaar zal gestimuleerd worden om voldoende bij te dragen aan het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van boshabitattypen in dit gebied (in alle bossen die al habitat zijn en ook op 140 ha bossen die dienen omgevormd te worden tot habitat).

Landbouw

De tot doel gestelde landschapsecologische en kwalitatieve verbeteringen van zowel het bos als het graslandnetwerk veronderstellen ook bos- (tot 60 ha) en hooilanduitbreiding (tot 50 ha) en beperking van mest en bestrijdingsmiddelen ter hoogte van een aantal huidige landbouwgronden.

Waterbeheer

De tot doel gestelde kwaliteitsverbeteringen van een aantal Europese habitattypes of leefgebieden van Europese soorten vereisen dat de bevoegde waterbeheerder (gemeente, provincie, ...) prioritair de waterkwaliteit van de Keibeek, Weesbeek, Molenbeek, Barebeek en Leibeek verbetert en dat daarnaast vismigratieknelpunten (voorbeelden van net buiten SBZ: op de Molenbeek ter hoogte van kasteel Ter Balkt en de kasteelvijver van Wilder; thv de Heersemmolen en daar in de buurt thv Lei- en Molenbeek) worden opgelost.

Mogelijke interacties met het landgebruik buiten het gebied

Doelstellingen die randvoorwaarden opleggen naar de waterkwaliteit en -kwantiteit hebben mogelijke interacties met het landgebruik buiten het habitatrictlijngebied:

- Wat betreft waterkwaliteit:

- grondwater: de grootte van de infiltratiegebieden en de invloed van het landgebruik in deze zones op de natuurwaarden binnen habitatrictlijngebied is vaak onvoldoende gekend. Toch kunnen activiteiten in infiltratiegebied invloed hebben op de grondwaterkwaliteit.

Verder onderzoek kan leiden tot maatregelen (verwijderen/inpakken stort) of beperkingen in het gebruik van mest en bestrijdingsmiddelen in bepaalde 'buffer'zones, die mogelijk ook bepaalde delen buiten het habitatrictlijngebied omvatten, ter bescherming van habitattypen⁷ binnen het gebied.

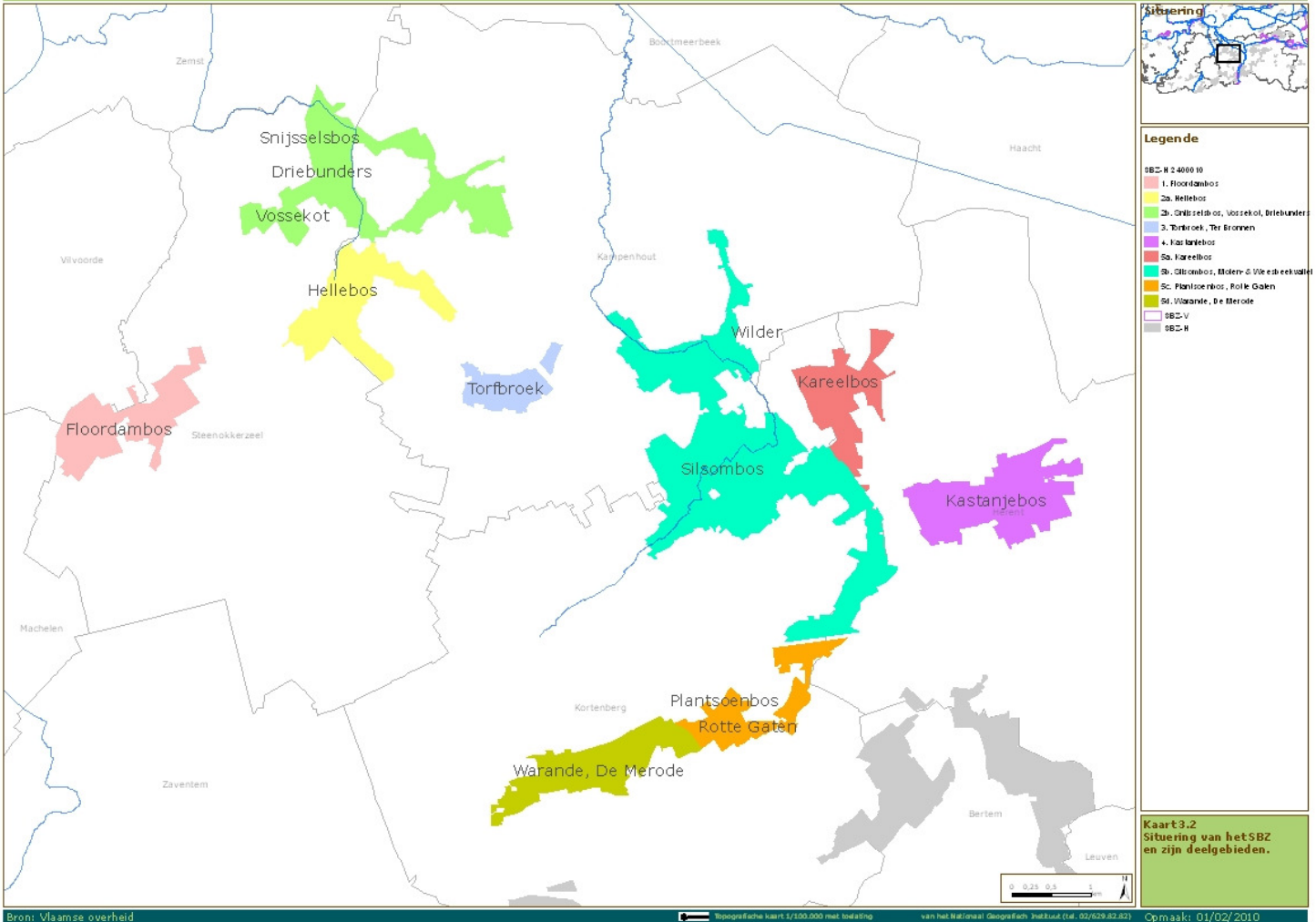
- oppervlaktewater: de negatieve invloed van lozings in het oppervlaktewater buiten het gebied kunnen zich via stromende wateren tot binnen het gebied uitstrekken.

- Wat betreft waterkwantiteit: naast mogelijke invloed op de waterkwaliteit, kan het landgebruik ook leiden tot wijzigingen op het vlak van waterkwantiteit (grondwaterwinningen, verkleining van infiltratieoppervlakte,...).

Mogelijke interacties met vergunningsplichtige activiteiten

Voor een Speciale Beschermingszone geldt voor elke vergunningsplichtige activiteit de verplichting om na te gaan of een passende beoordeling nodig is. Een passende beoordeling is nodig wanneer de activiteit betekenisvolle gevolgen kan hebben voor de staat van instandhouding van een te beschermen habitat of soort. De instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied creëren het kader voor de vergunningaanvrager en vergunningverlener.

Alleen wat in een definitief goedgekeurd S-IHD-besluit is opgenomen, is bindend. De onderliggende S-IHD-rapporten zijn informatief. De S-IHD-besluiten worden pas bindend nadat alle S-IHD-besluiten zijn goedgekeurd.

INFORMA

Inhoudstafel

<i>Technische fiche</i>	2
<i>Essentie van rapport</i>	44
<i>Inhoudstafel</i>	111
1. Inleiding	1414
Leeswijzer	1414
2. Algemeen kader voor de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen	1616
2.1. Voor welke gebieden, soorten en habitats moeten instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt?	1616
2.2. Hoe komen de instandhoudingsdoelstellingen tot stand?	1616
3. Over welk gebied gaat dit rapport	2020
4. Overzicht van de habitats en soorten en hun relatieve belang voor Vlaanderen	2323
5. Beschrijving van de actuele toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten in het gebied	2525
5.1. Beschrijving van het fysische systeem	2525
5.2. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding, trend en potenties van de habitats	2525
3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische Chara spp. Vegetaties ★★★	2626
4030 - Droge heide	2626
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa) ★	2626
6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion) ★★★	2727
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones ★★	2727
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis) ★	2727
7140 - Overgangs- en trilveen ★★★	2828
7210 - Kalkhoudende moerassen met Cladium mariscus en soorten van het Caricion davallianae ★★	2828
7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion) ★★	2929
7230 - Alkalisch laagveen ★★★	2929
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion) ★	2929
9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli ★★★	3030
91E0 - Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) ★★	3030
5.3. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding trend en potenties van de soorten	3131
Gewone/Grijze Grootoorvleermuis - Plecitus auritus/austriacus en Baard/Brandt's vleermuis - Myotis mystacinus/brandtii ★	3232
5.4. Regionaal belangrijke biotopen	3333
5.5. Regionaal belangrijke soorten	3434
5.6. Samenvattende tabel huidig voorkomen van Europees te beschermen habitattypen en soorten per deelgebied	3535
6. Beschrijving van de maatschappelijke context	3636
6.1. Beschrijving van de planologische context	3636

Ruimtelijke bestemmingen	3636
Vlaams Ecologisch Netwerk en Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk	3939
Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot Natuurlijke Rijkdommen	4040
Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot onroerend erfgoed	4040
Beheerplannen in het kader van het integraal waterbeheer	4242
6.2. Situering van een aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën	4242
Eigendomssituatie	4242
Bevoegde besturen en beherende verenigingen	4343
Inventarisatie van het landbouwgebruik	4444
Inventarisatie van het bosbouwgebruik	4646
Parken en kasteeldomeinen	4949
Jacht en faunabeheer	4949
Inventarisatie van waterwinningen	5050
Inventarisatie van het recreatief gebruik	5151
Inventarisatie van de woongebieden	5252
Inventarisatie van de industriële en gerelateerde activiteiten	5353
Transportinfrastructuur	5353
Infrastructuur nutsbedrijven	5353
7. Analyse van de knelpunten voor het bereiken van een goede staat van instandhouding	5555
7.1. Analyse van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen	5555
7.1.1. Overzicht van de sterktes	5656
7.1.2. Overzicht van de zwaktes	5656
7.1.3. Overzicht van bedreigingen	5757
7.1.4. Overzicht van kansen	6060
7.1.5. Identificatie van de kwesties	6262
7.2. Overzicht van knelpunten en mogelijke oplossingen	6363
7.3. Samenvatting over de ernst van de knelpunten	6666
Wijze van voorstelling knelpunten	6767
Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor de habitats	6767
Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor de soorten	7070
8. De instandhoudingsdoelstellingen en prioritaire inspanningen	7272
8.1. Inleiding	7272
8.2. Doelstellingen voor habitattypes en soorten	7474
8.3. Prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen	8888
8.4. Samenvattende tabel	9191
Bijlage 1 – Het belang van het Europees te beschermen gebied in het licht van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen voor Vlaanderen	9494
De habitats van bijlage I	9494
De soorten van bijlage II	9898
De soorten van bijlage III	9898
Bijlage 2 - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten	102102
Inleiding	102102
Toelichting over de gebruikte informatie en modellen	102102
De habitats van bijlage I	107107
De soorten van bijlage II en III	152152

<i>Bijlage 3 – De aanmeldingsgegevens</i>	<u>165165</u>
Habitatrichtlijngebied BE2400010: Vallei tussen Melsbroek, Kampenhout, Kortenberg en Veltem	<u>165165</u>
De habitats van bijlage I	<u>165165</u>
De soorten van bijlage II	<u>169169</u>
Interpretatie van de aanmeldingsgegevens	<u>171171</u>
<i>Bijlage 4 – De expertgroep</i>	<u>176175</u>
<i>Bijlage 5 – Kaartenbijlage</i>	<u>176176</u>
<i>Bijlage 6 – Rapportage landbouwgevoeligheidsanalyse</i>	<u>177177</u>
<i>Bijlage 7 – Methodiek waardering drinkwaterwinningen</i>	<u>177178</u>
<i>Bijlage 8 – Landschapsecologie: theorie en principes</i>	<u>180180</u>
<i>Bijlage 9 – Referenties</i>	<u>186186</u>
<i>Bijlage 10 – Afkortingen- en begrippenlijst</i>	<u>187187</u>

1. Inleiding

Om de soortenrijkdom van planten en dieren en hun leefgebieden in de toekomst de noodzakelijke kansen te geven, is op grond van Europese richtlijnen, de Vogel- en Habitatrichtlijn, een samenhangend Europees netwerk van beschermde gebieden aangeduid: het Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 62 Natura 2000-gebieden aangeduid, ook speciale beschermingszones (SBZ) genoemd. Deze gebieden zijn belangrijk om kansen te geven aan soorten en habitats van Europees belang. Voor Vlaanderen handelt het om 48 habitattypes, 55 dier- en plantensoorten en 88 vogelsoorten.

Op de lidstaten van de Europese Unie rust de verplichting om de nodige maatregelen te nemen om een 'gunstige staat van instandhouding' te realiseren voor soorten en habitats van Europees belang. Eerst wordt de 'gunstige staat van instandhouding' van de voorkomende soorten en habitats vastgelegd. Dit zijn de zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen, ook instandhoudingsdoelen of kortweg natuurdoelen genoemd. Er moet dus bepaald worden hoeveel individuen van een soort in een bepaald gebied nodig zijn, hoe groot het leefgebied daarvoor moet zijn en hoe de kwaliteit van het leefgebied moet zijn om te kunnen spreken van een leefbare populatie. En hoe groot bijvoorbeeld een heidegebied moet zijn om onderdak te kunnen geven aan alle voor dat habitat typische heidesoorten. De instandhoudingsdoelen maken duidelijk waar men naar toe wil met een bepaald gebied. Deze doelen zullen ook bepalend zijn voor de te nemen instandhoudingsmaatregelen.

Het vastleggen van de instandhoudingsdoelen gebeurt in twee stappen. In beide stappen is uitgebreid overlegd met betrokken doelgroepen. Hoeveel en welke natuur we in heel Vlaanderen nodig hebben, hoeveel bos, hoeveel heide, hoeveel duinen. Deze doelen voor heel Vlaanderen worden de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen genoemd. Ze geven weer wat in het totaal nodig is, in het bijzonder welk areaal, welke oppervlakte en welke kwaliteit nodig zijn om in Vlaanderen de gunstige staat van instandhouding van alle Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren. Deze doelstellingen zijn wetenschappelijk onderbouwd en werden in detail besproken en besproken met de doelgroepen. In een volgende stap worden deze globale instandhoudingsdoelen verijnd per SBZ of groep van SBZ-H en SBZ-V. Er wordt hierbij bekeken welk deel van de opdracht ieder gebied voor zijn rekening kan nemen: we spreken ook van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen. Deze doelstellingen worden wetenschappelijk onderbouwd en worden ook besproken met vertegenwoordigers van de belangengroepen op Vlaams en lokaal niveau, de lokale besturen en Vlaamse administraties.

Op dit moment houdt u een rapport ter onderbouwing van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor de speciale beschermingszone *BE2400010 - Valleigebied tussen Melsbroek, Kampenhout, Kortenberg en Veltem* in handen. Op basis van dit rapport stelt de Vlaamse Regering de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor dit gebied vast.

Leeswijzer

In dit rapport worden op onderbouwde wijze de instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Eerst wordt het algemeen kader voor de opmaak van de natuurdoelen geschetst (hoofdstuk 2) en wordt het betrokken gebied gesitueerd en kort besproken (hoofdstuk 3).

Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 het belang op Vlaams niveau van de hier voorkomende habitats en soorten weergegeven, op basis van de gewestelijke instandhoudingsdoelen (G-IHD).

In hoofdstuk 5 wordt een beknopt overzicht gegeven van het huidige voorkomen, de trend, de potenties en de actuele staat van instandhouding van de habitats en soorten in dit gebied. Een meer uitgebreide bespreking hiervan is terug te vinden in bijlage 2.

Om de instandhoudingsdoelen op te maken dient ook rekening gehouden te worden met de maatschappelijke context en de natuurlijke en antropogene factoren die een –positieve of negatieve– invloed kunnen hebben op het gebied en de voorkomende of potentieel voorkomende habitats en soorten. In hoofdstuk 6 worden de voornaamste eigenaars- en gebruikersgroepen besproken en gebeurt een sterkte-zwakte-analyse met betrekking tot het bereiken van de instandhoudingsdoelen (hoofdstuk 7).

Uiteindelijk worden, aan de hand van de informatie uit de voorgaande hoofdstukken, in hoofdstuk 8 de instandhoudingsdoelen per habitat en soort bepaald. Eveneens in hoofdstuk 8 wordt een aantal prioritaire acties voor het gebied voorgesteld die, naast andere acties, noodzakelijk zijn om de beoogde instandhoudingsdoelen te kunnen behalen.

INFORMATIEF DOCUMENT

2. Algemeen kader voor de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen

De opmaak van instandhoudingsdoelstellingen wordt geregeld door het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen. Dit besluit bepaalt het algemeen kader. Het besluit geeft aan voor welke gebieden, habitats en soorten instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt (zie paragraaf 2.1). Het beschrijft ook op welke manier de instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt (zie paragraaf 2.2).

2.1. Voor welke gebieden, soorten en habitats moeten instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt?

Instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt voor alle Europees te beschermen gebieden. "Europees te beschermen gebied" is niets anders dan een verzamelnaam voor de speciale beschermingszones in hun verschillende vormen (Vogelrichtlijn¹¹ en Habitatrichtlijn¹²) en stadia in de aanwijzingsprocedure (voorgestelde speciale beschermingszone, gebied van communautair belang of speciale beschermingszone). In Vlaanderen zijn er 62 Europees te beschermen gebieden of Natura 2000-gebieden. **In hoofdstuk 3 wordt het in dit rapport betrokken gebied gesitueerd.**

"Europees te beschermen habitats" zijn de habitattypes vermeld in bijlage I van het Natuurdecreet¹³. Dit zijn de in Vlaanderen voorkomende habitats die volgens de Europese Habitatrichtlijn moeten worden beschermd, omdat ze worden bedreigd in heel Europa. In Vlaanderen komen er 48 van deze habitats voor, waarvan 8 prioritaire. Een prioritair habitat is een habitat dat sterk bedreigd is in Europa en waarvoor Europa een grote verantwoordelijkheid draagt omdat het vooral in Europa ligt.

"Europees te beschermen soorten" zijn de soorten van bijlage II, III en IV van het Natuurdecreet en de geregeld voorkomende trekvogels¹⁴. Voor de soorten van bijlage II, de vogelsoorten van bijlage IV en de geregeld voorkomende trekvogels moeten speciale beschermingszones worden aangewezen. Voor de soorten van bijlage III moeten volgens het decreet natuurbehoud ook instandhoudingsmaatregelen worden genomen en moeten volgens de Habitatrichtlijn deze soorten over het hele Vlaamse grondgebied worden beschermd. De soorten van bijlage II en III zijn voor een groot deel echter dezelfde. In Vlaanderen komen op regelmatige basis 22 soorten voor van bijlage II, 33 soorten van bijlage III, 66 vogelsoorten van bijlage IV en 22 soorten geregeld voorkomende trekvogels (zoals bedoeld in artikel 4 van de Vogelrichtlijn).

2.2. Hoe komen de instandhoudingsdoelstellingen tot stand?

De instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied (S-IHD) zijn "de verbeter- of behoudopgaven voor de Europees te beschermen habitats of populaties van Europees te beschermde soorten en hun leefgebieden, waarvoor het Europees te beschermen gebied is aangemeld of die in het Europees te beschermen gebied voorkomen." De bestaande regelgeving¹⁵ geeft aan dat er eerst doelen op het niveau van Vlaanderen, de zogenaamde gewestelijke instandhou-

---

¹¹ RICHTLIJN van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand

¹² RICHTLIJN 92/43/EEG van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna

¹³ Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu en zijn wijzigingen

¹⁴ ofwel de soorten van bijlage II en IV van de Habitatrichtlijn respectievelijk annex I van de Vogelrichtlijn, en de niet in bijlage IV van dit decreet genoemde en op het grondgebied van het Vlaamse Gewest geregeld voorkomende soorten trekvogels. Een trekvogel wordt als geregeld voorkomend beschouwd als de trekkende populatie voldoet aan de internationaal aanvaardde 1%-criterium, dit wil zeggen waarvan geregeld 1% van de West-Europese populatie in ons land verblijft.

¹⁵ Besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen

dingsdoelstellingen, moeten worden geformuleerd vooraleer er doelen op het niveau van een individuele speciale beschermingszone worden opgesteld.

Die gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen zijn dus de verbeter- of behoudopgaven voor het behouden, herstellen of ontwikkelen van een gunstige staat van instandhouding op Vlaams niveau van de in het Vlaamse Gewest voorkomende Europees te beschermen habitats of soorten. Zij leggen vast wanneer een Europees te beschermen habitat, via doelen op vlak van areaal, oppervlakte en kwaliteit, en een Europees te beschermen soort, via doelen op vlak van areaal, populatie en kwaliteit van het leefgebied, in een gunstige staat van instandhouding zijn. Met andere woorden wanneer ze duurzaam zullen kunnen overleven in Vlaanderen. Het spreekt voor zich dat de instandhoudingsdoelstellingen van een speciale beschermingszone moeten bijdragen tot de realisatie daarvan. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen zijn door de Vlaamse Regering definitief vastgesteld op 23 juli 2010. **In hoofdstuk 4 worden de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen die van belang zijn voor dit gebied voorgesteld.**

Ter informatie: Doelen voor areaal, oppervlakte, populaties en kwaliteit

Areaal = het natuurlijke verspreidingsgebied van een habitat/soort binnen Vlaanderen. Dit komt ruwweg overeen met de ruimtelijke grenzen waarbinnen de habitat of soort binnen Vlaanderen voorkomt.

Oppervlakte = de som van de oppervlaktes van elke plek van een bepaald habitatype dat voorkomt. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen doen onder meer een uitspraak over de noodzakelijke oppervlakte doelstellingen voor Vlaanderen en dit voor elk habitatype. In de S-IHD wordt het oppervlakte doel per gebied bepaald.

Populatie = de totale populatie van de betrokken soort, dus in principe alle individuen bij elkaar opgeteld. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen doen een uitspraak over populatiedoelstellingen voor Vlaanderen. In de specifieke instandhoudingsdoelstellingen wordt het populatiedoel per gebied bepaald.

Kwaliteit = de mate waarin de ecologische kenmerken aanwezig zijn die kenmerkend zijn voor een habitat of het leefgebied van een soort. Voor bossen is er bijvoorbeeld sprake over natuurlijke verjonging, gevarieerde ouderdomsstructuur, nutriëntencycli en aanwezigheid van dood hout. Voor waterafhankelijke systemen is het ecohydrologische regime essentieel. De kwaliteit van het leefgebied van een soort wordt bijvoorbeeld bepaald door de grootte van voortplantingsgebieden, de foerageergebieden en de rustgebieden. In de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen worden algemene doelstellingen gegeven voor een aantal typische kenmerken van habitats en leefgebieden van soorten. In de specifieke instandhoudingsdoelstellingen worden kwaliteitsdoelstellingen voor habitats en leefgebieden van soorten op gebiedsniveau omschreven.

De instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied worden opgemaakt op basis van een onderbouwend rapport dat de volgende componenten bevat:

1. Een analyse van het gebied in kwestie op vlak van de Europees te beschermen habitats en soorten.
2. De beoordeling van de actuele staat van instandhouding alsook, voor zover dat mogelijk is, de trends sinds de aanmelding, van de Europees te beschermen habitats en soorten, rekening houdend met de ecologische vereisten van die habitats en soorten.
3. Een inschatting van de potenties voor duurzame instandhouding van de relevante Europees te beschermen habitats en soorten in het gebied in kwestie.
4. Een beoordeling van het belang van het gebied voor elke relevante Europees te beschermen habitat en soort, in het licht van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, en hieruit volgend een beoordeling van het belang van elke habitat en soort binnen het Europees te beschermen gebied in kwestie.
5. Het formuleren, op basis van punt 1 tot en met 4, van instandhoudingsdoelstellingen per relevante Europees te beschermen habitat en soort in het gebied, met het oog op het formuleren van instandhoudingsdoelstellingen voor het Europees te beschermen gebied, zoals vermeld onder punt 9.
6. Een opgave van maatregelen die kunnen bijdragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, vermeld in punt 5.

7. Een beschrijving, in hoofdlijnen, van de planologische status van het gebied en een socio-economische actorenanalyse van de voornaamste eigenaars- en gebruikerscategorieën in of in de nabijheid van het gebied.
8. Een beschrijving van de bedreigingen en kansen met betrekking tot het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen, vermeld in punt 5.
9. Het formuleren van een voorstel van instandhoudingsdoelstellingen voor het Europees te beschermen gebied, op basis van de doelstellingen, vermeld in punt 5, waarbij de prioriteiten werden geïntegreerd, rekening houdend met punt 4 en 8, en na punt 6 en 7 in overweging te hebben genomen.

Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft de opdracht gekregen voor de opmaak van de onderbouwende rapporten. Ze wordt hierbij wetenschappelijk ondersteund door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Om het gehele proces van start tot finish te begeleiden heeft de minister ook een overleggroep in het leven geroepen. Deze Vlaamse overleggroep bestaat uit vertegenwoordigers van organisaties die belangen behartigen die rechtstreeks beïnvloed worden door of invloed hebben op de uitvoering van de instandhoudingsdoelstellingen. In de praktijk zijn dit vertegenwoordigers van de landbouworganisaties, natuurverenigingen, gebruikers van het buitengebied en de economische sector.

De minister stelt een voorontwerp van instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten vast voor een Europees te beschermen gebied, op basis van:

- 1° dit rapport;
- 2° een door het Agentschap voor Natuur en Bos opgemaakt verslag van de consultatie van de betrokken doelgroepen in het betrokken gebied;
- 3° het overleg met de overleggroep over de in de twee vorige punten vermelde documenten.

De minister legt dit voorontwerp voor aan de Vlaamse Regering, die hierover een principiële beslissing neemt en hieromtrent advies vraagt aan de Milieu- en Natuurraad Vlaanderen (Minaraad), de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV). Na dit advies stelt de Vlaamse Regering de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor het desbetreffende gebied definitief vast.

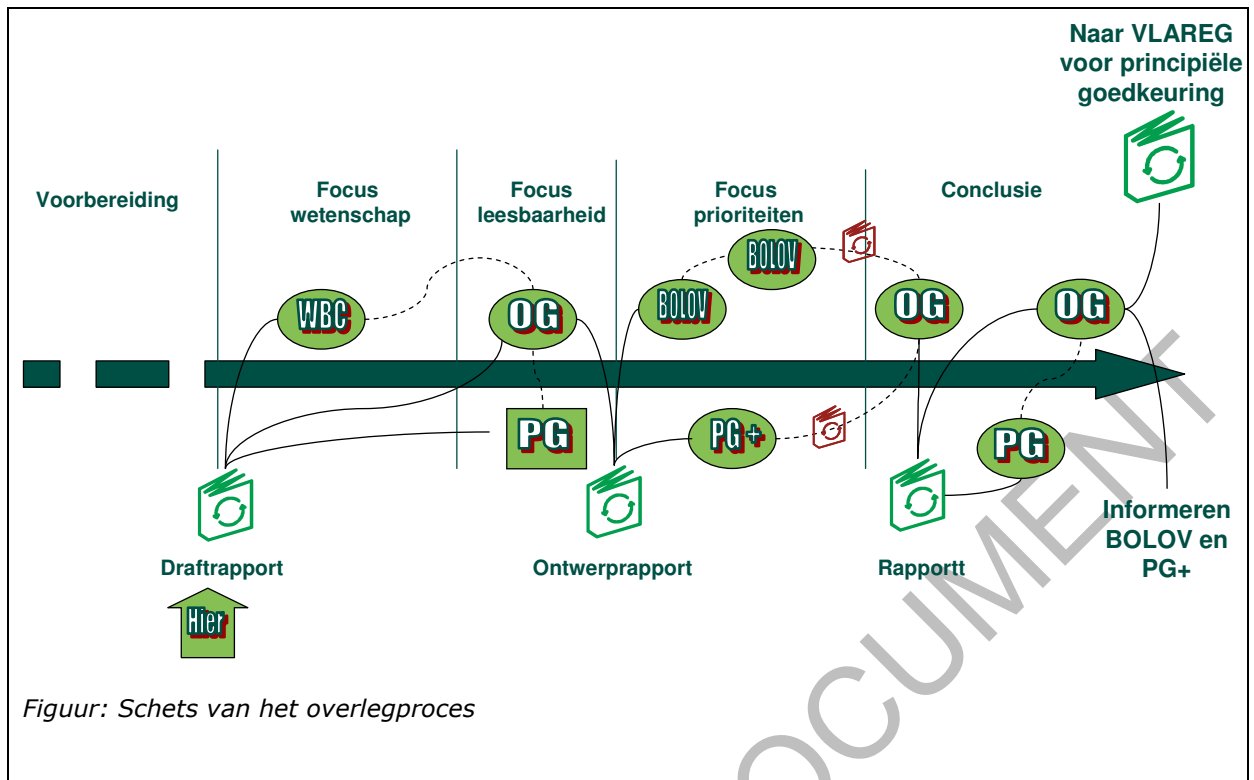
Ter info: statuut van dit rapport

De rapporten voor de onderbouwing van de instandhoudingsdoelstellingen zijn opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Het ANB wordt wetenschappelijk ondersteund door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). In overleg met de Vlaamse Overleggroep is een consultatieproces ontworpen voor elk rapport.

In een eerste stap wordt een **ontwerprapport** wetenschappelijk getoetst door een Wetenschappelijke Begeleidingscommissie (WBC). Tevens wordt het ontwerprapport getoetst op zijn duidelijkheid en leesbaarheid door de Vlaamse Overleggroep (OG) en de betrokken Vlaamse administraties verzameld in de Projectgroep (PG). Op basis van de verzamelde reacties wordt door het ANB het ontwerprapport bijgesteld.

In een tweede stap wordt het **ontwerprapport** voor advies voorgelegd aan de betrokken belangengroepen in het betrokken gebied: het bovenlokaal overleg (BOLOV). Ook wordt advies gevraagd aan lokale besturen (gemeente en provincie) en administraties (de belangrijkste betrokken administraties zetelen in de projectgroep). Door het ANB wordt een voorstel voor reactie (ontwerp van reactienota) uitgewerkt. Deze wordt besproken met de Vlaamse Overleggroep en de Projectgroep. Op basis van dit overleg werkt het ANB de ontwerpreactienota en het ontwerprapport bij.

Het **definitief rapport** vormt de basis voor de beslissingen van de Vlaamse Regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.

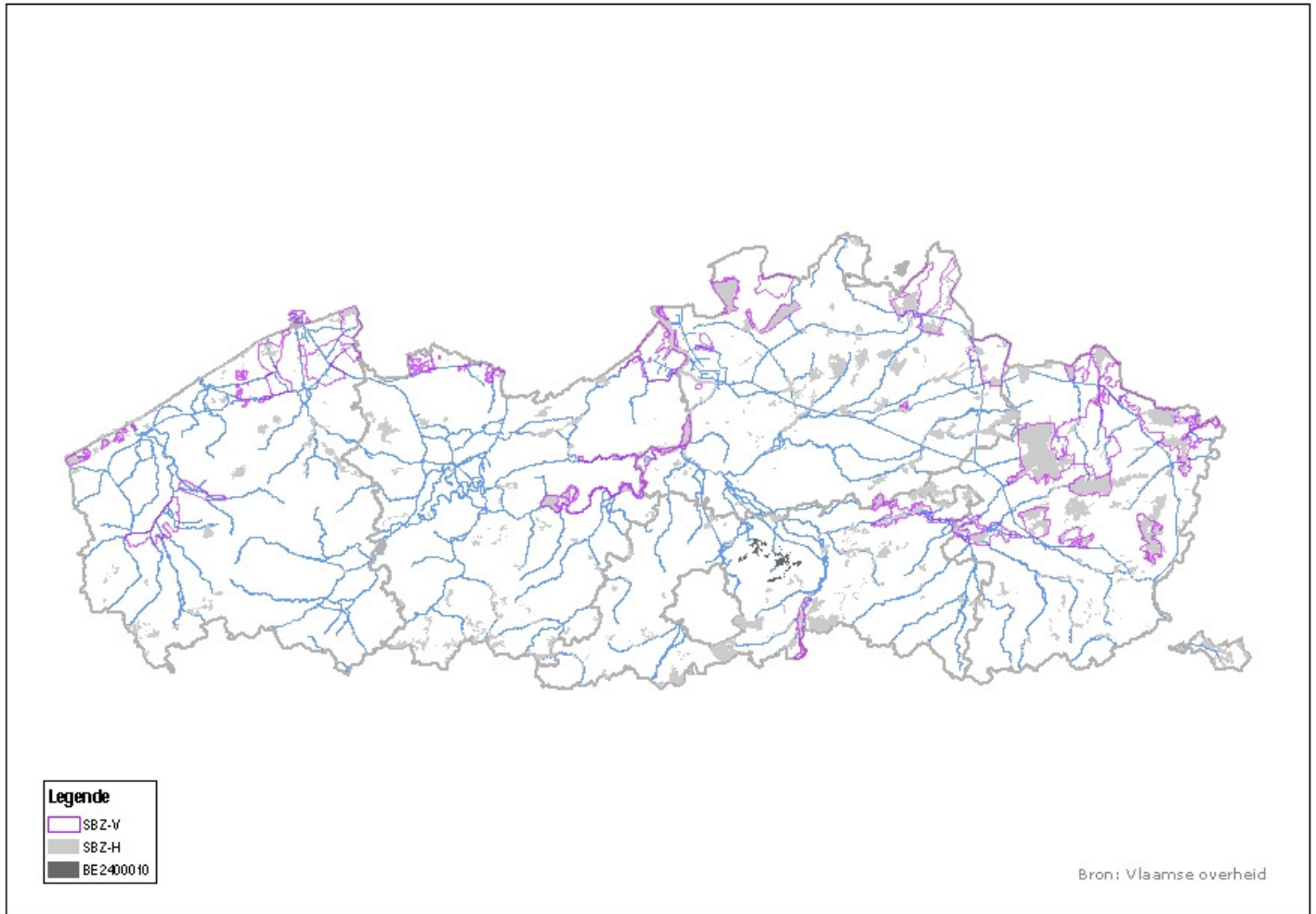

Figuur: Schets van het overlegproces

3. Over welk gebied gaat dit rapport

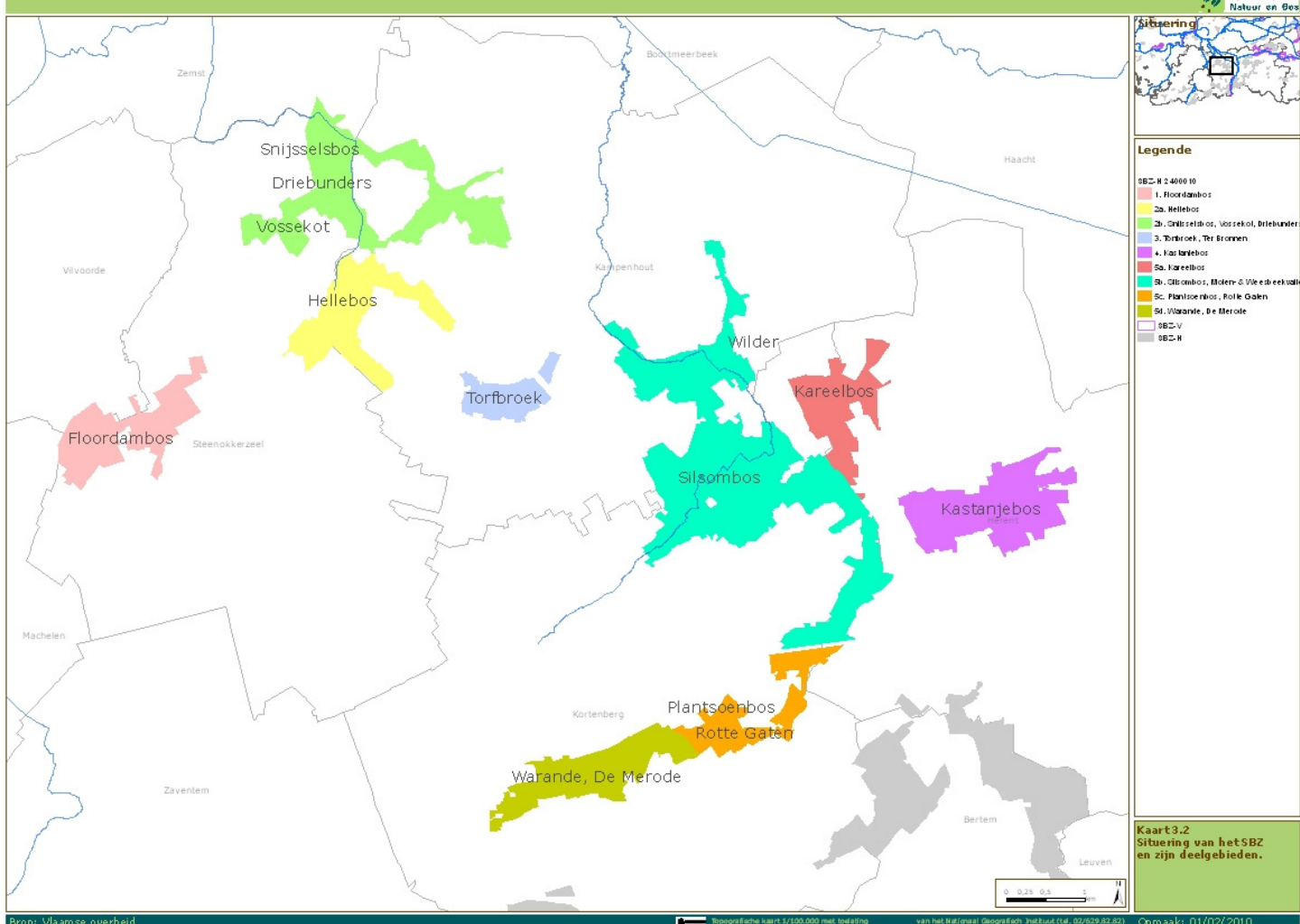
Het habitatrictlijngebied BE2400010 is gelegen op het grondgebied van Steenokkerzeel, Kampenhout, Kortenberg en Herent. Het is in zijn totaliteit 1445 ha groot en kan pragmatisch onderverdeeld worden in 9 deelgebieden.

Het omvat delen van de valleien van de Barebeek, de Weesbeek en de Molenbeek.

Figuur 3-1. Situering van het gebied BE2400010 ten opzichte van het Vlaamse Natura2000-netwerk.

De deelgebieden en de in dit rapport gebruikte toponiemen binnen die deelgebieden zijn aangeduid op kaart 3-2.

Figuur 3-2. Habitatrictlijngebied BE2400010 met aanduiding van de deelgebieden en toponiemen

Tabel 3-1 Overzicht van de deelgebieden gebruikt in het rapport

Deelgebiedcode	Deelgebiednaam	Oppervlakte
BE2400010-1	Floordambos	119 ha
BE2400010-2a	Hellebos	125 ha
BE2400010-2b	Snijssebos, Vossekot, Driebunders	215 ha
BE2400010-3	Torfbroek, Ter Bronnen	52 ha
BE2400010-4	Kastanjebos	164 ha
BE2400010-5a	Kareelbos	97 ha
BE2400010-5b	Silsombos, Molen- en Weesbeekvallei (incl. Wilder)	470 ha
BE2400010-5c	Plantsoenbos, Rotte Gaten	83 ha

BE2400010-5d	Warande, De Merode	120 ha
Totale oppervlakte		1445 ha

INFORMATIEF DOCUMENT

4. Overzicht van de habitats en soorten en hun relatieve belang voor Vlaanderen

Op 8 mei 2009 hebben het Agentschap voor Natuur en Bos en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek een onderbouwend rapport aan de minister bevoegd voor het natuurbehoud overgemaakt. Op basis van dit rapport heeft de Vlaamse Regering de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen definitief goedgekeurd op 23 juli 2010. In dat rapport wordt het belang van een speciale beschermingszone voor het bereiken van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen gesitueerd.

Ter info: Het relatieve belang van de Speciale beschermingszones voor het realiseren van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen

Het rapport ter onderbouwing van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen geeft een indicatie over het relatieve belang van de verschillende speciale beschermingszones voor het realiseren van de globale Vlaamse instandhoudingsdoelstellingen. Volgend onderscheid wordt gemaakt:

In de "essentiële" en "zeer belangrijke" gebieden zijn, afhankelijk van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, prioritaire acties aangewezen voor het halen of behouden van de Vlaamse doelen.

De "belangrijke" gebieden hebben een kleine oppervlakte- of populatieaandeel van Europees te beschermen habitats en/of soorten.

In de onderbouwende rapportage worden ook "kennislacunes" aangegeven die verder onderzocht moeten worden tijdens de opmaak van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen. Voor deze gebieden was het, tijdens de opmaak van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, onduidelijk of ze een bijdrage kunnen leveren aan de Vlaamse doelstellingen.

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de habitats en soorten waarvoor dit gebied belangrijk is volgens de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen. Voor de betrokken habitats en soorten wordt het belang van het gebied voor het duurzaam voortbestaan van habitat of soort (essentieel, zeer belangrijk of belangrijk) weergegeven. Daarnaast wordt een samenvatting van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen weergegeven. In Bijlage I zijn per habitat en soort de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen in het geheel weergegeven.

Tabel 4-1. *Samengevatte weergave van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen van toepassing in dit gebied ('=' behoud van de huidige situatie of '↑' verbetering) en het belang van het gebied voor de realisatie ervan ('***' essentieel, '**' zeer belangrijk of '*' belangrijk).*

Habitats	Relatief belang van de SBZ-H	Areaal	Populatie	Kwaliteit leefgebied
3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met bentische Chara spp. Vegetaties	***	↑	↑	↑
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)	*	↑	↑	=
6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)	***	↑	↑	↑
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones	**	=	↑	↑
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis,	*	=	↑	↑

Sanguisorba officinalis)				
7140 - Overgangs- en trilveen	***	↑	↑	↑
7210 - Kalkhoudende moerassen met Cladium mariscus en soorten van het Caricion davallianae	**	↑	↑	=
7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion)	**	=	↑	↑
7230 - Alkalisch laagveen	***	↑	↑	↑
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)	*	=	↑	↑
9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpini-on-betuli	***	=	↑	↑
91E0 - Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	**	=	↑	↑

Soort	Relatief belang van deze SBZ-H	Areal	Populatie	Kwaliteit leefgebied
Bittervoorn - Rhodeus sericeus amarus	*	=	=	=(↑)
Zeggekorfslak - Vertigo moulinsiana	*	=	↑	=
Nauwe korfslak - Vertigo angustior	Kennis lacune			
Groenknolorchis - Liparis loeselii	Kennis lacune	↑	↑	↑
Brandt's vleermuis/Gewone baardvleermuis - Myotis brandtii/Myotis mystacinus	*	=	=(↑)	↑
Franjestaart - Myotis nattereri	*	=	=(↑)	↑
Gewone grootoorvleermuis/Grijze grootoorvleermuis - Plecotus auritus/austriacus	*	=	=(↑)	↑
Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - Pipistrellus species	*	=	=(↑)	↑
Watervleermuis - Myotis daubentonii	*	=	=(↑)	↑
Rosse vleermuis - Nyctalus noctula	*	=	=(↑)	↑

5. Beschrijving van de actuele toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten in het gebied

In dit rapport wordt de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor de Europees te beschermen soorten en habitats in hoofdstuk 8 onderbouwd. Dit gebeurt op basis van ecologische, aangevuld met socio-economische analyses. In dit hoofdstuk wordt de ecologische analyse over de actuele toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten besproken. In paragraaf 5.1 wordt eerst het functioneren van het fysische systeem van het gebied besproken. Welke bodemtypes komen voor? Zijn er belangrijke grondwaterstromen? Wat is de invloed van het reliëf? Enzoverder. Het fysische systeem vormt immers de basis voor de ontwikkeling van natuurwaarden. In paragrafen 5.2 en 5.3 wordt een samenvatting gegeven van de ecologische analyse van het actueel voorkomen van de Europees te beschermen habitats en soorten voor dit gebied. De ecologische analyse zelf vind je in Bijlage 2. Op basis van deze analyse, en rekening houdend met de socio-economische context (zie hoofdstuk 6) worden in hoofdstuk 7 knelpunten geïdentificeerd en in hoofdstuk 8 doelen en prioriteiten bepaald.

Ter info: Toelichting van belangrijke termen gebruikt in dit hoofdstuk

Het *actuele voorkomen* is een beschrijving van waar een soort of habitat voorkomt en hoeveel.

De *actuele staat van instandhouding*: dit is een beschrijving van de huidige oppervlakte en kwaliteit van het Europees te beschermen habitat of van het leefgebied van een Europees te beschermen soort in dit gebied en de omschrijving van de achterliggende redenen.

De *trend* geeft de evolutie doorheen de tijd weer van de kwaliteit of kwantiteit van een habitat of soort.

De *potenties* geven aan hoeveel en eventueel waar er mogelijkheden zijn voor de uitbreiding of het herstel van een habitat of van een populatie van een soort.

5.1. Beschrijving van het fysische systeem

Het SBZ-gebied ligt centraal in de provincie Vlaams-Brabant op het grondgebied van de gemeenten Kortenberg, Steenokkerzeel, Herent, Kampenhout, Zemst, Vilvoorde en Machelen.

De ondergrond bestaat uit kalkrijk zand (formatie van Brussel) waarop leem en zandleem afgezet is. In de valleien werd de bodem nog bedekt met alluviaal materiaal. Deze afzettingen zijn maximaal enkele meters dik. De kalkrijke formatie van Brussel vormt de watervoerende laag waardoor het grondwater uitgesproken mineraalrijk (i.c. kalk- en bicarbonaatrijk) is. De grote hoeveelheden nutriëntarme, kalkrijke kwel die in een aantal zones aan de oppervlakte komt is bepalend voor de uitzonderlijke natuurwaarden in deze gebieden. De grondwaterstroombanen verlopen vrijwel zuid-noord. Door de hoge hydraulische conductiviteit van de zanden van de formatie van Brussel, zijn de stroomtijden vrij kort (van enkele tot een paar tientallen jaren). Dat betekent dat eventuele effecten van gebeurtenissen/vervuiling in het infiltratiegebied op vrij korte termijn voelbaar zullen zijn in het "stroomafwaarts" gelegen kwelgebied.

De bodems in het gebied bestaan in hoofdzaak uit vochtige tot natte leem of zandleem. Ter hoogte van de **diestiaanheuvel 'de Achterenberg'** komen ook droge zandgronden voor.

5.2. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding, trend en potenties van de habitats

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de actuele situatie van de Europees te beschermen habitats binnen het gebied. Voor elk Europees te beschermen habitat uit hoofdstuk 4 worden het voorkomen, de analyse van de actuele staat van instandhouding, de trends ten opzichte van de aanmelding en de potenties voor uitbreiding samenvattend beschreven. Voor de volledige analyse wordt verwezen naar bijlage II - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten.

3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische Chara spp. Vegetaties ★★★

- Het actuele voorkomen
Er zijn fragmenten aanwezig in Floordam- en Silsombos/Molenbeekvallei en in Torfbroek (deelgebieden 1, 5b en 3). In de eerste twee deelgebieden komt een typische soort voor maar niet in een dominant verband (velden). In het Torfbroek komen verschillende soorten kranswieren voor (ruw, stekelharig en brokkelig kransblad) waarbij ze velden vormen (deelgebied 3) (bijna 5 ha).
- Actuele staat van instandhouding
Dit habitattype is tamelijk goed aanwezig in Torfbroek, met voldoende sleutelsoorten en weinig verstoring. Het habitattype bevindt zich in een **goede tot uitstekende** actuele staat van instandhouding.
- Trend
Kwam ook al fragmentair voor bij de aanmelding.
- Potenties
Er zijn potenties in de deelgebieden 1, 3 en 5 bv. via periodieke, gefaseerde ruiming (beperking sliblaag) en via (her)aanleg van vijvers. Mogelijk zijn er ook nog in andere deelgebieden plaatsen met kalkrijke kwel en dus potenties.

4030 - Droge heide

Hoewel oorspronkelijk aangemeld, komt dit habitattype, uitgezonderd enkele struikheideplantjes in 9120-bos in deelgebied 5d, niet voor in deze SBZ. Verder in het rapport wordt voor dit type dan ook geen doel geformuleerd.

6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa) ★

- Het actuele voorkomen
Zowel de droge als de vochtige variant komen voor in deelgebied 5d (Eikenhof). Het betreft een oppervlakte van ongeveer 0,5 ha. Soorten die er nu nog voorkomen zijn o.m. blauwe knoop, pilzegge, tormentil, mannetjesereprijs, veelbloemige veldbies, bevertjes, bleke, blauwe en pilzegge, gevlekte orchis, fraai hertshooi en borstel- en eekhoorngras, alsook enkele wasplaten. In de deelgebieden 2 en 4 (Kastanje-, Hellen- en Snijselsbos) is dit type momenteel slechts beperkt tot enkele lijn-vormige relictten.
- Actuele staat van instandhouding
De actuele oppervlakte van het habitattype in het gebied is zeer beperkt (0,5 ha). Relatief veel sleutelsoorten houden stand, ondanks een niet aangepast maaibeheer. De bedekking van de sleutelsoorten is evenwel eerder laag. Het type bevindt zich in een **gedeeltelijk aangepaste** actuele staat van instandhouding.
- Trend
Kwam ook al fragmentair voor bij de aanmelding. Dit type is vooral in het Kastanjebos en het Hellebos achteruitgegaan. In het Hellebos is dit te wijten aan onaangepast beheer.
- Potenties
Naast deelgebieden 4 en 5d (Kastanjebos en de Warande-Eikenhof) zijn er ook in deelgebied 2b (Snijselsbos) potenties voor droge en vochtige heischrale graslanden.

6410 - Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion) ★★★

- Het actuele voorkomen
Blauwgraslanden zijn aanwezig in Torfbroek (1 ha) en Kastanjebos (0,5 ha) (deelgebieden 3 en 4). In Floordam- en Snijssebos, meer bepaald in de Dodebeekvallei (deelgebieden 1 en 2b), is dit type momenteel beperkt tot enkele relictten.
- Actuele staat van instandhouding
Ondanks de beperkte oppervlakte scoort dit type toch nog relatief goed wegens de hoge kwaliteit ervan in het Torfbroek (met hier volgens G-IHD 40% van de totale oppervlakte echt blauwgrasland in Vlaanderen). Het beperkt aanwezige habitatype bevindt zich toch in een **goede tot uitstekende** actuele staat van instandhouding. In het Kastanjebos en in de Dodebeekvallei komen fragmenten voor.
- Trend
Bij de aanmelding was de oppervlakte blauwgrasland ook al beperkt.
- Potenties
Op basis van de natuurlijke trofiegraad zijn er potenties in meer dan de helft van de SBZ. Een belangrijke voorwaarde voor herstel en uitbreiding van de momenteel beperkt aanwezige blauwgraslanden is evenwel de aanwezigheid van kalkrijke, voedselarme kwel. De grootste potenties zijn aanwezig in Kastanje- en Silsombos (deelgebieden 4 en 5b) en in Torfbroek en de Dodebeekvallei (deelgebieden 3 en 2b).

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones ★★

- Het actuele voorkomen
Het zwaartepunt van de voedselrijke ruigten (55 ha) ligt in Silsombos en omgeving (deelgebied 5b). Deelgebieden als Torfbroek en de Rotte Gaten (deelgebieden 3-5c) herbergen slechts fragmenten. Verruigde hooilanden (geen habitatype) vormen echter een belangrijk aandeel, zodat de precieze oppervlakte-inschatting moeilijk is.
- Actuele staat van instandhouding
Dit type komt soms in nogal verruigde toestand voor, waardoor de sleutelsoorten soms een mindere bedekking hebben. Toch haalt het gemiddeld een **goede tot uitstekende** actuele staat van instandhouding. Veel van deze ruigtes werden echter ingeplant met populieren en kunnen hierdoor op termijn verdwijnen.
- Trend
Dit type werd niet aangemeld in de jaren '90. Waarschijnlijk is de situatie weinig gewijzigd sinds de periode van aanmelding.
- Potenties
In alle deelgebieden zijn er potenties aanwezig; Silsombos en omgeving omvatten het grootste huidige en potentiële aandeel.

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) ★

- Het actuele voorkomen
Dit type komt voor in Silsombos en omgeving (3 ha) (deelgebied 5b) en met beperkte oppervlakte ook in Torfbroek, Kastanje- en Floordambos en de Rotte Gaten (deelgebieden 1, 3, 4 en 5c).
- Actuele staat van instandhouding
Dit beperkt aanwezige type komt soms nogal verruigd voor, waardoor de sleutelsoorten soms een mindere bedekking hebben. Het bevindt zich daarom in een **gedeeltelijk aangetaste** actuele staat van instandhouding.

- Trend Kwam ook al beperkt voor bij de aanmelding. De Molenbeekvallei ('prairies de Beisem') was echter bekend voor zijn vegetaties met o.a. groene nachtorchis. Dit habitatype is in de loop der jaren dan ook sterk achteruitgegaan in oppervlakte en kwaliteit. Dit zowel in de Molenbeekvallei incl. Silsombos (deelgebied 5) als in de deelgebieden Snijssele- en Kastanjebos (deelgebieden 2 en 4).
- Potenties Alle deelgebieden hebben potenties voor dit habitatype, maar vooral de deelgebieden 2a-b, 4, 5a-c. Silsombos en omgeving (5b) omvatten het grootste huidige en potentiële aandeel.

7140 - Overgangs- en trilveen ★★★

- Het actuele voorkomen Dit type komt op beperkte oppervlakte (< 0,5 ha) voor in Torfbroek (deelgebied 3).
- Actuele staat van instandhouding In het Torfbroek is een trilveen hersteld vanuit een verboste toestand (wilgenstruweel en elzenbroek). Het habitat bevindt er zich in een **goede tot uitstekende** actuele staat van instandhouding. Het teruggedringen van riet blijft echter een belangrijk aandachtspunt. In de jaren '60 kwam er ter hoogte van de huidige private visvijvers in deelgebied 3 ook nog groenknolorchis voor, een typische soort van de kalkrijke variant van dit habitatype.
- Trend Dit type werd niet aangemeld in de jaren '90, waardoor geen oppervlaktevergelijking mogelijk is. Er is sprake van een lichte uitbreiding door omvorming en van kwaliteitsverbetering. Deze SBZ is volgens de G-IHD essentieel voor dit type wegens het nagenoeg volledig voorkomen van het subtype basenrijk trilveen met ronde zegge.
- Potenties Buiten het Torfbroek (deelgebied 3) zijn er mogelijk beperkte potenties voor dit habitatype in de deelgebieden de Rotte Gaten en de Molenbeekvallei (deelgebieden 5b-c). Een belangrijke voorwaarde is de afwezigheid van fosfaten in het grondwater en een permanente kweldruk die schommelingen van het oppervlaktewater tempert.

7210 - Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae* ★★

- Het actuele voorkomen Dit type komt met zeer beperkte oppervlakte (< 0,1 ha) voor in het Torfbroek (deelgebied 3).
- Actuele staat van instandhouding In het Torfbroek komt het type voor als oevervegetatie. Hoewel de effectieve oppervlakte klein is, bevindt het habitatype er zich reeds in een **goede** actuele staat van instandhouding.
- Trend Dit type kwam bij de aanmelding alleen voor in Ter Bronnen. Sindsdien is de oppervlakte lichtjes toegenomen en komt het habitatype ook voor in het Torfbroek zelf (allebei deelgebied 3).
- Potenties Rond de vijvers in Torfbroek (deelgebied 3) zijn er meerdere potenties voor dit habitatype.

7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion) ★★

- Het actuele voorkomen Dit type komt fragmentair voor in Torfbroek (deelgebied 3) over een oppervlakte van 5 (à 10) m² met typische soorten als echt vetmos en gewoon en geveerd diknerfmos.
- Actuele staat van instandhouding Van dit beperkt aanwezige type komen in Torfbroek wel 2 à 3 (voldoende) sleutelsoorten voor, maar in een mindere bedekking. Ook de totale oppervlakte met effectieve kalkafzettingen is beperkt. Het type bevindt zich in een **gedeeltelijk aangetaste** actuele staat van instandhouding.
- Trend Wellicht is de situatie sinds de aanmelding weinig gewijzigd.
- Potenties Dit fragmentair voorkomende type is ook nog in andere deelgebieden dan Torfbroek mogelijk.

7230 - Alkalisch laagveen ★★★

- Het actuele voorkomen Dit type komt op beperkte oppervlakte (< 0,5 ha) voor in Torfbroek (deelgebied 3). In Floordambos (deelgebied 1) komt ook nog schubzegge voor.
- Actuele staat van instandhouding In het Torfbroek is alkalisch laagveen hersteld vanuit een verruigde (riet) en verboste situatie. Door een gericht beheer is de kwaliteit sterk verbeterd; riet is er nog aanwezig, maar heeft door het maaien al een lagere hoogte gekregen en er komt ondertussen meer padderus voor dan riet; het is geëvolueerd naar een **goede tot uitstekende** actuele staat van instandhouding.
- Trend Door gericht natuurbeheer zijn sinds de aanmelding zowel de oppervlakte als de kwaliteit toegenomen.
- Potenties Buiten het Torfbroek (deelgebied 3) zijn er ook kleine potenties voor dit habitatype in Silsombos (deelgebied 5b) ter hoogte van kwelzones met moeraskalk, vaak op plaatsen waar nu padderus voorkomt en wellicht ook als open plekken in Floordambos.

9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion) ★

- Het actuele voorkomen Er komt verspreid over alle deelgebieden (behalve in Torfbroek-deelgebied 3) zo'n 166 ha van dit type voor en dan vooral in Floordam- en Snijselsbos en in de Warande (deelgebieden 1, 2 en 5).
- Actuele staat van instandhouding De sleutelsoorten van dit type hebben vaak een niet zo grote bedekking. Ook het aandeel dood hout is veelal ontoereikend en niet inheemse boomsoorten zijn vaak prominent aanwezig, waardoor dit type zich bevindt in een **gedeeltelijk aangetaste** actuele staat van instandhouding.
- Trend De situatie van dit type is vergelijkbaar met de aanmeldingsgegevens.

- Potenties Goede potenties zijn aanwezig in de deelgebieden 2b (Snijssebos) en 5d (Warande); in beide deelgebieden komt dit type nu ook al vaak voor, zij het in mindere kwaliteit. Matige potenties zijn er ook nog in Kastanje- en Kareelbos en ter hoogte van donken in de Molenbeekvallei (deelgebieden 5a-c, Wilder en Silsombos). In deelgebieden 1 en 2a zijn op kleine schaal eveneens goede potenties aanwezig.

9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli ★★★

- Het actuele voorkomen Er komt verspreid over alle deelgebieden zo'n 275 ha van dit habitatype voor en dan vooral in Snijsse-, Helle-, Kareel-, Silsom- en Kastanjebos (deelgebieden 2, 4 en 5).
- Actuele staat van instandhouding In deze SBZ komen relatief veel sleutelsoorten van dit habitatype voor (soms meer dan 14) met een vaak hoge bedekking. Door de afwezigheid van voldoende dood hout bevindt dit type zich echter in een **gedeeltelijk aangetaste** actuele staat van instandhouding.
- Trend De situatie van dit type is grotendeels vergelijkbaar met de aanmeldingsgegevens. Bij de opmaak van dit rapport werd de habitatkaart plaatselijk wel aangepast, waarbij een deel van de oorspronkelijk als alluviale bossen gekarteerde habitattypen nu als 9160 beschouwd worden.
- Potenties Er zijn in de meeste deelgebieden goede potenties voor dit habitatype.

91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) ★★

- Het actuele voorkomen Eutrofe en mesotrofe broekbossen komen voor in het Torfbroek (deelgebied 3), Kareel- en Silsombos (deelgebied 5a-b) en in de Rotte Gaten (vnl. mesotrofe, deelgebied 5c) en beslaan resp. 25 en 20 ha. Vogelkers-essenbossen komen in zo goed als alle deelgebieden voor en beslaan een oppervlakte van 184 ha, waarvan het merendeel in Silsombos en omgeving (deelgebied 5b), alsook in Floordambos (deelgebied 1).
- Actuele staat van instandhouding Deze bostypes doen het vrij goed, al is plaatselijk het aandeel dood hout te klein waardoor de bossen zich soms in een **gedeeltelijk aangetaste** actuele staat van instandhouding bevinden (vnl. de vogelkers-essenbossen; eutrofe en mesotrofe broekbossen hebben een **goede** staat van instandhouding).
- Trend De situatie van dit type is grotendeels vergelijkbaar met de aanmeldingsgegevens. Bij de opmaak van dit rapport werd de habitatkaart plaatselijk wel aangepast, waarbij een deel van de oorspronkelijk als alluviale bossen gekarteerde habitattypen nu als 9160 beschouwd worden.
- Potenties Er zijn in nagenoeg alle deelgebieden potenties voor de verschillende subtypes van alluviale bossen, uitgezonderd in Kareelbos en ook minder in Kastanjebos (deelgebieden 4 en 5a).

5.3. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding trend en potenties van de soorten

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de actuele situatie van de Europees te beschermen soorten binnen het gebied. Voor elke Europees te beschermen soort uit hoofdstuk 4 wordt het voorkomen, de analyse van de actuele staat van instandhouding, de trends ten opzichte van de aanmelding en de potenties voor uitbreiding samenvattend beschreven. Voor de volledige analyse wordt verwezen naar bijlage II - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten.

Zegge- en nauwe korfslak - *Vertigo moulinsiana* en *V. angustior*

Het voorkomen van deze soorten is niet goed onderzocht (kennislacune). Er werd wel reeds een leeg huisje van de nauwe korfslak gevonden in deze SBZ (in deelgebied 3 - Torfbroek). En recente waarnemingen van zeggekorfslak werden gedaan in de Molenbeekvallei, Silsombos en Torfbroek (Ilf Jacobs). Deze SBZ is gelegen tussen de Dijle- en Laanvallei enerzijds en de Vlaamse Ardennen anderzijds, waar zeggekorfslak ook voorkomt. Via overstromingen kan deze soort zich verplaatsen. De actuele staat van instandhouding en de trend van zeggekorfslak zijn onbekend.

Zeggekorfslak - *Vertigo moulinsiana*

<ul style="list-style-type: none"> Het actuele voorkomen 	Er zijn enkele recente waarnemingen van zeggekorfslak in de Molenbeekvallei, Silsombos en Torfbroek (deelgebieden 5b en 3). Er werden in deze SBZ-H echter nog geen gerichte inventarisaties uitgevoerd. Aangezien er gelijkaardige biotopen ook elders in het SBZ voorkomen, is het zeer waarschijnlijk dat de soort ook elders voorkomt.
<ul style="list-style-type: none"> Actuele staat van instandhouding 	Onbekend
<ul style="list-style-type: none"> Trend 	Onbekend.
<ul style="list-style-type: none"> Potenties 	In het SBZ treft men nog heel wat geschikte biotopen voor zeggekorfslak aan. Potenties zijn er daar waar grote zeggenvegetaties en/of broekbossen aanwezig zijn. Mogelijk is de soort er ook reeds aanwezig, bv. in de Rotte Gat (deelgebied 5c).

Groenknolorchis – *Liparis loeselii*

Hoewel de soort nog tot in de jaren 1960 aanwezig was in deze SBZ (Torfbroek), komt de soort er momenteel wellicht niet meer voor. De habitattypes 7140 (trilveen) en 7230 (alkalisch laagveen) waarin de soort normaal voorkomt, zijn momenteel wel nog aanwezig in deelgebied 3 (Torfbroek).

Bittervoorn - *Rhodeus sericeus amarus* ★

- Het actuele voorkomen

De aanwezigheid van de soort werd enkel vastgesteld in twee afvisingspunten in de Molenbeek en Weesbeek. Het is onduidelijk of de soort ook nog in andere delen van de Molen- of Weesbeek, of in andere waterlichamen in de SBZ aanwezig is (kennislacune).
- Actuele staat van instandhouding

Lokaal is bittervoorn in vrij grote aantallen aanwezig. De habitat heeft echter te lijden onder structurele ingrepen (rechttrekkingen, ruiming, vismigratieknelpunten, ...) en verontreiniging van de Molen- en Weesbeek. Dit leidt mogelijk tot een verminderde reproductie. Omwille van de tolerantie van bittervoorn ten aanzien van bovengenoemde plaatselijk minder goede milieudrukken, wordt de actuele staat van instandhouding toch als **goed tot uitstekend** beoordeeld.

- Trend Deze soort werd niet aangemeld voor deze SBZ. Er zijn onvoldoende meetgegevens beschikbaar om een trend te bepalen.
- Potenties Kwaliteitsverbetering van de habitat van de soort is mogelijk door het verbeteren van de waterkwaliteit en de structureigenschappen van de waterlichamen. Hierdoor kan de populatie bittervoorn zich verder uitbreiden.

Gewone/Grijze Grootoorvleermuis - Plecitus auritus/austriacus en Baard/Brandt's vleermuis - Myotis mystacinus/brandtii ★

- Het actuele voorkomen De onvolledige verspreidingsgegevens van vleermuizen bevatten enkele winterwaarnemingen van deze soorten in de deelgebieden 5b (nabij Wilder) en 5d.
- Actuele staat van instandhouding Wegens de weinig beschikbare gegevens leiden de criteria van de LSVI-tabellen tot een **onbekende** actuele staat van instandhouding voor deze vleermuissoorten.
- Trend Er zijn onvoldoende gegevens beschikbaar om een trend te bepalen.
- Potenties Een verbetering van hun habitat (zomer- en winterverblijfplaatsen, jachtgebieden en verbindingen daartussen) is mogelijk en kan potenties voor meer weerbare vleermuispopulaties creëren in verschillende deelgebieden waaronder zeker Kastanjebos en eventueel Kareelbos (Torfbroek niet omwille van geïsoleerde ligging).

Gewone dwergvleermuis - Pipistrellus pipistrellus ★

- Het actuele voorkomen Gewone dwergvleermuizen zijn vrij algemeen en werden met zekerheid waargenomen in de deelgebieden 1-4.
- Actuele staat van instandhouding De aanwezige populatie bevindt zich wellicht in een **goede tot uitstekende** actuele staat van instandhouding. De soort is in een groot deel van het gebied aanwezig.
- Trend Er zijn onvoldoende gegevens beschikbaar om een trend te bepalen.
- Potenties Een verbetering van hun habitat (zomer- en winterverblijfplaatsen, jachtgebieden en verbindingen daartussen) is mogelijk en kan potenties voor meer weerbare vleermuispopulaties creëren in verschillende deelgebieden.

Watervleermuis - Myotis daubentonii, Ruige dwergvleermuis- Pipistrellus nathusii en Rosse vleermuis - Nyctalus noctula en Franjestaart - Myotis nattereri ★

- Het actuele voorkomen De onvolledige verspreidingsgegevens van vleermuizen bevatten enkele winterwaarnemingen van deze soorten in de deelgebieden 5b (franjestartaart nabij Wilder) en 5d (watervleermuis nabij Warande). Rosse en ruige dwergvleermuis werden waargenomen in Floordambos (deelgebied 1).
- Actuele staat van instandhouding Wegens de weinig beschikbare gegevens leiden de criteria van de LSVI-tabellen tot een **onbekende** actuele staat van instandhouding voor deze vleermuissoorten.

- Trend Er zijn onvoldoende gegevens beschikbaar om een trend te bepalen.
- Potenties Een verbetering van hun habitat (zomer- en winterverblijfplaatsen, jachtgebieden en verbindingen daartussen) is mogelijk en kan potenties voor meer weerbare vleermuispopulaties creëren in verschillende deelgebieden waaronder zeker Kastanjebos en eventueel Kareelbos (Torfbroek niet omwille van geïsoleerde ligging).

5.4. Regionaal belangrijke biotopen

Regionaal belangrijk biotopen zijn vegetaties of habitats die weliswaar niet Europees te beschermen zijn, maar die van belang zijn voor het Vlaamse natuurbehoud. Deze vegetaties worden beschermd door de Vlaamse natuurbehoudwetgeving in brede zin.

Ze worden in dit rapport besproken omdat ze **deel kunnen uitmaken van het leefgebied van Europees beschermde soorten of de Europese habitattypen kunnen helpen versterken**. Voor deze habitats zullen verderop op zich geen doelen worden geformuleerd, maar het is van belang voor het Vlaamse natuurbeleid om te weten waar deze liggen en er bij het formuleren van doelen rekening mee te kunnen houden.

Een aantal van deze regionaal belangrijke biotopen is belangrijk tot cruciaal voor de lokale goede staat van instandhouding van een aantal Europees te beschermen soorten.

In onderstaande tabel wordt de actuele oppervlakte van de regionaal belangrijke biotopen weergegeven, wordt aangegeven voor welke Europees te beschermen soorten dit biotoop deel uitmaakt van het leefgebied en hoe de potentiële oppervlakte ervoor is in het gebied.

Tabel 5-4. Samenvattende tabel met het voorkomen van de regionaal belangrijke biotopen (rbb's), de Europees te beschermen soorten waarvoor dit biotoop leefgebied is of de Europese habitattypes die erdoor versterkt kunnen worden, alsook de potenties ervoor.

	Actuele opp. (ha)	Leefgebied voor:	Potenties
dottergrasland (Rbb hc)	Deelgebied 3 (Torfbroek): 0,8 ha	vele Vlaamse rode lijst-soorten	goede potenties in de meeste deelgebieden in de vallei; versterking van de variatie in de natte hooilanden, waaronder 6410
	Deelgebied 4 (Kastanjebos): 0,2 ha		
	Deelgebied 5 (vnl. Silsombos): 6 ha		
kleine zegges (Rbb ms)	Deelgebied 5 (Rotte Gaten): 0,1 ha	vele Vlaamse rode lijst-soorten	goede potenties in de meeste deelgebieden in de vallei; versterking van de variatie in de natte hooilanden waaronder 6410
grote zegge-riet- en moeraspirea-vegetaties (Rbb mc/ mr/hf)	Deelgebied 2b (Snijselsbos): 0,5 ha	blauwborst, rietgors, zeggekorfslak (kennislacune)	goede potenties in veel deelgebieden in de vallei; versterking van de variatie in de natte
	Deelgebied 3 (Torfbroek): 2,5 ha		
	Deelgebied 4 (Kastanjebos): 0,3 ha		

sleedoorn- struweel (Rbb sp)	Deelgebied 5 (vnl. Silsombos): 30 ha	vele Vlaamse rode lijst-soorten, ook vleermuizen	ruigtes waaron- der 6430
	Deelgebied 4 (Kastanjabos): 0,4 ha		goede potenties in veel deelge- bieden in de vallei; verster- king van de vari- atie in de 6510- graslanden of van de overgang tss. bos- en graslandhabitats
	Deelgebied 5 (verspreid): 0,7 ha		

5.5. Regionaal belangrijke soorten

Regionaal belangrijke soorten zijn soorten die op Vlaams niveau belangrijk zijn voor het natuurbehoud. Vaak betreft het soorten die zeer zeldzaam zijn in Vlaanderen en op een Vlaamse Rode lijst staan. Ze worden in dit rapport besproken omdat deze habitattypische soorten -soms mits enige bijkomende maatregelen- in deze SBZ effectief kunnen voorkomen in één **van de aanwezige Europese habitattypen**. In de onderstaande tabel wordt het huidig voorkomen van deze soorten in deze SBZ weergegeven, de potenties besproken en eventuele extra eisen opgesomd die de soorten aan hun habitattypen stellen.

De sleutelsoorten van de LSVI-tabellen werden hier niet nog eens apart vermeld.

Tabel 5-5. Samenvattende tabel met het voorkomen van regionaal belangrijke soorten die bijkomende eisen stellen aan de aanwezige Europees te beschermen habitattypen die onderdeel uitmaken van hun habitat.

	Actueel voorkomen	Heeft als habitat:	Bijkomende eis aan habitat
Variabele waterjuffer	Grote populatie rond alle vijvers (ook 3140) van Torfbroek (deelgebied 3), wellicht ook aanwezig in Silsombos (deelgebied 5b)	3150	zonnige ligging, belang van een goed ontwikkelde oevervegetatie
Beekoeverlibel	Aanwezig in Torfbroek (deelgebied 3)	3260, 4010 + langzaamstromende kwelbeken	langzaam stromende kwelbeken met weinig oevervegetatie en open/lage omliggende vegetatie
Vroege glazenmaker en bruine korenbout	Aanwezig in Torfbroek (deelgebied 3)	3150	oevervegetatie met lis-dodde of riet, verlandingsvegetatie
Greppel-sprinkhaan	10-tal km-hokken rond deelgebied 4 en 5b (Kastanje- en Silsombos)	6510	ongemaaide delen
Sleedoorn- en iepenpage	paar km-hokken in deelgebied 4 en 5b (Kastanje- en Silsombos)	thermofiele boszomen (9120, 9160, 91E0), rbb sp	gefaseerd mantelzoom-beheer

5.6. Samenvattende tabel huidig voorkomen van Europees te beschermen habitattypen en soorten per deelgebied

Tabel 5-6. Samenvattende tabel met het aantal hokken (UTM 1x1 km) waarin een Europees te beschermen soort aanwezig is, en de oppervlakte (ha) van de Europees te beschermen habitattypen in elk van de deelgebieden van de SBZ.

Soort (aantal UTM 1x1 hokken)	Deelgebied									
	1	2a	2b	3	4	5a	5b	5c	5d	
Zeggekorfslak - <i>Vertigo moulinsiana</i>				1			1			
Franjestaart - <i>Myotis nattereri</i>							1			
Baard/Brandtvleermuis - <i>Myotis mystacinus/brandtii</i>		1					1		1	
Rosse vleermuis - <i>Nyctalus noctula</i>	3									
Watervleermuis - <i>Myotis daubentonii</i>									1	
Ruige/gewone dwergvleermuis - <i>Pipistrellus nathusii/pipistrellus</i>	6	5	4	2	1					
Gewone/Grijze Grootoorvleermuis - <i>Plecitus auritus/austriacus</i>							1		1	
Bittervoorn - <i>Rhodeus sericeus amarus</i>							1			
Habitatype (ha)	1	2a	2b	3	4	5a	5b	5c	5d	
3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische <i>Chara</i> spp. vegetaties	0,00			4,7			0,1			
4030 - Droge heide	1									
	Ondanks aanmelding, komt dit habitatype niet voor in deze SBZ.									
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems; droog + vochtig			?						0,3	
6410 - Grasland met <i>Molinia</i> op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)	?		?	1	0,5					
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van montane en alpiene zones				0,1	2		55	2		
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	?			0,05	0,2		3,5	0,3		
7140 - Overgangs- en trilveen				0,2						
7210 - Kalkhoudende moerassen met <i>Cladium mariscus</i> en soorten van het Caricion <i>davallianae</i>				0,08						
7220 - Kalktufbronnen				0,00						
				04						
7230 - Alkalisch laagveen	?			0,5						
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met <i>Ilex</i> en soms ook <i>Taxus</i> (<i>Quercion robori-petraeae</i> of <i>Ilici-Fagenion</i>)	20	10	25		7	11	25	3	65	
9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het <i>Carpinion-betuli</i>	10	60	55	0,03	60	35	39	6	10	
91E0 - Alluviale bossen met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> ; <i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>	41	10	3	11	8	17	100	30	10	

6. Beschrijving van de maatschappelijke context

De Habitatrictlijngebieden en Vogelrichtlijngebieden hebben niet enkel een ecologische betekenis. Een gebied wordt ook, actief en passief, gebruikt door verschillende gebruikers. De opmaak en realisatie van instandhoudingsdoelstellingen situeert zich lokaal dan ook binnen een bepaalde planologische, beleidsmatige en socio-economische context. De actuele natuurwaarden zijn tot zekere hoogte een gevolg van die actuele en historische socio-economische activiteiten. Daarnaast heeft deze context ook invloed op de perspectieven voor de natuur en de verschillende betrokken actoren (sectoren, beheerders en gebruikers) aanwezig in een bepaald gebied. Het is dan ook evident dat deze context mee in overweging wordt genomen bij het bepalen van de instandhoudingsdoelstellingen en de prioriteiten voor een bepaald gebied.

Dit hoofdstuk beschrijft allereerst de planologische situatie (paragraaf 6.1). Daarnaast gebeurt een eerste situering van een aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën die in het gebied actief zijn (paragraaf 6.2). De socio-economische context wordt mee in overweging genomen bij de uitwerking van de sterktezwakteanalyse (hoofdstuk 7) en van de doelstellingen (zie hoofdstuk 8). De verzamelde informatie zal bovendien gebruikt worden voor het opstellen van actieprogramma's in het kader van de realisatie van de natuurdoelen. Op dat moment wordt de gehele socio-economische context verder verfijnd en aangevuld met meer gedetailleerde gegevens over de eigenaars en gebruikers. Dit hoofdstuk heeft dus niet de ambitie om een gedetailleerde en volledige beschrijving van de socio-economische toestand in het gebied te beschrijven. Het moet op basis van deze analyse wel mogelijk zijn om in overleg met betrokken doelgroepen, administraties en lokale besturen kansen en bedreigingen voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen te identificeren. De beschrijving in dit hoofdstuk kan bovendien waar nodig gedetailleerd worden op basis van dit overleg.

Noot bij de interpretatie van de cijfergegevens

Een groot deel van de analyses in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op GIS-gegevens. De praktijk leert dat niet alle gegevens geografisch even accuraat zijn. Bij de verschillende berekeningen en manipulaties kunnen bovendien kleine fouten optreden. Een concreet gevolg is dat de opgenomen cijfers enkel relatief geïnterpreteerd mogen worden. Voor de opmaak van percentages is als algemeen principe gebruik gemaakt van de afbakening van het Habitatrictlijngebied. De totale oppervlakte van het Habitatrictlijngebied is 1445 ha.

De gegevens zijn steeds de weergave van de situatie op het moment van inventarisatie of de studie en dus niet noodzakelijk van de actuele situatie op het terrein. Daarom is steeds de bronvermelding van de gebruikte gegevens opgenomen. Eigen aan GIS is ook dat verschillende informatie-lagen niet steeds digitaal op elkaar afgestemd zijn. Bij berekeningen kunnen hierdoor snippers ontstaan, die het gevolg zijn van 'fouten' bij de digitalisering. Deze slivers worden benoemd in de rapportage.

6.1. Beschrijving van de planologische context

In de context van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen zijn een hele reeks van planologische statuten mogelijk, die al dan niet onder de zuivere noemer "ruimtelijke ordening" (met name plannen van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplannen) vallen. In het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen beperken we ons tot de ruimtelijke bestemmingen, de oppervlaktedelfstoffenplannen, ruimtelijke beschermingsstatuten vanuit het beleid op vlak van onroerend erfgoed en de planning in het kader van het integraal waterbeleid.

Ruimtelijke bestemmingen

De ruimtelijke bestemming van een gebied is vastgelegd in het Gewestplan en verschillende Ruimtelijke Uitvoeringsplannen. De verschillende bestemmingen kunnen geclusterd worden tot een aantal hoofdcategorieën. In ~~Tabel 6-1~~ ~~Tabel 6-1~~ wordt een overzicht gegeven van de voorkomende bestemmingen binnen de verschillende deelgebieden. Tevens wordt het relatieve aandeel per hoofdcategorie aangegeven. In bijlage 5 wordt de bestemmingsverdeling binnen het gebied gesitueerd op kaart.

Ongeveer 85% van het hele gebied heeft momenteel een groene bestemming, onder andere 50% 'natuur' (natuurgebieden, natuurreservaat, natuurgebied met wetenschappelijke waarde) en 31%

bosgebied, de categorie 'overig groen' komt beperkt voor (bijna 4%). Verder komt er een aanzienlijk aandeel landbouwgebied voor (14%). Er is een beperkte overlap met woon-, recreatie-, en andere gebieden. Er komt geen industriegebied voor binnen het voorliggende gebied.

Tabel 6-1. Overzicht van de ruimtelijke bestemmingen en hun percentuele aandeel in de totale oppervlakte van het gebied.¹⁶

	Nr deel- gebied	Ruimtelijke bestemmingscategorie ¹⁷							
		Wonen	Recreatie	Natuur en reservaat	Overig groen	Bos	Land- bouw	Industrie	Andere
Oppervlakte per deelge- bied (ha)	1	<0,5	1		10	101	7		
	2	<0,5		3		286	48		2
	3	1		45	6		<0,5		
	4	<0,5		141			11		12
	5	4	<0,5	523	37	64	142		<0,5
Totale oppervlakte (ha)	6	1	713	53	451	207	0	14	
Aandeel (% totale op- pervlakte SBZ)	0,4	0,1	49,3	3,7	31,2	14,3	0,0	1,0	

In de periode 2004-2008 werkte de Vlaamse overheid in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen in 13 buitengebiedregio's een ruimtelijke visie uit voor landbouw, natuur en bos. Deze visie geeft op hoofdlijnen aan welke gebieden behouden blijven voor landbouw en waar er ruimte kan zijn voor natuurontwikkeling of bosuitbreiding. De visie vormt de basis voor de opmaak van concrete gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen. De prioriteiten en fasering voor de opmaak van deze ruimtelijke uitvoeringsplannen worden aangegeven in operationele uitvoeringsprogramma's.

In het operationeel uitvoeringsprogramma is aangegeven welke gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen de Vlaamse overheid de komende jaren zal opmaken voor de afbakening van de resterende landbouw-, natuur- en bosgebieden. De acties uit het uitvoeringsprogramma bij het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur worden onderverdeeld in drie categorieën:

1. Gebieden waarvoor onmiddellijk gestart kan worden met de voorbereiding van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP).
2. Gebieden waarvoor verder overleg en/of onderzoek nodig is
3. Gebieden waarvoor de opmaak van een gewestelijke RUP op korte termijn niet mogelijk is.

Voorliggend gebied overlapt met de buitengebiedregio Zenne-Dijle-Pajottenland. Op 24 april 2009 nam de Vlaamse Regering kennis van deze visie en keurde ze de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 44.900 ha agrarisch gebied en een operationeel uitvoeringsprogramma goed.

Binnen het gebied liggen geen herbevestigde agrarische gebieden. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verschillende acties die opgenomen zijn in het operationeel uitvoeringsprogramma. Tevens wordt aangegeven voor welke deelgebieden deze acties van toepassing zijn.

¹⁶ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gewestplan, vector, toestand 01/01/2002 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, AGIV-product).

Gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen, vector, toestand 03/06/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

¹⁷ De ruimtelijke bestemmingscategorieën zijn gebaseerd op een clustering van de categorieën opgenomen in het Gewestplan aangevuld met de geldende G-RUP's in de verschillende Habitatrictlijngebieden.

Tabel 6-2. Overzicht van de verschillende acties opgenomen in het operationeel uitvoeringsprogramma met betrekking tot het voorliggend gebied.¹⁸

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deel-gebieden
Uitvoeringsacties op korte termijn op te starten	Vallei van Weesbeek-Molenbeek, Kastanjebos-Kareelbos-Silsombos	<p>Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het versterken van de natuur- en bosstructuur in de vallei van de Molenbeek-Weesbeek (richtcijfer bosuitbreiding ca. 10 ha) (als onderdeel van het als 'strategisch project in uitvoering van het RSV' erkende project voor de vallei van de Weesbeek en in afstemming met het in voorbereiding zijnde gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de open ruimte van de gemeente Herent); - het hernemen van de agrarische bestemming voor de aangrenzende landbouwgebieden. 	3, 4, 5
Op te starten specifiek onderzoek voorafgaand aan uitvoeringsactie	Floordambos	<p>Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het versterken van de natuur- en bosstructuur in de omgeving van het Floordambos (richtcijfer bosuitbreiding ca. 18 ha). - het hernemen van de agrarische bestemming voor de aangrenzende landbouwgebieden. <p><i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i></p>	1
	Vallei van de Barebeek, Hellebos-Vossekot-Snijselsbos-Bulsom	<p>Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het versterken van de natuur- en bosstructuur in de omgeving van Hellebos-Driebunders-Bulsom (richtcijfer bosuitbreiding ca. 45 ha); - het hernemen van de agrarische bestemming voor de aangrenzende landbouwgebieden. <p><i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i></p>	2
Gebieden waarvoor geen acties op korte termijn opgestart worden	/		

¹⁸ Operationeel uitvoeringsprogramma regio Zenne-Dijle- Patjottenland, 24 april 2009

Vlaams Ecologisch Netwerk en Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk

Het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON) vormen twee belangrijke gebiedsgerichte instrumenten van het Vlaams natuur- en bosbeleid. Deze instrumenten worden gedeeld met het ruimtelijke ordeningsbeleid. De totale oppervlakte VEN en Natuurverwevingsgebied bedroeg op 1 januari 2009 87.073 ha, respectievelijk 1.529 ha.

Het VEN vormt met haar grote aaneengesloten gebieden de ruggengraat van de toekomstige natuurlijke structuur (netwerken) in Vlaanderen. Het bestaat uit de Grote Eenheden Natuur (GEN) en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO). Voor de instandhouding, ondersteuning en versterking van de natuurkernen wordt voorzien in de afbakening van Natuurverwevingsgebieden (NVWG). Zij vormen als het ware een beschermende jas voor de natuurkernen. Voor de verbinding van de verschillende natuurkernen worden Natuurverbindingsgebieden (NVBG) afgebakend. Samen vormen deze gebieden het IVON: het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk. In deze gebieden worden bijkomende kansen gegeven aan planten en dieren. Andere functies zoals landbouw, recreatie, bosbouw, wonen, ... mogen hierdoor niet in het gedrang komen.

In Tabel 6-3 wordt een overzicht gegeven van de voorkomende categorieën van het VEN en het NVWG binnen de verschillende deelgebieden. Tevens wordt het relatieve aandeel per categorie aangegeven. Er komt geen NVWG voor binnen het gebied. Een groot deel van het gebied (74%) is wel aangeduid als VEN. Het betreft uitsluitend GEN.

In bijlage 5 wordt het VEN en IVON in en rond het gebied geïllustreerd op kaart.

Tabel 6-3. Overzicht van de categorieën van het VEN en NVWG en hun percentuele aandeel in de totale oppervlakte.¹⁹

	Nr deelgebied	Categorie	
		Vlaams Ecologisch Netwerk	
		Grote eenheid natuur (GEN)	Grote eenheid natuur in ontwikkeling (GENO)
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	110	
	2	285	
	3	51	
	4	138	
	5	487	
Totale oppervlakte (ha)		1072	
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)		74	

Natuurverbindingsgebieden worden aangeduid door de provincies binnen de provinciale ruimtelijke structuurplannen²⁰.

- Gebied rond kanaal Leuven-Dijle
- Natte verbinding via Lipsebeek van Kastanjebos- Hambos-Moesbroek

¹⁹ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gebieden van VEN en IVON, vector, toestand 10/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

²⁰ Adriaens T., Peymen J. & Decler K. (2007). Digitaal gegevensbestand Natuurverbindingsgebieden en ecologische infrastructuur van bovenlokaal belang in Vlaanderen. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

- Natuurverbinding boscomplexen Barebeek-Weesbeek- Molenbeek-Weissetterbeek (Roosbroeken-Vossekot, Steentjesbos-Weissetterbos, Weissetterbos-Vijverbossen, Hellebos-Floordambos)
- Onderlinge natte verbinding via valleien van de Barebeek en Weesbeek
- Onderlinge natuurverbinding tussen versnipperde bossen (Hogenbos en Moorselbos met Kinderenbos en Voerhoek-Weeberg (verbinding naar Voer) en met bossen van de vallei van de Molenbeek en het park van Tervuren

Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot Natuurlijke Rijkdommen

De plannen van aanleg (gewestplan, bijzonder plan van aanleg, ...) die voornamelijk in de jaren zeventig tot stand zijn gekomen, voorzien in ontginningsgebieden en uitbreidingsgebieden van ontginningsgebieden. De plannen van aanleg hebben bindende kracht.

Het beleid inzake het beheer van de oppervlaktedelfstoffen werd ondertussen in het Oppervlaktedelfstoffendecreet van 2003 vastgelegd en heeft als basisdoelstelling om, ten behoeve van de huidige en toekomstige generaties, op een duurzame wijze te voorzien in de behoefte aan oppervlaktedelfstoffen. Het Oppervlaktedelfstoffendecreet voorziet in een oppervlaktedelfstoffenplanning. Die oppervlaktedelfstoffenplanning is nodig voor het verzekeren van een duurzaam voorraadbeheer van oppervlaktedelfstoffen zoals zand, leem, klei en grind. De oppervlaktedelfstoffenplanning omvat het opmaken van een set van bijzondere oppervlaktedelfstoffenplannen, één per samenhangend oppervlaktedelfstoffengebied, waar in hoofdzaak één welbepaalde oppervlaktedelfstof besproken wordt. Die plannen bevatten ontwikkelingsperspectieven voor een termijn van minimaal 25 jaar en acties voor de volgende vijf jaar. Zij worden vijfjaarlijks geëvalueerd en vormen de basis voor de ruimtelijke beleidsvisie met betrekking tot ontginningen. Zij bevatten met andere woorden ook een evaluatie van de ontginningsgebieden die in de plannen van aanleg zijn vastgelegd en geven aan welke (delen van) deze gebieden een andere bestemming mogen krijgen en welke (delen van) deze gebieden nog steeds moeten behouden blijven. De bijzondere oppervlaktedelfstoffenplannen zijn beleidsdocumenten zonder bindende kracht. Zij worden immers omgezet in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan dat wel bindend is.

Binnen het voorliggende gebied zijn geen ontginningsgebieden opgenomen. Het gebied bevindt zich ook niet binnen het plangebied van een samenhangend oppervlaktedelfstoffengebied.

Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot onroerend erfgoed

Het onroerend erfgoed wordt in Vlaanderen beschermd via een aantal ruimtelijke sporen: er is het spoor van de beschermde landschappen, dorpsgezichten, archeologische monumenten, archeologische zones, monumenten en het spoor van de tandem ankerplaatsen en erfgoedlandschappen. Via het nieuwe Decreet Ruimtelijke Ordening²¹ is het verplicht advies te vragen aan het Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed bij elke stedenbouwkundige vergunning binnen beschermde landschappen, stads- en dorpsgezichten, monumenten, archeologische monumenten, archeologische zones en erfgoedlandschappen, alsook binnen ankerplaatsen voor wat betreft de vergunningen, onderworpen aan de zorgplicht.

De bescherming van landschappen, dorpsgezichten, monumenten, archeologische monumenten en archeologische zones heeft gevolgen voor eigenaars, beheerders en gebruikers. Allereerst is er een zogenaamde onderhouds- en instandhoudingsplicht om het beschermde goed in goede staat te houden. Het uitvoeren van werkzaamheden is bovendien onderworpen aan een vergunning en/of toestemming. Ankerplaatsen en erfgoedlandschappen vormen een onderdeel van een vernieuwd landschapsbeleid. Erfgoedlandschappen worden aangeduid in de ruimtelijke uitvoeringsplannen. Erfgoedlandschappen zijn gebaseerd op de ankerplaatsen, de meest waardevolle landschappen van Vlaanderen, waarin een geheel van verschillende erfgoedelementen (naast landschappelijke ook monumentale of archeologische) voorkomt. Erfgoedlandschappen zijn momenteel niet van toepassing in het kader van het opstellen van instandhoudingsdoelstellingen. Er zijn momenteel twee erfgoedlandschappen die gelegen zijn buiten de Europees beschermde gebieden (mededeling Mira

²¹ [decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, gewijzigd bij de decreten van 28/9/1999, 22/12/1999, 26/4/2000, 8/12/2000, 13/7/2001, 1/3/2002, 8/3/2002, 19/7/2002, 28/2/2003, 4/6/2003, 21/11/2003, 7/5/2004, 22/4/2005, 10/3/2006, 16/6/2006, 7/7/2006, 22/12/2006, 9/11/2007 en 21/12/2007](#)

Van Olmen d.d. 22/07/2009). De aanduiding van ankerplaatsen op zich heeft geen rechtsgevolgen voor de burger. Na de aanduiding geldt voor de administratieve overheden wel een zorgplicht. De aanduiding van de ankerplaatsen heeft tot doel de landschappelijke waarden en landschappelijke kenmerken van deze landschappen mee te laten spelen in het afwegingskader bij het opstellen van die ruimtelijke uitvoeringsplannen die geheel of gedeeltelijk in ankerplaatsen gelegen zijn. Bij de opmaak van een dergelijk RUP, worden de landschapswaarden en -kenmerken doorvertaald in stedenbouwkundige voorschriften. Vanaf de opname in de ruimtelijke uitvoeringsplannen worden de ankerplaatsen erfgoedlandschappen genoemd. De stedenbouwkundige voorschriften uit het RUP gelden voor alle burgers uit de betrokken gebieden. Drie categorieën van ankerplaatsen worden onderscheiden, met name definitief vastgestelde, voorlopig vastgestelde en voorstellen uit de landschapsatlas.

In ~~Tabel 6-~~Tabel 6-4 wordt een overzicht gegeven van de verschillende plannen uit het onroerend erfgoed, die betrekking hebben op het gebied. In bijlage 5 worden de planlichamen met betrekking tot onroerend erfgoed in en rond het gebied geïllustreerd op kaart.

Tabel 6-4. Overzicht van de specifieke statuten uit het beleidsveld onroerend erfgoed binnen het gebied.²²

Categorie	Naam	Deelgebieden	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
Beschermd landschap	Domein Ter Bronnen	3	6	6
	Floordambos	1	191	110
	Torfbroek en omgeving	3	60	43
Beschermd dorpsgezicht	Kasteel De Ribaucourt, kasteelhoeve Hof Te Veaux, rentmeesterswoning (Tervuursesteenweg 4) en boerenhuisjes (Sint-Jannekensstraat 1 en 3) met omgeving	2	77	23
	Watermolen en hoevecomplex met omgeving	5	5	5
	Laarstraat 40 : hoeve met onmiddellijke omgeving	3	1	<0,5
Beschermd monument	Watermolen en hoevecomplex	5	<0,5	<0,5
	Kortenbergh (Kortenbergh): Abdij-dreef, Karterstraat, Kiewitstraat, Minneveldstraat, Colombastraat: voormalige abdijsite van Kortenbergh	5	11	2
Ankerplaats				
Definitief vastgesteld	/			
Voorlopig vastgesteld	/			
Voorstellen landschapsatlas	Floordambos en kasteel de Ribaucourt	1; 2	645	239
	Silsombos	5	764	439
	Torfbroek	3	76	52
	Kastanjebos	4	300	162
	Kasteel de Merode	5	228	119
Archeologische sites	/			

²² Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Onroerend erfgoed en Landschapsatlas, vector, toestand 22/07/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

Beheerplannen in het kader van het integraal waterbeheer

De contouren van het Vlaamse waterbeleid liggen vast in het decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003. Het decreet is ook een vertaling van de Europese Kaderrichtlijn Water naar de Vlaamse wetgeving.

Het waterbeleid krijgt vorm in waterbeheerplannen. Er worden in Vlaanderen plannen opgemaakt voor de stroomgebiedsdistricten van de Schelde en de Maas, voor de elf bekkens en voor de 103 deelbekkens. Tussen al deze plannen is er een intense samenhang. De waterbeheerplannen hebben als doel samen een integraal waterbeheer in de praktijk te brengen, elk op het juiste niveau. [Op 8 oktober 2010 keurde de Vlaamse Regering de stroomgebiedbeheerplannen voor de Schelde en de Maas en het maatregelenpakket voor Vlaanderen definitief goed.](#) Op 30 januari 2009 keurde de Vlaamse Regering het besluit voor de vaststelling van de bekkenbeheerplannen en de bijhorende deelbekkenbeheerplannen definitief goed. Zowel in het bekkenbeheerplan als de deelbekkenplannen is een visie op het watersysteem en bijbehorende acties opgenomen.

Het voorliggende gebied ligt binnen het Dijlebekken (deelbekkens Woluwe, Barebeek-Benedendijle, Leibeek-Weesbeek-Molenbeek). Binnen het voorliggende gebied zijn geen acties opgenomen in de bekken- en deelbekkenplannen.

6.2. Situering van een aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën

Een divers aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën zal betrokken zijn bij de realisatie op het terrein van de instandhoudingdoelstellingen of zal daar gevolgen van ondervinden. Bepaalde groepen kunnen actief bepaalde beheertaken leveren of hun activiteiten bijsturen. Andere groepen moeten ermee rekening houden in vergunningsprocedures. In dit hoofdstuk wordt een aantal algemene eigenaars- en gebruikerscategorieën gesitueerd die een belangrijke rol zouden kunnen spelen in de uitvoering. Dit overzicht is zeker niet volledig. In het kader van de realisatie van de natuurdoelen dient dit overzicht verder aangevuld en gedetailleerd te worden.

Eigendomssituatie

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- en Vogelrichtlijngebieden zijn er verschillende soorten eigenaars. Naast de vele kleinere en grote privé-eigenaars zijn er percelen eigendom van uiteenlopende, openbare besturen en organisaties. Denk hierbij bijvoorbeeld maar aan de gemeenten, de OCMW's, de kerkfabrieken en natuurverenigingen. Het is op dit moment nog niet de bedoeling om elke individuele eigenaar te identificeren. Dergelijke oefening gebeurt op het moment dat afspraken worden gemaakt over de concrete implementatie van de natuurdoelen. Het is op dit moment wel al interessant om op globaal niveau een zicht te hebben op de gronden die in eigendom (en beheer) zijn van de "natuursector" (ANB, natuurverenigingen, ...) en op de gronden die in eigendom zijn van andere eigenaars. Een belangrijk uitgangspunt bij de opmaak van de IHD is namelijk dat de sterkste schouders (de natuursector) de zwaarste lasten zullen moeten dragen.

In tabel 6-5 wordt een overzicht gegeven van de eigendomssituatie in de verschillende deelgebieden. In bijlage 5 wordt de eigendomssituatie binnen het gebied op kaart gesitueerd.

Slechts 5% van de totale oppervlakte van het gebied is momenteel in eigendom van het Agentschap voor Natuur en bos. De grootste oppervlakte eigendom situeert zich binnen het deelgebied 5. Binnen ongeveer 6% van het gebied is het ANB verantwoordelijk voor het technisch beheer conform het Bosdecreet. Binnen het gebied is daarnaast een oppervlakte in eigendom (13%) of beheer (2,4%) van vzw Natuurpunt. Het overgrote deel van de gronden (74%) is momenteel eigendom van privé-eigenaars of andere overheden. Op ongeveer de helft van deze gronden (circa 10% van het gehele gebied) geldt een recht van voorkoop voor natuur.

Tabel 6-5. Situering van de eigendomssituatie binnen het gebied.²³

	Nr. deelgebied	Categorie						
		Eigendom ANB	Niet eigendom, beheer ANB	Technisch beheer conform bosdecreet	Eigendom Natuurvereniging	Niet eigendom, beheer natuurvereniging	Gronden recht van voorkoop natuur ²⁴	Ander
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	8			1	1		108
	2			42	39	<0,5	47	213
	3				13	23	14	2
	4				32	6	101	25
	5	63		43	101	5	290	268
Totale oppervlakte (ha)		71	0	84	187	34	452	616
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)		4,9	0,0	5,8	12,9	2,4	31,3	42,6

Bevoegde besturen en beherende verenigingen

Achtergrondinformatie bij de analyse

De opmaak en de realisatie van de Vlaamse instandhoudingsdoelstellingen worden op Vlaams niveau gecoördineerd. Er zijn echter een groot aantal beheerniveaus en -organisaties die van belang zullen zijn bij de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Daarnaast kunnen ook met privé-beheerders (vb. landbouwers, bosbeheerders, ...) afspraken gemaakt worden. De realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen zal gebeuren via samenwerking met deze verschillende groepen van betrokkenen. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste bevoegde besturen en verenigingen die een ruimtelijk beheer voeren of privé beheer ondersteunen in de voorliggende context. In het vervolg van dit hoofdstuk wordt ingegaan op een aantal groepen van privé-beheerders (vb. landbouwers, watermaatschappijen, boseigenaars, jagers...). Dit overzicht is zeker en vast niet volledig. Bij de voorbereiding van de implementatie dient dit overzicht verder aangevuld en gedetailleerd te worden.

²³ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Patrimoniumdatabank, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Erkende natuurreservaten v.z.w. Durme, vector, toestand 09/02/2009 (v.z.w. Durme)

Erkende natuurreservaten v.z.w. Limburgs Landschap, vector, toestand 03/04/2009 (v.z.w. Limburgs Landschap).

Erkende natuurreservaten v.z.w. Natuurpunt, vector, toestand 08/04/2009 (v.z.w. Natuurpunt).

Gebieden met recht van voorkoop in de visiegebieden van de Vlaamse en erkende natuurreservaten, vector, toestand 25/07/2008 (Agentschap voor Natuur en Bos).

²⁴ Het betreft hier enkel en alleen de gebieden met recht van voorkoop in relatie tot de Vlaamse en erkende natuurreservaten. In sommige gebieden kunnen nog andere rechten van voorkoop in relatie tot de ruimtelijke uitvoeringsplannen, ruilverkaveling, natuurinrichting etc. van kracht zijn. Daarnaast is er in het ganse VEN een voorkooprecht van kracht.

Tabel 6-6. Situering van de bevoegde structuren en structuren binnen het gebied.²⁵

	Naam	Oppervlakte binnen gebied (ha)	Aandeel van gebied (%)
Betrokken provincies	Vlaams-Brabant	1445	100
Betrokken gemeenten	Herent	271	18,7
	Kortenberg	478	33,1
	Steenokkerzeel	241	16,7
	Kampenhout	431	29,8
	Zemst	8	0,5
	Vilvoorde	16	1,1
	Machelen	1	0,1
Betrokken bekkenbesturen	Dijle en Zennebekken	1445	100
Betrokken waterschappen	Dijle Noord	1382	95,6
	Zenne Noord	63	4,4
Betrokken regionale landschappen	Dijleland	1179	81,6
	Groene Corridor	264	18,3
Erkende terreinbeherende natuurverenigingen	Natuurpunt	221	14,5
Betrokken bosgroepen	Groene Corridor	698	48,3
	Dijle-Geteland	747	51,7
Betrokken WBE's	Bertembos	105	7,3
	De Barebeek	468	32,4
	Tussen Vaart en Molenbeek	726	50,2

Inventarisatie van het landbouwgebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

De inventarisatie van het landbouwgebruik binnen het gebied gebeurt via de methodiek van de landbouwgevoeligheidsanalyse. Deze maakt een vergelijking tussen de landbouwgronden in de verschillende Speciale Beschermingszones (en hun deelgebieden). De meest "gevoelige" gronden zijn deze die voor de landbouw op dit moment het meest van belang zijn. Hierbij wordt zowel rekening gehouden met de intrinsieke landbouwwaarde van de gronden alsook met het belang van de percelen in de bedrijfsstructuur van de huidige gebruiker. De methodiek is gebaseerd op een desk-topanalyse van bestaande datasets. De gegevens van de Mestbank vormen hiervoor een belangrij-

²⁵Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Voorlopig referentiebestand provinciegrenzen, toestand 22/05/2003 (Vlaamse Landmaatschappij, AGIV-product).

Voorlopig referentiebestand gemeentegrenzen, vector, toestand 22/05/2003 (Vlaamse Landmaatschappij, AGIV-product).

Vlaamse Hydrografische Atlas - Zones, vector, toestand 27/05/2009 (Vlaamse Milieumaatschappij, Afdeling Operationeel Waterbeheer, AGIV-product).

Geografische indeling van watersystemen, vector, toestand 21/03/2008 (Vlaamse Milieumaatschappij, Afdeling Operationeel Waterbeheer, AGIV-product).

Regionale Landschappen, vector, toestand 22/09/2009 (Vlaams Overleg Regionale Landschappen)

Bosgroepen, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Wildbeheerseenheden, vector, toestand 30/07/2009 (Hubertus Vereniging Vlaanderen).

ke bron, samen met heel wat geografisch kaartmateriaal over bodemtypes, juridische randvoorwaarden en dergelijke. Het is niet de bedoeling om op basis van deze ruwe data uitspraken te doen of conclusies te trekken voor individuele bedrijven. Maar het instrument biedt wel de mogelijkheid om de impact op de landbouw te vergelijken tussen de verschillende (deelgebieden van) Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Daarnaast moet ook aangegeven worden dat geen analyse kon gemaakt worden van de eigendoms- en pachtsituatie van de betrokken bedrijven. Deze zal bij het maken van afspraken over maatregelen moeten bekeken worden om de respectievelijke rol van pachter en verpachter te bepalen.

De toegepaste methodiek is voor dit proces op maat ontwikkeld door de Vlaamse Landmaatschappelijk in overleg met het Agentschap voor Natuur en Bos, het departement Landbouw en Visserij, de landbouworganisaties Boerenbond en ABS en het ILVO. De toepassing van de methodiek werd uitgevoerd door de VLM. Een toelichting over de gebruikte methodiek en een uitvoerige beschrijving van de uitkomsten is opgenomen in bijlage 6 (landbouwgevoeligheidsanalyse). Onderstaand wordt een korte synthese gegeven van de belangrijkste resultaten van deze landbouwgevoeligheidsanalyse voor dit gebied.

In het Natura 2000-gebied 'Valleigebied tussen Melsbroek, Kampenhout, Kortenberg en Veltem' is 176 hectare landbouw²⁶ geregistreerd door 84 bedrijven. Er liggen 4 percelen met bedrijfsgebouwen in het gebied. Daarnaast liggen er 71 percelen met bedrijfsgebouwen binnen een straal van 300 meter rond het gebied. 8 ha van de aanwezige landbouw behoort tot de 'vergroete huiskavel'²⁷ en wordt dus gezien als zeer waardevolle grond op het vlak van ruimtelijke ligging ten opzichte van de bedrijfsgebouwen.

Op juridisch en beleidsmatig vlak (Bijlage 6, kaart 11-2) scoort een groot deel van de landbouwgronden in dit gebied zeer hoog. Deze gronden liggen in (landschappelijk waardevol) agrarisch gebied, buiten het VEN en buiten de perimeter Recht van Voorkoop (RVV) 'Natuur'-gebied. In het zuidoosten van het gebied liggen enkele zones landbouwgrond wel in het VEN, wel binnen de perimeter RVV 'Natuur'-gebied en in een groene bestemming op het gewestplan (met de bijhorende restricties naar bemesting toe). Deze zones worden hierdoor als 'minst gevoelig' aangeduid.

Op fysisch vlak (Bijlage 6, kaart 11-3) scoren de gronden 'meer' tot 'meest gevoelig'. Vooral de afwezigheid van erosiegevoelige gronden, hoge scores voor de goede textuurkenmerken, matige scores voor de parameter 'kaveloppervlakte' en drainage, geven hoge eindscore op deze deelkaart. De gronden zijn veelal in valleien gelegen, maar bevinden zich vooral in de mogelijk overstromingsgevoelige gebieden en niet in de effectief overstromingsgevoelige gebieden.

Qua bedrijfsgebonden parameters (Bijlage 6, kaart 11-4) scoren de meeste gronden 'minder gevoelig' tot 'matig gevoelig'. Quasi elke bedrijfsgebonden parameter scoort laag of matig. Hoge scores komen bijna niet voor. Bij veel bedrijven is er nog ruimte voor bijkomende mestafzet en dat een groot deel van de bedrijven geen ruwvoederbehoefte of een ruwvoederoverschot heeft. Dit verklaart de lage scores voor deze parameters. Er komen vooral graslanden voor. Dit weerspiegelt zich deels in de lage 'grondgebruiksintensiteit van de teelten'. De meeste percelen liggen op grote afstand van de bedrijfszetel. Qua productieomvang, leeftijd en uitbollingsgraad scoort het gebied matig tot hoog.

De totale gevoeligheid van de landbouwpercelen in het gebied (Bijlage 6, kaart 11-1) is matig tot hoog. Slechts 12,2% van de oppervlakte van dit gebied is in landbouwgebruik. De totaalscores liggen allemaal in klasse 2 tot 17. Er komen geen gronden voor met een gevoeligheid in de hoogste 2 klassen. De meeste gronden liggen in de gevoeligheidsklassen 9 tot 14 (80% van de gronden ligt in deze klassen).

Wanneer de deelgebieden op zich bekeken worden, springen deelgebieden 1 en 3 in het oog door de (quasi) afwezigheid van landbouw. In de deelgebieden 2 en 5 liggen landbouwpercelen die 9 à 13% van de totale oppervlakte van het deelgebied beslaan. Een zekere fractie (respectievelijk 56

---

²⁶ Aangegeven percelen van gekende terreinbeheerders werden niet als landbouwpercelen mee opgenomen en zijn niet meegerekend in het aantal bedrijven, het aantal percelen en de oppervlakte. Perceelstukken die aan de rand van het SBZ voor 5 meter of minder in het gebied liggen worden niet mee opgenomen om fouten bij het op elkaar leggen van kaartlagen te minimaliseren.

²⁷ De vergrote huiskavel is de aaneengesloten kavel (alle kavels die minder dan 3 meter van elkaar liggen vormen een aaneengesloten kavel) dat aansluit bij de bedrijfsgebouwen. Meer achtergrondinformatie vindt men in Bijlage 6, paragraaf 1.3.5.1.

en 32%) van de landbouw in deze 2 deelgebieden ligt in de hoogste gevoeligheidsklassen (13 tot 19).

Ten opzichte van de andere Natura 2000 gebieden in de Zandleemstreek scoren de gronden hier gemiddeld genomen gelijkaardig. Er komen wel weinig 'meest gevoelige' en 'minst gevoelige' gronden voor in dit gebied, dit is te wijten aan het feit dat de quoterings op Vlaams niveau gezien moet worden en dat bepaalde landbouwstreken dus relatief beter of slechter scoren in deze LGA.

Tabel 6-7. Opdeling van de aanwezige landbouwgronden per gevoeligheidsklasse (zonder terreinbeherende verenigingen)

Gevoeligheidsklasse	Deel-gebied 1	Deel-gebied 2	Deel-gebied 3	Deel-gebied 4	Deel-gebied 5	Totaal (opp)	Totaal (%)
Tot. opp. deelgebied (in ha)	119	340	52	164	770	1445	
Minst gevoelig (klasse 1)						<0,5	0,0
Klasse 2		<0,5				<0,5	0,1
Klasse 3		<0,5		<0,5	1	1	0,7
Klasse 4	<0,5	<0,5	<0,5	1	1	2	0,9
Klasse 5	<0,5	<0,5	<0,5	<0,5	1	1	0,5
Klasse 6		<0,5	<0,5	<0,5	1	2	0,8
Klasse 7		<0,5	<0,5	1	3	4	2,3
Klasse 8		2	1	1	4	8	4,6
Klasse 9		5	1	7	4	18	10,0
Matig gevoelig (klasse 10)		1	<0,5	15	16	33	18,6
Klasse 11	<0,5	2		13	11	28	14,6
Klasse 12		3		5	25	32	18,3
Klasse 13		9		<0,5	4	12	7,0
Klasse 14		5		<0,5	15	25	11,6
Klasse 15		3			8	11	6,3
Klasse 16		<0,5			5	5	3,1
Klasse 17					1	1	0,6
Klasse 18						<0,5	0,0
Meest gevoelig (klasse 19)						<0,5	0,0
Totale oppervlakte in landbouwgebruik (in ha)	<0,5	31	2	43	99	176	100
Oppervlakte in landbouwgebruik/ totale oppervlakte (%)	0,1	9,3	4,0	26,2	12,9	12,2	

Inventarisatie van het bosbouwgebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

Zowel het type bos (fysisch) als het bosbeheer (eigendomsituatie, beheerplan, ...) zijn belangrijk voor het bepalen van de relatie van het actuele bosbouwgebruik met de instandhoudingsdoelstellingen. Beiden elementen worden zowel kwantitatief als kwalitatief besproken. Voor het bepalen van het type bos wordt gebruik gemaakt van de informatie aanwezig binnen de boskartering Vlaanderen. Een analyse gebeurt van de boomsamenstelling en de ouderdomssituatie van de verschillende bossen die voorkomen binnen het gebied. Deze twee elementen bepalen onder andere de economische return de mogelijkheden voor aansluiting bij Europese habitats en soorten, ... Om het beheer te typeren wordt eerst de eigendomsituatie in kaart gebracht. Een onderscheid wordt gemaakt tussen de openbare en private bossen. Zoals hoger reeds gesteld is het de bedoeling dat

de sterkste schouders de zwaarste lasten zullen dragen voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Voor openbare bossen is het bovendien sowieso verplicht om een uitgebreid beheerplan met oog voor de multifunctionele doelstellingen van een bos op te maken. Daarnaast wordt ook een inschatting gemaakt van de stand van zaken met betrekking tot het beheer. Zo wordt kwalitatief besproken voor welke bossen een beheerplan bestaat. Daarnaast wordt een beeld gegeven van de huidige stand van zaken van de werking van de bosgroep in het gebied.

Binnen 'Valleigebied tussen Melsbroek, Kampenhout, Kortenberg en Veltem' heeft iets meer dan 31% van de gronden een bosbestemming op het gewestplan (zie Tabel 6-1). In totaal is circa 1029 ha van het gebied opgenomen in de bosinventarisatie. Iets meer dan 37 ha is binnen de bosinventarisatie gekarteerd als niet-bos (water, open ruimte, te bebossen,...). Volgens de bosinventarisatie is er 71% van de totale oppervlakte gekarteerd als bos. Het grootste deel van de bosinventarisatie is opgenomen als loofhout en loofhout gemengd met naaldhout (39%). Een groot deel van het gebied bestaat uit populier (29%). Er is slechts een beperkt aandeel naaldhout en naaldhout gemengd met loofhout aanwezig (1,4%).

Een volledig overzicht van de aanwezige bostypen binnen het Europees gebied wordt weergegeven in Tabel 6-9. In bijlage 5 worden de voorkomende bostypen gesitueerd op kaart. Iets meer dan 85 ha van de oppervlakte die is opgenomen binnen de boskartering is eigendom van de Vlaamse overheid.

Een overzicht van de eigendomssituatie van het gekarteerde bosareaal binnen het gebied is opgenomen in Tabel 6-8. Ongeveer 71% van het bosareaal is in private eigendom. 16,2% is in eigendom van natuurverenigingen en 4,6% van de bosoppervlakte is domein van het Agentschap voor Natuur en Bos.

De bosgroep 'Groene Corridor' is actief binnen de deelgebieden 1, 2 en 5. In deelgebied 2 is het grootste gedeelte van de eigenaars aangesloten bij bosgroep. De bosgroep organiseert het actief beheer en het opzetten van ecologische ingrepen zoals soortbescherming, omvorming en bosranden,... In deelgebied 1 en 5 zijn enkele grotere eigenaars aangesloten. Ook de bosgroep 'Dijle-Geteland' is beperkt actief binnen het gebied. In deelgebied 4, waar enkele grote eigenaars actief zijn, wordt terreinadvies gegeven. Bij deze eigenaars is interesse voor ecologisch beheer.

Tabel 6-8. Overzicht van de eigendomssituatie van het geïnventariseerde bos binnen het gebied

	Nr deelgebied	Categorie				
		Totale bosoppervlakte volgens boskartering	Eigendom ANB	Eigendom andere overheden	Eigendom Natuurvereniging	Private eigendom
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	103	5	0	1	97
	2	266	0	40	37	188
	3	26	0	0	9	18
	4	99	0	0	31	68
	5	535	42	42	89	361
Totale oppervlakte (ha)		1029	47	83	167	733
Aandeel (% totale bosoppervlakte SBZ)			4,6	8,0	16,2	71,2

Tabel 6-9. Overzicht van de geïnventariseerde bostypen binnen het gebied²⁸

	Nr deel- gebied	Categorie																					
		Loofhout				Loofhout gemengd met naaldhout				Naaldhout				Naaldhout gemengd met loofhout				Populier				Niet bebost	
		Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig		
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	6	17	17	31													3	25	3		17	
	2	5	62	87	12					9								9	52	26		69	
	3	1	18		2		1								1				<0,5	1		29	
	4	4	50		5						1								6	28	3	2	66
	5	29	111	52	37		3				1	7				2			67	155	39	4	257
Totale oppervlakte (ha)		44	258	157	86	0	4	0	17	1	17	0	0	0	3	0	0	85	260	71	5	437	
Aandeel (% totale opper- vlakte SBZ)		3,1	17,8	10,9	6,0	0,0	0,3	0,0	1,2	0,1	1,2	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	5,9	18,0	4,9	0,4	30,3	

²⁸ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Bosreferentielaag van Vlaanderen, vector, toestand 2001 (Agentschap voor Natuur en Bos, AGIV-product).

Parken en kasteeldomeinen

Achtergrondinformatie bij de analyse

Parken en kasteeldomeinen vormen een bijzondere eenheid binnen bepaalde Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Zij hebben vaak een typisch cultuurhistorisch karakter en uitzicht. Bepaalde parken en kasteeldomeinen hebben een bijzondere natuurkwaliteit doordat ze beschermd zijn gebleven van verstoring of/ en versnippering. In het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen zal in bepaalde gevallen een afweging gemaakt moeten worden tussen het cultuurhistorische en ecologische elementen. Langs de andere kant bieden parken en kasteeldomeinen ook kansen voor de ontwikkeling van natuurdoelen. Ze worden immers vaak gekenmerkt door een unieke eenheid in eigendomstructuur of/ en beheer.

In het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen worden de gekende parken en kasteeldomeinen geïnventariseerd. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de inventaris van parken en kasteeldomeinen van het Agentschap voor Natuur en Bos. Voor elk van de parken en kasteeldomeinen wordt de eigendomssituatie meegegeven.

Binnen het voorliggende gebied liggen 5 private kasteelparken met een totale oppervlakte van 40 ha²⁹. Binnen deelgebied 1 liggen op basis van de gegevens twee park- en kasteeldomeinen. De totale oppervlakte binnen het deelgebied bedraagt iets meer dan 10 ha. Een van de twee is een privaat kasteelpark dat deels (3 ha van in totaal 14 ha) overlapt met het gebied. Het andere gebied is niet gedefinieerd. Ook binnen deelgebied 3 ligt een ongedefinieerd park- en kasteeldomein dat bijna volledig binnen het deelgebied gelegen is (6 ha). De grootste overlap met park- en kasteeldomein is met deelgebied 5 (37 ha). Het zijn vier gebieden waarvan drie privaat. Eén van de private kasteelparken neemt de grootste oppervlakte in (33 ha).

Jacht en faunabeheer

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen verschillende Habitat- of Vogelrichtlijngebieden wordt gejaagd. De jacht wordt georganiseerd via jachtrechten en wildbeheereenheden. Jaarlijks wordt de jacht en het faunabeheer gepland via wildbeheerplannen. In deze plannen staan de doelstellingen en de maatregelen met betrekking tot de jacht voor een bepaald gebied opgenomen.

De jacht is natuurlijk maar mogelijk indien een bepaalde natuurkwaliteit aanwezig is zodat bejaagbare soorten zich kunnen ontwikkelen. Het beheer door jagers van bepaalde gebieden (vb. aanplant kleine landschapselementen, bosbeheer, ...) schept bijkomende kansen voor de ontwikkeling van (Europese) natuurwaarden. Daarnaast kunnen bepaalde jachtactiviteiten (vb. bijvoeren, aanplanten van bepaalde soorten, ...) in bepaalde gevallen ook een knelpunt vormen. Faunabeheer kan ten slotte ook in bepaalde gebieden noodzakelijk zijn om de doelstellingen te behalen. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen wordt daarom de aanwezige jachtactiviteiten binnen een bepaald gebied in kaart gebracht. Naast een analyse van de bejaagbare oppervlakte binnen het gebied wordt ook de jachtrechtsituatie in kaart gebracht.

Binnen het voorliggende gebied liggen drie WBE's. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de betrokken WBE's en een aantal van hun kenmerken.

Tabel 6-4. Kenmerken van de betrokken WBE's ³⁰

	Aantal jachtrechthouders/revieren binnen WBE	Totale oppervlakte WBE	Oppervlakte WBE binnen Natura 2000 gebied	Bejaagbare oppervlakte binnen Natura 2000 gebied
Bertembos	9/19	4232	106	102

²⁹ Gebruikte dataaag voor de analyse is:

Inventarisatie van de parkgebieden in Vlaanderen, vector, toestand 01/02/07 (Agentschap voor Natuur en Bos).

³⁰ Gebruikte dataaag voor de analyse is:

WBE'S, tabel, toestand 01/01/2010 (Hubertus Vereniging Vlaanderen)

De Barebeek	22/28	7029	468	459
Tussen Vaart en Molenbeek	20/32	7358	724	646

Voor de wildbeheerheid is er een wildbeheerplan. In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de doelstellingen van de hierboven beschreven WBE.

Tabel 6-5 Doelstellingen uit het wildbeheerplan van de betrokken WBE's

Naam WBE	Doelstellingen wildbeheerplan	Wildsoort voor doelstelling
Bertembos	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarstand Beperking negatieve gevolgen	ree haas, patrijs, fazant vos, verwilderde katten, houtduif, kraai, ekster en gaai
Tussen Vaart en Molenbeek	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarstand Beperking negatieve gevolgen Ander	ree, fazant, eend haas, patrijs konijn, canadese gans, vos, kat, houtduif, kraai, gaai, ekster Konijn
De barebeek	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarstand Beperking negatieve gevolgen	ree, patrijs haas, konijn, fazant, eend konijn, eend, vos, houtduif, kraai, gaai, ekster

Inventarisatie van waterwinningen³¹

Achtergrondinformatie bij de analyse

Zowel voor de natuur als de mens is zuiver en voldoende kwaliteitsvol water van zeer groot belang. Het is dan ook duidelijk dat er in sommige gebieden een sterke interactie kan zijn tussen de winning van water voor menselijk gebruik en de aanwezige natuurwaarden. Enerzijds zijn de aanwezige natuurwaarden in bepaalde gebieden beschermd gebleven van externe kwaliteitsversturende invloeden omwille van de aanwezigheid van winningen. Bepaalde natuurgebieden en het beheer in deze gebieden kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de drietrapsstrategie – vasthouden (én infiltreren), bergen en (vertraagd) afvoeren. Op die manier zijn natuurgebieden van belang als 'reservoir' of 'insijpelingsgebied' voor winningen. Langs de andere kant kunnen winningen de ontwikkeling van bepaalde natte natuurtypen hypothekeren. Gezien het belang van de relatie tussen de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen en de winning van water wordt bijzondere aandacht besteed aan de beschrijving van de waarde van de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden voor de winning van water.

Bij waterwinningen wordt automatisch de link gelegd met drinkwater. Naast de winningen voor drinkwater zijn er echter nog een groot aantal grondwaterwinningen voor koeling, bedrijfsprocessen, irrigatie, ... Alle voorkomende winningen binnen het gebied worden daarom geïdentificeerd.

Gezien hun algemeen belang is voor de winningen voor drinkwater de relatie met de verschillende gebieden verder in detail onderzocht. Hierbij wordt zowel aandacht gegeven aan oppervlaktewaterwinningen en grondwaterwinningen. Door het Samenwerkingsverband Vlaams Water (SVW) is een methodiek voor een 'waardebepaling' van percelen uitgewerkt. Via deze methode wordt een

³¹ Gebruikte datalagen voor de analyse zijn:

Waterwingebieden SVW, vector, toestand 24/09/2009 (Samenwerkingsverband Vlaams Water)

Vergunde grondwaterwinningen, vector, toestand 03/09/2009 (VMM)

'waarde' gegeven aan de percelen in functie van de bijdrage van de percelen aan de kwaliteit en de kwantiteit van het opgepompte water. De uitkomst is een relatieve waardering van verschillende percelen in het kader van de drinkwatervoorziening. De relatieve waardering van de percelen voor drinkwatervoorziening wordt uitgedrukt in een vijfdelige schaal. Naast de aanwezige infrastructuur binnen een gebied (bijvoorbeeld waterbekkens, infiltratievoorzieningen, ...) moet voor grondwaterwinningen natuurlijk ook rekening gehouden worden met het belang van de ruimere omgeving. Voor grondwaterwinningen speelt immers ook de mate waarbij het perceel bijdraagt aan de winning. Om die waarde te bepalen voor grondwaterwinningen is de afpompingskegel van de winning bij de vergunde capaciteit berekend. Percelen met een grote afpompingskegel dragen veel bij aan de winning en krijgen een hogere relatieve waarde. Percelen met een lage afpompingskegel krijgen een lagere relatieve waarde. Het kan op deze manier dan gebeuren dat een waterwinning niet gelegen is in een gebied, maar dat een aantal percelen binnen het gebied bijdraagt tot de kwantiteit en kwaliteit van de winning en dus gewaardeerd wordt. Vooral voor freatische grondwaterwinningen kan de bijdrage van de omliggende percelen aanzienlijk zijn. Een uitgebreide omschrijving van de methode is toegevoegd in bijlage 7.

Binnen het gebied zelf komt momenteel een vergunde grondwaterwinning voor. Deze winning betreft een oppervlakte- of grondwaterwinning van drinkwater. In bijlage 5 wordt een overzicht op kaart gegeven van de winning in het gebied. Deze winning interfereert met deelgebied 4 en 5. Bepaalde percelen binnen het gebied hebben wel een bepaalde waarde in het kader van de winning van drinkwater. De interferentie met deelgebied 4 (Kastanjebos) verspreidt zich over de verschillende waarderingsklassen (met 108 ha in klasse 5). Voor deelgebied 5 beperkt het zich tot de lagere klassen.

In Tabel 6-6 wordt een overzicht gegeven van de ruimtelijke interferentie van de verschillende deelgebieden. Voor elk deelgebied wordt de ruimtelijke overlap met de verschillende waarderingsklassen weergegeven³². In bijlage 5 wordt de interferentie gesitueerd op kaart.

Tabel 6-6. Overzicht van de ruimtelijke interferentie van de winningen met het gebied

	Nr deelgebied	Naam Winning	Overlap met verschillende categorieën van waardering				
			1	2	3	4	5
Oppervlakte per deelgebied (ha)	4	Winksele		15	24	17	108
	5	Winksele	89	4			
Totale oppervlakte (ha)			89	19	24	17	108
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)			6,2	1,3	1,7	1,1	7,5

Voor het transport van het drinkwater is een uitgebreid leidingennetwerk aanwezig. Deze leidingen moeten op geregelde tijdstippen gecontroleerd kunnen worden. Bovendien moeten ze, bij lekken, bereikbaar zijn voor onderhoud. Op termijn is het mogelijk dat ook de leidingen vervangen dienen te worden. In bijlage 5 is een kaart opgenomen met een situering van de hoofdleidingen voor drinkwater.

Inventarisatie van het recreatief gebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

Een groot aantal Habitat- en Vogelrichtlijngebieden heeft een bepaalde recreatieve waarde. Langs de andere kant legt recreatie in sommige gevallen een druk op bepaalde natuurwaarden. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende recreatie die ruimtelijk vastligt. De analyse gebeurt op basis van een analyse van de voorkomende, recreatieve bestemming volgens het gewestplan en/of geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen. Deze informatie wordt aangevuld met recreatieve gebruiken binnen de gebieden die geïnventariseerd werden in het kader van de opmaak van een ruimte-

³² Er zijn vijf klassen onderscheiden. Klasse 1 omvat de ruimtelijke eenheden die relatief het minst gewaardeerd zijn. Ze zijn relatief gezien minder belangrijk voor de werking van de winning. Klasse vijf omvat de ruimtelijke eenheden die relatief het hoogst gewaardeerd werden. Zij zijn relatief gezien het meest belangrijk voor de werking van de winning.

inventaris binnen de studie 'Ruimte voor toerisme en recreatie in Vlaanderen'³³ die opgemaakt werd door WES in opdracht van Toerisme Vlaanderen. Binnen deze studie werden volgende ruimtelijke entiteiten weerhouden in de ruimte-inventaris:

- Niet-geplande aantrekkingselementen (wandelbossen, natuurgebieden met bezoekerscentra);
- Geplande aantrekkingselementen (attractie- en themaparken, zoo's en dierenparken, openlucht recreatieve en waterrecreatieve aantrekkingspolen,...);
- Logiesaccomodatie (openlucht recreatieve verblijven);
- Overige recreatieve infrastructuur (jachthavens).

Deze gegevens zijn aangevuld met ruimtelijke informatie van BLOSO ontvangen met betrekking tot de ruimtelijke ligging van sportinfrastructuur. Het is ook mogelijk dat andere vormen en infrastructuur met betrekking tot recreatie aanwezig zijn (bijvoorbeeld routes voor wandelen, fietsen, ruitersport, puntsgewijze recreatieve infrastructuur, ...). Deze gebruiken worden verder in detail geïnventariseerd op het moment dat afspraken worden gemaakt over de implementatie van de natuurdoelen.

Binnen het gebied is algemeen slechts een beperkte oppervlakte (1 ha) via de ruimtelijke ordening bestemd voor recreatie (zie ~~Tabel 6-1~~Tabel 6-1). Binnen het gebied is enkel een voetbalveld gelegen. Een volledig overzicht van de aanwezige recreatieve infrastructuur binnen het gebied wordt weergegeven in ~~Tabel 6-7~~Tabel 6-7. In bijlage 5 wordt de interferentie gesitueerd op kaart.

Tabel 6-7. Overzicht van de geïnventariseerde recreatieve infrastructuur³⁴ en sportinfrastructuur³⁵ binnen het gebied.

Categorie recreatieve en sport infrastructuur	Naam	Deelgebieden van gebied	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
Niet-geplande aantrekkings-elementen	/			
Geplande aantrekkings-elementen	/			
Logiesaccomodatie	/			
Overige recreatieve infrastructuur (jachthavens)	/			
Sportinfrastructuur	Voetbalveld SKK Kampelaar	2		

Inventarisatie van de woongebieden

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- of Vogelrichtlijngebieden kan natuurlijk ook worden gewoond. De bestaande bewoning wordt geregeld via de vergunning in het kader van de ruimtelijke ordening. De opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen verandert hier niets. Habitat- of Vogelrichtlijngebieden kunnen uitzonderlijk (deels) overlappen met woongebieden of woonuitbreidingsgebieden. In die uitzonderlijke situaties kan het verder ontwikkelen van het woongebied of woonuitbreidingsgebied mogelijks interfereren met de instandhoudingsdoelstellingen voor de diersoorten en/of hun leefgebieden in de speciale beschermingszone. Ook voor woongebieden of woonuitbreidingsgebieden die grenzen aan een speciale beschermingszone kan er interferentie zijn. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt daarom in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende bestemmingscategorieën volgens het gewestplan en/of de geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen.

³³ WES 2007.

³⁴ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Ruimte voor Toerisme in Vlaanderen, vector, toestand 19/06/2006 (Toerisme Vlaanderen).

³⁵ *Sportinfrastructuur in Vlaanderen, vector, toestand 15/10/2009 (Blosa)*

In bijlage 5 wordt een overzicht gegeven van de aanwezige woongebieden in en rond het gebied. Binnen het gebied is slechts in beperkte mate (6 ha) woongebied aanwezig. Het betreft telkens slivers in de randzone van de deelgebieden³⁶.

Inventarisatie van de industriële en gerelateerde activiteiten

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- of Vogelrichtlijngebieden komen verschillende vormen van industriële en gerelateerde activiteiten zoals ontginningen, storten, watervoorzieningen, etc voor. De relatie met de instandhoudingsdoelstellingen van een Habitat- of Vogelrichtlijngebieden kan sterk verschillen van activiteit tot activiteit. In bepaalde situaties zullen bepaalde instandhoudingsdoelstellingen gerealiseerd kunnen worden op terreinen van industriële en gerelateerde activiteiten. Langs de andere kant is het duidelijk dat bepaalde activiteiten een druk leggen op bepaalde natuurwaarden.

Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende industriële en gerelateerde activiteiten die ruimtelijk vastliggen. De analyse gebeurt op basis van een analyse van de voorkomende bestemmingscategorieën volgens het gewestplan en/of de geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen. Deze informatie wordt aangevuld met informatie van het Agentschap Ondernemen over de voorkomende bedrijvenzones en ligging van de bedrijfspercelen.

Binnen het gebied komen geen zones voor die bestemd zijn voor industriële en gerelateerde activiteiten (zie [Tabel 6-1](#) ~~Tabel 6-1~~).

Transportinfrastructuur

Achtergrondinformatie bij de analyse

In en rond de Europese gebieden komen verschillende soorten transportinfrastructuur (autowegen, spoorwegen, waterwegen) voor. De restruimte rond deze infrastructuur biedt kansen voor de ontwikkeling van bepaalde natuurwaarden. Langs de andere kant kan de aanwezigheid en het gebruik van deze infrastructuur aanleiding geven tot een bepaalde druk.

In bijlage 5 wordt een overzicht gegeven van de aanwezige infrastructuur³⁷.

Infrastructuur nutsbedrijven

Elia

Elia is de beheerder van het Belgische hoogspanningsnet en staat in voor de transmissie van elektriciteit. Over het hoogspanningsnet wordt stroom vervoerd van de producenten naar de distributienetbeheerders en de industriële grootverbruikers. Elia bezit alle Belgische netinfrastructuur van 150 tot 380 kV en nagenoeg 94% van de netinfrastructuur van 30 tot 70 kV.

In bijlage 5 staan de verschillende installaties van Elia die gelegen zijn in de buurt van of in de betrokken Natura 2000 gebieden.

De infrastructuur van Elia kan op verschillende manieren interfereren met de instandhoudingsdoelstellingen van een gebied. Zowel ondergrondse als bovengrondse leidingen moeten bijvoorbeeld

³⁶ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gewestplan, vector, toestand 01/01/2002 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, AGIV-product).

Gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen, vector, toestand 03/06/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

³⁷ Gebruikte dataaag:

Transportnetwerk (NAVTEQ - GIS-Vlaanderen), vector, toestand 29/04/2009 (NAVTEQ, Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen en Agentschap Wegen en Verkeer).

bereikbaar zijn voor periodiek onderhoud of voor herstellingswerken. Verandering van de fysische bodemkarakteristieken (vb. vernatting, afgraving, ...) kan leiden tot structurele problemen voor infrastructuur zoals pilonen of hoogspanningsstations. Tenslotte dient men voor de bovengrondse leidingen ook rekening te houden met de bestaande veiligheidsvoorschriften. Het is omwille van de veiligheid verboden om bebouwing, maar ook opgaand groen (bijvoorbeeld bomen) neer te zetten binnen een bepaalde veiligheidsafstand. Bomen binnen deze afstand moeten periodiek gesnoeid worden indien ze te dicht bij de geleiders komen. De veiligheidsafstand is groter naarmate de spanning toeneemt. Op te merken valt dat binnen deze veiligheidszone ook opportuniteiten zijn om hoogwaardige natuur na te streven. Indien gekozen wordt voor bepaalde 'lage vegetatie' is zelfs een win-win situatie mogelijk.

Fluxys

Er werd geen informatie aangeleverd door Fluxys. Toetsing bij Fluxys over mogelijke interacties moet gebeuren in het kader van de implementatie van de maatregelen.

INFORMATIEF DOCUMENT

7. Analyse van de knelpunten voor het bereiken van een goede staat van instandhouding

Op Vlaams niveau zijn doelen voor de Europese habitats en soorten afgesproken. Afspraken zijn ook gemaakt over het belang van elk van de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden (zie hoofdstuk 4). Een aantal habitats en soorten is momenteel niet in een goede staat van instandhouding (zie hoofdstuk 5). Voor het bereiken van een duurzame oplossing moeten bestaande knelpunten opgelost en bedreigingen gekeerd worden. Hierbij moet optimaal gebruik gemaakt worden van actuele sterkten en toekomstige kansen. De socio-economische context (zie hoofdstuk 6) geeft input voor het identificeren van de kansen en bedreigingen.

In dit hoofdstuk wordt een analyse van de sterkten, zwaktes, kansen en bedreigingen gepresenteerd (zie paragraaf 7.1). Op basis hiervan worden de belangrijkste knelpunten geïdentificeerd. Voor elke van de knelpunten worden de mogelijke oplossingsrichtingen geschetst (zie paragraaf 7.2). In paragraaf 7.3 wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste knelpunten. Op basis van de analyses in dit hoofdstuk worden in hoofdstuk 8 de conclusies getrokken worden over de doelstellingen en prioritaire inspanningen per gebied.

7.1. Analyse van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen

In deze paragraaf worden de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen geanalyseerd. Eerst wordt een overzicht gegeven van de verschillende sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. Vervolgens worden de belangrijkste kwesties geïdentificeerd.

Ter info: Methodologisch kader voor de analyse van sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen

De methodiek van de SWOT-analyse, die gangbaar wordt toegepast bij het opstellen van bedrijfsplannen voor ondernemingen, wordt gevolgd. In dat kader wordt aan de hand van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen gekeken naar de toekomst van de organisatie. Volgende stappen worden hierbij gezet:

1. **Bepalen sterke en zwakke punten** (Strengths & Weaknesses):

- 1° **Sterktes.** De sterktes zijn in dit kader die biotische en abiotische elementen en processen in de natuur die helpen de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Voorbeelden van sterktes zijn onder andere de aanwezigheid van kalkrijke kwel, grote aaneengesloten natuurkernen, voorkomen van voor het habitat typische soorten, ...
- 2° **Zwaktes.** De zwaktes zijn die biotische en abiotische elementen en processen in de natuur die de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen tegenwerken. Voorbeelden van zwaktes zijn onder meer vergrassing van heidevegetatie, overstromingen van kwetsbare vegetatie, ontbreken van structuurdiversiteit in bos, afhankelijkheid van kalkrijke kwel (grondwaterkwaliteit), ...

2. **Kansen en bedreigingen** (Opportunities & Threats)

- 1° **Kansen.** De kansen zijn "krachten" die niet eigen aan de natuur zijn, maar acties of menselijke activiteiten die wel helpen de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Welke bestaande of potentiële socio-economische activiteiten kunnen de natuur helpen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken? Zijn er al plannen die knelpunten zullen oplossen?
Voorbeelden van kansen zijn onder meer de aanwezigheid van een goed werkende bosgroep, lopende of geplande beheerinspanningen van het ANB, bestaande afspraken met landbouwers over natuurgericht beheer, ...
- 2° **Bedreigingen.** Bedreigingen zijn "krachten" die niet eigen aan de natuur zijn en die de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen tegenwerken. Welke bestaande of potentiële socio-economische activiteiten zullen het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen juist moeilijk maken voor de natuur? Zijn er al plannen die knelpunten zullen veroorzaken?
Voorbeelden van bedreigingen zijn onder andere de geplande aanleg van infrastructuurwerken, de instroom van nutriënten in een gebied, versnipperde eigendomsstructuur van bossen.

3. Identificatie van de kwesties

In een volgende stap wordt de relatie tussen de verschillende sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen geanalyseerd. Voor elke sterkte en zwakte wordt onderzocht of/en op welke manier ze een relatie heeft met de kansen en bedreigingen. Zo wordt onderzocht welke kansen sterktes versterken of zwaktes oplossen. En wordt onderzocht welke bedreigingen zwaktes versterkt en sterktes beperkt. Deze analyse wordt gepresenteerd via een matrix, de zogenaamde confrontiematrix, met in de rijen de sterktes en zwaktes en in de kolommen de kansen en bedreigingen. Op basis van deze analyse worden de belangrijkste kwesties geïdentificeerd. De kwesties zijn die relaties tussen sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen die het belangrijkste zijn voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen.

7.1.1. Overzicht van de sterktes

1. Kalkrijke kwel

Het kalkrijke, zandige Brusseliaan in de ondergrond vormt de watervoerende laag, waarlangs het uitgesproken mineraalrijk grondwater (i.c. kalk- en bicarbonaatrijk) uittreedt. Deze nutriëntarme, kalkrijke kwel, die in een aantal zones aan de oppervlakte komt, is zeer typisch voor deze SBZ en bepalend voor plaatselijke uitzonderlijke natuurwaarden (zoals in de deelgebieden 3, 4 en 5), zoals moerasbossen, moerasvegetaties en natte graslanden..

2. Plaatselijk hoog kwalitatieve habitats

Van verschillende habitattypen zijn plaatselijk zeer mooi ontwikkelde voorbeelden (op Vlaams niveau) aanwezig in deze SBZ. Dit wijst op de potenties voor de goede kwaliteit van deze habitats. Er is een groot aandeel oud bos en waardevol grasland aanwezig in deze SBZ, waardoor typische soorten nog voorkomen. Vermeldenswaardig hierbij is zeker deelgebied 3 (Torfbroek en Ter Bronnen) met verschillende waardevolle habitats zoals 3140, 6410, 7140, 7210 en 7230. Ook in de bossfeer heeft deze SBZ enkele mooie voorbeelden van soortenrijke bossen met een uitbundige voorjaarsflora. Dit zijn kernen die versterkt kunnen worden en van waaruit herkolonisatie kan gebeuren naar andere (deel)gebieden.

3. Grote variatie aan habitattypes

Het gebied is gekenmerkt door veel verschillende habitattypes (14 incl. subtypes). De boshabitattypes komen verspreid in deze SBZ voor, maar de verschillende vochtige tot natte grasland-, water- en moerashabitattypes komen vooral in Torfbroek (deelgebied 3) voor. Daarnaast komt er in het Eikenhof (deelgebied 5d) heischraal grasland voor. Al deze verschillende habitattypes zorgen ook voor een grote verscheidenheid aan soorten in deze SBZ.

4. Grote natuurlijke structuren met een groot aandeel habitat

Dit Natura-2000 gebied met valleien, graslanden en bossen is uitgestrekt en plaatselijk relatief goed aaneengesloten binnen bepaalde deelgebieden. Er zijn voldoende potenties aanwezig voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Silsombos, de Molenbeekvallei, Kastanje- en Kareelbos omvatten bv. enkele grotere aaneengesloten natuurlijke complexen waaronder delen oud bos. Ook andere deelgebieden herbergen waardevol oud bos, zij het over kleinere oppervlaktes (en ook zonder verbindingen tussen deelgebieden). Het gehele Natura-2000 gebied, inclusief de kleinere deelgebieden, kan voor een aantal soorten, waaronder tal van vleermuizen, een duurzaam leefgebied en zelfs kerngebied vormen.

7.1.2. Overzicht van de zwaktes

1. Kwetsbaarheid van de vegetaties

Moerasvegetaties (7140, 7210, 7230), broekbossen (91E0), maar ook blauwgraslanden (6410) staan bekend als kwetsbaar. Kwetsbaarheid is op te vatten als de combinatie van zeldzaamheid en gevoeligheid voor veranderingen van de standplaatskenmerken (bv. de waterhuishouding en -kwaliteit).

2. De kalkrijke kwel komt slechts lokaal aan de oppervlakte

De plaatsen waar mineraalrijk grondwater aan de oppervlakte komt zijn geografisch beperkt. Ontwikkelingskansen voor aan kwel gebonden habitattypen zoals moerasvegetaties (7140, 7210, 7230), broekbossen (91E0), maar ook blauwgraslanden (6410) en plassen (3140) zijn dus ruimtelijk beperkt. Dit draagt ook bij tot de kwetsbaarheid van de betreffende vegetaties (zie hoger).

3. Verdwijnen van habitattypen en soorten door vegetatiesuccessie

In deze SBZ worden verschillende habitattypen tot doel gesteld met een uitgesproken open karakter: bv. heischraal grasland 6230, blauwgrasland 6410, vochtige ruigte 6430 en glanshavergrasland 6510. Van dit laatste habitatype is actueel slechts 5.5 ha meer aanwezig; in sommige deelgebieden zijn deze graslanden zelfs volledig verdwenen (Floordambos, Hellebos, Snijssebos) of staan onder zeer sterke druk (Rotte gaten/Eikenhof). Voorvermelde habitattypen zijn gevoelig voor het spontane proces van vegetatiesuccessie waardoor ze kunnen evolueren naar andere biotopen indien niet gericht beheerd wordt. Verbossing en verruiging vormen de grootste bedreiging en kunnen leiden tot het verdwijnen van de resterende relictten van habitattypes. Zie dan ook verder bij de bedreiging 'degraderen van vegetaties door geen of onaangepast beheer'.

4. Kans op herkolonisatie door (verdwenen) soorten gering

In samenhang met de voorgenoemde zwaktes, bestaat de kans dat soorten van kwetsbare vegetaties verdwijnen of voor hun overleving heel sterk afhankelijk zijn van één of enkele habitatplekken. Een typische soort van kalkrijke moerassen, de groenknolorchis, is bv. reeds enkele decennia niet meer waargenomen in het Torfbroek.

Ook andere typische plantensoorten zijn verdwenen en komen niet meer in de streek voor. Voor een aantal specifieke soorten is een spontaan herstel van de populatie dan ook onwaarschijnlijk, temeer omdat hun specifiek biotoop erg geïsoleerd aanwezig is in de streek en het omgevende landschap niet langer geschikt is als migratieroute (bv. door het ontbreken van natuurlijke elementen als KLE's in het landbouwlandschap of door de toenemende bebouwing en vertuining; zie ook verder bij de bedreiging 'landgebruik'). Het ontbreken van een aantal sleutelsoorten kan op zijn beurt het bereiken van een goede staat van instandhouding in de weg staan.

7.1.3. Overzicht van bedreigingen

1. Veranderingen in de waterhuishouding (kwantitatief: verdroging en overstroming)

Verdroging door het actief onttrekken van grondwater (er bevindt zich een waterwinning in het Kastanjebos) of door aanleg en onderhoud van drainagestructuren werkt remmend op de ontwikkeling en het herstel van de nattere biotopen zoals elzenbroek (91E0) en blauwgrasland (6410).

Overstromingen kunnen niet alleen nefast zijn voor habitattypes als de kwaliteit van het water slecht is (zie onder), maar ook als het tijdstip of de periode van overstroming ongunstig is en het water onnatuurlijk lang aanwezig blijft. In een natuurlijk systeem kunnen waterlopen in vrijwel hun hele vallei overstromen. Door allerlei aanspraken op het huidige valleilandschap is dat vandaag de dag niet meer het geval. Piekdebieten worden daardoor opgevangen op beperkte oppervlaktes waar het water hoger komt te staan en langduriger aanwezig is. In natuurgebieden kan dit nefaste gevolgen hebben voor de vegetatie.

Als de detailafwatering ter hoogte van de vermelde kwetsbare habitattypes onvoldoende is en er regenwater stagneert, kunnen eventuele kwelstromen onderdrukt worden. Indien dit lang aanhoudt, kan verzuring optreden (bv. voor blauwgrasland nefast; Haskoning 2007).

De Molenbeekvallei, Silsombos en Torfbroek en Ter Bronnen (deelgebieden 5b en 3 resp.) worden expliciet vermeld als deelgebieden waar waardevolle (blauw)graslanden bedreigd worden door overstromingen met (vuil) water vanuit de Molen- en Weesbeek of hun zijbeken (Haskoning 2007 en Ecolas 2007). Ook in de Merodebossen (deelgebied 5d) is er wateroverlast (Haskoning 2007).

2. Kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater

Het grondwatersysteem dat actief is in het gebied strekt zich veel verder uit dan de grenzen van de SBZ. De bron- en kwelgebieden binnen de SBZ zijn dan ook afhankelijk van wat er buiten de SBZ gebeurt. De infiltratiegebieden van deze bron- en kwelgebieden zijn vaak in landbouwgebied gelegen (Ecohydrologische studie van het Torfbroek, Ecolas 2007). Het grondwater stroomt in grote lijnen van zuid naar noord doorheen de geologische zandlagen van het Brusseliaan (dov.vlaanderen.be), en komt aan de oppervlakte in o.m. Silsombos, de Molenbeekvallei en Torfbroek (Haskoning 2007, Ecolas 2007). Wijziging van de grondwaterkwaliteit kan op termijn leiden tot het verdwijnen van moerasvegetaties (7140, 7210, 7230), blauwgraslanden (6410) en kalkrijke open wateren (3140). Deze bedreiging is des te acuter omdat het grondwater relatief snel doorheen het Brusseliaan stroomt (van enkele tot een paar tientallen jaren). Dat betekent dat eventuele effecten van een instroom van nutriënten in het infiltratiegebied op vrij korte termijn merkbaar zullen zijn in zones waar het grondwater aan de oppervlakte komt.

Uit grondwaterkwaliteitsmetingen, uitgevoerd zowel ten noorden als ten zuiden van een stort gelegen in deelgebied 3, zijn verhoogde concentraties van chloriden en sulfaten af te leiden (INBO-advies nr. 2010.39). Verhoogde concentraties sulfaten zijn er ook in Silsombos en de Molenbeekvallei (deelgebied 5b), alsook van nitraten (INBO-advies nr. 2010.39). Deze zijn hier mogelijk afkomstig van overstromingen met vervuild oppervlaktewater vanuit de Weesbeek. In het Kastanjebos (deelgebied 4) is er meer menselijke invloed. Het nutriëntengehalte in het grondwater is er veel hoger, voornamelijk nitraten en orthofosfaten. Daarnaast worden in Torfbroek (deelgebied 3) actueel ook verhoogde concentraties ammonium en kalium gemeten (Ecolas 2007), mogelijk ook afkomstig van huishoudelijk afvalwater of van landbouwactiviteiten. Verspreid in deze SBZ worden in het grondwater dus verhoogde concentraties gemeten van nutriënten (nitraten al vele jaren, maar sinds enkele jaren ook van fosfaten, alsook van gemeten macroïonen als sulfaten) (metingen putfilters VMM). Die vervuilingen worden via de grondwaterstromen aangevoerd vanuit de infiltratiegebieden. Vandaar is het belangrijk om de waterkwaliteit in die gebieden te bewaken. Zie ook de grondwaterkwetsbaarheidskaarten op dov.vlaanderen.be.

De kwaliteit van het oppervlaktewater van de Barebeek, Molen- en Weesbeek en hun zijbeken (zoals de Keibeek in Torfbroek en de Leibeek in Floordambos) beïnvloedt rechtstreeks en onrechtstreeks de toestand van habitattypes en soorten in verschillende deelgebieden. Vaak is het water er matig tot sterk verontreinigd (www.vmm.be/geoview). In verschillende deelgebieden is er een probleem met instroming van afvalwater. De Molenbeekvallei, Silsombos en Torfbroek en Ter Bronnen (deelgebieden 3 en 5) worden expliciet vermeld omwille van de waardevolle (blauw)graslanden die bedreigd worden door overstromingen met vuil water vanuit de Molen- en Weesbeek of hun zijbeken (Brichau 2006; Haskoning 2007). Afvalwater stroomt vanuit de woongebieden aan de rand van de SBZ vaak ongezuiverd in de waterlopen (deelgebieden 2, 3 en 5); er zijn nog verspreide puntlozingen op deze beken (cfr. kaarten 22-24 van het deelbekkenbeheerplan Leibeek, Wees- en Molenbeek, ook in Haskoning en Ecolas 2007). Een voorbeeld hierbij is SKK Kampelaar. NB: Het oplossen van overstromingen in woonkernen (zoals bv. in de wijken Ter Bronnen, Zonnewoud en in Erps-Kwerps thv de Kasteelstraat) mag niet ten koste gaan van kwetsbare habitattypes (Haskoning 2007 stelt oplossingen voor; zie ook verder bij kansen 'natuurlijk beekbeheer'). De ecohydrologische studie van Torfbroek stelt een oplossing voor voor de wateroverlast thv Ter Bronnen (Ecolas 2007).

3. Barrières en versnippering

De SBZ bestaat weliswaar uit relatief grote deelgebieden, maar ze sluiten ecologisch niet steeds op elkaar aan. Tussen de deelgebieden zijn er harde barrières (wegen, spoorwegen) die de uitwisseling van individuen en het functioneren van ecologische processen verhinderen of belemmeren.

Ook binnen elk van de deelgebieden zijn veel habitattypen in snippers aanwezig: met uitzondering van de bossen is de oppervlakte van veel habitattypen quasi steeds kleiner dan 1 ha. Deze snippers, maar ook de grotere bossen, zijn onderhevig aan allerlei randeffecten (bv. lozingen, inwaaï en inspoeling van meststoffen en bestrijdingsmiddelen, verstoring door recreatie; zie ook overige bedreigingen). De populaties van de typische soorten zijn bovendien klein en daardoor gevoelig aan schommelingen in aantallen en nadelige genetische effecten. De duurzaamheid van de populaties van deze soorten kan in het gedrang komen, indien er geen uitwisseling van individuen mogelijk is via geschikte landschappelijke verbindingzones tussen de habitatvlekken. Zeker als soorten moeten uitwijken omwille van veranderingen in hun habitat (door wijzigingen in de waterhuishouding, klimaat, grootschalige of drastische beheersingrepen, etc.) zijn verbindingen tussen geschikte gebieden cruciaal zodat uitwijkingmogelijkheden voor populaties bestaan.

Een versnipperde eigendomsstructuur belemmert een gezamenlijk en doelgericht beheer. Beheermaatregelen zoals de bestrijding van invasieve exoten (o.a. Amerikaanse vogelkers) of het herstel van de waterhuishouding in deelgebieden boeten hierdoor aan efficiëntie in.

4. Landgebruik binnen en in de omgeving van het SBZ-H

Bepaalde landgebruiksvormen -zowel binnen als buiten SBZ- kunnen een impact hebben op de aanwezige habitattypes en de leefgebieden van de soorten binnen deze SBZ.

Weekendverblijven, storten en grondstofwinningen (bv. in de deelgebieden 1 en 3) nemen niet alleen ruimte in op plaatsen waar potentieel habitattypes aanwezig kunnen zijn (bv. de visvijver van Torfbroek ligt in de potentiële uitbreidingszone van de zeer zeldzame habitattypes 3140, 6410, 7140, 7210, 7230). Zo'n landgebruik kan ook leiden tot een verstoring van de waterhuishouding en een risico inhouden voor verontreinigingen ter plaatse en elders in de SBZ (zie ook bedreiging 'kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater'), met weerslag op de toestand van habitattypes en soorten.

Intensief cultuurgrasland, plantagebosbouw, paardenhouderijen, akkerbouw en bebouwing (veelal vnl. in de omgeving van deze SBZ), kunnen leiden tot kwalitatieve en kwantitatieve veranderingen van de water- en nutriëntenhuishouding (zie ook andere bedreigingen). Deze landgebruiksvormen kunnen bovendien zorgen voor een fysieke barrière in het landschap voor tal van soorten zodat uitwisseling tussen nabijgelegen habitattypes of populaties verhinderd wordt (connectiviteit) en de overlevingskansen op termijn afnemen.

5. Belangrijke natuurwaarden net buiten het SBZ-H

Voor een aantal vleermuissoorten zijn hun mogelijke rust- en overwinteringsplaatsen buiten de SBZ-H gelegen, met name de kasteeldomeinen De Ribaucourt (nabij Hellebos – deelgebied 2a) en Wilder (nabij deelgebied 5b).

6. Verdwijnen of degraderen van vegetaties door geen of onaangepast beheer

De meeste habitattypen hebben een gericht beheer nodig voor hun instandhouding. Door gebrek hieraan zijn delen van de habitats heischraal grasland (6230), glanshavergrasland (6510), open wateren (3140) en de meeste boshabitats (9120, 9160, 91E0_veb) in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding. Gezien de lange ontwikkelingsduur bij bv. bossen is herstel op korte termijn vaak niet haalbaar. Fauna specifieke elementen zoals open plekken, rust, dood hout, verbindingen, mantel- en zoomvegetaties zijn vaak niet (meer) aanwezig.

7. Recreatiedruk

Deze SBZ is gelegen in de dichtbevolkte regio tussen Leuven en Brussel. De verschillende deelgebieden in deze SBZ zijn vaak de enige natuurgebieden in de streek waar natuurgerichte recreatie mogelijk is. Om in te spelen op de recreatiebehoefte zijn er in verschillende deelgebieden (Silsom-, Helle- en Kastanjebos, Torfbroek, etc.) al initiatieven genomen om via een openstellingsplan een goed gezonde zachte recreatie, zoals wandelen en plaatselijk fietsen, mogelijk te maken. De impact van goed gezonde zachte recreatie is beperkt.

Mede door de abrupte overgang tussen de habitattypen binnen de SBZ en het omliggend landgebruik is er echter weinig ruimte om bv. buffergebieden aan te leggen om een eventueel stijgende recreatiedruk (deels) te kunnen opvangen en zo de meest gevoelige natuurwaarden te vrijwaren. Verstoringgevoelige soorten en habitattypes, zoals moerasvegetaties en bepaalde vogels tijdens het broedseizoen, kunnen bij een te hoge recreatiedruk op termijn verdwijnen.

Andere recreatievormen dan wandelen en fietsen kunnen een grotere versturende invloed uitoefenen omdat ze lawaaiig (bv. motorsporten) of vrijwel permanent aanwezig zijn (vb. weekendhuisjes, visvijvers). In dit laatste geval neemt recreatie ook oppervlakte potentieel habitat in en is er een groot risico op negatieve invloed op de milieukwaliteit (bv. door afvalwaterlozing). Dit komt voor in o.m. Helle/Snijsselsbos, Torfbroek en Silsombos (deelgebieden 2-3 en 5).

7.1.4. Overzicht van kansen

1. Een aantal gronden kent reeds een natuurgericht beheer

Sommige waardevolle vegetaties, zoals in Torfbroek, Kastanjebos en Silsombos (deelgebieden 3-5), worden al meer dan 15 jaar natuurgericht beheerd. Dit kan ook gebeuren in samenwerking met landbouwers (met bijvoorbeeld agrobeheergroepen), boseigenaars of de waterbeheerder/watermaatschappij. Ook de criteria duurzaam wildbeheer omvatten enkele kansen vanuit de jachtsector om mee te werken aan het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen.

2. Recreatie bevordert het draagvlak voor natuur

Door gebieden als natuurreservaat te beheren zijn ze vaak aantrekkelijker geworden; in de verschillende beheerplannen (Silsom-, Helle-, - en Kastanjebos, Torfbroek en de Molenbeekvallei) zijn vaak ook openstellings- of toegankelijkheidsplannen opgenomen, met gezonede recreatiemogelijkheden. Natuurgerichte recreatie en natuurbeleving dragen ongetwijfeld bij tot het verhogen van het maatschappelijk draagvlak voor natuurbehoud.

3. Weesbeek- en Molenbeek worden op natuurlijke manier beheerd

Het deelbekkenbeheerplan van de Lei-, Wees- & Molenbeek (Vlaams-Brabant 2007) stelt naast de verbetering van de waterkwaliteit o.m. een vertraagde afvoer, een groter bergend vermogen en een ecologisch beheer van de waterlopen voorop. Ook de ecologische inventarisatie van de Weesbeek (Haskoning 2007) stelt bovenstroomse maatregelen voor om dit te bereiken. Aangehaalde maatregelen zijn bv. hergebruik van hemelwater, vermijden van nieuwe harde infrastructuur, herwaardering van grachten, etc. Het anti-erosieplan Kortenberg past hier ook in. In een aantal gevallen van wateroverlast (Ter Bronnen, Silsombos, Molenbeekvallei omgeving Heerseemolen, de Merode, ...) dient er ook plaatselijk periodiek (niet jaarlijks) geruimd en eventueel plaatselijk water geborgen te worden. In de praktijk worden de Wees- en Molenbeek ook niet meer of niet meer jaarlijks geruimd. Uit peilbuismetingen in het kwelrijke Silsombos blijkt dat de valleigronden er vernatten. Opstuwende takken e.d. worden plaatselijk echter wel manueel verwijderd om overstromingen van waardevolle vegetaties te vermijden bv. vanuit de momenteel vervuilde Weesbeek. Wat betreft de berging: dit mag niet ten koste gaan van kwetsbare habitattypes; als mogelijke oplossingen doorgerekend worden met het model kunnen ook voor de aanwezige habitattypes gevolgen worden ingeschat (bv. voor de zones ten westen en oosten van Silsombos, Haskoning 2007).

4. Plannen van instanties binnen Vlaams-Brabant inzake 'natuurlijke netwerken'

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen voorziet in 38 000 ha extra natuur- en 10 000 ha extra ecologisch bos op de bestemmingsplannen. Het operationele uitvoeringsprogramma van die ruimtelijke visie voor het buitengebied Zenne-Dijle-Pajottenland, waartoe deze SBZ behoort, geeft een aantal richtcijfers voor bosuitbreiding: 18 ha in de omgeving van Floordambos (deelgebied 1), 45 ha in de omgeving van Helle- en Snijssebos (deelgebied 2) en 10 ha in de overige deelgebieden. Die dragen bij aan een versterking van de bossen in de regio.

In die zin wil het strategisch project 'Het groene bekken van de Weesbeek' -een concreet lopend initiatief van verschillende gemeenten samen met de VLM en het Regionaal Landschap Dijleland- niet alleen zoeken naar oplossingen voor de knelpunten rond waterbeheer, maar tegelijk wil men met het project ook bestaande waardevolle bossen versterken en met elkaar verbinden. Naast de hoofdthema's water en bos heeft het project ook oog voor recreatie, landbouw en natuur en de kruisbestuiving tussen al die thema's. Het project gaat daarom op zoek naar win-winoplossingen die op korte termijn gerealiseerd kunnen worden. Zo wordt momenteel onderzocht hoe het overstromingsrisico in enkele woonzones kan worden verminderd en worden landbouwers aangesproken om tegen een vergoeding beheerovereenkomsten af te sluiten om percelen langs bossen en waterlopen natuurvriendelijk te bewerken. Op langere termijn worden er afspraken gemaakt over de inrichting en het beheer van het gebied.

Het feit dat er in en nabij deze SBZ relatief veel openbare eigendommen zijn alsook grotere aaneengesloten blokken van enkele eigenaars (zoals bv. enkele parken en het voormalig militair domein nabij Hellebos), kan (bv. via beheerplannen) bepaalde kansen creëren voor zo'n betere natuur- en bosstructuur, met landschapsecologische verbindingen tussen deelgebieden van deze SBZ

en ook andere 'groene' gebieden in de omgeving ervan. Vanuit de provincie is er ook het Solabio-project³⁸, zijn er de prioritaire soorten en is er het natuurverbindingsnetwerk.

Ook de Regionale Landschappen dragen met hun projectwerking rond KLE's bij tot een toenemende landschappelijke samenhang tussen habitattypen en leefgebieden van soorten. Zowel het Regionaal Landschap Dijleland als het Regionaal Landschap Groene corridor hebben een deel van hun werkingsgebied in deze SBZ liggen.

In de waterbeheerplannen wordt een aantal knelpunten aangepakt en via investeringsprogramma's wordt er vooruitgang geboekt inzake oppervlaktewaterkwaliteit. Ecologische doelstellingen spelen mee in de prioritering van de progressieve uitbouw van de waterzuiveringsinfrastructuur.

INFORMATIEF DOCUMENT

---

³⁸ Het project '**SO**orten en **LA**nschappen als dragers voor **BIO**diversiteit' of kortweg SOLABIO is een Interreg-project waar 27 partners uit 5 Vlaamse en 3 Nederlandse provincies gedurende 3 jaar aan deelnemen. Het project heeft als hoofddoelstelling de toename van de biodiversiteit en het herstel van de waardevolle landschappen in de grensregio Vlaanderen-Nederland te stimuleren.

7.1.5. Identificatie van de kwesties

In de bovenstaande paragraaf zijn verschillende sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen besproken. Het is duidelijk dat er een relatie bestaat tussen een aantal sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. Sommige kansen versterken sterktes of lossen zwaktes op. Sommige bedreigingen versterken zwaktes of beperken sterktes. In onderstaande tabel (de zogenaamde confrontatiematrix) worden de belangrijkste kwesties geïdentificeerd. De kwesties zijn die relaties tussen sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen die het belangrijkste zijn voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen. Vervolgens worden de belangrijkste kwesties uit de tabel besproken. De kwesties vormen de basis voor het identificeren van de verschillende knelpunten (zie paragraaf (1)).

Tabel 7-1. Confrontatiematrix, waarbij de interne factoren (sterktes en zwaktes) met de externe (kansen en bedreigingen) worden geconfronteerd ter identificatie van de kwesties

Confrontatie-matrix		Kansen				bedreigingen						
		Reeds natuur-gericht beheer	Recreatie bevordert draagvlak	Waterloop natuurlijk beheerd	RSV, VEN, IVON, RL	Veranderingen waterhuishouding (verdroging en overstroming)	Kwaliteit grond -en oppervlaktewater	Barrières en versnippering	Landgebruik	Natuurwaarden buiten SBZ	Onaangepast beheer, weinig dood hout, open plekken, veel exoten	Recreatie-druk
sterktes	Kalkrijke kwel (Brusseliaan)					(3)Positieve kwestie						
	Plaatselijk hoog kwalitatieve habitats						(5)Negatieve kwestie	(6)Negatieve kwestie	(6)Negatieve kwestie		(8)Negatieve kwestie	
	variatie in habitats en soorten						(5)Negatieve kwestie	(6)Negatieve kwestie	(6)Negatieve kwestie			
	Grote structuren											
zwaktes	Kwetsbaarheid vegetaties		(2) Positieve kwestie			(4)Negatieve kwestie	(5)Negatieve kwestie	(6)Negatieve kwestie	(6)Negatieve kwestie		(8)Negatieve kwestie	
	Kwel lokaal										(8)Negatieve kwestie	
	Vegetatie-succesie	(1) Positieve kwestie									(8)Negatieve kwestie	
	Zeldzame of verdwenen soorten		(2) Positieve kwestie					(6)Negatieve kwestie	(6)Negatieve kwestie	(7)Negatieve kwestie	(8)Negatieve kwestie	(6)Negatieve kwestie

- (1) Successie van vegetaties is een probleem voor de heischrale en blauwgraslanden, de water- en moerashabitats, vochtige ruigtes en glansha-vergraslanden. Een gericht beheer in grotere delen van het gebied moet het mogelijk maken om het beoogde successiestadium te bestendigen. -> **Belangrijke positieve kwestie.**
- (2) Er kan via recreatie een hoger draagvlak ontstaan voor maatregelen ten voordele van kwetsbare vegetaties en soorten; toegankelijkheidsplannen kunnen hiermee rekening houden-> **positieve kwestie.**
- (3) De sterke kweldruk kan lokaal een milderend effect hebben tegen veranderingen in de waterhuishouding zoals verdroging en verzuring. -> **positieve kwestie.**
- (4) Kwetsbare, natte vegetaties (elzenbroek, moerasvegetaties, blauwgrasland) zijn gevoelig voor verdroging en andere kwantitatieve veranderingen in de waterhuishouding. -> **Negatieve kwestie**
- (5) Eutrofiëring en verandering van de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater hebben een negatieve invloed op bepaalde habitattypes zoals kwetsbare broekbos- en moerasvegetaties; deze laatste behoren tot de beste van Vlaanderen -> **Negatieve kwestie**
- (6) De versnipperde eigendomsstructuur en het landgebruik (binnen en buiten SBZ) geven aanleiding tot ecologische barrières binnen het SBZ; hierdoor kunnen (zeldzame) soorten of habitattypen achteruitgaan of verdwijnen; ook een te hoge recreatieve druk kan hiertoe aanleiding geven -> **Negatieve kwestie**
- (7) Van een aantal zeldzame soorten (zoals vleermuizen) bevinden de populaties zich buiten SBZ. Mogelijke beschermingsmaatregelen liggen daar minder voor de hand -> **Negatieve kwestie**
- (8) Onaangepast beheer kan de zwaktes versterken; concreet door successie zijn gang te laten gaan in open soms hoog kwalitatieve habitats, door kwetsbare soorten of vegetaties niet of onaangepast te beheren, door op plaatsen met goede kweldruk niet te beheren tvv kwelafhankelijke vegetaties -> **Negatieve kwestie**

7.2. Overzicht van knelpunten en mogelijke oplossingen

Op basis van de bovenstaande analyse van sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen kan een aantal knelpunten worden geïdentificeerd. Het oplossen van deze knelpunten is noodzakelijk om de instandhoudingsdoelstellingen (zie hoofdstuk 8) te kunnen realiseren. In onderstaande paragraaf worden de belangrijkste knelpunten besproken en mogelijke oplossingen voorgesteld. De vermelde mogelijke oplossingen zijn noch limitatief noch bindend. Het is een aanreiken van mogelijke oplossingen, zonder dat dit andere mogelijke oplossingen uitsluit. In paragraaf 7.3 worden conclusies met betrekking tot de ernst van de knelpunten gepresenteerd.

1. Verdroging en overstroming

Duiding. Verschillende van de tot doel gestelde habitattypen in deze SBZ zijn vochtig tot nat van aard (bv. moerasvegetaties, broekbossen, blauwgraslanden). Maatregelen tegen verdroging vormen dus een belangrijk aandachtspunt bv. voor het instandhouden van natte open en boshabitats in het oosten van Kastanjebos (deelgebied 4), waar de waterwinning voor een grondwaterdaling van >1 m zorgt. De laatste decennia is er daardoor wellicht een verschuiving opgetreden van de moeras- en alluviale habitattypes naar meer drogere habitattypes (bv. van moerasbos naar eikenhaagbeukenbos); het huidige grondwaterniveau is in principe te laag voor de er nog voorkomende na-ijlende soorten van natte blauw- en dottergraslanden en moerasbos zoals gevlekte orchis, blauwe zegge, veldrus en karwijselie (INBO advies augustus

2010). Zo zouden ook enkele kwelbronnen in deelgebied 2a (Hellebos) droogvallen. Wat hieraan de basis ligt (bv. wateroppompingen in of nabij SBZ) moet nog nader onderzocht worden. Anderzijds zijn sommige habitats (bv. blauwgrasland) gevoelig voor overstromingen met vervuild oppervlaktewater (Haskoning 2007 vermeldt Silsombos, Torfbroek, Ter bronnen en de Molenbeekvallei, zijnde deelgebieden 3 en 5b).

Mogelijke oplossingen.

- Aanpassingen aan het grachtennetwerk in of vlak bij de SBZ-H zodat een voor de habitats gunstige vochttoestand ontstaat/hersteld wordt.
- Aandacht voor gepaste randvoorwaarden voor activiteiten die invloed hebben op het waterregime (ruimingen, waterwinningen, zandgroeves, ...), in het licht van de IHD; minder water winnen is gunstig voor de er voorkomende natte biotopen; meer water winnen is nefast.
- Overstroming met (vervuild) oppervlaktewater vermijden in zones waar kwetsbare habitattypen voorkomen.

2. Bedreiging grondwaterkwaliteit

Duiding. Een aantal waardevolle moeras- en graslandvegetaties zijn afhankelijk van de aanvoer van mineraalrijk, voedselarm grondwater. Een toename van nutriënten kan leiden tot het verdwijnen van deze habitattypen.

Op een aantal locaties in deelgebieden 3 (Torfbroek) en 5b (Molenbeekvallei en Silsombos) worden in het grondwater hoge concentraties sulfaten gemeten (INBO- advies nr. 2010.39). Lozing en overstroming van huishoudelijk afvalwater is mogelijk de oorzaak. Ook worden er in Torfbroek hoge concentraties chloride gemeten en in Silsombos, de Molenbeekvallei en Kastanjebos hoge concentraties nitraten. De oorzaak van de hoge chloride waarden is waarschijnlijk lekkage vanuit een stort in het infiltratiegebied net ten zuiden ervan (Haskoning en Ecolas 2007). Daarnaast worden er in dat deelgebied actueel ook verhoogde concentraties ammonium en kalium gemeten, mogelijk afkomstig van huishoudelijk afvalwater (of door vermisting staat in het rapport; ligt nabij de vervuilde Keibeek) (Ecolas 2007). Die vervuilingen worden via de grondwaterstromen aangevoerd vanuit de infiltratiegebieden. Vandaar is het belangrijk om de waterkwaliteit in die gebieden te bewaken. De absolute concentraties zijn (momenteel) relatief beperkt, maar het moet wel een aandachtspunt blijven in de toekomst.

Mogelijke oplossingen.

- Na grondig onderzoek naar de aard en omvang van de vervuilingbronnen in de infiltratiegebieden dient nagegaan of maatregelen genomen dienen te worden in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen.
- Aandacht voor gepaste randvoorwaarden voor activiteiten die invloed hebben op de grondwaterkwaliteit (storten, ontginningen, ...), in het licht van de IHD.
- Maximaal streven naar de nulbemesting binnen de SBZ. En gezien de negatieve trend van de fosfaatmetingen:
  - aanduiding als fosfaatverzadigd gebied
  - verscherpt toezicht op naleving van mestregelgeving (controle uitrijtijden, opbouw van een gedetailleerd monitoringsnet,..)
  - promoten van beheerpakketten die een verlaagd mestgebruik met zich meebrengen

3. Verontreinigd oppervlaktewater

Duiding. De kwaliteit van het oppervlaktewater van de Molen- en Weesbeek en hun zijlopen is rechtstreeks bepalend voor de ontwikkeling van de habitattypen. Knelpunt is dat het water vaak matig tot sterk vervuild is (www.vmm.be).

In verschillende deelgebieden is er een probleem met instroming van (veelal huishoudelijk) afvalwater in de waterlopen. Zeker blauwgraslanden, alluviale bossen en moerasvegetaties zijn hier gevoelig voor. Zo bedreigt het zeer verontreinigde oppervlaktewater van de Keibeek de zeldzame habitattypen in het Torfbroek (deelgebied 3) bij overstromingen (Ecolas 2007). De Molenbeekvallei, Silsombos en Torfbroek en Ter Bronnen (deelgebieden 3 en 5b) worden expliciet vermeld omwille van de gevoeligheid van de waardevolle (blauw)graslanden die bedreigd worden door overstromingen met vervuild water vanuit de Molen- en Weesbeek (Brichau 2006, Haskoning 2007).

Mogelijke oplossingen.

- Oppervlaktewaterkwaliteit verbeteren, met bijzondere aandacht voor de kwaliteitsnormen van het oppervlaktewater en voor overstorten in de waterlopen; aanleg van gescheiden rioleringsstelsels (lopende, o.m. in de vallei van de Molenbeek; gebeurd aan Kastanjebos) en individuele behandeling van afvalwater indien aansluiting op rioleringsnetwerk nog niet mogelijk is; ook erosiemaatregelen kunnen de waterkwaliteit gunstig beïnvloeden.
  - Toezicht op het naleven van de wetgeving rond het lozen van afvalwater, in en rondom de SBZ.
  - Overstromingen met vuil water voorkomen thv de meest waardevolle habitattypes.
  - aangepast landgebruik rond de waterlopen, bv. natuurvriendelijke oeverszones, grasstroken.
4. Versnippering van habitattypen en leefgebieden van soorten (toenemende isolatie, te kleine oppervlakken, barrières en randeffecten)

Duiding. De oppervlakte en ecologische samenhang van leefgebieden en habitattypen zijn belangrijk in het licht van een duurzame instandhouding.

Het ontstaan van barrières tussen leefgebieden betekent dat netwerken van soorten uiteenvalen en kleine geïsoleerde populaties ontstaan. In deze SBZ is het daarom van belang dat enerzijds de deelgebieden op zich zoveel mogelijk een aaneengesloten geheel vormen (voldoende oppervlakte), en anderzijds de ecologische verbindingen tussen de deelgebieden voor de relevante soorten geoptimaliseerd worden. Aanleg van wegen, fietspaden en uitbreiding van woonzones en bedrijventerreinen zijn in de context van dit gebied de belangrijkste activiteiten die barrières kunnen vormen. Sommige habitatvlekken in deze SBZ liggen ruimtelijk geïsoleerd in landbouw- of woongebied. Een voorbeeld is het Torfbroek dat omgeven is door bebouwing.

Ook verschillende vegetaties onderling kunnen barrières vormen. Een bosaanplant temidden van open habitats kan voor typische soorten van deze laatste versnipperend werken. Nieuwe bosaanplantingen liggen bij voorkeur naast oude bossen om spontane kolonisatie door de typische (vaak weinig mobiele) bossoorten mogelijk te maken.

Kerngedachte is dat habitattypes en leefgebieden voldoende groot dienen te blijven of dat maatregelen worden genomen om een gefragmenteerde situatie op te heffen (door vergroting van habitat of door het creëren van verbindingen).

Voor een aantal soorten is de ruimtelijke configuratie van geschikte biotopen op dit moment niet toereikend voor een duurzaam voorkomen van habitattypische soorten in netwerkverband. Veel open habitattypen in de SBZ zijn bv. < 1 ha groot en liggen geïsoleerd temidden van andere landgebruiksvormen. Populaties van de aanwezige soorten dreigen daardoor achteruit te gaan of zijn reeds verdwenen (zoals bv. de groenknolorchis).

Grotere leefgebieden maken habitats ook beter bestand tegen veranderingen van de standplaats (bv. inzake de waterhuishouding, het klimaat, ...).

Mogelijke oplossingen.

- Een doordacht ruimtelijk beleid: hierbij dient steeds rekening gehouden te worden met landschapsecologische principes zoals het vrijwaren en versterken van ecologische verbindingen en kernpopulaties voor soorten. Gezien de soms geïsoleerde ligging is het meenemen van die gedachte ook een belangrijke aanbeveling in de directe omgeving van de SBZ-H. In die context is het aanbevolen dat er voldoende rekening wordt gehouden met Euro-

pese natuurwaarden (net) buiten het habitatrictlijngebied. Behoud van deze zones heeft evenzeer een wezenlijk effect op de duurzaamheid van het ecologisch netwerk.

- Het vergroten van habitats zodat kerngebieden ontstaan binnen het netwerk. Mogelijk kan gewerkt worden via beheerovereenkomsten of andere geijkte subsidiekanalen (bv. bosgroepen). Indien het beheer gespecialiseerde kennis en materieel vereist, gebeurt dit bij voorkeur door een erkende terreinbeherende instantie zodat het duurzaam voortbestaan gegarandeerd wordt.
- Verbinding van deelgebieden en andere 'groene' gebieden in de omgeving via ecologische corridors. Ook de uitwerking van bepaalde acties in de waterbeheerplannen kan hiertoe bijdragen, zoals het oplossen van migratieknelpunten voor vissen of het herstructureren of anders beheren van waterlopen in functie van bepaalde Europese habitats; zie ook knelpunt 5).
- Afbakening van de SBZ als beheergebied botanisch beheer: zodoende kunnen bv. zowel landbouwers als kasteel-eigenaars een financiële tegemoetkoming krijgen voor het behoud en ontwikkeling van waardevol grasland.
- Bij de aanleg van wegen en paden is een degelijk alternatievenonderzoek van belang opdat kwetsbare en verstoringgevoelige zones ontzien worden. Met specifieke ontsnipperingsmaatregelen kunnen de negatieve effecten van een ingreep vermeden of gemilderd worden.

5. Onaangepast beheer

Duiding. Van verschillende habitattypes bevinden grote delen zich in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding, mede door onaangepast beheer (bv. te hoge bemestingsdruk, opruimen van dood hout, weinig actieve bestrijding van exoten, laten verbossen van open habitattypes, ...).

Mogelijke oplossingen.

- Aangepast beheren van de habitattypes en de leefgebieden van Europese soorten. Dit kan door beheer- of natuurprojectovereenkomsten af te sluiten of middels subsidies voor de ecologische bosfunctie en door het toepassen van de criteria duurzaam bosbeheer. Indien het beheer gespecialiseerde kennis en materieel vereist, gebeurt dit bij voorkeur door een erkende terreinbeherende instantie zodat het duurzaam voortbestaan van het habitat of leefgebied gegarandeerd wordt. In de gebieden waar dit relevant is kan sensibilisatie van en overleg met verschillende beheerders leiden tot een effectiever beheer (bv. inzake exotenbestrijding)

6. Recreatiedruk

Duiding. Een te hoge recreatiedruk kan leiden tot verstoring en zelfs het verdwijnen van bepaalde soorten (bv. broedvogels). Zo werd in Torfbroek (deelgebied 3) het openstellingsplan aangepast, waarbij een deel van het wandelpad ontoegankelijk is tijdens het broedseizoen, met positieve effecten voor de soorten (Ecolas 2007).

Mogelijke oplossingen.

- In reservaten en natuurgericht beheerde domeinen wordt in het bijzonder aandacht besteed om overmatige effecten door recreatie te voorkomen. Dit betekent enerzijds de revisie van de recreatieve ontsluiting in bestaande natuur- en bosgebieden, kanaliseren van recreatie naar zones die minder verstoringgevoelig zijn en anderzijds het weldoordacht ontsluiten van nog in te richten gebieden.

7.3. Samenvatting over de ernst van de knelpunten

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de analyse van de knelpunten. In de samenvattende tabel wordt eerst aangegeven hoe belangrijk het habitatrictlijngebied is voor het betreffende habitatype of de soort rekening houdend met de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen. Voor elk van de tot doel gestelde habitats en soorten wordt daarnaast aangegeven **hoe ernstig de beschouwde knelpunten** zijn. De ernst van een knelpunt is ofwel groot ofwel klein voor een Europees te beschermen habitatype of soort. Daarnaast wordt ook aangegeven **hoe ze-**

ker het beschouwde knelpunt voorkomt binnen het gebied. Afhankelijk van bepaalde kansen of bedreigen zullen immers bepaalde knelpunten al dan niet optreden.

Wijze van voorstelling knelpunten

Tabel 7-2. Legende voor het weergeven van de ernst van een knelpunt voor een specifiek habitat of soort in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Ernst	Omschrijving
	Groot	<ul style="list-style-type: none"> Habitat / soort is verdwenen, verdwijnt of zal verdwijnen, of Oppervlakte / kwaliteit van habitat neemt sterk af of zal sterk afnemen, of Populatie / leefgebied (kwaliteit of oppervlakte) neemt sterk af of zal sterk afnemen, of Mogelijkheden voor uitbreiding of verbetering sterk beperkt
	Klein	<ul style="list-style-type: none"> Habitat van goede kwaliteit is beperkt aanwezig of kwaliteit gaat langzaam achteruit, of Duurzame populaties zijn beperkt aanwezig of nemen beperkt af, of Oppervlakte / kwaliteit van habitat / leefgebied neemt beperkt af, of Mogelijkheden voor uitbreiding of verbetering beperkt

Tabel 7-3. Legende voor het weergeven van de mate van zekerheid van het optreden van een knelpunt voor een specifiek habitat of soort in de prioriteitentabel.

Code	Zekerheid	Omschrijving
!!	Zeker	Zeker aanwezig: abiotische en vegetatiekundige of andere gegevens duiden op hetzelfde knelpunt.
!	Waarschijnlijk	Waarschijnlijk aanwezig: abiotische, vegetatiekundige of andere gegevens duiden op het knelpunt.
?	Onduidelijk	Het is onduidelijk of het knelpunt optreedt of hoe groot het is.

Tabel 7-4. Legende voor het weergeven van de bijdrage aan de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Omschrijving
★★★	Essentiële Speciale Beschermingszone
★★	Zeer belangrijke Speciale Beschermingszone
★	Belangrijk Speciale Beschermingszone

Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor de habitats

De belangrijkste conclusies zijn:

- Vrijwel alle habitattypen vertonen een versnipperde verspreiding in de SBZ. Er is m.a.w. aandacht nodig voor **ontsnipperingsacties** in ruimtelijke ordeningsplannen, bij het toekennen van vergunningen, bij het inrichten van het landschap in en rond de SBZ.
- Het verbeteren van de gedeeltelijk aangetaste huidige staat van instandhouding door het toepassen van een **aangepast beheer** is in nagenoeg alle habitattypen noodzakelijk. Bij de bossen gaat dit vnl. over de nood aan **meer dood hout en open plekken**; de instand-

houding van de open habitattypen vraagt om een kleinschalig **verschalingsbeheer met minder bemesting en herbicidengebruik**, evt. via subsidieregeling/beheerovereenkomsten.

- Voor het behoud van watergebonden habitattypen (vnl. blauwgraslanden, broekbossen, open water) moet prioritair gewerkt worden aan het **stopzetten van de verdroging** (herstellen van de kwel, overmatige drainage vermijden), het plaatselijk **voorkomen van overstroming** met vervuild water en een **verbetering van de oppervlakte- en grondwaterkwaliteit**.

INFORMATIEF DOCUMENT

Een overzicht van de knelpunten wordt gegeven in onderstaande tabel

HABITATS	3140	6230	6410	6430	6510	7140	7210	7220	7230	9120	9160	91E0 eutr	91E0 meso	91E0 veb	
Belang voor G-IHD	★★★	★	★★★	★★	★	★★★	★★	★★	★★★		★★★	★★	★★	★★	
knelpunten	Ernst van het knelpunt³⁹⁴⁰														Prior⁴¹
1. waterhuishouding kwantitatief (verdroging en overstroming)	!		!!	!	!	!	!	!	!		!	!!	!!	!!	▲
2. kwaliteit grondwater	!		!!	!	!	!	!	!	!		!	!!	!!	!!	▲
3. kwaliteit oppervlaktewater	!		!!	!	!	!	!	!	!		!	!!	!!	!!	▲
4. barrières, kleine oppervlaktes, randeffecten, versnippering	!!	!!	!!	!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	▲
5. onaangepast beheer	!	!!	!	!	!!	!	!	!	!	!!	!!	!!	!!	!!	▲
6. recreatiedruk										!	!	!	!	!	▲

³⁹ Ernst : : groot : klein

⁴⁰ Zekerheid : !! zeker; ! waarschijnlijk ; ? onduidelijk

⁴¹ Prioriteit : ▲ hoog; ▲ matig; ▲ laag

Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor de soorten

De belangrijkste conclusies zijn:

- De leefgebieden van de doelsoorten zijn versnipperd door harde (bv. vismigriatieknelpunt) en zachte barrières (bv. ongeschikt landgebruik tussen leefgebieden). Er is m.a.w. aandacht nodig voor **ontsnipperingsacties** in ruimtelijke ordeningsplannen, bij het toekennen van vergunningen, bij het inrichten van het landschap in en rond de SBZ en de realisatie van de instandhoudingsdoelen van de habitattypen (zie boven).
- Een **aangepast beheer** binnen de (potentiële) leefgebieden moet zorgen voor een voldoende kwaliteit zodat de overlevingskansen van de aanwezige populaties toenemen. Voor vleermuizen is er bv. nood aan **meer dood hout, meer open plekken en een beter mantelzoombeheer** binnen de boscomplexen in de SBZ. Ook bosvogels zullen hiervan profiteren.
- Een **verbetering van de waterkwaliteit** is niet enkel gunstig voor de watergebonden habitattypen, maar uiteraard ook voor o.a. bittervoorn en ijsvogel.

Een overzicht van de knelpunten wordt gegeven in onderstaande tabel

SOORTEN SBZ	zeggekorfslak		watergebonden vleermuizen (watervleermuis, rosse vleermuis, franjestaart, ruige dwervleermuis)	gewone dwergvleermuis	Gewone/ grijze grootoor- vleermuis baard/brandt vleermuis	Prioriteit
	bittervoorn					
Belang voor G-IHD	★	★	★	★	★	
1. waterhuishouding kwantitatief (verdro- ging en overstrooming)	?					▲
2. kwaliteit grondwater						▲
3. kwaliteit oppervlak- tewater		!				▲
4. barrières, kleine oppervlaktes, rand- effecten, versnippering	?	!	!	!	!	▲
5. onaangepast be- heer	?	!	!	!	!	▲
6. recreatiedruk						▲

8. De instandhoudingsdoelstellingen en prioritaire inspanningen

8.1. Inleiding

In dit hoofdstuk worden de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor het Habitatrictlijngebied 'Vallei tussen Melsbroek, Kampenhout, Kortenberg en Veltem' beschreven. Daarnaast worden ook de prioritaire inspanningen voor het bereiken van deze doelstellingen opgelijst. De doelstellingen en prioriteiten volgen uit de verschillende analyses gepresenteerd in de voorgaande hoofdstukken. In hoofdstuk 4 werd beschreven voor welke habitats en soorten bijkomende inspanningen noodzakelijk zijn binnen het voorliggende gebied om de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen te realiseren. De actuele toestand van deze habitats en soorten werd beschreven en geanalyseerd in hoofdstuk 5. Voor een aantal habitats en soorten is de actuele toestand niet voldoende. In hoofdstuk 7 werden knelpunten voor de verschillende habitats en soorten besproken. Hierbij werd ook rekening gehouden met de maatschappelijke context (hoofdstuk 6).

In paragraaf 8.2 worden de doelstellingen voor de Europees te beschermen soorten en habitats gepresenteerd. Per soort en habitat wordt een kwantiteitsdoel (populaties of oppervlakten) en kwaliteitsdoel beschreven. De doelstellingen worden gemotiveerd met elementen uit de voorgaande hoofdstukken. In de volgende paragraaf wordt een overzicht gegeven van de inspanningen die noodzakelijk zijn voor het bereiken van de verschillende doelstellingen.

Bij het formuleren van doelstellingen voor een gebied worden heel wat elementen in overweging gebracht. De meeste daarvan werden eerder in het rapport reeds uitvoerig belicht zijnde:

1. De **gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen** die de krijtlijnen uitzetten voor doelen op niveau van afzonderlijke gebieden (habitat- of vogelrichtlijngebieden). Wanneer de G-IHD voorschrijven dat zich voor een bepaald habitat of soort een belangrijke verbeteropgave stelt, dan zal deze in de eerste plaats gezocht worden in gebieden die voor dat habitat of die soort als 'zeer belangrijk' of 'essentieel' vermeld staan in de G-IHD.

In hoofdstuk 4 werd het belang van het voorliggend gebied voor de verschillende habitats en soorten opgegeven;

2. De **actuele staat van instandhouding van een habitat of soort** in het gebied.

Deze werd in beknopte versie weergegeven in hoofdstuk 5 en een uitgebreide analyse vindt u in bijlage II;

3. De **trend en de potenties voor een habitat of soort**.

Hier werd eveneens op ingegaan in hoofdstuk 5;

4. **Socio-economische factoren** worden bij het bepalen van doelen eveneens in overweging genomen.

Een feitelijke analyse daarvan werd weergegeven in hoofdstuk 6. Een belangrijke doorvertaling daarvan werd gegeven in hoofdstuk 7 met de beschrijving van sterkten, zwakten kansen en bedreigingen en het formuleren van de belangrijkste knelpunten.

Er is nog een 5de factor die stuurt op het formuleren van doelen. Het betreft **landschapsecologische overwegingen**. Deze wegen in de eerste plaats op de ruimtelijke allocatie van de doelen. Dit afwegingskader wordt in Bijlage 8 van dit rapport theoretisch toegelicht.

In hoeverre is de ruimtelijke allocatie – of m.a.w. waar welk doel dient te worden gerealiseerd – van belang in dit SIHD rapport?

De feitelijke instandhoudingsdoelstellingen, zijnde de doelstellingen per habitat en soort, worden uitgedrukt in termen van oppervlakte habitat of leefgebied (kwantiteit dus) en de kwaliteit van de habitats en leefgebieden.

Instandhoudingsdoelstellingen kunnen echter niet zonder meer worden geformuleerd door: (a) abstractie te maken van de huidige ruimtelijke spreiding van habitatplekken en leefgebieden van soorten en (b) van de situering van de ruimtelijke kansen voor verbetering of uitbreiding van habitats en leefgebieden. Doelen moeten daarom worden geformuleerd met een doorkijk naar de ruimtelijke vertaalslag. Door doelen op die manier te formuleren, wordt ook met zin voor realiteit ge-

werkt. Daarom worden eerst kort de hoofdlijnen voor deze SBZ op landschapsniveau toegelicht (zie kader).

Voor het theoretisch kader rond het landschapsecologisch denken wordt verwezen naar de bijlage 8.

De specifieke doelen per habitattypen en soort worden opgelijst in §8.2.

Dit hoofdstuk wordt afgesloten met het opsommen van de prioritaire inspanningen in §8.3.

De hoofdlijnen op landschapsniveau

Deze SBZ heeft een totale oppervlakte van 1445 ha verspreid over meerdere deelgebieden. Het habitatrichtlijngebied bestaat voor meer dan 1000 ha uit bos (70%), voornamelijk gelegen in lager gelegen delen in het landschap. De vochtafhankelijke habitats en dito soorten zijn belangrijke doelen in deze valleien.

Bepaalde gebruiksvormen in het omgevende landschap bemoeilijken echter het bereiken van die doelen. Zo kan een nabij gelegen stort/bemeste landbouwgrond of waterwinning zorgen voor resp. uitspoeling van vervuilende stoffen of verdroging. De aan de SBZ aanpalende bebouwing (verharde oppervlaktes, puntlozingen) zorgt daarnaast voor een versnelde afvoer van het soms ongezuiverde water. Dit leidt in bepaalde zones tot ongewenste overstromingen.

Bij de tot doel gestelde vochtafhankelijke vegetaties zitten een aantal voor Vlaanderen nagenoeg unieke vegetatietypes, zoals de blauwgraslanden en de kalkmoerasvegetaties van Torfbroek. De geschikte abiotische condities voor deze vegetaties (mineraalrijke kwel) zijn slechts beperkt aanwezig in deze SBZ, nl. waar vanuit kalkhoudend Brusseliaan grondwater aan de oppervlakte komt. Omdat de kansen op uitbreiding van deze habitattypen dus gelimiteerd zijn, wordt voornamelijk ingezet op behoud en verbetering van de kwaliteit. Het landgebruik in de omgeving vormt daarbij een belangrijk aandachtspunt en mag het bereiken van die doelen niet in het gedrang brengen.

Voor wat betreft de boshabitattypen wordt er ingezet op kwaliteitsverbetering en uitbreiding vnl. door omvorming van bossen met momenteel een groot aandeel niet-inheemse boomsoorten. Door de kwetsbare vegetaties in te bedden in een ecologisch netwerk van ong. 1000 ha, waarvan het merendeel boshabitats, maar ook 8% onbemeste graslanden en 4% ruigtes, wordt een landschapsecologisch en kwalitatief hoogstaand geheel bereikt.

In onderstaande doelentabel vindt u de gedetailleerde oppervlakte- en kwaliteitsdoelen voor elk van de habitattypen terug per ecotoopcluster; eerst voor de **open water en moerasvegetaties**, dan voor de **ruigtes en graslanden** en tot slot voor de **bossen**. Doelen voor de Europese soorten aanwezig in deze SBZ, worden zoveel mogelijk ingebed in de doelen voor de habitattypen en worden bovenaan bij de betreffende cluster vermeld. Een aantal vleermuizen hebben naast bos ook open plekken en waterpartijen nodig, maar worden integraal bij de bossen opgenomen.

8.2. Doelstellingen voor habitattypes en soorten

Ecotoopcluster water- en moerasvegetaties	Deze SBZ is zeer belangrijk (7210 en 7220) en voor enkele habitats essentieel (3140, 7140 en 7230) voor de ontwikkeling van verscheidene Europese beschermde water- en moerasvegetaties in Vlaanderen. De historische versnippering van het gebied heeft ervoor gezorgd dat er momenteel weinig speelruimte is voor uitbreiding van deze habitattypen, die momenteel allemaal slechts beperkt voorkomen in deze SBZ. Wegens beperkte abiotische potenties wordt er slechts beperkt ingezet op uitbreiding en maximaal op kwaliteitsverbetering . Een Europese soort die gebonden is aan waterhabitats is bittervoorn.		
Habitat	oppervlaktedoelstelling doel (ha) toelichting		Kwaliteitsdoelstelling doel toelichting
3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische Chara spp. Vegetaties ★★★	= (↑)	<p><u>Doel:</u> Behoud van de huidige 4,5 ha in Torfbroek (deelgebied 3) en van de 0,2 ha in Silsom- en Floordambos (deelgebieden 5b en 1) en een pleksgewijze oppervlaktetoename van 2 ha via omvorming in de vermelde deelgebieden.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>De regionale staat van instandhouding van dit habitatype is zeer ongunstig en de G-IHD stelt dan ook uitbreiding als doel. Deze SBZ is essentieel voor dit habitatype wegens de hoge kwaliteit in Torfbroek (deelgebied 3). In deelgebieden 1 en 5 wijzen relictsoorten hier en daar op de potenties voor een zekere uitbreiding van dit habitatype. Geschikte standplaatscondities voor dit type zijn er in die brede band waar kalkrijk grondwater naar boven komt. Omvorming van bestaande waterpartijen (in totaal al min. 2 ha) of aanleg van nieuwe biedt in de vermelde deelgebieden dan ook goede ontwikkelingskan-</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u> De huidige goede staat van instandhouding (in Torfbroek - deelgebied 3) moet minstens behouden blijven, maar vnl. in deelgebieden 1 en 5 wordt als extra kwaliteitsdoel gesteld: sliblaag beperken in het voordeel van de kranswiervegetaties.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>Momenteel goede staat van instandhouding in Torfbroek (deelgebied 3), maar minder in de andere vermelde deelgebieden (1 en 5). Mogelijkheid tot verbetering in deze laatste deelgebieden door periodieke gefaseerde ruimingen, waardoor de sliblaag beperkt blijft en concurrerende vegetaties ingeperkt worden, ten voordele van de kranswiervegetaties.</p>

7140 - Overgangs- en trilveen ★★★

= (↑)

sen voor dit type.

Doel: Behoud van de huidige oppervlakte (0,2 ha) met uitbreiding tot 2 ha door omvorming in deelgebied 3 (Torfbroek).

Motivering:

De regionale staat van instandhouding is ongunstig en de G-IHD stelt een uitbreiding tot doel. Deze SBZ is volgens de G-IHD essentieel voor dit type wegens het nagenoeg volledig voorkomen van het subtype basenrijk trilveen met ronde zegge. Nagenoeg de volledige oppervlakte van het subtype basenrijk trilveen met ronde zegge in Vlaanderen komt voor in deelgebied 3 (Torfbroek). Uitbreiding van dit type is ook ten voordele van habitattypische soorten als de groenknolorchis.

Doel: Riet terugdringen van 30 tot 10% + vermindering van de verzurende of eutrofiërende atmosferische deposities.

Motivering:

Momenteel goede staat van instandhouding; dit is ten voordele van habitattypische soorten als de groenknolorchis; de bedekking van riet neemt af en zal dat verder doen bij voortzetting van het huidige beheer. De atmosferische deposities liggen nog steeds boven de kritische last van dit habitatype.

7210 – Kalkhoudende moerassen met Cladium mariscus en soorten van het Caricion davallianae ★★

= (↑)

Doel: Behoud van de huidige oppervlakte (0,08 ha) met uitbreiding tot 0,5 ha door omvorming in deelgebied 3 (Torfbroek).

Motivering:

De regionale staat van instandhouding is ongunstig en de G-IHD stelt een kleine uitbreiding tot doel. Deze SBZ is zeer belangrijk voor dit type. Er komen relicten voor in deelgebied 3 (Torfbroek) die minstens behouden moeten blijven.

Doel:

Zie bij 7140.

Motivering:

Momenteel goede staat van instandhouding; de bedekking van riet neemt af en zal dat verder doen bij voortzetting van het huidige beheer.

7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion) **PRIORITAIR HABITAT** ★★

= (↑)

Doel: Behoud van de huidige kalktufbronnen in het Torfbroek (deelgebied 3); de aanwezigheid van mogelijke

Doel: Behoud van de huidige habitatkwaliteit van de tufbronnen in het Torfbroek. Waar het habitatype elders

7230 – Alkalisch laagveen ★★★

= (↑)

relicten in andere deelgebieden moet nader onderzocht worden; bij aanwezigheid dient de juiste bescherming voorzien te worden om ze te behouden.

Motivering:

De regionale staat van instandhouding is ongunstig. Deze SBZ wordt in de G-IHD als zeer belangrijk voor dit voor Europa prioritaire habitatype naar voor geschoven. Het voorkomen van dit type in deze SBZ moet dan ook verder onderzocht worden. Waar aanwezig (momenteel enkel bekend van Torfbroek – deelgebied 3) wordt dit type behouden.

Doel: Behoud van de huidige oppervlakte (0,5 ha) met uitbreiding van minstens 0,5 ha door omvorming in deelgebied 3 (Torfbroek) en mogelijk ook in Silsombos (deelgebied 5b).

Motivering:

De regionale staat van instandhouding is zeer ongunstig en de G-IHD stelt een kleine uitbreiding tot doel. Deze SBZ is essentieel voor dit type wegens hoge kwaliteit van dit habitat in deelgebied 3 (Torfbroek), het enige nog goed ontwikkelde, grondwatergevoede kalkmoeras in Vlaanderen. Hier zijn ook kleine mogelijkheden voor uitbreiding, alsook in deelgebied 5b (Silsombos). Uitbreiding van dit type is ook ten voordele van habitattypische soorten als de groenknolorchis.

vastgesteld wordt, moet voldoende kwaliteit blijvend gegarandeerd worden.

Motivering:

Als het habitatype aanwezig is, dient het beschermd en behouden te blijven in een voldoende kwaliteit. Er kan echter niet echt een specifiek beheer worden toegepast voor uitbreiding of kwaliteitsverbetering van dit type; beheer voor alkalisch laagveen (habitatype 7230) is ook gunstig voor dit habitatype.

Doel:

Zie bij 7140.

Motivering:

Momenteel goede staat van instandhouding; dit is ten voordele van habitattypische soorten als de groenknolorchis; de bedekking van riet neemt af en zal dat verder doen bij voortzetting van het huidige beheer.

Soort	doel	toelichting	doel	toelichting
Bittervoorn - <i>Rhodeus sericeus amarus</i> ★	= (↑)	<p><u>Doel:</u></p> <p>Minstens behoud van de huidige bittervoornpopulatie die nu voorkomt in de Molen- en Weesbeek, lokaal in vrij grote aantallen (tot 840 ind/ha).</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>Deze SBZ is belangrijk voor deze soort. Door een toename van vnl. waterplanten en zoetwatermossels zal de vispopulatie minstens behouden en misschien groter kunnen worden.</p>	↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Kwaliteitsverbetering van het leefgebied: o.m. zorgen voor vrije vismigratie op de Molen- en Weesbeek en beperken van verstoring van de populaties.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>De actuele staat van instandhouding van bittervoorn is goed. Deze vrij tolerante soort (die geen extreem hoge eisen stelt aan de waterkwaliteit) zal via het huidige waterbeleid (met voorziene investeringsprogramma's van aquafin) voldoende geschikt leefgebied hebben. Om een gezonde populatie in een goede staat van instandhouding op lange termijn te handhaven is wellicht nood aan verbetering van enkele structureigenschappen van de waterlichamen (aanpassen ruimingen, opheffen vismigratieknelpunten). Hierdoor kan de bedekking van waterplanten en het aantal zoetwatermossels, prooidieren en vissen toenemen.</p>
Zeggekorfslak - <i>Vertigo moulinsiana</i> ★	= (↑)	<p><u>Doel:</u></p> <p>Voldoende tot goede staat van instandhouding van bestaande populaties in de Molen- en Weesbeekvallei (deelgebieden 5b en 3).</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>Deze SBZ is belangrijk voor deze soort. Gerichte inventarisaties ontbreken in deze SBZ, zodat het niet onwaarschijn-</p>	↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Kwaliteitsverbetering van de (potentieel) geschikte leefgebieden; waar de soort aanwezig is, grote zeggenrijke vegetaties en dergelijke (natte ruige overgangen, ook rond rbb dottergrasland) in een goede kwaliteit brengen/houden.</p> <p><u>Motivering:</u></p>

	<p>lijk is dat de zeggekorfslak de komende jaren in bijkomende deelgebieden (bv. deelgebied 5c) wordt gevonden.</p>	<p>Een gunstig beheer van grote zeggenrijke vegetaties betekent vooral een optimaal waterbeheer. Wanneer het water teveel onder het maaiveld wegzakt of lang te hoog blijft, kan dit leiden tot wijzigingen in de vegetatie ten nadele van de zegges (en bv. ten voordele van ruigtekruiden enerzijds of riet anderzijds). Ook teveel geslotenheid kan het aandeel grote zegges doen afnemen.</p>
<p>Ecotoopcluster ruigtes en graslanden</p>	<p>Deze SBZ is belangrijk (6230 en 6510) en zelfs essentieel (6410) voor de ontwikkeling van verscheidene Europese beschermde graslandvegetaties en is zeer belangrijk voor Europees beschermde ruigtes (6430).</p> <p>De graslandhabitattypes komen in deze SBZ momenteel relatief beperkt voor (5 ha) en door versnippering, vervuiling, verdroging, overstroming en een onaangepast beheer vaak in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding. De structurele verbondenheid en de kwaliteit van deze graslanden dienen verbeterd te worden. Er wordt dus een afwisselend landschap beoogd dat ondermeer bestaat uit 80 ha van dit type hooilanden. Dit behelst op zo'n 75 ha 'hooilandherstel', vanuit momenteel verlaten of met populieren beplante graslanden (15 à 25 ha) of vanuit momenteel bemeste graslanden (± 50 ha), bij voorkeur waar nog relictsoorten van deze hooilandtypes voorkomen.</p> <p>Ongeveer 60 ha (4 %) van deze SBZ bestaat uit Europese 'zoomvormende' ruigtes⁴². In dit aandeel zitten ook regionaal belangrijke moerasspirearuigtes, vaak verlaten of met populier beplante hooilanden, vevat. Met het oog op het bereiken van het hierboven vermelde ecologisch graslandnetwerk (80 ha), wordt een klein deel van deze ruigtes opnieuw hersteld naar voornamelijk blauwgrasland, waarvoor deze SBZ essentieel is. Een wat groter deel (bijna 20 ha) zal bijdragen aan de te versterken alluviale boshabitats, waarvoor deze SBZ eveneens zeer belangrijk is. Binnen dit habitatrictlijngebied is het evenwel de bedoeling om 40 ha kwaliteitsvolle vochtige ruigtes te behouden, o.m. tvv zeggekorfslak.</p> <p>Al deze habitattypes zullen voornamelijk in de deelgebieden 2b en 4-5 (voor de ruigtes vooral deelgebied 5) een voldoende tot goede staat van instandhouding moeten bereiken. De kwaliteit ervan kan verbeterd worden door het toepassen van een aangepast beheer, door het verbeteren van de</p>	

⁴² Het betreft habitattype 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

	kwel en door het voorkomen van bemesting, van verbossing en van herbicidengebruik.	
Habitat	oppervlakte doel (ha) toelichting	Kwaliteitsdoelstelling doel toelichting
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa) PRIORITAIR HABITAT ★	↑ <i>Doel:</i> Een oppervlaktetoename van 4 à 4,5 ha en dit via omvorming van 2 ha in Snijselsbos (deelgebied 2b), van 1,5 ha grasland in Kastanjebos (deelgebied 4) en van 0,5 à 1 ha in de Warande (deelgebied 5d), telkens rondom de huidige fragmenten (0,3 ha) en (lijn-vormige) relictten. In deze deelgebieden (behalve 5d) zal dit habitatype ingebed worden in een groter graslandcomplex (voor een goede staat van instandhouding) met ook andere habitatypes en ook regionaal belangrijke biotopen (zie ook bij habitatype 6410). <i>Motivering:</i> De regionale staat van instandhouding van dit habitat is zeer ongunstig en de G-IHD stelt uitbreiding als doel. Deze SBZ is belangrijk voor dit prioritaire habitatype. Het habitat bevindt zich ook binnen deze SBZ actueel in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding wegens de beperkte oppervlakte (en de te lage bedekking van sleutelsoorten). Vanuit de bestaande fragmenten kan dit type nog licht uitbreiden (in deelgebied 2b, 4 en 5d).	↑ <i>Doel:</i> De huidige nog aanwezige kernen van dit habitatype optimaal beheren om een goede soortenrijkdom op lange termijn te handhaven. Kwaliteitsverbetering tot een goede staat van instandhouding volgens LSVI-normen: zoals vermindering van de verzurende of eutrofiërende atmosferische deposities. <i>Motivering:</i> Momenteel gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding omwille van de beperkte oppervlakte en de te lage bedekking van sleutelsoorten. Kwaliteitsverbetering/uitbreiding is nodig voor behoud van dit prioritaire habitatype met een goede soortenrijkdom. De atmosferische deposities liggen nog steeds boven de kritische last van dit habitatype.
6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion) ★★★	↑ <i>Doel:</i> Behoud van de huidige 1,5 ha in Torfbroek en Kastanjebos (deelgebieden 3 en 4) en een oppervlaktetoename van 12 à 17 ha; en dit via 7 ha omvorming in Torfbroek (deelgebied 3) en via 5 à 10 ha omvorming in Silsom-	↑ <i>Doel:</i> De huidige nog aanwezige kernen van dit habitatype optimaal beheren (met oog voor een goede waterhuishouding en geen aanrijking) om een goede soortenrijkdom op lange termijn te handhaven. Kwaliteitsverbetering tot

bos en de Dodebeekvallei (deelgebieden 2b en 5b); steeds voornamelijk via omvorming (vanuit grasland, ruigten, wilgenstruweel, jong elzen-essenbos of populier), soms ook door extensivering van graslandbeheer. Een snel herstel van de relictten is aangewezen omdat een aantal typische soorten niet of over een slechts kortlevende zaadbank beschikken. Samen met andere grashabitattypes (6510, 6230 en rbb's) zijn grotere graslandcomplexen (voor een goede staat van instandhouding) tot doel gesteld in Silsom- en Kastanjabos en in de Dodebeekvallei (deelgebieden 2b, 4 en 5b), waar schraalgraslandkernen mogelijk zijn van telkens > 30 ha

Motivering:

De regionale staat van instandhouding van dit habitat is zeer ongunstig en de G-IHD stelt een sterke uitbreiding, voldoende grote habitatvlekken en ont-snippering tot doel. Deze SBZ is essentieel voor dit habitatype en heeft in de vermelde deelgebieden van nature goede potenties (kalkrijke kwel), al zijn die tegenwoordig veeleer beperkt door problemen als vermesting en verlies aan relictsoorten. Ondanks dat deze SBZ essentieel is voor dit type graslanden zal wegens beperkte oppervlakte niet overal een goede staat van instandhouding (> 30 ha) bereikt kunnen worden; samen met andere grashabitattypes (6510, 6230 en rbb's) kunnen wel grotere graslandcomplexen (voor een goede staat van instandhouding) gevormd worden in Silsom- en Kastanjabos en in de Dodebeekvallei (deelge-

een goede staat van instandhouding volgens LSVI-normen: zoals vermindering van de verzurende of eutrofiërende atmosferische deposities.

Motivering:

Momenteel is de staat van instandhouding enkel goed tot uitstekend in het Torfbroek; in de andere deelgebieden (Kastanje – en Silsombos) bevinden zich slechts relictten. Ter hoogte van zulke relictten is kwaliteitsverbetering nodig voor behoud van dit type met een goede soortenrijkdom en dit via het uitvoeren van een verschrallend maai-beheer (d.i. zonder gebruik van herbiciden of bemesting). In Kastanjabos is het te droog voor blauwgrasland in een goede staat van instandhouding. De atmosferische deposities liggen nog steeds boven de kritische last van dit habitatype.

6510 - Laaggelegen schraal hooiland
(*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
★

bieden 2b, 4 en 5b), waar schraalgraslandkernen mogelijk zijn van telkens > 30 ha.

Doel: Oppervlaktetoename van de huidige 4 ha tot > 60 ha, vnl. in Silsom-, Kastanje en Snijssebos, en eventueel in Kareelbos (deelgebieden 2, 4, 5a en 5b), waarvan 50 ha door uitbreiding en de overige oppervlakte via omvorming. De uitbreiding in deelgebied Silsombos is inclusief de versterking van bestaande relicten van dit habitatype in de Molenbeekvallei (mogelijk met overgangen naar habitatype 6410). In Silsom-, Kastanje- en Snijssebos is een groter complex van minstens 30 ha tot doel gesteld dat kan bestaan uit verschillende graslandhabitatypes (6510, 6410 en 6230) alsook uit regionaal belangrijke biotopen zoals rbbhc.

Motivering:

De regionale staat van instandhouding van dit habitat is zeer ongunstig en de G-IHD stelt sterke uitbreiding als doel. Deze SBZ is belangrijk voor dit habitatype. Het habitat bevindt zich ook binnen deze SBZ actueel in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding (wegens te ruig, te weinig sleutelsoorten). Zeker in Silsom-, Kastanjebos en de Dodebeekvallei (deelgebieden 2b, 4 en 5b) zijn er potenties om dit type te laten overgaan naar andere zeldzame graslandhabitats (6410, 6230, rbbhc, ...) en er zodoende een voldoende grote oppervlakte te creëren, nodig voor een goede staat van instandhou-

Doel: De huidige nog aanwezige vaak gedegradeerde of ruige vormen van dit habitatype optimaal beheren om een goede soortenrijkdom op lange termijn te handhaven. Kwaliteitsverbetering tot een goede staat van instandhouding volgens LSVI-normen: zoals vermindering van de verzurende of eutrofiërende atmosferische deposities.

Motivering:

Momenteel is dit type in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding. Vermindering van bemesting en herbicidegebruik komt veel bloemrijke plantensoorten van dit type ten goede. Extensivering van het beheer is ook gunstig voor veel fauna-soorten. Zo is maaien waarbij overhoekjes mogen blijven staan bv. interessant voor de aanwezige greppelsprinkhaan. Voor behoud van dit type met een goede soortenrijkdom is er dus nood aan een verschrallend maai-beheer (d.i. zonder gebruik van herbiciden of bemesting). De atmosferische deposities liggen nog steeds boven de kritische last van dit habitatype.

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van montane en alpiene zones
★★

= (↓)

ding.

Doel: Behoud van 40 ha van de huidige 60 ha van dit type vnl. gelegen in Silsombos en de Molenbeekvallei (deelgebied 5b) (waaronder vaak met populier ingeplante hooilanden), omdat een klein deel zal omgevormd worden naar voornamelijk het 6410-graslandhabitattype, waarvoor deze SBZ essentieel is, en een groter deel zal evolueren naar alluviale boshabitat types, waarvoor deze SBZ ook zeer belangrijk is.

Motivering:

Deze SBZ is zeer belangrijk voor dit habitattype. De actuele staat van instandhouding is goed tot uitstekend. Er wordt geen uitbreiding beoogd tov de actuele situatie; de G-IHD voorziet geen uitbreiding, tenzij voor een aantal niet in deze SBZ voorkomende soorten. Ten voordele van voornamelijk het 6410-graslandhabitattype (waarvoor deze SBZ essentieel is) en van het alluviale boshabitattype (waarvoor deze SBZ ook zeer belangrijk is) zal er een afname van 20 ha van dit type zijn.

Doel: Enkele kernen van in totaal 40 ha van dit habitattype optimaal beheren om een goede soortenrijkdom op lange termijn te handhaven; verbossing, maar ook te intensief beheer dient voorkomen te worden.

Motivering:

Momenteel is dit type in een goede tot uitstekende staat van instandhouding, maar toch is de bedekking van de sleutelsoorten soms te klein. Een periodiek maai-beheer is nodig voor behoud van dit type met een goede soortenrijkdom. Extra aandacht voor een aangepast mantel-zoombeheer (op ten minste 5m breedte) op de overgang tussen hooiland en bos biedt bijkomende ontwikkelingskansen voor dit type en is interessant voor veel insecten en vleermuizen.

Ecotoopcluster bossen

Deze SBZ is **essentieel** voor de ontwikkeling van 9160-bossen, voor de overige bossen is deze SBZ (zeer) belangrijk. Deze habitat types komen momenteel vaak in een gedeeltelijke aangetaste staat van instandhouding voor. Teveel exoten en te weinig dood hout zijn belangrijke knelpunten waar deze bossen mee te kampen hebben. Voor veel habitat type soorten (waaronder zwarte specht en tal van vleermuizen) zijn deze bossen bovendien ook versnipperd (met allerlei randeffecten als rustverstoring en genetische isolatie tot gevolg) en zijn er onvoldoende oude en dode bomen, open plekken en mantel- en zoomvegetaties aanwezig. Een verdere verschuiving naar eerder vochtige dan natte bossen

door verdroging dient ook vermeden te worden. Zowel op vlak van structurele verbondenheid als op vlak van kwaliteit zijn er dus verbeteringen nodig aan de boshabitats.

Bovenop het bestaande oppervlak aan Europese boshabitattypen (670 ha) wordt in dit gebied daarom een toename met **200 ha** tot doel gesteld. Voornamelijk de vochtige tot natte bostypen dienen in oppervlakte toe te nemen door **omvorming van bossen gekenmerkt door een hoog aandeel niet inheemse boomsoorten** (vnl. in Floordam-, Helle-, Snijsels-, Kareel- en Silsombos). In de voorgestelde toename zit ook **60 ha effectieve bosuitbreiding** verrat, vnl. in deelgebieden 4-5, waar het bosareaal van Kastanje- en Silsombos kan ontsnipperd worden. De bosuitbreidingen mogen er echter niet gebeuren ten koste van de beoogde open biotopen en de aanwezige regionaal belangrijke biotopen. Meer nog de open habitattypes, die in deze SBZ voorkomen, dienen ook in de bossen ontwikkeld te worden via het effectief beheren van voldoende en voldoende grote open plekken grasland/heide in al de boshabitats (concreet 4030 en 6230 in 9120; 6230, 6410 of 6510 in de andere bostypes). Dit om ook een graslandnetwerk te realiseren en om de aanwezige relicten van graslandhabitattypes niet verder te versnipperen. Zulke open plekken zijn ten voordele van heel wat habitattypische soorten van zowel bos- als graslandhabitattypes. Door 4030 als kwaliteitsdoel op te nemen (als open plekken in 9120) voorkomt men ook een areaalsvermindering van dit heidehabitat.

De criteria duurzaam bosbeheer (CDB) helpen bij het kwalitatief versterken van de bossen, maar zijn ontoereikend. Ook de beheervisie van openbare bossen werkt in de richting van de gestelde kwaliteitsdoelen⁴³ met zijn < 10% exoten, meer oude bomen (>1/ha), meer dood hout (4-10%), meer open plekken (5-15%). Deze doelen en doelen als meer mantel-zoomvegetaties (van ten minste 5m breedte) en meer rustzones zijn nodig voor een aantal habitattypische soorten van bossen zoals vleermuizen en spechten.

Deze tot doel gestelde omvormingen en uitbreidingen zijn nodig om de kwalitatief hoogwaardige habitats (behalve dood hout, exoten, ...) in een **goede** staat te behouden en te beschermen/bufferen tegen externe invloeden. De beoogde 200 ha betreft niet uitsluitend extra bos. Het gaat om een combinatie van omvorming (140 ha) en uitbreiding (60 ha). De voorgestelde toename is nodig als een maatregel tegen ontsnippering, voor de realisatie van enkele grotere aaneengesloten boskernen (van > 100 ha) zoals in Silsom- en Kastanjebos en deze uitbreidingen/omvormingen voorzien daarnaast ook in een verbetering van de kwaliteit (bv. inzake de strijd tegen exoten). Bovendien is deze bosuitbreiding voorzien in de GIHD (en ten dele ook in het operationeel ruimtelijk uitvoeringsprogramma van dit gebied).

oppervlakedoelstelling

Kwaliteitsdoelstelling

⁴³ De kwaliteitsdoelen voor een goede staat van instandhouding zijn in feite op een aantal indicatoren nog strenger en op korte termijn niet haalbaar.

Habitat	doel (ha)	toelichting	doel	toelichting
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion) ★	↑	<p><u>Doel:</u> Behoud van de huidige 165 ha en 10 ha oppervlaktetoename door omvorming van naaldhoutbestanden in Snijssebos (deelgebied 2b), aansluitend bij bestaande boskernen.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>De regionale staat van instandhouding is zeer ongunstig en de G-IHD stelt zeer sterke uitbreiding tot doel. Deze SBZ is belangrijk voor dit habitatype. Ook binnen deze SBZ is de actuele staat van instandhouding van dit type gedeeltelijk aangetast. Een oppervlaktetoename is nodig om tot een goede staat van instandhouding te komen. In deze SBZ zijn er door omvorming van naaldhoutbos in deelgebied 2 (Snijssebos) goede potenties voor dit type.</p>	↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Kwaliteitsverbetering tot een goede staat van instandhouding volgens LSVI-normen (zie algemene inleiding ecotoopcluster bossen en ook: vermindering van de verzurende of eutrofiërende atmosferische deposities).</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>Momenteel gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding. Kwaliteitsverbetering is nodig voor behoud van dit type met een goede soortenrijkdom. Wegens de lange ontwikkelingsduur van boshabitats zal een goede staat van instandhouding naar verwachting pas over enkele decennia realiseerbaar zijn. Dik (dood) hout, open plekken, thermofiele boszomen en voldoende rust komen niet alleen de sleutelsoorten van dit habitatype ten goede maar ook allerlei habitattypische soorten zoals wespandief, zwarte specht en boskrekel. De atmosferische deposities liggen nog steeds boven de kritische last van dit habitatype.</p>
9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli ★★★	↑	<p><u>Doel:</u> Behoud van de huidige 275 ha en 100 ha oppervlaktetoename door zowel omvorming als effectieve uitbreiding (fifty-fifty) met name in de deelgebieden Kastanje-, Kareel-, Snijsse- en Silsombos (deelgebieden 2, 4, 5a en 5b). Deze bosuitbreiding mag niet ten koste gaan van rbb's in de graslandsfeer, er moet voldoende afwisseling</p>	↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Kwaliteitsverbetering: zie habitatype 9120.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>Zie habitatype 9120.</p>

91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) **PRIORITAIR HABITAT** ★★

met open biotopen bewaard blijven.

Motivering:

De regionale staat van instandhouding is ongunstig en de G-IHD stelt sterke uitbreiding tot doel. Deze SBZ is essentieel voor dit habitatype. Ook binnen deze SBZ is de actuele staat van instandhouding van dit type gedeeltelijk aangetast. In sommige deelgebieden van deze SBZ is uitbreiding nodig om tot een goede staat van instandhouding te komen. In deze SBZ zijn er door omvorming en effectieve uitbreiding in de vermelde deelgebieden goede potenties voor dit type.

Deze bosuitbreiding mag en hoeft niet ten koste gaan van rbb's in de graslandsfeer, er moet voldoende afwisseling met open biotopen bewaard blijven.

Doel: Behoud van de huidige 230 ha en 90 ha oppervlaktetoename vooral door omvorming (80 ha) en door effectieve uitbreiding (5 à 10 ha). Bij de omvorming van de huidige populierenbossen in de deelgebieden 1, 2, 3 en 5b (Floordam-, Helle-, Snijssele- en Silsombos) moet er aandacht voor zijn dat op de meest kansrijke plaatsen voor hooilandherstel geen boshabitats (maar 6410, 6510) nagestreefd/gerealiseerd worden.

Motivering:

De regionale staat van instandhouding

Doel:

Kwaliteitsverbetering: zie habitatype 9120.

Motivering:

Momenteel gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding (vnl. weinig dood hout, plaatselijk verdroging). Verdere motivering: zie bij habitatype 9120.

is zeer ongunstig en de G-IHD stelt sterke uitbreiding tot doel. Deze SBZ is zeer belangrijk voor dit habitatype. Ook binnen deze SBZ is de actuele staat van instandhouding van dit type gedeeltelijk aangetast. In deze SBZ zijn er in de vermelde deelgebieden vnl. door omvorming goede potenties voor dit type. Op plaatsen waar nog relictten van blauwgrasland (6410) aanwezig zijn of de potenties voor dit habitatype hoog zijn, krijgt omvorming naar 6410 voorrang op omvorming naar 91E0. De SBZ is immers essentieel voor 6410. Het type 6430 –dat zich vaak onder huidig populierenbos bevindt en waarvoor deze SBZ zeer belangrijk is- zal in een kwart van de gevallen verder ontwikkelen tot bos (zit in de omvorming van 80 ha vervat).

Soort	doel	toelichting	doel	toelichting
		populatiedoelstelling		kwaliteitseisen aan de leefgebieden
Gewone/Ruige/Kleine dwergvleermuis - Pipistrellus pipistrellus/nathusii/pygmaeus	= (↑)	<u>Doel:</u> Minstens behoud van de huidige vaak kwetsbare vleermuispopulaties.	↑	<u>Doel:</u> Kwaliteitsverbetering in en nabij de bossen : zie bij de boshabitatypes met als extra meer mantel-zoomvegetaties en meer KLE's.
Gewone/Grijze Grootoorvleermuis - Plecitus auritus/austriacus		<u>Motivering:</u> Het voordragen van cijfermatige populatiedoelen voor de verschillende vleermuissoorten is onmogelijk, aangezien te weinig gekend is van de populaties in de SBZ. De aanwezige, vaak kwetsbare vleermuispopulaties moeten minstens behouden blijven. Deze SBZ is belangrijk voor de vleermuissoorten. Verbetering van hun leefgebied is dan		Kwaliteitsverbetering in en nabij waterpartijen : streven naar een goede waterkwaliteit, natuurlijke oevers met kruidige vegetaties en de afwezigheid van kunstverlichting.
Baard/Brandtvleermuis – Myotis mystacinus/brandtii				Als zomer- en winterverblijfplaatsen kunnen gebouwen (bv. kerkzolders, bunkers of ijskelders) heringericht wor-
Franjestaart - Myotis nattereri				
Rosse vleermuis - Nyctalus noctula				
Watervleermuis - Myotis daubentonii				

ook zeer belangrijk. Aangenomen wordt dat indien hun habitats geoptimaliseerd worden, de vleermuissoorten die daarbij gebaat zijn eveneens een goede staat van instandhouding kunnen bereiken. Door inrichtingen op meerdere plaatsen te voorzien, kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populaties vergroot worden.

den.

Deze kwaliteitsverbeteringen gebeuren prioritair in de deelgebieden Floordambos, Wilder en de Warande (deelgebieden 1, 5b en 5d) en Helle- en Snijssebos (deelgebied 2).

Motivering:

De staat van instandhouding van de voorkomende vleermuissoorten en hun habitat is vaak onbekend. Iedere soort heeft haar eigen ecologische niche en dus haar eigen vereisten inzake zomer-verblijfplaatsen, jachtgebieden, winter-verblijfplaatsen en connectiviteit. Bovenvermelde verbeterpunten zijn algemene kwaliteitseisen die de meeste vleermuissoorten stellen aan hun habitat. Deze verbeterpunten zijn essentieel en dienen extra aandacht te krijgen omwille van de vaak zeer kwetsbare vleermuispopulaties.

INFORMATIEF DOCUMENT

8.3. Prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

Er wordt onderstreept dat het uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het gebied zullen oplossen en niet alle doelen zal weten te bewerkstelligen. De hieronder opgelijste acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritaire inspanningen.

Herstel van blauwgraslanden in Torfbroek, Silsom- en Snijselsbos

Het tot doel gestelde landschapsecologische graslandnetwerk bestaat voor een deel uit blauwgraslanden⁴⁴, waarvoor dit habitatrichtlijngebied essentieel is. Om het graslandnetwerk te versterken wordt effectief hooilandherstel op 15 à 25 ha tot doel gesteld (en uitbreiding vanuit bestaande graslanden op ± 50 ha). Wellicht zal ongeveer 20% hiervan evolueren naar blauwgrasland; de rest worden andere hooilandtypes.

Bij dit hooilandherstel wordt bij voorkeur vertrokken van verlaten of vaak met populieren beplante graslanden, waar nog relicten van de bedoelde graslandtypes voorkomen. Andere mogelijkheid zijn plaatsen met een explicieter landbouwverleden, namelijk vanuit nog enigszins schrale graslanden. Waar deze relicten nog voorkomen, zoals in bestaande natuurreservaten in Torfbroek, Silsom- en Snijselsbos (deelgebieden 2b, 3 en 5b), zijn de potenties voor herstel van deze zeldzame types hooiland het grootst. Het natuurgericht beheer ervan kan mogelijk uitgevoerd worden door landbouwers. Waar het beheer technisch moeilijk ligt of economisch niet rendabel is, kunnen terreinbeherende verenigingen of het Agentschap voor Natuur en Bos deze taak op zich nemen.

Versterken en beschermen van de water- en moerashabitats in Torfbroek en Silsombos

In de G-IHD wordt deze SBZ als zeer belangrijk naar voor geschoven voor kalktuf en kalkmoerasvegetaties⁴⁵ en als essentieel voor kalkhoudend open water en voor alkalisch laagveen en overgangs- en trilveen⁴⁶. Deze habitattypes komen vaak beperkt, maar toch hoog kwalitatief voor in Torfbroek.

De historische versnippering van het gebied zorgt er samen met de beperkte abiotische optimale omstandigheden (kalkrijke kwel) voor dat er momenteel echter weinig speelruimte is voor uitbreiding van deze habitattypen. Daarom wordt als beperkt doel gesteld: 2 ha extra kalkhoudend open water en tot 3 ha extra Europese moerashabitattypes. Dit is mogelijk in Torfbroek en Silsombos (deelgebied 3 en 5). Deze types zullen er een periodiek natuurgericht beheer krijgen (rietmaaien, gefaseerde slibruiming, ...).

Naast deze uitbreiding wordt er ook ingezet op een kwaliteitsverbetering; zie verder bij prioritaire acties 'bufferen van hoog kwalitatieve habitattypen' en 'verbetering van het oppervlaktewater'.

Bufferen van hoog kwalitatieve habitattypen in Torfbroek

Verscheidene hoog kwalitatieve, maar kwetsbare habitattypen⁴⁷ in Torfbroek (deelgebied 3) zijn potentieel bedreigd door verhoogde concentraties aan vervuilende stoffen (chloriden, sulfaten, ammonium en kalium) in het grondwater. Om te vermijden dat deze habitattypen hierdoor achteruitgaan of verdwijnen is nader onderzoek naar de instroming vereist en dient het aanwezige stort te worden verwijderd of afgedekt. In het licht van de IHD kunnen hier in bepaalde 'buffer'zones eventueel ook maatregelen uit voortvloeien, zoals het beperken van mest- en bestrijdingsmiddelen (deelgebied 3).

---

⁴⁴ Het betreft habitattype 6410 (Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion))

⁴⁵ Het betreft de habitattypes 7210 (Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae*) en 7220 (Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion))

⁴⁶ Het betreft de habitattypes 3140 (Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. Vegetaties), 7230 (Alkalisch laagveen) en 7140 (Overgangs- en trilveen)

⁴⁷ Het betreft de habitattypes 7140 (Overgangs- en trilveen), 7210 (Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae*), 7220 (Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion)), 7230 (Alkalisch laagveen), 3140 (Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. Vegetaties), 6410 (Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)) en 6510 (Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*))

Versterken van de bossen

Meer dan 70% van de SBZ bestaat uit bos en 50% uit Europees te beschermen boshabitattypen. Zowel de kwaliteit als de omvang van deze boskernen is momenteel vaak onvoldoende om het voortbestaan als habitatype en de overleving van de habitatypische soorten te kunnen garanderen. Gezien het grote aandeel privé-bossen (70% van de bossen) is een intensieve samenwerking nodig met verschillende partners om een voldoende verbetering van de boshabitattypes te realiseren.

De landschapsecologische versterking bestaat erin 140 ha van de momenteel niet-habitatwaardige bossen met veelal niet-inheemse boomsoorten om te vormen naar één van de Europese boshabitattypen en dit voornamelijk in Floordam-, Helle-, Snijssele-, Kareel- en Silsombos. Het bosareaal wordt daarnaast verder ontsnipperd via 60 ha effectieve bosuitbreiding (vnl. nabij Kastanje- en Silsombos en in bepaalde mate ook nabij Floordam- en Snijsselebos). Voor de boshabitattypes (in alle deelgebieden) is de kwaliteitsdoelstelling verder ook minder exoten, meer oude bomen, meer dood hout, meer open plekken, meer mantel-zoomvegetaties (zie ook volgende prioriteit) en meer rustzones. De uitdaging bestaat er dus in de boseigenaars ervan te overtuigen om bij het multifunctioneel bosbeheer de ecologische functie voldoende te benadrukken. Het toepassen van de Criteria Duurzaam Bosbeheer en de doelstellingen die daarmee gepaard gaan voor de middellange termijn (20 jaar) zijn een goede opstap om de finale doelstellingen te bereiken.

Aandacht voor mantel- en zoombeheer

Een belangrijke sterkte van deze SBZ is de veelheid aan habitattypen. Een zwakte is dan weer de veelal abrupte overgang tussen de gesloten habitattypen (bos) enerzijds en open habitattypen of het omgevend landschap anderzijds. Door die plotse overgangen geleidelijker te laten verlopen langsheen een goed ontwikkelde mantelzoomvegetatie van tenminste 5 m breed, worden de habitattypen niet alleen beter gebufferd tegen invloeden van buitenaf, maar worden ze ook aantrekkelijker voor tal van habitatypische soorten waaronder vleermuizen. Deze maatregel kan zowel door privé-eigenaars, behorende instanties als overheden uitgevoerd worden.

Mantel-zoomvegetaties maken deel uit van de ruigtes⁴⁸. Om dit type in een goede staat in stand te houden is er 40 ha van dit type kwaliteitsvol te beheren in dit habitatrichtlijngebied. Extra aandacht voor deze maatregel zal dan ook gevraagd worden in de verschillende beheerplannen van terreinbeherende verenigingen en het ANB.

Verdroging voorkomen

Verdroging vormt een bedreiging voor de kwetsbare blauwgraslanden, moerasbossen en moerasvegetaties van deze SBZ. Deze habitattypes komen vooral voor in Torfbroek, Floordam-, Silsombos en Kastanjebos (deelgebieden 1, 3-5), waar verdroging dus voorkomen dient te worden. In Silsombos en Torfbroek is dit probleem (momenteel) niet aan de orde. In Floordam- en Kastanjebos dient er aandacht aan gegeven te worden.

Soortgerichte maatregelen

Via enkele 'soortbeschermingsprojecten' wordt het leefgebied van een aantal van deze soorten verbeterd.

Voorbeeldprojecten ten voordele van o.m. vleermuizen zijn het (her)inrichten van (kerk)zolders en het aanleggen en onderhouden van kleine landschapselementen. Dergelijke ecologische infrastructuur dient goed doordacht aangelegd te worden zodat soorten het als verbindings- of stapsteen kunnen gebruiken tussen de verschillende habitatkernen en er geen conflictsituaties ontstaan met het behoud van de Europees te beschermen habitattypen.

Andere voorbeeldprojecten zijn het wegnemen van vismigratieknelpunten en het verbeteren van de waterkwaliteit voor bittervoorn of zorgen voor een optimaal (water)beheer ter hoogte van grote zeggenrijke vegetaties waarin zeggekorfslak voorkomt.

Verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater

Overstromingen met (vuil) oppervlaktewater vormen een bedreiging voor kwetsbare habitattypes. Zo bedreigt het verontreinigde oppervlaktewater van de Keibeek de zeldzame habitattypen in het Torfbroek (deelgebied 3), de slechte waterkwaliteit van de Lei- en Barebeek bedreigt moerasbos-

---

⁴⁸ Het betreft habitatype 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

sen in Floordam-, Snijsels- en Hellebos (deelgebied 1-2), de matige tot slechte waterkwaliteit van de Molen- en Weesbeek bedreigen kwetsbare vegetaties in Silsombos en de Molenbeekvallei (deelgebieden 5) en de matige waterkwaliteit van de Lipsebeek bedreigt de bossen van Kastanjebos (deelgebied 4).

De waterkwaliteit van deze beken dient prioritair verbeterd te worden. Plaatselijke en periodieke ruiming kunnen bovendien overstromingen ter hoogte van kwetsbare vegetaties voorkomen.

INFORMATIEF DOCUMENT

8.4. Samenvattende tabel

Wijze van voorstelling in samenvattende tabel

De verschillende prioriteiten hebben een verschillend urgentie. In de prioriteitentabel wordt een voorrangsorte aangegeven voor het aanpakken van de prioriteit. De omschrijving en betekenis van de vier categorieën van prioriteit (groot, matig, laag of onbekend) wordt weergegeven in [Tabel 8-1](#).

Tabel 8-1. Legende voor het weergeven van de prioriteit voor het oplossen van een knelpunt in de prioriteiten-tabel.

Kleurcode	Grootte van de prioriteit	Omschrijving
	Groot	Als actie niet wordt opgestart treedt onherroepelijk verlies op van Europees te beschermen habitattypen of van populaties Europees te beschermen soorten of ernstig verlies van de eventuele herstel-potenties van die soorten en habitattypen.
	Matig	Als actie niet wordt opgestart zullen Europees te beschermen habitattypen en het leefgebied of de populatie van Europees te beschermen soorten slechts matig ontwikkelen of treedt er een matig verlies op van de herstellpotenties voor die soorten en habitats.
	Laag	Ook zonder deze actie zijn de instandhoudingsdoelstelling, zowel S-IHD en G-IHD binnen bereik.
?	Onbekend	Verder onderzoek is nodig om het belang van de actie knelpunt uit te klaren.

Tevens wordt in de samenvattende tabel een indicatie gegeven van de inspanning die het de betrokken actoren (eigenaar, gebruiker, overheid,...) zal kosten om de actie uit te voeren. De omschrijving en betekenis van de drie categorieën van inspanning (groot, matig en laag) wordt weergegeven in [Tabel 8-2](#).

Tabel 8-2. Legende voor het weergeven in de prioriteitentabel van de inschatting van de grootte van de inspanning die het oplossen een knelpunt zal kosten.

Kleurcode	Grootte van de inspanning	Omschrijving
	Groot	De distance to target is groot of de inspanning nodig om die te overbruggen is groot voor de betrokken actoren
	Matig	De distance to target is matig of de inspanning nodig om die te overbruggen is matig voor de betrokken actoren
	Klein	De distance to target is klein of de inspanning nodig om die te overbruggen is laag voor de betrokken actoren

Tot slot wordt in de samenvattende tabel aangegeven in welke mate de actie wordt gedekt door bestaand of gepland beleid, zoals natuurinrichtingsprojecten, bekkenbeheerplannen, bosbeheerplannen en dergelijke. De omschrijving en betekenis van de categorieën van de dekkingsgraad (groot, matig en laag) wordt weergegeven in [Tabel 8-3](#)~~Tabel 8-3~~.

Tabel 8-3. Legende voor het weergeven van de inschatting van de mate waarin het oplossen van een knelpunt gedekt wordt door gepland beleid in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Mate van de dekking
●	<i>Niet gedekt</i>
●	<i>Niet of nauwelijks gedekt</i>
●	<i>Gedeeltelijk gedekt</i>
●	<i>Volledig gedekt</i>
?	<i>De dekking is onduidelijk</i>

INFORMATIEF DOCUMENT

Tabel 8-4. Evaluatie en samenvatting van de prioritaire inspanningen

Prioritaire acties	Globale prioriteit	Dekkingsgraad	Inspanning
1. <u>Herstel van blauwgrasland in Torfbroek, Silsom- en Snijselsbos</u>	▲	●	◆
2. <u>Versterken van de water- en moerashabitats in Torfbroek en Silsombos</u>	▲	●	◆
3. <u>Bufferen van hoog kwalitatieve habitattypen in Torfbroek</u>	▲	●	◆
4. <u>Versterken van de bossen</u> (via bosgroep en strategisch project)	▲	●	◆
5. <u>Aandacht voor mantel- en zoombeheer</u>	▲	●	◆
6. <u>Verdroging voorkomen in Floordam- en Kastanjebos</u>	▲	●	◆
7. <u>Soortgerichte maatregelen</u>	▲	●	◆
8. <u>Verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater</u>	▲	●	◆

Deze prioritaire inspanningen worden ruimtelijk gesitueerd op figuur 8.1 in bijlage.

Bijlage 1 – Het belang van het Europees te beschermen gebied in het licht van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen voor Vlaanderen

De habitats van bijlage I

3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische Chara spp. Vegetaties		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	sterke uitbreiding van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 5 - 25 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Essentieel ★★★	

4030 - Droge Europese heide		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 640 - 480 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Aangemeld maar niet aanwezig in deze SBZ	

6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa) EUROPEES PRIORITAIR HABITAT		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidig areaal met 3 %
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 257 ha
Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, eutrofiëring en/of verzuring, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Belangrijk ★	

6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding met 12%
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 52 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, eutrofiëring en/of verzuring, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Essentieel ***	

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 122 - 187 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Zeer belangrijk **	

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 900 - 1650 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, vervuiling, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Belangrijk *	

7140 - Overgangs- en trilveen

thema	doel	Omschrijving van het doel
-------	------	---------------------------

Areaal	↑	uitbreiding van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 210 - 360 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Essentieel ★★★	

7210 - Kalkhoudende moerassen met Cladium mariscus en soorten van het Caricion davallianae		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	sterke uitbreiding van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 2 ha
Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, vervuiling, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Zeer Belangrijk ★★	

7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion) EUROPEES PRIORITAIR HABITAT		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding waar het fysisch milieu dit toelaat
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik
Belang van deze SBZ voor het habitat	Zeer Belangrijk ★★	

7230 - Alkalisch laagveen		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal met 18%
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 1 - 3 ha

Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, vervuiling, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Essentieel ★★★	

9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion) incl. overgangen van oud zuurminnend eikenbos 9190

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 2.050 - 3.200 ha door effectieve bosuitbreiding en 12.450 tot 16.600 ha door bosomvorming
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Belangrijk ★	

9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 450 - 690 ha door effectieve bosuitbreiding en 525 - 700 ha door bosomvorming
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Essentieel ★★★	

91E0 - Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) EUROPEES PRIORITAIR HABITAT

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 1.800 - 3.000 ha door effectieve bosuitbreiding en 8.775 - 11.700 ha door bosomvorming
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk ge-

		bruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Zeer belangrijk **	

De soorten van bijlage II

Bittervoorn - Rhodeus sericeus amarus		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	= (↑)	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk *	

Zeggekorfslak - Vertigo moulinsiana		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	areaal onbekend
Oppervlakte	↑	uitbreiding van de huidige populatie
Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, ontbreken van natuurlijke dynamiek naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk *	

De soorten van bijlage III

Groenknolorchis - Liparis loeselii		
thema	doel	Omschrijving van het doel

Areaal	↑	uitbreiding van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk (komt niet meer voor binnen deze SBZ, vroeger wel) ★	

Gewone grootoorvleermuis/Grijze grootoorvleermuis - Plecotus auritus/austriacus		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	= (↑)	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk	

Franjestaart - Myotis nattereri		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	= (↑)	behoud of groei van de huidige populaties
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk	

Brandt's vleermuis/Gewone baardvleermuis - Myotis brandtii/Myotis mystacinus		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	= (↑)	behoud van de huidige overwinterende populatie van gemiddeld 2.000 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk	

Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - Pipistrellus species		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	= (↑)	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk	

Watervleermuis - Myotis daubentonii		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	= (↑)	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten

		gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk	

Rosse vleermuis - Nyctalus noctula		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	= (↑)	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied Instandhouding, herstel en ontwikkeling van waterrijke gebieden in een straal van 10 km van de zomerkolonies, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk	

Vogels waarvoor deze SBZ **belangrijk** is (Europese vogelrichtlijn-soorten die er voorkomen; geen vogelrichtlijngebied): blauwborst, zwarte specht en ijsvogel.

Bijlage 2 - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten

Inleiding

Bij het formuleren van doelstellingen voor de Europees te beschermen habitats en soorten worden verschillende aspecten in beschouwing genomen, waaronder (a) de beoordeling van de huidige kwaliteit van het habitat of soort in het gebied (de zogenaamde actuele staat van instandhouding), (b) de trend voor het habitat of het leefgebied van de soort in het gebied en (c) de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, die een doorwerking hebben op gebiedsniveau.

Vaststellingen hierbij kunnen leiden tot het besluit dat uitbreiding vereist is voor het habitat of het leefgebied van de soort. In dat geval is het belangrijk om in te kunnen schatten of uitbreiding binnen het betreffende gebied effectief tot de mogelijkheden behoort. Met andere woorden, de potenties voor de habitats of de leefgebieden van de soort moet gekend zijn.

In deze bijlage 2 wordt per tot doel gestelde habitat en soort informatie gegeven over:

- a. de beoordeling van het habitat of soort in het gebied in de huidige situatie (actuele staat van instandhouding);
- b. de trend voor het habitat of het leefgebied van de soort in het gebied;
- c. potenties voor de habitats of de leefgebieden van de soort.

Deze informatie ondersteunt het formuleren van de instandhoudingsdoelstellingen op niveau van het gebied.

Om aan te geven waarop de kwaliteitsbeoordelingen, de inschatting van potenties en dergelijke berusten, wordt in een eerst volgende paragraaf aangegeven welke modellen en basisinformatie worden gebruikt voor het bepalen daarvan.

In de daarop volgende paragrafen wordt voor elke Europees te beschermen habitat of soort de concrete situatie geanalyseerd. Nadat beknopt ingegaan wordt op de actuele aanwezigheid van het habitat of de soort in het gebied ('het actuele voorkomen'), zullen de drie hoger genoemde aspecten worden toegelicht (actuele staat van instandhouding, trend en potenties).

Afsluitend wordt kort aangegeven hoe het staat met de in het gebied voorkomende regionaal belangrijk biotopen. Een regionaal belangrijk biotoop is een vegetatie die op Vlaams niveau zeldzaam en bedreigd is. Om het voortbestaan daarvan in Vlaanderen niet in het gedrang te brengen en omdat deze biotopen vaak een leefgebied zijn van Europees te beschermen soorten is het belangrijk om ook daar een zicht op te hebben.

Toelichting over de gebruikte informatie en modellen

▪ De habitatkaart

De habitatkaart (v.5.2) geeft de best beschikbare informatie weer over de verspreiding van de Natura 2000 habitats en regionaal belangrijke biotopen in Vlaanderen (Paelinckx et al. 2009). De verspreiding op het niveau van individuele Natura 2000 gebieden kan met de habitatkaart dus nagegaan worden.

De indicatieve situering van de habitattypen en regionaal belangrijke biotopen is de resultante van:

- een vertaling van de Biologische Waarderingskaart v.2 naar de Natura 2000 habitattypen en regionaal belangrijke biotopen;

- gericht veldwerk; met name sinds 2003 werd er binnen de habitatrictlijngebieden rechtstreeks met Natura 2000 habitattypen gekarteerd. In dit opzicht werd een habitatsleutel ontwikkeld (De Saeger et al. 2008);
- integratie met aanvullende datalagen (vnl. vegetatiekaarten) voor habitats die anders niet eenduidig of onvoldoende gedetailleerd uit de Biologische Waarderingskaart af te leiden zijn.

De belangrijkste 'sterkten' van de habitatkaart zijn:

- een uniforme, gebiedsdekkende situering en typering van nagenoeg alle habitattypen in Vlaanderen;
- een vaste, uniforme werkwijze voor heel Vlaanderen, waardoor alle toepassingen die nood hebben aan de situering van de habitattypen herhaalbaar, controleerbaar en objectiever worden.

De belangrijkste 'zwakten' van de habitatkaart zijn:

- de tijdsperiode 1997–2009 nodig voor het beëindigen van een volledige karteercyclus is lang, waardoor de informatie voor sommige SBZ's gedateerd kan zijn;
- het vertalen van de geraadpleegde informatiebronnen in het algemeen, en deze van de BWK (vnl. veldwerk van voor 2003) in het bijzonder blijft voor sommige habitattypen onderhevig aan kennislacunes.

Op basis van terreininventarisaties die plaatsvonden in het kader van de opmaak van voorliggend S-IHD rapport, kunnen in functie van het rapport nog specifieke correcties doorgevoerd worden. Deze komen aan bod onder de respectievelijke habitats.

Paelinckx D., De Saeger S., Oosterlynck P., Demolder H., Guelinckx R., Leyssen A., Van Hove M., Weyembergh G., Wils C., Vriens L., T'Jollyn F., Van Ormelingen J., Bosch H., Van de Maele J., Erens G., Adams Y., De Knijf G., Berten B., Provoost S., Thomaes A., Vandekerckhove K., Denys L., Packet J., Van Dam G. & Verheirstraeten M. 2009. Habitatkaart, versie 5.2. Indicatieve situering van de Natura 2000 habitats en de regionaal belangrijke biotopen. Integratie en bewerking van de Biologische Waarderingskaart, versie 2. Rapport en GIS-bestand INBO.R.2009.4. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

De Saeger S., Paelinckx D., Demolder H., Denys L., Packet J., Thomaes A. & Vandekerckhove K. 2008. Sleutel voor het karteren van NATURA2000 habitattypen in Vlaanderen, grotendeels vertrekkende van de karteringseenheden van de Biologische Waarderingskaart, versie 5. Intern Rapport INBO.IR.2008.23. Instituut voor Natuur- en bosonderzoek, Brussel.

▪ **PotNat**

Het INBO ontwikkelde een methode om voor heel Vlaanderen op basis van (a)biotische factoren de potenties voor natuur in te schatten, het potentiële natuur (PotNat) model. Het model toont waar in Vlaanderen bepaalde natuurtypen zich kunnen ontwikkelen.

Potnat steunt op twee kennispijlers, enerzijds de abiotische eisen die een natuurtype stelt aan haar standplaats, en anderzijds het ruimtelijk voorkomen van die standplaatskenmerken in Vlaanderen.

Voor 60 in Vlaanderen voorkomende terrestrische natuurtypes werden abiotische profielen opge maakt. Deze profielen geven voor 9 standplaatskenmerken (zijnde bodemtextuur, bodemzuurtegraad, bodemprofiel, trofie, gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand, gemiddelde laagste grondwaterstand, overstromingstolerantie, waterkwaliteit en zouttolerantie) de waarden aan waarbinnen een bepaald natuurtype kan voorkomen. Hierbij moet opgemerkt dat op eenzelfde standplaats doorgaans verschillende natuurtypen tot ontwikkeling kunnen komen (ecoserie). Welk natuurtype uit de ecoserie uiteindelijk voorkomt is een gevolg van het gevoerde beheer. Voor de tweede pijler werd het ruimtelijk voorkomen van deze 9 standplaatskenmerken in Vlaanderen in kaart gebracht.

Het PotNat-model is een GIS-toepassing. Het combineert beide kennispijlers en toont waar in Vlaanderen de standplaatskenmerken geschikt zijn voor welk natuurtype (of ecoserie). Het resultaat is een geschiktheitscore van een bepaalde locatie voor een bepaald natuurtype. De scores gaan van zeer geschikt tot ongeschikt. Bij essentiële ontbrekende data is de score onbekend. De

scores worden weergegeven op een kaart. De kaart geeft ruimtelijk weer waar in Vlaanderen een bepaald natuurtype kan voorkomen (potentie).

Beperkingen van het model:

- het model is beperkt tot terrestrische natuurtypen, waterhabitats worden niet besproken;
- het model maakt gebruik van meerdere datalagen. De beperkingen van elk van deze datalagen afzonderlijk werken steeds door in de resultaten van het PotNat-model;
- de vereiste standplaatskenmerken voor een natuurtype zijn niet altijd voldoende gekend. Ook ontbreekt soms voldoende gedetailleerde en gebiedsdekkende info van de standplaatskenmerken in Vlaanderen.

*Wouters J. & Declerck K. (in prep). PotNat, een model voor het inschatten van natuurpotenties in Vlaanderen. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel
http://www.inbo.be/content/page.asp?pid=BOL_NAT_PotNat*

▪ **Soortgegevens**

De verspreidingsgegevens van soorten van de Habitat- en Vogelrichtlijn zijn uit diverse bronnen afkomstig. Een groot deel komt uit databanken van het INBO of Natuurpunt, en werd als punt- of hokgegevens aangeleverd. Gegevens over libellen werden verstrekt door de Libellenvereniging Vlaanderen. Daarnaast werden ook LIKONA, Natuurstudiewerkgroep Dijleland, www.waarnemingen.be, Vlaamse Vereniging voor Entomologie, de Nationale Plantentuin, KBIN, ANB en privégegevens van enkele waarnemers geraadpleegd. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de herkomst van gegevens over de verschillende soortgroepen.

Tabel 0-1. Herkomst van de soortgegevens.

Soortengroep/soort	Databank	Instantie
amfibieën en reptielen	Hyla databank	Natuurpunt
broedvogels	broedvogeldatabank	INBO
watervogels	watervogeldatabank	INBO
flora	florabank, herbarium Nationale Plantentuin en veldgegevens Vlaamse Bryologische Werkgroep	INBO, Nationale Plantentuin
libellen	Libellenvereniging Vlaanderen	Libellenvereniging Vlaanderen
vissen	VIS Informatiesysteem	INBO
zoogdieren	databank zoogdierenwerkgroep, databank vleermuizenwerkgroep, diverse	Natuurpunt, INBO, ANB, LIKONA
Vliegend Hert	INBO	INBO
Spaanse Vlag	diverse	LIKONA, Natuurstudiewerkgroep Dijleland, www.waarnemingen.be , Vlaamse vereniging voor Entomologie
weekdieren	diverse	KBIN, INBO, privégegevens Bart Vercoetere, Koen Ver-

		schoore en Floris Verhaeghe
--	--	-----------------------------

Deze set van gegevens, hoewel uitgebreid, was niet altijd volledig. Eventuele kennislacunes konden worden opgevangen door nazicht van een expertgroep, en indien nodig door het bevragen van lokale waarnemers. Deze aanvullingen zijn allemaal aangemeld voor opname in de databank voor de betreffende soortengroep.

▪ **De beoordeling van de actuele staat van instandhouding**

De *actuele staat van instandhouding* is de staat van instandhouding op niveau van het gebied als geheel.

Om te komen tot de actuele staat van instandhouding voor een habitattype wordt gestart met de beoordeling op niveau van één of meerdere afzonderlijke habitatplekken. Deze eerste stap laat toe om een uitspraak te doen over de *lokale staat van instandhouding* van een specifiek habitattype. Voor het beoordelen van de *lokale staat van instandhouding* – voor habitattypen en soorten – zijn beoordelingstabellen beschikbaar. Deze tabellen - ontworpen voor de beoordeling van afzonderlijke habitatvlekken en leefgebieden van soorten - worden verder LSVI-tabellen genoemd. De LSVI-tabellen voor de beoordeling van habitats en soorten zijn terug te vinden in verschillende rapporten (Adriaens et al. 2008, Adriaens & Ameeuw 2008, T’Jollyn et al. 2009).

De LSVI-tabellen bevatten een aantal criteria en indicatoren die evaluatie behoeven om te komen tot de lokale staat van instandhouding voor de Europees te beschermen habitats. Voor de soorten kunnen zowel de toestand van de lokale populatie als de kwaliteit van de leefomgeving aan de hand van indicatoren getoetst worden aan weloverwogen drempelwaarden. Voor habitattypen wordt dit beoordeeld aan de hand van de criteria habitatstructuur, aanwezige verstoringen en vegetatieontwikkeling.

De keuze van de indicatoren en de bijhorende drempelwaarden in de beoordelingstabellen van dit rapport is gebaseerd op hun objectiviteit (nationale en internationale literatuur), eenduidigheid, praktische bruik- en meetbaarheid en de volledigheid waarmee ze de ecologie van de soorten en habitats beschrijven. Ook hun relevantie werd hierbij in overweging genomen.

Voor de beoordeling van individuele indicatoren dient gekozen tussen volgende scores:

- Score A: goed;
- Score B: voldoende;
- Score C: gedegradeerd.

Voor elk habitat of soort wordt uiteindelijk een beoordeling gegeven van de huidige situatie op ecologisch vlak.

Dit wordt gedaan door het samennemen van de verschillende scores over de indicatoren heen zodat voor een heel gebied één score verkregen wordt voor de staat van instandhouding van een Europees habitat of een soort binnen het voorliggende gebied.

Voor de beoordeling van de actuele staat van instandhouding worden twee eindbeoordelingen onderscheiden:

- Goede tot uitstekende staat van instandhouding;
- Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding.

De conclusie van de actuele staat van instandhouding wordt afgeleid uit de de geïntegreerde scores van criteria en indicatoren over de verschillende deelgebieden en habitatvlekken heen. Deze worden als volgt gekoppeld aan een einduitspraak over de actuele staat van instandhouding.

- Indien alle beoordelingen van de indicatoren vallen binnen de categorieën 'overal voldoende tot goed', 'overwegend voldoende tot goed' en 'deels voldoende tot goed' dan wordt besloten tot een eindbeoordeling van de actuele staat van instandhouding als 'Goede tot uitstekende staat van instandhouding';
- Indien er één of meer beoordelingen van de indicatoren vallen binnen de categorieën 'overwegend gedegradeerd' of 'overal gedegradeerd' dan wordt besloten tot een eindbeoordeling van de actuele staat van instandhouding als 'Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding'.

Intermezzo: Fauna als criterium bij de beoordeling van de actuele staat van instandhouding voor habitats

De LSVI-tabellen bevatten ook steeds een beoordelingsluik "fauna" dat toelaat te toetsen naar de geschiktheid voor faunasoorten die in het habitattype (voor het habitat typische soorten) mogen verwacht worden. Dit criterium wordt in regel niet beoordeeld op niveau van één of meerdere habitatieplekken, maar op een groter schaalniveau. Dit kan een complex van gelijkaardige en aaneengesloten habitats zijn, of op het niveau van een deelgebied zijn, indien voldoende groot, of op het niveau van het hele gebied. Redenen hiervoor zijn:

- het speelt op een hoger schaalniveau (niet op niveau van een afzonderlijke habitatvlek of een kleine groep van habitatvlekken);
- het hoeft niet te gaan over soorten die actueel aanwezig zijn (en dus niet hoeven vastgesteld, in tegenstelling tot alle andere beoordelingscriteria), maar over het creëren van de nodige oppervlaktevoorwaarden of ecologische vereisten voor een normale respectievelijk optimale ontwikkeling op vlak van voor het habitat typische faunasoorten (een voldoende respectievelijk goede oppervlaktevereiste en ecologische vereisten voor faunaontwikkeling);
- het laat toe tot gedifferentieerde uitspraken te doen, zonder een geïntegreerd oordeel te vellen over de lokale staat van instandhouding: qua habitatstructuur en vegetatie heeft het habitattype in dit gebied bijvoorbeeld een voldoende kwaliteit (waarbij vooral criteria x en y een aandachtspunt zijn), maar er komt geen of er komt slechts een beperkt percentage van de voor het habitat typische faunasoorten voor.

Via literatuur, expertoordeel,... kan dit faunaluik verder geduid en geargumenteed worden.

Dezelfde redenering gaat op voor de beoordeling van de staat van instandhouding op niveau van habitatrictlijnsoorten. Ook hier is het de bedoeling dat in een eerste stap beoordelingen plaatsvinden op niveau van afzonderlijke leefgebieden ('lokale staat van instandhouding') en dat deze in een tweede stap worden geïntegreerd om te komen tot de staat van instandhouding op niveau van het gebied (*actuele staat van instandhouding*).

Adriaens P. & Ameeuw G. 2008. *Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de vogelrichtlijnsoorten*. INBO.R.2008.36. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek*, Brussel, 246 pp.

Adriaens D., Adriaens T. & Ameeuw G. 2008. *Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de habitatrictlijnsoorten*. INBO.R.2008.35. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek*, Brussel, 217 pp.

T'Jollyn F., Bosch H., Demolder H., De Saeger S., Leyssen, A., Thomaes, A., Wouters J. & Paerlinckx D., 2009. *Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de NATURA2000 habitattypen*. INBO.R.2009.46. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek*, Brussel, 326 pp.

De habitats van bijlage I

In deze paragraaf worden de verschillende voorkomende Europees te beschermen habitats opge-lijst en worden daarvoor volgende aspecten toegelicht:

- Het actueel voorkomen;
- De potenties voor het habitat binnen het gebied dat het rapport beslaat;
- De trend;
- De beoordeling van de actuele staat van instandhouding aan de hand van de LSVI-tabellen.

Voor het actueel voorkomen van een habitat wordt vertrokken van de hoger vermelde habitatkaart. De Vlaanderen dekkende kaart wordt kort toegelicht en waar nodig becommentarieerd en aangevuld.

Met het bepalen van de potenties wordt bedoeld dat wordt nagegaan waar in het gebied het habitat zich nog zou kunnen ontwikkelen op basis van de ecologische vereisten van dat habitat. Op deze wijze wordt de op ecologische basis maximale mogelijke oppervlakte-uitbreiding bepaald. Voor het bepalen van de potenties wordt vertrokken van een experteninschatting. Het model POTNAT wordt aangewend ter ondersteuning van deze inschatting. Het resultaat van deze modellen wordt kort toegelicht, becommentarieerd en aangevuld.

Wanneer specifieke gegevens bekend zijn over de evolutie van de kwantiteit of de kwaliteit van een habitat wordt dat beschouwd onder 'trend'.

De beoordeling van criteria en indicatoren wordt in tabellen weergegeven.

De eerste tabel geeft de conclusies weer door integratie over alle deelgebieden heen. De daar op volgende tabellen geven de beoordeling van elk indicator, gebruikt in de LSVI-tabellen, weer voor elk deelgebied waarin het habitat voorkomt. Deze tabel wordt gevolgd door een tabel waarin de geïntegreerde beoordeling over de criteria heen wordt afgeleid uit de beoordelingen van de criteria op niveau van afzonderlijke deelgebieden of habitatvlekken.

Afgesloten wordt met een eerste formulering van ecologische doelen voor de habitats vertrekkend van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en de analyses uit deze bijlage.

3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische Chara spp. Vegetaties ***

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.1a)

Voor de actuele verspreiding van dit habitattypen verwijzen we naar de habitatkaart in bijlage.

In deze SBZ zijn er fragmenten van aanwezig in:

- BE2400010-1: Floordambos: stekelharig kransblad is er in een gracht aanwezig tussen kleine kroos en draadalgen (niet dominant)
- BE2400010-3: Torfbroek (4,5 ha) waar weegbreefonteinkruid aanwezig is tussen soorten als ruw, stekelharig en brokkelig kransblad (echte kranswiervelden aanwezig, al bestaan die niet altijd voor de helft uit sleutelsoorten)
- BE2400010-5b: omgeving Silsombos, ten westen van Wilder in een grote zeggevegetatie met o.m. weegbreefonteinkruid (< 0,1 ha); in een greppel in een populierenbos in Nederokkerzeel kwam stekelharig kranswier voor samen met Chara vulgaris, maar het betrof er geen echt kranswierveld; in deelgebied 5b zijn nog een paar (historische) vindplaatsen van kranswiervegetaties

Potenties (zie ook tabel 0.1a)

Er zijn potenties in de deelgebieden 1, 3 en 5 bv. via periodieke, gefaseerde ruiming en via (her)aanleg van vijvers. Mogelijk zijn er ook nog in andere deelgebieden plaatsen met kalkrijke kwel en dus potenties.

Trend (zie ook tabel 0.1a)

Kwam ook al fragmentair voor bij de aanmelding (midden jaren '90).

Tabel 0-1a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische Chara spp. vegetaties

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0,001		behoud huidige opp.
Deelgebied 3	4,5		behoud huidige opp.
Deelgebied 5b	0,1		Potenties op kleine vlekken
Deelgebied ?	0		Potenties op kleine vlekken
Totaal	4,5	± 14,5 ha (1%)	Potenties op kleine vlekken

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-1b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische Chara spp. vegetaties over het volledige gebied.

3140	BE2400010	
Habitatstructuur	Indicator horizontale structuur: kranswievlek(ken) van 1-10m ²	overwegend voldoende tot goed
	Indicator doorzicht: tot op >1,5m	overal voldoende tot goed
Verstoring	Indicator eutrofiëring: < 10% algen en kroos etc. in Torfbroek	overwegend voldoende tot goed
	Indicator exoten: 0%	overal voldoende tot goed
Vegetatie	Indicator Sleutelsoorten: in Torfbroek zijn er kranswievelden aanwezig, al bestaan die niet altijd uit >50% sleutelsoorten	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Tss. 0,5 - 5 ha; het betreft een relatief kleine oppervlakte van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn (faunagegevens onbekend)	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een **goede tot uitstekende** actuele staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat in het gebied is

beperkt (4,5 ha) met verspreid slechts kleine kranswiervlekken, maar de sleutelsoorten scoren goed in Torfbroek en er is weinig verstoring (van exoten of eutrofiëring).

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-1c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. vegetaties

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Kalkhoudende oligo-mesotrofe stilstaande wateren met benthische <i>Chara</i> spp. Vegetaties										
	Deelgebied	1	2a	2b	3	4	5a	5b	5c	5d	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	119,00	125,00	215,00	52,00	164,00	97,00	470,00	83,00	120,00		0,00ha
Habitat 3140	0,00	0,00	0,00	4,50	0,00	0,00	0,19	0,00	0,00		4,69ha
Oppervlakte-aandeel	0,02	0,00	0,00	95,93	0,00	0,00	4,05	0,00	0,00		100,00%
Habitatstructuur											
Horizontale structuur	C	?	?	B	?	?	C	?	?		overwegend voldoende tot goed
Doorzicht	A	?	?	A	?	?	A	?	?		overal voldoende tot goed
Verstoring											
Eutrofiëringsindicatoren	C	?	?	A	?	?	?	?	?		overwegend voldoende tot goed
Invasieve exoten	A	?	?	A	?	?	A	?	?		overal voldoende tot goed
Vegetatie											
Aantal sleutelsoorten	C	?	?	B	?	?	?	?	?		overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Tss. 0,5 - 5 ha; het betreft een relatief kleine oppervlakte van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn (faunagegevens onbekend)										

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattype 3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. vegetaties worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakedoelstelling Behoud huidige aandeel (5 ha) en kleine uitbreiding (2 ha). Deze SBZ is essentieel voor dit habitattype en de G-IHD voorziet een uitbreiding van 5-25 ha over heel Vlaanderen. Wegens de verspreide kleine potenties is A-staat (> 5 ha) wellicht niet realiseerbaar in de verschillende deelgebieden behalve in Torfbroek (deelgebied 1).

Kwaliteitsdoelstelling	Dit habitattype bevindt zich al in een voldoende tot goede staat van instandhouding maar kan eventueel nog verbeterd worden via periodieke ruiming (beperking van sliblaag tvv kranwieren).
-------------------------------	---

4030 - Droge heide

Hoewel oorspronkelijk aangemeld, komt dit habitattype, uitgezonderd enkele struikheideplantjes in 9120-bos in deelgebied 5d, niet voor in deze SBZ.

6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa) ★

Dit habitattype omvat alle soortenrijke gesloten graslandvegetaties op voedselarme, (zwak) zure bodems. Heischrale graslanden met bv. borstelgras, maar ook graslanden van het struisgrasverbond en soortenrijke bochtige smelegraslanden horen er dus ook bij.

Subtype soortenrijk borstelgrasland hn (met elementen van hmo en ha)

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.2a)

Voor de actuele verspreiding van dit habitattype verwijzen we naar de habitatkaart in bijlage.

- BE 2400010-5d: Ter hoogte van het Eikenhof in deelgebied 5d komt een gradiënt van droog naar nat gesloten voedselarm grasland voor, waarin verschillende subtypes van dit type in elkaar overgaan (de habitatkaart werd aangepast nav recente gegevens van Robin Guelinckx van december 2009). Het betreft een oppervlakte van ongeveer een halve ha habitat, overwegend van het subtype hn (0,3 ha) en deels hmo en ha, met soorten als blauwe knoop, pilzegge, tormentil, mannetjesereprijs, veelbloemige veldbies, bevertjes, bleke, blauwe en pilzegge, gevlekte orchis, fraai hertshooi en borstel- en eekhoorngras. Daarnaast komen er ook wasplaten voor, indicatoren voor oud grasland.
- In deelgebied 4 kwam dit type vroeger ook vlakdekkend voor. Nu is het beperkt tot enkele lineaire elementen waarin kenmerkende soorten voorlopig nog standhouden (blauwe knoop, tormentil en spits havikskruid).
- In de vallei van de Doode beek (Snijselsbos) en nabij het Hellebos (voormalig militair domein) kwam dit type vroeger ook voor; nu nog zone met veel betonie aanwezig.

Potenties (zie ook tabel 0.2a)

Naast deelgebieden 4 (Kastanjebos) en 5d (de Warande, Eikenhof) zijn er volgens PotNat ook in deelgebied 2b (Snijselsbos, Driebunders) potenties voor droge en vochtige schrale graslanden.

Trend (zie ook tabel 0.2a)

Relicten van dit type kwamen ook al voor bij de aanmelding (midden jaren '90). Dit type is vooral in het Kastanjebos en nabij Hellebos achteruitgegaan (door onaangepast beheer).

Tabel 0-2a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitattype 6230 (in ha) - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 2b	0		50

Deelgebied 4	relicten		40
Deelgebied 5d	0,3		50
Totaal	0,3	< 14,5 ha (<1%)	140

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-2b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden over het volledige gebied.

6230_hn(hmo/ha)	BE2400010	
Habitatstructuur	<i>Indicator Levensvormen & Hoogopschietende soorten:</i> in Eikenhof komen 3 levensvormen voor; hoogopschietende soorten (als pitrus en pijpestro) maken er ong. 10% uit	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator Verruigd:</i> <5% (soms wel krobaar)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Strooisellaag:</i> > 10% (soms wat minder oww niet geschikt maaien)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verbost/Verstruweeld (incl. bramen):</i> <5%	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Vervilt:</i> 10-30% (pijpestro en struisgras komen veel voor)	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten:</i> in Eikenhof komen nog steeds > 6 sleutelsoorten voor vnl hn-soorten (2009)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Bedekking Sleutelsoorten:</i> ze bedekken <30% (B) van de graslanden en soms zelfs < 10% (C)	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	de oppervlaktes droge heischrale graslanden zijn veel te klein en te versnipperd voor typische faunasoorten; < 0,5 ha → gedegrad	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een **gedeeltelijk aangetaste** actuele staat van instandhouding: de actuele oppervlakte van het habitattype in het gebied is zeer beperkt (< 0,5 ha). Relatief veel sleutelsoorten houden stand, ondanks een niet aangepast maaibeheer. De bedekking van de sleutelsoorten is evenwel eerder laag.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-2c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.

Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems

Deelgebied	1	2a	2b	3	4	5a	5b	5c	5d	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	119,00	125,00	215,00	52,00	164,00	97,00	470,00	83,00	120,00	1445,00
Habitat 6230_hn(hmoha)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,30	0,3
Oppervlakte-aandeel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00	100,00
Habitatstructuur										
Levensvormen/hoge soorten	?	?	?	?	?	?	?	?	B	overal voldoende tot goed
Verstoring										
Verruigd	?	?	?	?	?	?	?	?	A	overal voldoende tot goed
Strooisellaag	?	?	?	?	?	?	?	?	B	overal voldoende tot goed
Verbost/verstruweeld incl. bramen	?	?	?	?	?	?	?	?	A	overal voldoende tot goed
Vervilt	?	?	?	?	?	?	?	?	B	overal voldoende tot goed
Vegetatie										
Soortenrijkdom	?	?	?	?	?	?	?	?	A	overal voldoende tot goed
Totale bedekkingg sleutelsoorten	?	?	?	?	?	?	?	?	B - C	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	de oppervlaktes droge heischrale graslanden zijn veel te klein en te versnipperd voor typische faunasoorten; < 0,5 ha → gedegradeerd									

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattypen 6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling Dit habitattypen vanuit de huidige 0,3 ha ter hoogte van de Warande (deelgebied 5d) uitbreiden naar ± 1 ha. Uitbreiding van 6230 is in deelgebied 5d (Eikenhof) nodig voor een voldoende staat; een goede staat is in dat deelgebied niet haalbaar. In deelgebieden 2b en 4 kan er samen met andere graslandhabitat types wel een goede staat bereikt worden. De huidige graslanden rondom de lineaire elementen in het Kastanjabos (0,2 ha, deelgebied 4) en rond de fragmenten in Snijselsbos (deelgebied 2b) kunnen omgevormd worden tot heischraal grasland van een paar ha in een groter graslandcomplex. De SBZ is belangrijk voor dit habitattypen en geldt Europees ook als een prioritair type. De uitbreiding is nodig voor een gunstige staat van instandhouding.

Kwaliteitsdoelstelling Dit habitattypen bevindt zich in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding; kwaliteitsverbetering via een geschikt verschalingsbeheer is nodig voor behoud en ontwikkeling van dit prioritair habitattypen met een goede soortenrijkdom.

6410 - Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion) ★★★

Er bestaan 2 subtypes van dit type: blauwgraslanden in enge zin (6410_mo) en veldrusgraslanden (6410_ve). In deze SBZ komt enkel het eerste subtype voor.

Subtype blauwgrasland

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.3a)

Voor de actuele verspreiding van dit habitattype verwijzen we naar de habitatkaart in bijlage.

Habitattype 6410_mo is aanwezig in (zie ook habitatkaart in bijlage 5):

- BE2400010-3: Torfbroek
- BE2400010-4: Kastanjebos

Er zouden ook nog enkele soorten voorkomen in

- BE2400010-1: Floordambos: o.m. blauwe zegge en herfsttijloos
- BE2400010-2b: Snijssebos: o.m. bleke zegge

Potenties (zie ook tabel 0.3a)

Op basis van de natuurlijke trofiegraad zijn er volgens PotNat potenties in meer dan de helft van het SBZ. In praktijk is het herstel van blauwgrasland evenwel moeilijk realiseerbaar. Een belangrijke voorwaarde is de aanwezigheid van kalkrijke, voedselarme kwel. Daarnaast moet rekening gehouden worden met de veranderde trofiegraad van het gebied. Ook de afwezigheid van sommige sleutelsoorten (die zonder langlevende zaadbank) in bepaalde deelgebieden verkleint nog eens extra de kans op volledig herstel. Mogelijkheden hiertoe zijn er wel nog in Snijssebos, Kastanjebos en Silsombos (deelgebieden 2b, 4 en 5b). Naar aanleiding van het beheerplan Silsombos werden analyses uitgevoerd waaruit blijkt dat een aantal percelen in Silsombos voldoen aan de abiotische randvoorwaarden voor blauwgraslandherstel. Bovendien komen er relictsorten van blauwgraslanden voor in Silsombos (blauwe zegge, bleke zegge, bosorchis, addertong, karwijselie, herfsttijloos, moerasstreekzaad, betonie, ...). Een aantal van deze soorten komen ook voor in Kastanje- en Snijssebos.

Trend (zie ook tabel 0.3a)

Dit type kwam ook al fragmentair voor bij de aanmelding (midden jaren '90).

Tabel 0-3a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0		100
Deelgebied 2a	0		100
Deelgebied 2b	0		100
Deelgebied 3	1		15
Deelgebied 4	0,5		100
Deelgebied 5a	0		40
Deelgebied 5b	0		215

Deelgebied 5c	0		65
Deelgebied 5d	0		30
Totaal	1,5	< 14,5 ha (<1%)	765 (d.i. > 50%)

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-3b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 6410 - Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem over het volledige gebied.

6410_mo	BE2400010	
Habitatstructuur	<i>Indicator Bedekking lage schijngrassen:</i> er groeit frequent zeegroene, bleke, lage en boszegge en wat blauwe zegge; bedekking ervan is plaatselijk meer en elders minder (dan 30%)	overwegend voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator Geëutrofeerd:</i> eutrofe soorten komen gemiddeld rond de 30% voor	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator vergrast:</i> < 70%	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verbost/Verstruweeld:</i> < 5%	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> < 10% ruigtesoorten komen voor	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Vernat:</i> < 30% grote zegges en riet komen voor	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verzuurd:</i> < 30% veenmos komt voor	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Strooisellaag:</i> < 10%	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verdroogd:</i> gewoon reukgras/struisgras e.d. komen <10% voor	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten:</i> er komen zowel in Torfbroek als in Kastanjebos >9 sleutelsoorten voor met in Torfbroek ook parnassia, grote muggen-, bos- en moeraswespenorchis	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Bedekking Sleutelsoorten:</i> deze soorten bedekken gemiddeld tss. 10-30%.	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	de oppervlaktes blauwgrasland zijn in Torfbroek en Kastanjebos relatief klein (ong. 1 ha), maar wanneer andere graslandtypes mee in beschouwing worden genomen, mogelijk toch net voldoende voor typische faunasoorten → overwegend voldoende tot goed	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een **goede tot uitstekende** actuele staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat in het gebied is relatief klein (verspreid 1,5 ha), maar er komen toch veel sleutelsoorten voor en er is weinig verstoring. Het blauwgrasland van Torfbroek is echt een mooi voorbeeld van dit type voor Vlaanderen. In Kastanjebos komt het meer fragmentair voor in overgang naar andere graslandtypes (6510, rbbhc).

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-3c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 6410 - Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Grasland met <i>Molinia</i> op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem_blauwgrasland									
	Deelgebied	1	2a	2b	3	4	5a	5b	5c	5d
totale opp vh deelgebied	119,00	125,00	215,00	52,00	97,00	97,00	470,00	83,00	120,00	1445,00
Habitat 6410_mo	0,00	0,00	0,00	1,00	0,5	0,00	0,00	0,00	0,00	1,50
Oppervlakte-aandeel	0,00	0,00	0,00	66,67	33,33	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
Habitatstructuur										
Bedekking lage schijngrassen	?	?	?	A	C	?	?	?	?	overwegend voldoende tot goed
Verstoring										
Geëutrofeerd	?	?	?	A	C	?	?	?	?	overwegend voldoende tot goed
Bedekking Pijpenstrootje	?	?	?	A	A	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Verbost	?	?	?	A	A	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Verruigd	?	?	?	A	A	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Vernat	?	?	?	A	A	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Verzuurd	?	?	?	A	A	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Strooisellaag	?	?	?	A	B	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Verdroogd	?	?	?	A	A	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Vegetatie										
Soortenrijkdom	?	?	?	A	B	?	?	?	?	overal voldoende tot goed

Totale bedekking sleutelsoorten; excl. Pijpenstrootje	?	?	?	A	C	?	?	?	?	?	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	de oppervlakte blauwgrasland zijn in Torfbroek en Kastanjebos relatief klein (ong. 1 ha), maar wanneer andere graslandtypes mee in beschouwing worden genomen, mogelijk toch net voldoende voor typische faunasoorten → overwegend voldoende tot goed										

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitatype 6410 - Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling Uitbreiding van de huidige 1,5 ha in Torfbroek en Kastanjebos (deelgebieden 3 en 4) naar 10-tal ha in de deelgebieden Torfbroek, Snijsels-, Kastanje- en Silsombos (deelgebieden 2b, 3, 4 en 5). Deze SBZ is essentieel voor dit habitatype; de G-IHD voorziet 50 ha uitbreiding over heel Vlaanderen en in de vermelde deelgebieden zijn er goede potenties voor (rekening houdend met de aanwezigheid van kalkrijke kwel, relictsoorten en ook met de huidige trofiegraad). De uitbreiding is nodig omdat de schrale graslanden ook overgangen vormen naar andere graslandhabitats. Min of meer aaneengesloten schrale graslandcomplexen van **30 ha**, die nodig zijn voor een goede staat van instandhouding, zijn in deze SBZ momenteel niet te vinden (zelfs B staat momenteel slechts juist bereikt). De voorgestelde uitbreiding is een noodzakelijk stap in de goede richting.

Kwaliteitsdoelstelling In Torfbroek bevindt dit type zich reeds in een goede staat van instandhouding. Indien dit type hersteld wordt vanuit relictsituaties bv. in Kastanjebos, Snijselsbos en Silsombos (deelgebieden 2b, 4 en 5b) (via het verwijderen van populier en/of verschalend hooilandbeheer toepassen) is er wellicht ook kwelverbetering nodig. Dit type komt van nature voor in overgangen met andere types (6230, 6510, rbbhc, 7140, 7230); deze bijzonder rijke overgangen zijn te behouden. Geen herbicidengebruik en geen bemesting voor een goede soortenrijkdom.

6430 – Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones ★★

In de vallei tussen Melsbroek, Kampenhout, Kortenberg en Veltem, treft men op zo'n 50-tal ha ruigten aan op natte, vaak stikstofrijke plaatsen die in meerdere of mindere mate onder invloed staan van overstromingen hetzij door oppervlaktewater, hetzij door opstijgend grondwater. Deze bevinden zich vaak in de ondergroei van populierenaanplanten of ook tijdelijk op kapvlakten.

De G-IHD (2008) stipuleert: **"Voor de moerasspirearuigten specificeert de EU-manual (Europese Commissie, DG, Environment 2006) dat recent verruigde valleigraslanden niet tot het habitatype behoren. Volgens het Besluit van de Vlaamse regering van 23/06/98 (verbod op vergunning op vegetatiewijziging) genieten deze waardevolle vegetaties wel een wettelijke bescherming zodat ze als regionaal belangrijk biotoop (rbb) beschouwd worden (Paelinckx et al., 2007). Via de habitatkaart of andere databronnen is evenwel geen onderscheid te maken tussen moerasspirearuigten behorende tot het habitatype 6430 of tot de regionaal belangrijke biotoop."**

Verruigde hooilanden (geen habitatype) vormen in deze SBZ echter een belangrijk aandeel, zodat de precieze oppervlakte-inschatting moeilijk is. Omdat dit onderscheid op basis van de habitatkaart niet kan gemaakt worden, worden ze hier samen besproken. Ook de in deze SBZ slechts beperkt aanwezige boszomen worden niet apart behandeld.

Vrijwel constant voorkomende kenmerkende soorten zijn moerasspirea (*Filipendula ulmaria*), dagkoekoeksbloem (*Silene dioica*), smeewortel (*Symphytum officinale*), moesdistel (*Cirsium olearifolium*), gewone engelwortel (*Angelica sylvestris*), koninginnekruid (*Eupatorium cannabinum*), echte valeriaan (*Valeriana repens*), ...

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.4a)

Voor de actuele verspreiding van dit habitattype verwijzen we naar de habitatkaart in bijlage.

Deelgebieden waar voedselrijke ruigten voorkomen zijn (in aantal van hen komen ook boszomen 6430-bz voor) (zie ook habitatkaart in bijlage 5):

- BE2400010-3: fragmenten komen voor in Torfbroek
- BE2400010-4: op een vanuit bos hersteld hooiland is er in Kastanjebos eerst dit type ontstaan, maar oiv het maaibeheer worden de ruigtesoorten nu meer afgewisseld met soorten van 6510 zoals veldlathyrus en knolsteenbreek
- BE2400010-5b: zeer veel natte ruigtes komen voor in Silsombos en omgeving
- BE2400010-5c: fragmenten komen voor in de Rotte Gaten

Potenties (zie ook tabel 0.4a)

Dit type heeft volgens PotNat potenties over alle deelgebieden van deze SBZ. In Silsombos en omgeving ligt het hoogste huidige en potentiële aandeel.

Trend (zie ook tabel 0.4a)

Dit type werd niet aangemeld in de jaren '90, waardoor geen oppervlaktevergelijking kan gemaakt worden. Waarschijnlijk is de situatie weinig gewijzigd.

Tabel 0-4a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0		100
Deelgebied 2a	0		100
Deelgebied 2b	0		200
Deelgebied 3	0,1	Niet aangemeld	15
Deelgebied 4	2		150
Deelgebied 5a	0		90
Deelgebied 5b	55		440
Deelgebied 5c	2		65
Deelgebied 5d	0		45
Totaal	60	/	bijna overal (uitz. diestiaanheuvel in 5d)

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-4b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones over het volledige gebied.

6430_hf	BE2400010
Habitatstructuur	<i>Indicator grassen:</i> de bedekking van meer bloemen versus meer grassen varieert sterk met de tijd; gekapte stukken leveren de eerste jaren een 'bloemen-zee' die stilaan overgaat in meer gras; zowel <10% als >10% komen voor overwegend voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator verruiging:</i> braam en brandnetel etc. komen voor, veelal < 30% of daar rond overwegend voldoende tot goed <i>Indicator exoten:</i> exoten zijn zo goed als afwezig overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator sleutelsoorten hf:</i> in Silsombos (en andere deelgebieden) komen > 10 sleutelsoorten voor, maar op vlek niveau bekeken is dat minder overwegend voldoende tot goed <i>Indicator bedekking sleutelsoorten:</i> de bedekking van de sleutelsoorten is vaak voldoende (tss. 50-70%), soms beter, soms slechter. overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	In Silsombos en omgeving komt > 30 ha voor, maar in enkele andere deelgebieden minder (B); blauwborst komt ook voor in Silsombos → overwegend voldoende tot goed

Conclusie actuele staat van instandhouding

Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een **goede tot uitstekende** actuele staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat in het gebied is relatief ruim (60 ha), maar is soms wat verruigd (met braam); de sleutelsoorten en hun bedekking variëren. Veel van deze ruigtes bevinden zich echter onder populier waardoor zij op termijn te lijden kunnen hebben van verbossing.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-4c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland									
	Deelgebied	1	2a	2b	3	4	5a	5b	5c	5d
totale opp vh deelgebied	119,00	125,00	215,00	52,00	164,00	97,00	470,00	83,00	120,00	1445,00
Habitat 6430_hf_mr_hw	0,00	0,00	0,00	0,10	2,00	0,00	55,00	2,00	0,00	59,10
Oppervlakte-aandeel	0,00	0,00	0,00	0,17	3,39	0,00	93,06	3,39	0,00	100,00

Habitatstructuur											
Grassen	?	?	?	A	C	?	B	?	?	overwegend voldoende tot goed	
Vegetatie											
Soortenrijkdom	?	?	?	B	C	?	B	?	?	overwegend voldoende tot goed	
bedekking sleutelsoorten	?	?	?	B	C	?	B	?	?	overwegend voldoende tot goed	
Verstoring											
Verruigd	?	?	?	A	B	?	B	?	?	overwegend voldoende tot goed	
Invasieve exoten	?	?	?	A	A	?	A	?	?	overal voldoende tot goed	
Faunabeoordeling	In Silsombos en omgeving komt > 30 ha voor, maar in enkele andere deelgebieden minder (B); blauwborst komt ook voor in Silsombos → overwegend voldoende tot goed										

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattype 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruidten van het laagland, en van de montane en alpiene zones worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling Behoud van de huidige 60 ha. Dit SBZ is essentieel voor dit type; de G-IHD voorziet geen uitbreiding (tenzij voor een aantal niet in deze SBZ voorkomende soorten). De aanwezige oppervlaktes in de omgeving van Silsombos zijn voldoende voor een voldoende tot goede staat van instandhouding.

Kwaliteitsdoelstelling Dit type bevindt zich nu al in een goede staat van instandhouding, maar het aantal en de bedekking van de sleutelsoorten is soms wat minder. Dit kan verbeterd worden door een aangepast mantel-zoombeheer (periodiek maaien/kappen) thv overgangen tussen hooiland en bos; extra aandacht hiervoor op de randen van (vaak uit populierenbos herstellde) natte hooilanden. Dit habitattype vraagt een periodiek maai-beheer; verbossing, maar ook te intensief beheer dient voorkomen te worden.

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) ★

Dit habitattype omvat glanshavergraslanden van droge tot vochtige bodems alsook vossestaartgraslanden op periodiek overstromde bodems. Dit habitattype heeft een grote variatie aan verschijningsvormen naargelang de standplaats (bodemtype, vochtgehalte, voedselrijkdom en kalkgehalte). Er zijn verschillende overgangen naar andere graslandtypen mogelijk zoals kamgrasweiden, dotterbloemgraslanden of meer verruigde graslanden.

De glanshavergraslanden worden gekenmerkt door nogal hoge grassen en veel schermbloemigen: glanshaver, grote vossenstaart, peen, bereklauw en fluitekruid. In de best ontwikkelde hooilanden

(onbemest) zijn een hele reeks kleine kruiden aanwezig, zoals kleine klaver, knolsteenbreek, brunel en duizendblad.

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.5a)

Voor de actuele verspreiding van dit habitatype verwijzen we naar de habitatkaart in bijlage.

Aanwezig in (zie ook habitatkaart in bijlage 5):

- BE2400010-3: fragmenten komen voor in Torfbroek
- BE2400010-4: fragmenten komen voor in Kastanjebos, waar het blauwgrasland 6410 overgaat in dit type (alsook in rbbhc)
- BE2400010-5b: iets meer glanshaverruigtes komen voor in Silsombos en omgeving
- BE2400010-5c: fragmenten komen voor in de Rotte Gaten
- BE2400010-1: ook relicten in Floordambos (o.m. geelhartje)

Potenties (zie ook tabel 0.5a)

Niet alleen in deelgebieden 3, 4 en 5b-d zijn er potenties voor glanshavergraslanden, maar deze SBZ heeft volgens PotNat in alle deelgebieden potenties voor dit habitatype, hetzij wel vooral in de deelgebieden 2a-b, 4, 5a-c en minder/matig in deelgebieden 1, 3 en 5c-e. Silsombos en omgeving omvatten het grootste huidige en potentiële aandeel.

Trend (zie ook tabel 0.5a)

Dit type kwam ook al fragmentair voor bij de aanmelding (midden jaren '90), maar is wellicht het habitatype dat in de loop der jaren het sterkst is achteruitgegaan. Bv. de Molenbeekvallei ('prairies de Beisem') was beroemd voor zijn vegetaties met o.a. Groene nachtorchis. Zelfs recentelijk (rekenend ten tijde van de aanmelding) is het type er zowel in oppervlakte als in kwaliteit op achteruitgegaan: bv. in het Silsombos is dit opvallend, maar ook in de deelgebieden Snijssebos, Kastanjebos, Molenbeekvallei.

Tabel 0-5a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 6510 - Laaggelegen schraal hooiland

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0		15
Deelgebied 2a	0		100
Deelgebied 2b	0		200
Deelgebied 3	0,05		5
Deelgebied 4	0,2		150
Deelgebied 5a	0		90
Deelgebied 5b	3		430
Deelgebied 5c	0,3		15
Deelgebied 5d	0		5
Totaal	3,5	< 14,5 ha (< 1%)	960 ha (d.i. > 50%)

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-5b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 6510 - Laaggelegen schraal hooiland over het volledige gebied.

6510_hu	BE2400010	
Habitatstructuur	<i>Indicator lage, hoge en middelhoge grassen:</i> hoge grassen bedekken 50-70% en middelhoge en lage grassen bedekken 5-10%	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator dominantie soorten:</i> er is niet 1 soort die > 50% bedekt	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator Verbost/Verstruweeld:</i> glanshaverruigtes komen regelmatig voor onder populier	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Strooisellaag:</i> tss. 10-30%	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> >30% ruigte-soorten (brandnetel, ridderzuring, ...) komen voor, ook vaak als onder populier	overwegend gedegradeerd
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten:</i> in de deelgebieden Torfbroek, Rotte Gaten, Kastanje- en Silsombos komen 7-9 sleutelsoorten voor met soorten als margriet, knolsteenbreek, groot streepzaad, veldlathyrus, grote ratelaar, grote bevernel en vogelmelk; op vlek niveau bekeken soms minder	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Bedekking Sleutelsoorten:</i> < 50% (vaak nogal grazig, weinig bloemen)	overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	In Silsombos en omgeving komt een paar ha voor, maar in enkele andere deelgebieden < 0,5 ha, dus kleine oppervlaktes voor de bijhorende fauna die dan ook beperkt voorkomt, waarvan vbn. zijn: vleermuizen, greppelsprinkhaan en sleedoornpage (soorten met nood aan KLE's in dit type) →	overwegend voldoende tot goed

Conclusie actuele staat van instandhouding

Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een **gedeeltelijk aangetaste** actuele staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat in het gebied is klein (< 5 ha); er komen wel veel verschillende sleutelsoorten voor, maar ze bedekken vaak onvoldoende wegens de verruiging; de kenmerkende fauna voor dit habitat is slechts beperkt aanwezig; bv. vleermuizen - die nood hebben aan KLE's in bv. habitatype 6510; ook in deze SBZ voorkomende RL-soorten als sleedoornpage hebben hier nood aan; greppelsprinkhaan profiteert wel van de ruigere glanshaverruigtes.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-5c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 6510 - Laaggelegen schraal hooiland

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.

Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Deelgebied	1	2a	2b	3	4	5a	5b	5c	5d	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	119,00	125,00	215,00	52,00	164,00	97,00	470,00	83,00	120,00	1445,00
Habitat 6510_hu_hus	0,00	0,00	0,00	0,05	0,2	0,00	3	0,30	0,00	3,5
Oppervlakte-aandeel	0,00	0,00	0,00	1,41	5,63	0,00	84,51	8,45	0,00	100,00
Habitatstructuur										
Lage, middelhoge, hoge grassen	?	?	?	A	?	?	B	B	?	overal voldoende tot goed
Dominantie soorten	?	?	?	A	?	?	B	?	?	overal voldoende tot goed
Verstoring										
Verbost/verstruweeld	?	?	?	A	?	?	B	A	?	overal voldoende tot goed
Stooisellaag	?	?	?	A	?	?	B	B	?	overal voldoende tot goed
Verruigd	?	?	?	A	?	?	C	A	?	overwegend gedegradeerd
Vegetatie										
Soortenrijkdom	?	?	?	C	?	?	B	A	?	overwegend voldoende tot goed
Totale bedekking sleutelsoorten	?	?	?	C	?	?	C	C	?	overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	In Silsombos en omgeving komt een paar ha voor, maar in enkele andere deelgebieden < 0,5 ha, dus kleine oppervlaktes voor de bijhorende fauna die dan ook beperkt voorkomt, waarvan vbn. zijn: vleermuizen, greppelsprinkhaan en sleedoornpage (soorten met nood aan KLE's in dit type) → overwegend voldoende tot goed									

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattypen 6510 - Laaggelegen schraal hoogland worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling	Uitbreiding van de huidige 4 ha tot 10-tallen ha vnl. in Silsom-, Kastanje-, Kareel- en Snijselsbos (deelgebieden 2, 4, 5a en 5b). Deze SBZ is belangrijk voor dit habitattypen en de G-IHD voorziet 100 ha uitbreiding over heel Vlaanderen (voor sommige niet in deze SBZ voorkomende vogels zelfs > 1000 ha). In de vermelde deelgebieden (uitgezonderd Kareelbos) zijn telkens een 30 ha structuurrijk grasland mogelijk, waarvan een deel (een paar ha per deelgebied) tot het type 6510 kan evolueren. De uitbreiding is nodig omdat de schrale graslanden ook overgangen vormen naar andere graslandhabitats. Min of meer aaneengesloten schrale graslandcomplexen van 30 ha , die nodig zijn voor een goede staat van instandhouding, zijn in deze SBZ momenteel niet te vinden (zelfs B-staat momenteel eerder beperkt bv. in
---------------------------------	---

Silsombosomgeving). De voorgestelde uitbreiding is een noodzakelijk stap in de goede richting.

Kwaliteitsdoelstelling De gedegradeerde of te ruige vormen van dit habitatype kunnen verbeterd worden via een aangepast hooilandbeheer (zonder bemesting en herbiciden-gebruik, evt. via beheersovereenkomsten).

7140 - Overgangs- en trilveen ★★★

Het betreft verlandingsvegetaties met actieve veenvorming en waarbij de vegetatie steeds onder invloed staat van water van verschillende oorsprong, nl. zowel regen- als grond- of oppervlaktewater.

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.6a)

Voor de actuele verspreiding van dit habitatype verwijzen we naar de habitatkaart in bijlage.

In deze SBZ zijn er nog relictten aanwezig in:

- BE2400010-3: fragmenten in Torfbroek

Deze SBZ is volgens de G-IHD essentieel voor dit type wegens het nagenoeg volledig voorkomen van het subtype basenrijk trilveen met ronde zegge.

Potenties (zie ook tabel 0.6a)

Naast Torfbroek (deelgebied 3) zijn er ook kleine potenties voor dit habitatype in de deelgebieden 5b-c (de Rotte Gaten, Molenbeekvallei) op plaatsen waar het water niet aangerijkt is met fosfaten en waar een permanente kweldruk is die schommelingen van het oppervlaktewater tempert.

Trend (zie ook tabel 0.6a)

Dit type werd niet aangemeld in de jaren '90, waardoor geen oppervlaktevergelijking mogelijk is. Er is sprake van een lichte uitbreiding door omvorming. Ook de kwaliteit is ondertussen verbeterd.

Tabel 0-6a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 7140 - Overgangs- en trilveen

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 3	0,2		in centrale vijver, ook doelstelling van reservaat op lange termijn
Deelgebied 5b	0	Niet aangemeld	Thv fosfaatvrije plassen
Deelgebied 5c	0		Thv fosfaatvrije plassen
Totaal	0,2	/	Vlekken die samen in totaal tss. 0,2 en paar ha vormen

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-6b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 7140 - Overgangs- en trilveen over het volledige gebied.

7140_base	BE2400010	
Habitatstructuur	<i>Indicator Oppervlakte habitatvlek:</i> > 0,1 ha is aanwezig in Torfbroek	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Oppervlakte moeras:</i> tss. 0,1 en 1 ha moeras is aanwezig	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator drijfslaag en open water:</i> tss. 10-50% drijfslaag en > 10% open water	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator moslaag:</i> > 70% (o.a. rood en purper schorpienmos en veenmoskernen komen voor)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator strooisellaag:</i> < 30%	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator verbossing:</i> < 10% vormt geen probleem	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator verzuring:</i> er komen wel veenmoskernen voor maar < 30%	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator verruiging, vergrassing, haarmosontwikkeling:</i> de ruigtesoorten nemen > 10% in of de vegetatie is > 80 cm hoog; maar het riet wordt dankzij het beheer al minder hoog	overal gedegradeerd
	<i>Indicator structuurschade:</i> < 1% spoorvorming e.d. zijn er zo goed als niet	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten:</i> er komen 5-8 sleutelsoorten voor; enkele soorten zijn verdwenen (draadzegge, groenknolorchis), maar het is nog altijd goed ontwikkeld met abundant ronde en snavelzegge en verder waterdrieblad, sparrig veenmos, kleine valeriaan, loos blaasjeskruid en parnassia	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Bedekking Sleutelsoorten:</i> 30-50%	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator dominantie:</i> geen soort komt meer dan 50% voor	overal voldoende tot goed

Conclusie actuele staat van instandhouding

Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een **goede tot uitstekende** actuele staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat in het gebied is klein (0,2 ha) maar er komen heel wat sleutelsoorten voor; er is wel wat verruiging maar die verminderd dankzij het aangepast beheer (de kwaliteit is verbeterd sinds de aanmelding).

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-6c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 7140 - Overgangs- en trilveen

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.

Overgangsveen van zure tot zwak zure, mineralenarme, oligotrofe milieus (verwant met hoogveen)

Deelgebied	1	2a	2b	3	4	5a	5b	5c	5d	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	119,00	125,00	215,00	52,00	164,00	97,00	470,00	83,00	120,00	1445,00
Habitat 7140_base	0,00	0,00	0,00	0,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,20
Oppervlakte-aandeel	0,00	0,00	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
Habitatstructuur										
Oppervlakte habitatvlek	?	?	?	A	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Oppervlakte moeras	?	?	?	B	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Drijfslaag en open water	?	?	?	B	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
moslaag	?	?	?	A	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Strooisellaag	?	?	?	A	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Verstoring										
Verbossing	?	?	?	A	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Verzuring	?	?	?	A	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Vergrassing, verruiging, haarmosontwikkeling	?	?	?	C	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Structuurschade	?	?	?	A	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Vegetatie										
Aantal sleutelsoorten	?	?	?	B	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Bedekking sleutelsoorten	?	?	?	B	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
dominantie	?	?	?	A	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Geen gegevens.									

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattype 7140 - Overgangs- en trilveen worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling 0,2 – 2 ha d.i. behoud met stijging. Deze SBZ is essentieel voor dit habitattype. A-staat (vlekken van >2,5 ha) is wellicht niet realiseerbaar.

Kwaliteitsdoelstelling Licht verbeteren van de huidige kwaliteit. Momenteel goede staat van instandhouding; de bedekking van riet neemt af en zal dat verder doen bij voortzetting van het huidige beheer.

7210 - Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae* ★★

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.7a)

Voor de actuele verspreiding van dit habitattype verwijzen we naar de habitatkaart in bijlage.

In deze SBZ zijn er fragmenten van aanwezig in:

- BE2400010-3: Torfbroek (oevervegetatie)

Potenties (zie ook tabel 0.7a)

Enkel in Torfbroek (deelgebied 3) zijn er kleine potenties voor dit habitattype.

Trend (zie ook tabel 0.7a)

Dit type kwam ook al fragmentair voor bij de aanmelding (midden jaren '90), maar is sindsdien zelfs lichtjes toegenomen; het komt nu voor in zowel Ter Bronnen als Torfbroek (beide deelgebied 3).

Tabel 0-7a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 7210 - Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae*

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 3	0,08		Volledige vijver van Torfbroek heeft potenties voor dit type
Totaal	0,08	< 14,5 ha (<1%)	Volledige vijver van Torfbroek heeft potenties, maar overlapt met potenties voor trilveen 7140

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-7b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 7210 - Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae* over het volledige gebied.

7210	BE2400010
Habitatstructuur	Indicator oppervlakte habitatvlek: een vlek van < 0,01 ha in Torfbroek en Ter bronnen overal gedegradeerd

	<i>Indicator oppervlakte moeras: > 1 ha</i>	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator bloei: thv de vlek is er >50% bloei</i>	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator reproductie: > 1% (kiemplanten/jaarscheuten galigaan)</i>	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aanwezigheid zuurstof: plaatsen met duidelijke H₂S-geur zijn minder dan frequent</i>	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator strooisellaag bij dichte galigaanvegetatie: 10-50%</i>	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator strooisellaag bij soortenrijke galigaanvegetatie: /</i>	/
Verstoring	<i>Indicator verbossing: < 10%</i>	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator vergrassing: < 5%</i>	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator rietontwikkeling: > 30%</i>	overal gedegradeerd
Vegetatie	<i>Indicator sleutelsoorten: er komen verschillende sleutelsoorten voor (zie bij 7230 en 7140) en de bedekking ervan is > 50%</i>	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator bedekking galigaan: >30%</i>	overal voldoende tot goed

Conclusie actuele staat van instandhouding

Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een **goede tot uitstekende** actuele staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat in het gebied is zeer beperkt (< 0,1 ha), maar sinds de aanmelding nog toegenomen; er komen verschillende sleutelsoorten voor die plaatselijk veel bedekken; er is wel wat veruiging maar die verminderd dankzij het aangepast beheer.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-7c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattypen 7210 - Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het Caricion *davallianae*

Deelgebied	Kalkhoudende moerassen met <i>Cladium mariscus</i> en soorten van het Caricion <i>davallianae</i>									
	1	2a	2b	3	4	5a	5b	5c	5d	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	119,00	125,00	215,00	52,00	164,00	97,00	470,00	83,00	120,00	1445,00
Habitat 7210	0,00	0,00	0,00	0,08	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,08
Oppervlakte-aandeel	0,00	0,00	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00

Habitatstructuur										
Oppervlakte habitat- vlek	?	?	?	C	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Oppervlakte moeras	?	?	?	A	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Bloei	?	?	?	A	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Reproductie	?	?	?	A	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Aanwezigheid van zuurstof	?	?	?	A	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Strooisellaag bij dichte galigaanvege- tatie	?	?	?	B	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Verstoring										
Verbossing	?	?	?	A	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
vergrassing	?	?	?	A	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
rietontwikkeling	?	?	?	C	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Vegetatie										
bedekking galigaan	?	?	?	A	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
sleutelsoorten	?	?	?	A	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Geen gegevens.									

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattype 7210 - Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het Caricion *davallianae* worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlaktedoelstelling 0,08 - 2 ha d.i. behoud met stijging. Deze SBZ is zeer belangrijk voor dit habitattype. A-staat (vlekken van >30 ha) is niet realiseerbaar.

Kwaliteitsdoelstelling Licht verbeteren van de huidige kwaliteit. Momenteel goede staat van instandhouding; de bedekking van riet neemt af en zal dat verder doen bij voortzetting van het huidige beheer.

7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion) ★★

Het actuele voorkomen

Dit prioritaire habitattype, waarvoor deze SBZ zeer belangrijk is, komt voor in

- BE2400010-3: Torfbroek: over een oppervlakte van 5 (à 10) m² met typische soorten als echt vetmos en gewoon en geveerd diknerfmos.

Potenties en trend

Dit type komt slechts zeer fragmentair voor, mogelijk ook nog in andere deelgebieden dan Torfbroek. Relicten ervan kunnen opgespoord worden om ze dan te beschermen, al kan er niet echt een specifiek beheer worden toegepast voor uitbreiding of kwaliteitsverbetering. Beheer voor alkalisch laagveen (habitattype 7230 dat ook voorkomt in Torfbroek) is ook gunstig voor dit habitattype.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-9. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 7220 – Kalktuf over het volledige gebied.

7220	BE2400010
Habitatstructuur	<i>Indicator oppervlakte habitatvlek:</i> in Torfbroek komen kleine fragmenten voor van 0,4 tot 4 m ² (B) overal voldoende tot goed
	<i>Indicator oppervlakte gebied met kalkafzettingen:</i> in Torfbroek komen in een gebied < 10 m ² kalkafzettingen voor (C) overal gedegradeerd
	<i>Indicator aard van de kalkafzettingen:</i> in Torfbroek is recente tufvorming aanwezig (B) overal voldoende tot goed
	<i>Indicator moslaag:</i> > 30% (A) overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator dynamiek:</i> afzetting van slib op < 1% van de kalkafzettingen (A) overal voldoende tot goed
	<i>Indicator structuur:</i> er is geen structuurschade (A) overal voldoende tot goed
	<i>Indicator eutrofiëring:</i> watervalmos en draadalgenvormen geen probleem (< 1%) (A) overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator soortenrijkdom:</i> er komen 2 à 3 sleutelsoorten voor waaronder een diknerfmos (B) overal voldoende tot goed
	<i>Indicator bedekking sleutelsoorten:</i> de bedekking ervan is laag (< 10%) (C) overal gedegradeerd

Conclusie actuele staat van instandhouding

Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een **gedeeltelijk aangetaste** actuele staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitattype in het gebied is zeer klein (4 m²); er komen wel 2 à 3 sleutelsoorten voor, maar met een lage bedekking.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattype 7220 - Kalktuf worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling	Dit type komt slechts zeer fragmentair voor, mogelijk ook nog in andere deelgebieden dan Torfbroek. Relicten ervan kunnen opgespoord worden om ze dan te beschermen.
Kwaliteitsdoelstelling	De relictten die voorkomen beschermen, al kan er niet echt een specifiek beheer worden toegepast voor uitbreiding of kwaliteitsverbetering. Beheer voor alkalisch laagveen (habitattype 7230 dat ook voorkomt in Torfbroek) is ook gunstig voor dit habitattype.

7230 - Alkalisch laagveen ★★★

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.9a)

Voor de actuele verspreiding van dit habitattype verwijzen we naar de habitatkaart in bijlage.

Dit habitattype komt voor in:

- BE2400010-3: Torfbroek
- BE2400010-1: Floordambos (slechts enkele relicten zoals bv. schubzegge)

Potenties (zie ook tabel 0.9a)

Naast Torfbroek (deelgebied 3) zijn er ook kleine potenties voor dit habitatype in Silsombos (deelgebied 5b) thv kwelzones met ondiepe moeraskalk en waar nu paddenrus voorkomt en wellicht ook als open plekken in Floordambos (deelgebied 1).

Trend (zie ook tabel 0.9a)

Dit type kwam ook al fragmentair voor bij de aanmelding (midden jaren '90), maar is sindsdien zelfs lichtjes toegenomen in kwaliteit en oppervlakte.

Tabel 0-9a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 7230 - Alkalisch laagveen

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 3	0,5 ha		vlekken
Deelgebied 5b	0		Thv kwelzones met moeraskalk (nu vegetaties met paddenrus)
Totaal	0,5 ha	< 14,5 ha (<1%)	Vlekken die samen in totaal tss. 0,5 en paar ha vormen

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-9b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 7230 - Alkalisch laagveen over het volledige gebied.

7230	BE2400010	
Habitatstructuur	Indicator oppervlakte habitatvlek: in Torfbroek komen kleine fragmenten voor van > 0,1 ha	overal voldoende tot goed
	Indicator oppervlakte moeras: het moeras in Torfbroek is > 1 ha	overal voldoende tot goed
	Indicator bedekking kleine schijngrassen: > 50%	overal voldoende tot goed
	Indicator bedekking pijpenstrootje en heide: < 30%	overal voldoende tot goed
	Indicator bedekking mossen, exclusief veenmos: > 30% met soorten als kammos, groot vedermos en geveerd diknerfmos	overal voldoende tot goed
	Indicator aanwezigheid van zuurstof: sporadisch of geen duidelijk H ₂ S-geur	overal voldoende tot goed
	Indicator strooisellaag: < 10%	overal voldoende tot goed

Verstoring	<i>Indicator verbossing:</i> < 10%	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator verruiging t.g.v. onaangepast beheer:</i> tss. 10-30%; riet kreeg er door maaibeheer een lagere hoogte; er komt meer paddenrus voor dan riet	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator verruiging door nutriëntentoeename:</i> verruiging vormt eigenlijk amper een probleem (< 10%)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator verzuring:</i> verzuring vormt eigenlijk amper een probleem (< 10%)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator vergrassing & structuurschade:</i> vergrassing en structuurschade vormen eigenlijk amper een probleem (< 10%)	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator soortenrijkdom:</i> er komen > 7 sleutelsoorten voor waaronder schubzegge, paddenrus, parnassia, grote muggenorchis en de hoger vermelde mossen	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator bedekking sleutelsoorten:</i> de bedekking ervan is hoog (> 50%)	overal voldoende tot goed

Conclusie actuele staat van instandhouding

Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een **goede tot uitstekende** actuele staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat in het gebied is klein (0,5 ha) maar er komen heel wat sleutelsoorten voor; er is wel wat verruiging maar die verminderd dankzij het aangepast beheer (de kwaliteit en oppervlakte zijn toegenomen sinds de aanmelding).

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-9c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattypen 7230 - Alkalisch laagveen

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Alkalisch laagveen										
	Deelgebied	1	2a	2b	3	4	5a	5b	5c	5d	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	119,00	125,00	215,00	52,00	164,00	97,00	470,00	83,00	120,00		1445,00
Habitat 7230	0,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,50
Oppervlakte-aandeel	0,00	0,00	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		100,00
Habitatstructuur											
Oppervlakte habitatvlek	?	?	?	A	?	?	?	?	?		overal voldoende tot goed
Oppervlakte moeras	?	?	?	A	?	?	?	?	?		overal voldoende tot goed
Bedekking klein schijngras	?	?	?	A	?	?	?	?	?		overal voldoende tot

											goed
bedekking pijp. en heide	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Bedekking mos ex.veenmos	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Aanwezigheid van zuurstof	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Strooisellaag	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Verstoring											
Verbossing	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
onaangepast beheer	?	?	?	B	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
nutriëntentoeename	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Verzuring	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Vergrassing, structuurschad	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Vegetatie											
Soortenrijkdom	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Bedekking sleutelsoorten	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Geen gegevens.										

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattypen 7230 - Alkalisch laagveen worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte 0,5 - 2 ha d.i. behoud met stijging. Deze SBZ is essentieel voor dit habitattypen. A-staat (vlekken van >30 ha) is niet realiseerbaar.

Kwaliteits Licht verbeteren van de huidige kwaliteit. Momenteel goede staat van instandhouding; de bedekking van riet neemt af en zal dat verder doen bij voortzetting van het huidige beheer.

9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robur-petraeae of Ilici-Fagenion) ★

In dit habitatrictlijngebied vindt men Eiken-beukenbossen op hogere gronden. Dit zijn historische bossen en daarom belangrijk.

Kenmerkende soorten zijn o.a. beuk, wintereik en zomereik, bosgierstgras, hulst, ruige veldbies, lelietje van dalen, dalkruid, gewone salomonszegel, witte klaverzuring.

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.10a)

Voor de actuele verspreiding van dit habitatype verwijzen we naar de habitatkaart in bijlage.

Het wordt aangetroffen in bijna alle deelgebieden (zie ook habitatkaart in bijlage 5):

- BE2400010-1
- BE2400010-2a
- BE2400010-2b
- BE2400010-4
- BE2400010-5a
- BE2400010-5b;
- BE2400010-5c
- BE2400010-5d

Vaak zijn er overgangen naar habitatype 9160 met typische voorjaarsflora.

Potenties (zie ook tabel 0.10a)

Ondanks het voorkomen van dit habitatype in alle deelgebieden van deze SBZ, zijn er volgens PotNat enkel goede potenties voor in de deelgebieden 2b (Snijssebos) en 5d (Warande); in beide deelgebieden komt dit type nu ook al vaak voor, zij het in mindere kwaliteit. Matige potenties zijn er ook nog in Kastanje- en Kareelbos en wellicht thv donken in de Molenbeekvallei (deelgebieden 5a-c, Wilder en Silsombos). Ook in deelgebieden 1 en 2a komt dit type voor, maar het heeft er slechts op kleine schaal goede potenties. Omdat de huidige oppervlakte min of meer overeenstemt met de potenties, is uitbreiding minder aan de orde en staat kwaliteitsverbetering voorop.

Trend (zie ook tabel 0.10a)

De situatie van dit type is vergelijkbaar met de aanmeldingsgegevens (van midden jaren '90).

Tabel 0-10a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	20		paar ha
Deelgebied 2a	10		paar ha
Deelgebied 2b	25		50
Deelgebied 4	7		20
Deelgebied 5a	11		20
Deelgebied 5b	25		30
Deelgebied 5c	3		

Deelgebied 5d	65		60
Totaal	166 ha	145 ha (10%)	De potenties zijn van dezelfde grootte-orde als het huidige aandeel.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-10b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei over het volledige gebied.

9120	BE2400010	
Habitatstructuur	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> enkel in de Warande komt net voldoende van dit type voor (> 40 ha); in alle andere deelgebieden komt minder voor	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> de kruid-, struik- en boomlaag zijn er, maar de kruidlaag is vaak niet abundant	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> soms komen homogene aanplantingen voor, maar meestal betreft het inheems gemengde bestanden	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Groeiklasse:</i> min. 3 groeiklassen komen voor, soms ook met dikke bomen	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> veelal weinig dood hout <4 %	overal gedegradeerd
	<i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> veelal weinig dik dood hout (<1 ex/ha)	overal gedegradeerd
	<i>Indicator Bosconstantie:</i> de bossen van dit type zijn in deze SBZ over het algemeen al heel lang bos, op enkele bossen in een paar deelgebieden na	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten:</i> er komen niet zoveel exoten voor, maar soms wel Amerikaanse eik	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> verbraming komt niet veel voor (<10%)	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Geruderaliseerd:</i> verruiging komt amper voor	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Vergrast:</i> vergrassing vormt amper een probleem (< 10%)	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag:</i> veel soorten komen voor, maar soms zijn er in de boomlaag ook 10% niet-inheemse soorten	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Sleutelsoorten kruidlaag:</i> veel soorten komen voor (lelietje-van dalen, valse salie, blauwe bosbes, dalkruid, pilzegge, ruige veldbies, adelaarsvaren, ...), maar met een kleinere bedekking (< 30%) en veelal verspreid (niet allemaal op vlek-niveau)	overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	Veel deelgebieden hebben < 30 ha van dit type, enkel de Warande heeft iets meer ha; dit is tvv van bv. zwarte specht (broedvogel in Kastanjabos) → deels voldoende tot goed	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een **gedeeltelijk aangetaste** actuele staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat in het gebied is ruim (166 ha) en vergelijking met de oppervlakte bij aanmelding indiceert een stijgende trend; maar de sleutelsoorten komen vaak met een lage bedekking voor in bossen met wat veel exoten en weinig dood hout.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-10c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattypen 9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei										
	Deelgebied	1	2a	2b	3	4	5a	5b	5c	5d	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	119,00	125,00	215,00	52,00	164,00	97,00	470,00	83,00	120,00		1445,00
Habitat 9120	20,00	10,00	25,00	0,00	7,00	11,00	25,00	3,00	65,00		166,00
Oppervlakte-aandeel	12,05	6,02	15,06	0,00	4,22	6,63	15,06	1,81	39,16		100,00
Habitatstructuur											
Min. Structuurareaal	C	C	C	?	C	C	C	C	B		deels voldoende tot goed
Vertikale Structuur	B	B	B	?	B	B	B	B	B		overal voldoende tot goed
Horizontale Structuur	A	A	A	?	B	A	A	B	C		deels voldoende tot goed
Groeiklasse	A	B	A	?	B	A	A	A	B		overal voldoende tot goed
Aandeel Dood Hout	C	C	C	?	C	C	C	C	C		overal gedegradeerd
Hoeveelheid Dik Hout	C	C	C	?	C	C	C	C	C		overal gedegradeerd
Bosconstantie	A	A	A	?	B	B	A	B	A		overal voldoende tot goed
Verstoring											
Invasieve exoten	B	B	C	?	B	B	B	A	C		deels voldoende tot goed
Verruigd	A	A	A	?	C	C	A	C	A		Overwegend voldoende tot goed

Geruderaliseerd	B	A	A	?	A	B	B	A	A	overal voldoende tot goed
Vergrast	A	A	A	?	A	A	A	A	A	overal voldoende tot goed
Vegetatie										
Sleutelsoorten Boomlaag	A	B	C	?	B	A	A	C	C	deels voldoende tot goed
Sleutelsoorten Kruidlaag	C	C	C	?	C	C	C	C	C	overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	Veel deelgebieden hebben < 30 ha van dit type, enkel de Warande heeft iets meer ha; dit is tvv van bv. zwarte specht (broedvogel in Kastanjebos) → deels voldoende tot goed									

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattype 9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling Behoud huidige aandeel (166 ha) + uitbreiding van 10 ha door omvorming. Deze SBZ is belangrijk voor dit habitattype en de G-IHD voorziet > 2050 ha uitbreiding over heel Vlaanderen. In deze SBZ zijn er door omvorming van naaldhoutbos in deelgebied 2 (Snijselsbos) goede potenties voor dit type. De uitbreiding in dit deelgebied is nodig om aan een 'onverstoorde' minimaal structuurareaal te komen dat gunstig is voor de verdere staat van instandhouding (MSA van 40 ha voor B). In de andere deelgebieden met nog potenties tot uitbreiding (bv. Kastanje - en Kareelbos) zal wellicht eerder 9160 ontwikkelen.

Kwaliteitsdoelstelling De gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding van dit type kan verbeterd worden via exotenbestrijding, via het ter plekke laten van dood hout en via open plekken. Overgangs- en gradiëntsituaties van verschillende habitattypes (tussen droog-nat, open-gesloten ...) zijn waardevol en moeten zeker behouden blijven. Wegens het geleidelijke karakter van de beheermaatregelen (bv. toename volume dood hout) zal een goede staat van instandhouding naar verwachting pas over enkele decennia realiseerbaar zijn. Dik (dood) hout, open plekken en thermofiele boszomen komen niet alleen de sleutelsoorten van dit habitattype ten goede maar ook allerlei RL-faunasoorten als wespandief, zwarte specht (nu al in Kastanjebos), boskrekkel en de vleermuisen; zwarte specht heeft naast 300 ha **rustig** bos ook nood aan dikke bomen.

9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli ★★★

Dit bostype omvat de typische subatlantische Eiken-Haagbeukenbossen (zonder Wilde hyacint) en is dominant aanwezig in vrijwel alle middelgrote en grote voedselrijke loofbossen in het oosten van Vlaanderen.

Kenmerkende soorten zijn zomereik, winterlinde, zoete kers, bosanemoon, gevlekte aronskelk, gele dovenetel, gewone salomonszegel, eenbes, ... Dit bostype is zeldzaam in Vlaanderen. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in de leemstreek van Oost-Brabant en Limburg.

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.11a)

Voor de actuele verspreiding van dit habitattype verwijzen we naar de habitatkaart in bijlage.

In volgende deelgebieden is het habitat aanwezig (zie ook habitatkaart in bijlage 5):

- BE2400010-1
- BE2400010-2b
- BE2400010-3: fragmentair
- BE2400010-4
- BE2400010-5a
- BE2400010-5b
- BE2400010-5c
- BE2400010-5d

Potenties (zie ook tabel 0.11a)

Er zijn volgens PotNat in nagenoeg alle deelgebieden goede potenties voor dit habitattype, al zijn die in de deelgebieden 1, 3 en 5c-e (Floordam, Torfbroek, De Warande en de Rotte Gaten) klein, terwijl die in de andere deelgebieden nagenoeg de volledige oppervlakte omvatten.

Trend (zie ook tabel 0.11a)

In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er een licht stijgende trend (+70 ha) te zijn in de totale oppervlakte van dit habitattype ten opzichte van de aanmeldingsperiode (midden jaren '90). Een deel van de stijging is echter te verklaren omdat bij de opmaak van dit rapport de habitatkaart plaatselijk echter aangepast werd, waarbij een deel van de oorspronkelijk als alluviale bossen gekarteerde habitats nu als 9160-habitats aangeduid werden (bv. in Hellebos).

Tabel 0-11a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	10		10
Deelgebied 2a	60		100
Deelgebied 2b	55		200
Deelgebied 3	0,03		< 10
Deelgebied 4	60		150
Deelgebied 5a	35		90
Deelgebied 5b	39		420
Deelgebied 5c	6		< 10
Deelgebied 5d	10		< 10
Totaal	275 ha	202 ha (14%)	1000 (d.i. > 50%)

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-11b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattypen 9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het *Carpinion-betuli* over het volledige gebied.

9160	BE2400010	
Habitatstructuur	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> In Snijsels-, Kastanje-, Kareel- en Silsombos komt er > 15 ha voor, in Warande schommelt het daar rond en in de andere deelgebieden komt minder voor	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> de kruid-, struik- en boomlaag zijn er en vaak abundant	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> soms komen er inheems gemengde bestanden voor, soms betreft het homogene aanplantingen vaak ook met vrij soortenrijke ondergroei van esdoorn, es, abeel, zomereik, hazelaar, rode kornoelje, gelderse roos etc.	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Groeiklasse:</i> min. 3 groeiklassen komen voor, soms ook met dikke bomen	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> er is weinig dood hout (<4%)	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> er is weinig dik dood hout (< 1 ex/ha)	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator Bosconstantie:</i> de bossen van dit type zijn in deze SBZ over het algemeen al heel lang bos, op enkele bossen in een paar deelgebieden na; er komen dan ook verschillende oude bosplanten voor	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten:</i> in de meeste bossen komen exoten voor (niet altijd in de boomlaag) bv. Amerikaanse eik < 10%	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> verbraming komt < 10% voor	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Geruderaliseerd:</i> verruiging vormt amper een probleem < 10%	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag:</i> veel soorten komen voor, maar soms zijn er in de boomlaag ook 10% niet-inheemse soorten	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Sleutelsoorten kruidlaag:</i> veel soorten komen voor (vaak > 14 waaronder bosanemoon, gele dovenetel, salomonszegel, slanke sleutelbloem, aardbeiganze-rik, daslook, eenbes, gevlekte aronskelk, donkersporig bosviooltje, bleeksporig bosviooltje), met vaak een relatief hoge bedekking (tss. 30-70%) of zelfs >70% in sommige bossen	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	De helft van de deelgebieden hebben tss. de 15-150 ha van dit type, de rest zijn kleiner (C) → voldoende tot goed	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een **gedeeltelijk aangetaste** actuele staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat in het gebied is ruim (275 ha) en er komen veel sleutelsoorten voor en er is weinig versterking; het aandeel dood hout kan wel verbeterd worden!

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-11c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattypen 9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen									
	Deelgebied	1	2a	2b	3	4	5a	5b	5c	5d
totale opp vh deelgebied	119,00	125,00	215,00	52,00	97,00	97,00	470,00	83,00	120,00	1445,00
Habitat 9160	10,00	60,00	55,00	0,03	60,00	35,00	39,00	6,00	10,00	275,03
Oppervlakte-aandeel	3,64	21,82	20,00	0,01	21,82	12,73	14,18	2,18	3,64	100,00
Habitatstructuur										
Min. Structuurareaal	C	A	A	C	A	A	B	C	B	overwegend voldoende tot goed
Vertikale Structuur	?	A	A	B	A	B	A	?	A	overal voldoende tot goed
Horizontale Structuur	?	A	A	C	B	C	A	?	C	overwegend voldoende tot goed
Groeiklasse	?	B	B	B	B	B	B	?	B	overal voldoende tot goed
Aandeel Dood Hout	?	C	C	C	C	C	C	?	C	overwegend gedegradeerd
Hoeveelheid Dik Hout	?	C	C	C	C	C	C	?	C	overwegend gedegradeerd
Bosconstantie	A	A	A	A	A	A	B	A	A	overal voldoende tot goed
Versterking										
Invasieve exoten	?	B	B	B	B	C	B	?	B	overwegend voldoende tot goed
Verruigd	?	A	A	A	B	C	B	?	A	overwegend voldoende tot goed

Geruderaliseerd	?	A	A	A	A	C	A	?	A	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie										
Sleutelsoorten Boom-laag	?	B	C	A	B	C	B	?	A	overwegend voldoende tot goed
Sleutelsoorten Kruid-laag	?	B	C	B	B	C	A	?	B	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	De helft van de deelgebieden hebben tss. de 15-150 ha van dit type, de rest zijn kleiner (C) → voldoende tot goed									

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattype 9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling Behoud van de huidige habitats (275 ha) + uitbreiding van een 100 ha binnen deze SBZ door bosomvorming (50 ha) en effectieve bosuitbreiding (50 ha) met name in de deelgebieden Kastanje-, Kareel-, Snijsels- en Silsombos (deelgebieden 2, 4, 5a en 5b). Deze SBZ is essentieel voor dit habitattype en de G-IHD voorziet > 450 ha uitbreiding over heel Vlaanderen. In deze SBZ zijn er door omvorming en effectieve uitbreiding in de vermelde deelgebieden goede potenties voor dit type. De effectieve uitbreiding (en omvorming van exotenbossen) is nodig om de kwalitatief hoogwaardige habitats (behalve dood hout) in een goede staat te behouden en te beschermen/bufferen tegen externe invloeden (bv. inspoeling of verstoring van bv. zwarte specht).

Kwaliteitsdoelstelling Dit habitattype bevindt zich in gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding wegens te weinig dood hout. Overgangs- en gradiëntsituaties (tussen droog-nat, open-gesloten ...) zijn waardevol en moeten zeker behouden blijven. Wegens het geleidelijke karakter van de beheermaatregelen (bv. toename volume dood hout) zal een goede staat van instandhouding naar verwachting pas over enkele decennia realiseerbaar zijn. Dik (dood) hout, open plekken en geleidelijke boszomen komen niet alleen de sleutelsoorten van dit habitattype ten goede maar ook allerlei RL-faunasoorten als wespandief, zwarte specht (nu al in Kastanjabos), boskrekkel en de vleermuizen; zwarte specht heeft naast 300 ha **rustig** bos ook nood aan dikke bomen.

91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) ★★

Dit prioritair habitattype is in feite een verzameling van een hele reeks bossen van vochtige tot natte standplaatsen. Er heerst ook zeer grote verwarring rond de nomenclatuur van deze bostypen. In dit kader wordt de indeling in volgende subtypen gevolgd:

- Elzenbroekbos:
  - Type Ruigte elzenbos – eutroof elzenbroek
  - Type Mesotroof broekbos;
  - Type Oligotroof broekbos (komt niet voor in deze SBZ);

- Beekbegeleidend Vogelkers-essenbos;
- Goudveil-Essenbos (komt niet voor in deze SBZ).

Subtype Ruigt Elzenbos – Eutroof broekbos

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.12a)

Voor de actuele verspreiding van dit habitatype verwijzen we naar de habitatkaart in bijlage.

In het habitatrictlijngebied treft men dit bostype aan in de volgende deelgebieden (zie ook habitatkaart in bijlage 5):

- BE2400010-3
- BE2400010-5a
- BE2400010-5b

Op de habitatkaart lijkt dit type ook voor te komen in Floordambos (deelgebied 1), maar daar betreft het eerder (verruigde) vogelkers-essenbossen ('vf' op BWK → habitatkaart).

Potenties (zie ook tabel 0.12a)

Er zijn volgens PotNat in nagenoeg alle deelgebieden potenties voor dit habitatype, uitgezonderd in Kareelbos (deelgebied 5a) en ook minder in Kastanjebos (deelgebied 4).

Trend (zie ook tabel 0.12a)

In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er een licht dalende trend (-30 ha) te zijn in de totale oppervlakte van alle types 91E0 ten opzichte van de aanmeldingsperiode (midden jaren '90). Dit betreft echter geen effectieve daling, maar is eerder het gevolg van aanpassingen aan de habitatkaart naar aanleiding van dit rapport, waarbij een deel van de oorspronkelijk als alluviale bossen gekarteerde habitats nu als 9160-habitats aangeduid werden (bv. in Hellebos).

Tabel 0-12a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 91E0 - Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)_eutr

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0 (vf op hab-kaart)		100
Deelgebied 2a	0		10
Deelgebied 2b	0		50
Deelgebied 3	2		10
Deelgebied 4	0		5
Deelgebied 5a	1		0
Deelgebied 5b	21,5		60
Deelgebied 5c	0		50
Deelgebied 5d	0		50

Totaal	25 ha	Tesamen met rest 91E0 260 ha (18%)	335 ha
--------	-------	---------------------------------------	--------

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-12b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)_eutr over het volledige gebied.

91E0_eutr	BE2400010	
Habitatstructuur	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> Enkel Silsombos heeft net > 20 ha van dit type, de rest is kleiner (paar ha) (C)	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> de kruid-, struik- en boomlaag zijn er, en vaak ook abundant	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> het betreft vaak inheems gemengd bos waar els vaak in voorkomt; soms bestaat dit type bos uit aangeplante populieren, al dan niet met een struiklaag van es, wilg, meidoorn, etc., dus vaak toch vrij heterogeen	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Groeiklasse:</i> min. 3 groeiklassen komen voor, maar vaak echter zonder echt dikke bomen	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> er is soms voldoende dood hout (4-10%), soms minder	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> er is voldoende dik dood hout (1-3 ex/ha), soms minder	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Bosconstantie:</i> de bossen van dit type zijn in deze SBZ over het algemeen wat jonger bos, op enkele oude bossen in een paar deelgebieden na	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten:</i> exoten komen voor maar < 10%	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Geruderaliseerd:</i> verruiging komt voor tss. 10-30%	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> verbraming komt voor tss. 10-30%	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag:</i> veel soorten komen voor, maar soms zijn er in de boomlaag ook 10% niet-inheemse soorten	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Sleutelsoorten kruidlaag:</i> soorten komen voor, pluim- en moeraszegge soms ook veel bv. in Silsombos (tss. 30-70%)	overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Enkel Silsombos heeft tss. de 15-150 ha van dit type, de rest zijn kleiner (C) →	overwegend voldoende tot goed

Conclusie actuele staat van instandhouding

Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een **goede tot uitstekende** actuele staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat in het gebied is relatief beperkt (25 ha), maar sleutelsoorten komen er toch voldoende voor.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-12c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)_eutr

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.										
Deelgebied	1	2a	2b	3	4	5a	5b	5c	5d	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	119,00	125,00	215,00	52,00	97,00	97,00	470,00	83,00	120,00	1445,00
Habitat 91E0_eutr	0,00	0,00	0,00	2,00	0,00	1,00	21,50	0,00	0,00	24,50
Oppervlakte-aandeel	0,00	0,00	0,00	8,16	0,00	4,08	87,76	0,00	0,00	100,00
Habitatstructuur										
Min. Structuurareaal	?	?	?	C	?	C	B	?	?	overwegend voldoende tot goed
Vertikale Structuur	?	?	?	A	?	?	A	?	?	overal voldoende tot goed
Horizontale Structuur	?	?	?	C	?	?	A	?	?	overwegend voldoende tot goed
Groeiklasse	?	?	?	B	?	?	B	?	?	overal voldoende tot goed
Aandeel Dood Hout	?	?	?	C	?	?	B	?	?	overwegend voldoende tot goed
Hoeveelheid Dik Hout	?	?	?	C	?	?	B	?	?	overwegend voldoende tot goed
Bosconstantie	?	?	?	B	?	B	B	?	?	overal voldoende tot goed
Verstoring										
Invasieve exoten	?	?	?	C	?	?	B	?	?	overwegend voldoende tot goed
Geruderaliseerd	?	?	?	B	?	?	B	?	?	overal voldoende tot goed

Verruigd	?	?	?	A	?	?	A	?	?	overal voldoende tot goed
Vegetatie										
Sleutelsoorten Boomlaag	?	?	?	B	?	?	B	?	?	overal voldoende tot goed
Sleutelsoorten Kruidlaag	?	?	?	B	?	?	B	?	?	overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Enkel Silsombos heeft tss. de 15-150 ha van dit type, de rest zijn kleiner (C) → overwegend voldoende tot goed									

Subtype Elzenbroekbos – Mesotroof broekbos

Dit bostype is terug te vinden op erg waterrijke lokaties, gevoed door mineralenrijk grondwater. De boomlaag wordt gedomineerd door zwarte els. In de kruidlaag komen steevast veel elzenzegge, en sporadisch ook moerasvaren, naast moeraszegge, grote egelskop, blauw glikkruid, gewone wedderik, ... voor, en is erg mosrijk (*Calliergon cordifolius*, *Calliergonella cuspidata*, *Brachythecium rivulare*, *Climacium dendroides*, *Sphagnum squarrosum*,...). .

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.12d)

Voor de actuele verspreiding van dit habitattype verwijzen we naar de habitatkaart in bijlage.

In het habitatrictlijngebied treft men dit bostype aan in de volgende deelgebieden (zie ook habitatkaart in bijlage 5):

- BE2400010-3
- BE2400010-5b
- BE2400010-5c

Deze bossen zijn echter nagenoeg steeds pas recent ontstaan en zijn in de regel dan ook nog te jong om een goed ontwikkelde, soortenrijke kruidlaag te hebben. Of ze hebben te lijden onder verdroging wat zich uit in ondergroei van braam. Na toetsing aan de vooropgestelde criteria komen deze bossen dan ook vaak naar voor als gedegradieerd habitat.

Potenties (zie ook tabel 0.12d)

Er zijn volgens PotNat in nagenoeg alle deelgebieden kleine potenties voor dit habitattype, uitgezonderd in Kareel- en Kastanjebos en Wilder (deelgebieden 4 en 5a-b). In Floordambos (deelgebied 1) zijn de potenties het grootste, maar daar lijkt het type momenteel niet voor te komen; de broekbossen daar zijn momenteel eerder als eutroof (41 ha) aangeduid, maar deze kunnen potenties hebben om te evolueren of overgangen te vertonen naar andere broekbostypes (mogelijk mede via het opheffen van de verdroging).

Trend (zie ook tabel 0.12d)

In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er een licht dalende trend (- 30 ha) te zijn in de totale oppervlakte van alle types 91E0 ten opzichte van de aanmeldingsperiode (midden jaren '90). Dit betreft echter geen effectieve daling, maar is eerder het gevolg van aanpassingen aan de habitatkaart naar aanleiding van dit rapport, waarbij een deel van de oorspronkelijk als alluviale bossen gekarteerde habitats nu als 9160-habitats aangeduid werden (bv. in Hellebos).

Tabel 0-12d. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)_meso

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0		100
Deelgebied 2a	0		10
Deelgebied 2b	0		20
Deelgebied 3	4		10
Deelgebied 5b	2		20
Deelgebied 5c	15		20
Deelgebied 5d	0		20
Totaal	20-tal ha	Tesamen met rest 91E0 260 ha (18%)	200 ha

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-12e. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)_meso over het volledige gebied.

91E0_meso	BE2400010	
Habitatstructuur	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> in en rond Torfbroek, Silsombos en de Rotte Gaten komt < 20 ha voor van dit type	overal gedegradeerd
	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> de kruid-, struik- en boomlaag zijn er, vaak abundant	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> het betreft vaak inheems gemengd bos, soms zijn er populieren aangeplant	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Groeiklasse:</i> min. 3 groeiklassen komen voor, maar vaak echter zonder echt dikke bomen	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> er is soms voldoende dood hout (4-10%), soms minder	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> er is voldoende dik dood hout (1-3 ex/ha), soms minder	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Bosconstantie:</i> de bossen van dit type zijn in deze SBZ over het algemeen wat jonger	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten:</i> exoten komen amper voor	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Geruderaliseerd:</i> verruiging komt amper voor <10%	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> verbruiging komt amper voor <	overal voldoende tot

10%

goed

Vegetatie

Indicator Sleutelsoorten boomlaag: veel soorten komen voor, maar soms zijn er in de boomlaag ook 10% niet-inheemse soorten

overal voldoende tot goed

Indicator Sleutelsoorten kruidlaag: veel soorten komen voor, met een bedekking tss. 30-70% en veelal verspreid (niet allemaal op vlek-niveau)

overal voldoende tot goed

Faunabeoordeling

Wanneer men ook de andere bostypes mee beschouwd komt er voldoende voor voor typische faunasoorten. → **voldoende tot goed**

Conclusie actuele staat van instandhouding

Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een **goede tot uitstekende** actuele staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat in het gebied is relatief beperkt (20 ha), maar sleutelsoorten komen er voldoende voor en er is weinig verstoring.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-12f. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattypen 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)_meso

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Mesotroof broekbos									
	Deelgebied	1	2a	2b	3	4	5a	5b	5c	5d
totale opp vh deelgebied	119,00	125,00	215,00	52,00	97,00	97,00	470,00	83,00	120,00	1445,00
Habitat 91E0_meso	0,00	0,00	0,00	4,00	0,00	0,00	2,00	15,00	0,00	21,00
Oppervlakte-aandeel	0,00	0,00	0,00	19,05	0,00	0,00	9,52	71,43	0,00	100,00
Habitatstructuur										
Min. Structuurareaal	?	?	?	C	?	?	C	C	?	overal gedegradeerd
Vertikale Structuur	?	?	?	A	?	?	A	?	?	overal voldoende tot goed
Horizontale Structuur	?	?	?	A	?	?	A	?	?	overal voldoende tot goed
Groeiklasse	?	?	?	A	?	?	B	?	?	overal voldoende tot goed
Aandeel Dood Hout	?	?	?	?	?	?	B	?	?	overal voldoende tot goed
Hoeveelheid Dik Hout	?	?	?	?	?	?	B	?	?	overal voldoende tot goed
Bosconstantie	?	?	?	B	?	?	B	B	?	overal voldoende tot goed
Verstoring										
Invasieve exoten	?	?	?	A	?	?	B	?	?	overal voldoende tot goed
Geruderaliseerd	?	?	?	A	?	?	B	?	?	overal voldoende tot goed

Verruigd	?	?	?	A	?	?	A	?	?	overal voldoende tot goed
Vegetatie										
Sleutelsoorten Boom- laag	?	?	?	A	?	?	B	?	?	overal voldoende tot goed
Sleutelsoorten Kruid- laag	?	?	?	A	?	?	B	?	?	overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Wanneer men ook de andere bostypes mee beschouwd komt er voldoende voor voor typische fauna-soorten. → voldoende tot goed									

Subtype Beekbegeleidend Vogelkers-Essenbos

Dit is de droogste variant van het Bijlage-I Habitat 91E0. De bodem wordt ervan nooit of nagenoeg nooit overstroomd, en dit type is dus terug te vinden op de droogste plaatsen van de valleien, waar het ook vaak in overgangen naar een Stellario-Carpinetum-bostype (9160) voorkomt. De boomlaag wordt er gedomineerd door gewone es, hetgeen zeldzaam is in Vlaanderen. Zoals ook in 9160 is er in dit bostype in het voorjaar ook een bijzonder soortenrijke kruidlaag aan te treffen met kenmerkende soorten als eenbes, grote keverorchis, dotterbloem, slanke sleutelbloem, ...). De staat van instandhouding wordt dan algemeen als *voldoende* beschouwd. De bossen in deze SBZ zijn echter in de regel nog te jong (met weinig dood hout) of te sterk verdroogd om goed ontwikkeld te zijn.

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.12g)

Voor de actuele verspreiding van dit habitattype verwijzen we naar de habitatkaart in bijlage.

Aanwezig in (zie ook habitatkaart in bijlage 5):

- BE2400010-1: veel van dit type ('vn/vf' op de BWK en habitatkaart)
- BE2400010-2a: veel van dit type
- BE2400010-2b
- BE2400010-3
- BE2400010-4
- BE2400010-5a
- BE2400010-5b
- BE2400010-5c
- BE2400010-5d

Potenties (zie ook tabel 0.12g)

Er zijn volgens PotNat in nagenoeg alle deelgebieden kleine potenties voor dit habitattype, uitgezonderd in Kareelbos (deelgebied 5a). Floordambos (deelgebied 1) heeft betere potenties voor dit type (ook voor mesotroof broekbos). De huidige 41 ha zijn er momenteel als eutroof vn/vf aangeduid. Deze bossen –met meer verbraming- hebben potenties om te evolueren naar vogelkers-essenbossen in een goede staat van instandhouding.

Trend (zie ook tabel 0.12g)

In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er een licht dalende trend (-30 ha) te zijn in de totale oppervlakte van alle types 91E0 ten opzichte van de aanmeldingsperiode (midden jaren '90). Dit

betreft echter geen effectieve daling, maar is eerder het gevolg van aanpassingen aan de habitatkaart naar aanleiding van dit rapport, waarbij een deel van de oorspronkelijk als alluviale bossen gekarteerde habitats nu als 91E0-habitats aangeduid werden (bv. in Hellebos).

Tabel 0-12g. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)_veb

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	41		100
Deelgebied 2a	10		10
Deelgebied 2b	3		50
Deelgebied 3	5		10
Deelgebied 4	8		5
Deelgebied 5a	16		
Deelgebied 5b	76		55
Deelgebied 5c	15		30
Deelgebied 5d	10		20
Totaal	184 ha	Tesamen met rest 91E0 260 ha (18%)	280 ha

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-12h. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)_veb over het volledige gebied.

91E0_veb	BE2400010	
Habitatstructuur	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> dit bostype is in de meeste deelgebieden tss. 5-150 ha groot	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> de kruid-, struik- en boomlaag zijn er, en vaak vrij abundant	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> er komt inheems gemengd bos voor; in deze SBZ zijn er in dit type bos vaak populieren aanwezig (soms homogeen, soms met gevarieerde ondergroei van es, esdoorn, els, meidoorn, wilg, etc.)	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Groeiklasse:</i> min. 3 groeiklassen komen voor, maar vaak echter zonder echt dikke bomen	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> er is weinig dood hout (<4%)	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> er is weinig dik dood hout (<1 ex/ha)	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator Bosconstantie:</i> de bossen van dit type zijn in deze SBZ soms heel oud en soms heel jong; oude bos-	overwegend voldoende

	planten komen relatief verspreid voor	tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten</i> : exoten komen amper voor	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Geruderaliseerd</i> : verruiging komt amper voor <10%	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd</i> : verbraming komt amper voor <10%	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag</i> : : veel soorten komen voor, maar soms zijn er in de boomlaag ook 10% niet-inheemse soorten	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Sleutelsoorten kruidlaag</i> : veel sleutelsoorten komen voor, met een bedekking tss. 30-70%; net als in 9160 komen soorten als bosanemoon, gele dovenetel, gevlekte aronskelk, salomonszegel, slanke sleutelbloem, daslook en eenbes vaak voor, met ook nog dotterbloem, bosbies, gele lis, moesdistel, watermunt, wolfspoot, bitterzoet, kruipend zenegroen, grote keverorchis, bittere en bosveldkers, penning- en muskuskruid, etc. In de Warande komen ook dubbelloof en tongvaren voor.	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Dit bostype is in de helft van de deelgebieden tss. 5-150 ha groot, voor de rest is het kleiner (C) → overwegend voldoende tot goed	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een **gedeeltelijk aangetaste** actuele staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat in het gebied is ruim (184 ha); sleutelsoorten komen voldoende voor, maar het aandeel dood hout kan beter.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-12i. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattypen 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)_veb

Vogelkers - Essenbos										
Deelgebied	1	2a	2b	3	4	5a	5b	5c	5d	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	119,00	125,00	215,00	52,00	164,00	97,00	470,00	83,00	120,00	1445,00
Habitat 91E0_veb	41,00	10,00	3,00	5,00	8,00	16,00	76,00	15,00	10,00	184,00
Oppervlakte-aandeel	22,28	5,43	1,63	2,72	4,35	8,70	41,30	8,15	5,43	100,00
Habitatstructuur										
Min. Structuurareaal	B	C	C	C	C	B	A	B	C	overwegend voldoende tot goed

Vertikale Structuur	B	A	A	A	A	?	A	B	A	overal voldoende tot goed
Horizontale Structuur	B	A	A	B	B	?	A	C	C	overwegend voldoende tot goed
Groeiklasse	A	B	B	A	B	?	B	B	B	overal voldoende tot goed
Aandeel Dood Hout	C	C	C	C	C	?	C	C	C	overwegend gedegradeerd
Hoeveelheid Dik Hout	C	C	C	C	C	?	C	C	C	overwegend gedegradeerd
Bosconstantie	B	A	A	C	A	B	B	A	A	overwegend voldoende tot goed
Verstoring										
Invasieve exoten	B	B	B	B	B	?	B	A	B	overal voldoende tot goed
Geruderaliseerd	B	A	A	A	B	?	B	A	A	overal voldoende tot goed
Verruigd	A	A	A	A	A	?	A	A	A	overal voldoende tot goed
Vegetatie										
Sleutelsoorten Boomlaag	A	B	B	A	B	?	B	B	A	overal voldoende tot goed
Sleutelsoorten Kruidlaag	C	B	C	B	B	?	B	B	B	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Dit bostype is in de meeste deelgebieden tss. 5-150 ha groot → overwegend voldoende tot goed									

Ecologische doelstellingen voor alle alluviale bostypes samen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattype 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling Behoud van de huidige habitats (230 ha) + uitbreiding van een 90 ha binnen deze SBZ en dit vnl. door omvorming van populierenbos (vnl. in de deelgebieden 1, 2 en 5b zijnde Floordam-, Helle-, Snijsels- en Silsombos...). Deze SBZ is zeer belangrijk voor dit habitattype en de G-IHD voorziet > 1800 ha uitbreiding over heel Vlaanderen. In deze SBZ zijn er in de vermelde deelgebieden vnl. door omvorming goede potenties voor dit type. De effectieve uitbreiding (en omvorming van exotenbossen) is nodig om de kwalitatief hoogwaardige habitats (behalve dood hout) in een goede staat te behouden en te beschermen/bufferen tegen externe invloeden (bv. inspoeling of verstoring).

Kwaliteitsdoelstelling De huidige gedeeltelijke aangetaste staat van instandhouding kan verbeterd worden vnl. via het ter plekke laten van dood hout. Gezien de verschuiving naar meer drogere bostypes (cfr. trend; ook meer verschoven naar 9160) zijn het voorkomen van afvangen van kwel en het voorkomen van verdroging (mogelijk moeilijk bij versnipperde eigendomsstoestand) wel aandachtspunten voor de alluviale bossen. Daarnaast moet ook overstroming

---

met vuil oppervlaktewater voorkomen worden. Overgangs- en gradiëntsituaties tussen verschillende habitattypes (tussen droog-nat, open-gesloten ...) zijn waardevol en moeten zeker behouden blijven. Wegens het geleidelijke karakter van de beheermaatregelen (bv. toename volume dood hout) zal een goede staat van instandhouding naar verwachting pas over enkele decennia realiseerbaar zijn. Dik (dood) hout, open plekken en geleidelijke bossen komen niet alleen de sleutelsoorten van dit habitatype ten goede maar ook allerlei RL-faunasoorten als wespandief, zwarte specht (nu al in Kastanjabos), nachtegaal en de vleermuizen; zwarte specht heeft naast 300 ha **rustig** bos ook nood aan dikke bomen.

INFORMATIEF DOCUMENT

De soorten van bijlage II en III

In deze paragraaf worden de verschillende voorkomende Europees te beschermen soorten opgelijst en worden daarvoor volgende aspecten toegelicht:

- Het actueel voorkomen;
- De potenties voor de soort binnen het gebied dat het rapport beslaat;
- De trend;
- De beoordeling van criteria en indicatoren aande hand van de LSVI-tabellen.

Voor het actueel voorkomen van een soort wordt vertrokken van de beschikbare gegevens (zie hoger). Hierbij wordt in het rapport indicatief aangegeven, via zogenaamde kwartierhokkaarten, aangegeven waar de verschillende populaties zich bevinden. Kwartierhokkaarten geven aan dat de soort voorkomt in het aangeduide hok van 1 km op 1 km. Vlaanderen werd daartoe in een raster van dergelijk hokken opgedeeld.

Voor de potenties voor de soort binnen het gebied wordt vertrokken van de gegevens die beschikbaar zijn over het leefgebied van dergelijke soort. Vertrekkend van de ecologie van de soort wordt dan aangegeven waar verwacht wordt dat de soort in kwestie nog zou kunnen voorkomen.

De trend is de evolutie van het voorkomen van de soort in de tijd. Vaak zullen er geen monitoringsgegevens aanwezig zijn en zal een inschatting gebeuren op basis van de evolutie van het voorkomen van het de ecotopen die onderdeel uitmaken van e leefgebieden van de soort.

Voor verschillende criteria zal aan de hand van bepaalde indicatoren nagegaan worden wat de leefgebiedgeschiktheid voor de soort is. De evaluatie van de criteria en indicatoren wordt per soort beschreven in voor alle leefgebieden in het habitatrichtlijngebied samen. Enkel indien zulks relevant geacht wordt, worden in deze tabel specificaties van bepaalde deelgebieden opgenomen. Beoordeling van criteria en indicatoren leidt tot een conclusie aangaande de actuele staat van instandhouding.

Bepaalde soortengroepen worden samengenomen omwille van hun sterk gelijkend leefgebied (bijvoorbeeld de vleermuizen die foerageren boven water) of omdat de gegevens niet toelaten om een onderscheid toe te laten tussen de verschillende soorten (bijvoorbeeld het dwergvleermuizencomplex).

Bij het uitwerken van de bovenstaande punten wordt vertrokken van voor Vlaanderen algemeen basismateriaal. Omwille van de schaal of het detailniveau van dit basismateriaal wordt dit gecontroleerd en aangevuld door lokale experts uit onder andere het Agentschap voor Natuur en Bos en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Omwille van dit expertoordeel kunnen de conclusies afwijken van het basismateriaal, waarop ook de kaarten zijn gebaseerd.

Afgesloten wordt met een eerste formulering van ecologische doelen voor de habitats vertrekkend van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en de analyses uit deze bijlage.

Zeggekorfslak

Het actuele voorkomen

Er zijn recent enkele waarnemingen van de soort gedaan in de Molenbeekvallei, Silsombos en Torfbroek (deelgebieden 5b en 3).

Potenties

Zeggekorfslak is een soort die uit zichzelf relatief mobiel is. Ze laat zich wel makkelijk verspreiden met behulp van overstromingen. Verspreiding via de mens door onder meer transport van maaisel, maaibalken of ander werkmateriaal. Om geschikte biotopen te kunnen koloniseren zijn dus vooral overstromingen noodzakelijk. De zones die op deze wijze bijkomend kunnen gekoloniseerd worden zijn onder de huidige omstandigheden beperkt. Door onbewust menselijke activiteiten, bv. beheerswerken, heeft de soort mogelijks wel een relatief goed dispersievermogen.

Dit slakje is gebonden aan zeer natte, eerder kalkrijke, mesotrofe tot eutrofe moerasbiotopen, zoals open elzenbroekbos met rijke ondergroei (habitattypen 91E0) en grote zeggenvegetaties. De standplaatsen kennen doorgaans een (grond)waterstand boven het maaiveld vanaf het najaar. In de zomer kan het grondwater tot ca. 0,5 meter onder het maaiveld wegzakken. Winterse overstromingen kunnen voorkomen. De soort leeft niet in direct contact met het water, maar kruipt in de vegetatie boven het wateroppervlak. Op de stengels van zegges, riet en andere ruigtekruiden is ze dan gemakkelijk waarneembaar. De slak leeft er van schimmels op de moerasplanten. De slakkenpopulatie is zelden verspreid over grote oppervlakten (gemiddeld 0,2 ha).

Cruciaal aspect van het biotoop van deze slak is de kalkrijkdom. De soort wordt uitsluitend aangetroffen in goed gebufferde moerassen. Deze buffering komt doorgaans vanuit de ondergrond onder de vorm van opkwellend mineraalrijk grondwater. Het optimale habitat bevindt zich op de typische gradiënt tussen nattere en drogere biotopen. Geschikte vegetaties zijn elzenbroeken, dottergraslanden en grote zeggenvegetaties. Droge varianten van deze vegetaties worden doorgaans gemeden. De soort leeft niet in direct contact met het water, maar op de vegetatie boven het wateroppervlak en overwintert waarschijnlijk in het strooisel.

De zeggekorfslak is een soort die uit zichzelf weinig mobiel is. Ze laat zich wel makkelijk verspreiden met behulp van overstromingen. Om geschikte biotopen te kunnen koloniseren zijn dus overstromingen van zuiver water noodzakelijk. De zones die op deze wijze bijkomend kunnen gekoloniseerd worden zijn onder de huidige omstandigheden zeer beperkt.

Dank zij de aanwezigheid van vele kalkrijke kwelzones treft men in dit SBZ nog heel wat geschikte biotopen voor zeggekorfslak aan. Optimale biotopen zoals elzenbroekbossen, grote zeggenvegetaties en kalkrijke blauwgraslanden zijn verspreid in het SBZ aanwezig. Aansluitend komen vaak ook nog geschikte biotopen voor zoals dottergraslanden en rietland. Mogelijk is de soort in andere deelgebieden nog aanwezig, bv. in de Rotte Gaten (deelgebied 5c).

De trend en huidige SVI

Er zijn geen specifieke gegevens gekend voor het inschatten van de trend en de huidige staat van instandhouding voor de populaties in deze SBZ-H.

Conclusie

Er is zeer weinig gekend over de aanwezigheid van de soort. Op basis van de beschikbare gegevens kan geen uitspraak gedaan worden over de staat van instandhouding of populatietrends. Bijkomend onderzoek moet meer duidelijkheid brengen.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatie-doelstelling	Behoud en versterken van de aanwezige populaties in de valleien van de Weesen Molenbeek en ook van eventueel in andere deelgebieden aanwezige populaties.
Kwaliteits-doelstelling	Goede staat van instandhouding van habitats als grote zeggenvegetaties, zeggenrijke broekbossen, blauwgraslanden en overgangen naar rietruigten en dottergraslanden.

Groenknolorchis - Liparis loeselii

Deze soort is niet aangemeld voor deze SBZ, maar kwam tot in de jaren '60 van de 20^e eeuw wel nog voor in Torfbroek (deelgebied 3). De soort komt momenteel wellicht niet meer voor, maar in Torfbroek komen nog wel de habitattypen 7140 (trilveen) en 7230 (alkalisch laagveen) voor, waar deze soort potenties heeft. Het is niet zinvol de staat van instandhouding te beoordelen op basis

van de beoordelingscriteria die zijn vermeld in Adriaens e.a. (2008). Hiervoor is onvoldoende informatie en cijfermateriaal beschikbaar (verder onderzoek is vereist).

Bittervoorn - *Rhodeus sericeus amarus* *

Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.2. en tabel 0.0.2a)

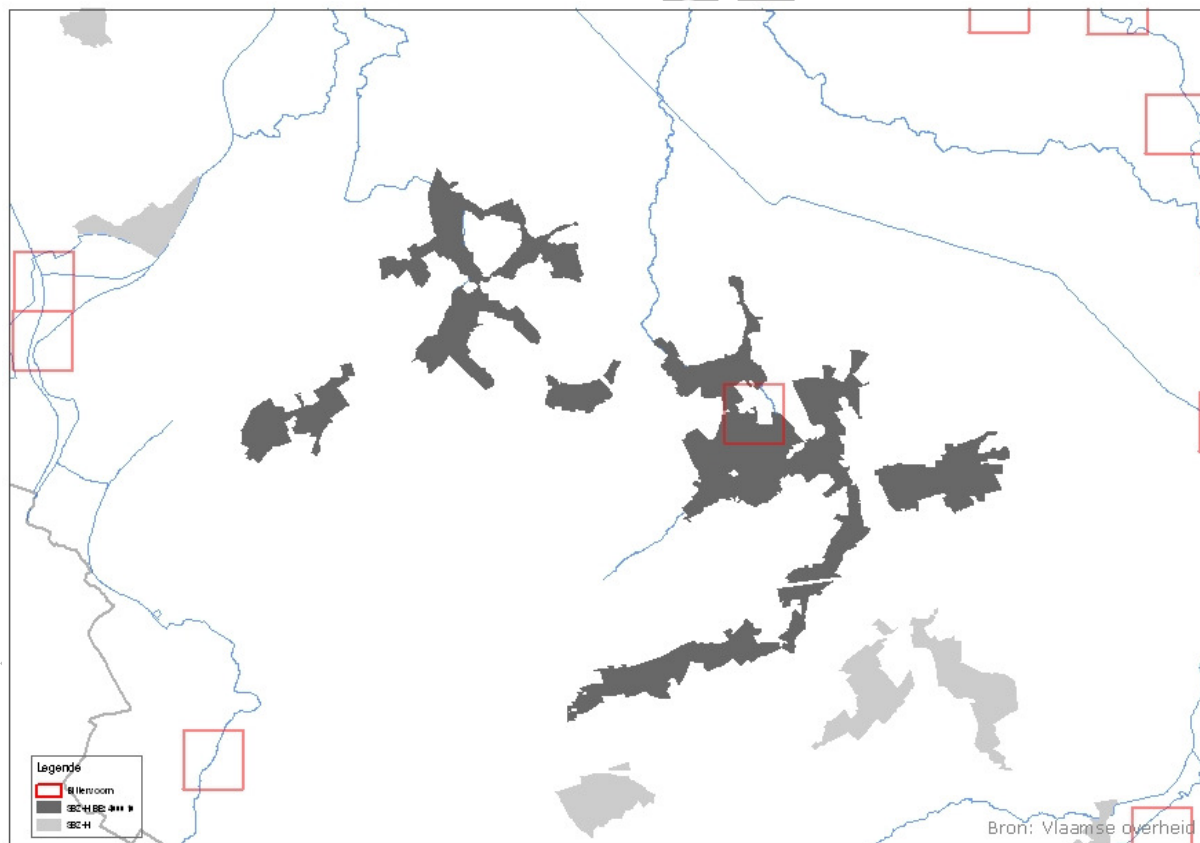
Deze soort komt vooral voor in stilstaande waters: vijvers, plassen, sloten, afgesloten riviermeanders,... maar ook in traagstromende wateren wordt hij aangetroffen. Wellicht is de soort onbewust op vele plaatsen geïntroduceerd via bepotingen.

Het dieet bestaat voornamelijk uit plantaardig voedsel, hoewel ook zoöplankton, insectenlarven, slakken en wormen gegeten worden.

Het wijfje ontwikkelt in de voortplantingsperiode een lange legbuis, waarmee eieren gelegd worden in de mantelholte van grote zoetwatermossels. Het mannetje bevrucht de eieren door hom te lozen in de nabijheid van de instroomopening van de mossel en bewaakt daarna de omgeving van de mossel. De larven verlaten pas enkele weken na het uitkomen de veilige omgeving van de mossel. De aanwezigheid van deze mossels is dan ook onontbeerlijk voor de soort.

Aanwezig in:

- BE2400010-5b: de aanwezigheid van de soort werd enkel vastgesteld in twee afvissingspunten in de Molenbeek en Weesbeek. Het is onduidelijk of de soort ook nog in andere delen van de Molen- of Weesbeek, of in andere waterlichamen in de SBZ aanwezig is (kennislacune).

Figuur 0-0-2. Verspreiding van bittervoorn in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ

Potenties (zie ook tabel 0.0.2a)

Kwaliteitsverbetering van de habitat van de soort is mogelijk door het verbeteren van de waterkwaliteit (via aquafin-, gemeentelijke of privé-investeringen) en de structureigenschappen van de

waterlichamen. Hierdoor kan de bedekking van waterplanten en het aantal zoetwatermossels en prooidieren toenemen, waardoor ook de populatie bittervoorn zich kan uitbreiden.

Naar waterkwaliteit toe behoort de bittervoorn tot de meer tolerante vissoorten. Meetwaarden van de VMM geven echter toch aan dat vooral het stikstof- en fosfaatgehalte, al dan niet afkomstig van organische vervuiling, vaak te hoog ligt voor een succesvolle reproductie van de soort in zowel de Wees- als de Molenbeek. Diezelfde meetwaarden wijzen ook op sterke schommelingen van het zuurstofgehalte doorheen het jaar. Vooral in het late voorjaar en de zomer (mei-sept), dus tijdens de paaitijd, ligt het zuurstofgehalte aanzienlijk lager dan 8 mg/L (3-7 mg/L). Dit is vooral nefast voor de overleving van de eieren en larven. De waterkwaliteit is wel sterk plaatsgebonden.

De trend (zie ook tabel 0.0.2a)

Deze soort werd niet aangemeld voor deze SBZ. Er zijn onvoldoende meetgegevens beschikbaar om een trend te bepalen.

Tabel 0-0-2a. Actuele populatie, aangemeld aandeel en potenties van bittervoorn

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 5b	in 1 km-hok (echter: kennislacune)	Niet aangemeld	Uitbreiding door kwaliteitsverbetering
Totaal	kennislacune	/	Uitbreiding door kwaliteitsverbetering

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-2b. Globale beoordeling van de staat van instandhouding van bittervoorn

Bittervoorn	BE2400012	
Toestand populatie	<i>Indicator populatiegrootte:</i> de geschatte dichtheid op twee afvissingspunten in de Molen- en Weesbeek bedraagt tot 840 individuen per ha	B
	<i>Indicator populatiestructuur:</i> geen gegevens beschikbaar	X
Habitatkwaliteit	<i>Indicator eutrofiëring:</i> er is plaatselijk organische belasting aanwezig; die leidt echter niet tot aanhoudende zuurstoftekorten	B
	<i>Indicator zuurstofgehalte water:</i> de gemeten concentraties van opgeloste zuurstof schommelen rond 8 mg/L. Het is evenwel onduidelijk in welke mate de soort perioden met lage zuurstofgehalte kan overbruggen door uit te wijken naar andere delen van de Molen- en Weesbeek.	B
	<i>Indicator zuurstofgehalte waterbodem:</i> onbekend	X
	<i>Indicator zoetwatermossels:</i> zijn regelmatig aanwezig	B
	<i>Indicator waterplanten:</i> zijn regelmatig aanwezig	B
	<i>Indicator plaatsen met stilstaand water:</i> zijn regelmatig aanwezig	B
	<i>Indicator ruimingen:</i> zijn gering, plaatselijk	B
	<i>Indicator waterbouwkundige ingrepen:</i> op de Molen-/Weesbeek zijn er rechtstreekse en vismigratiekelpun-	B

Conclusie actuele staat van instandhouding

De criteria van de LSVI tabellen leiden zowel voor populatie- als habitatkwaliteit tot een **goede** actuele staat van instandhouding. De bittervoorn doet het plaatselijk relatief goed qua aantallen. Toch blijft het vooralsnog onduidelijk hoe sterk de huidige waterverontreiniging (met nadruk op de zuurstofconcentratie) en structuurkenmerken (rechttrekkingen, migratiekelpunten, ruimingen) doorwegen op de reproductiecapaciteit van de soort.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor bittervoorn worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

populatie-doelstelling Behoud van de huidige bittervoornpopulatie die nu voorkomt in de Molen- en Weesbeek. Deze SBZ is belangrijk voor de soort. Door een toename van waterplanten, zoetwatermossels, etc. zal de vispopulatie minstens behouden en misschien groter kunnen worden. Een beter inzicht in de verspreiding en de aantallen is wenselijk.

kwaliteits-doelstelling Mede door dat het een vrij tolerante soort is die geen extreem hoge eisen stelt aan de waterkwaliteit is de huidige staat van instandhouding voldoende; toch is het mogelijk dat de huidige waterverontreiniging (met nadruk op de zuurstofconcentratie) en de structuurkenmerken (rechttrekkingen, migratiekelpunten, ruimingen) een zekere invloed hebben op de reproductiecapaciteit van de soort, die bij het oplossen van deze problemen zou verbeteren.

Vleermuizen (Chiroptera)

Vleermuizen zijn een zeer moeilijk te inventariseren soortengroep. Er zijn weinig inventarisatiegegevens bekend voor deze SBZ. Hierdoor is het zeer moeilijk om een uitspraak te doen over de staat van instandhouding van de verschillende vleermuissoorten van deze SBZ. De weinig beschikbare informatie wordt hieronder per soort toegelicht. De doelen zijn gericht op de leefgebieden en worden gezamenlijk gesteld. Het verspreidingsbeeld van de vleermuissoorten dat in onderstaande kaarten weergegeven wordt, is wellicht een onderschatting van hun effectieve verspreiding.

Gewone grootoorvleermuis/Grijze grootoorvleermuis - *Plecotus auritus/austriacus* en Brandt's vleermuis/Gewone baardvleermuis - *Myotis brandtii/Myotis mystacinus* ★

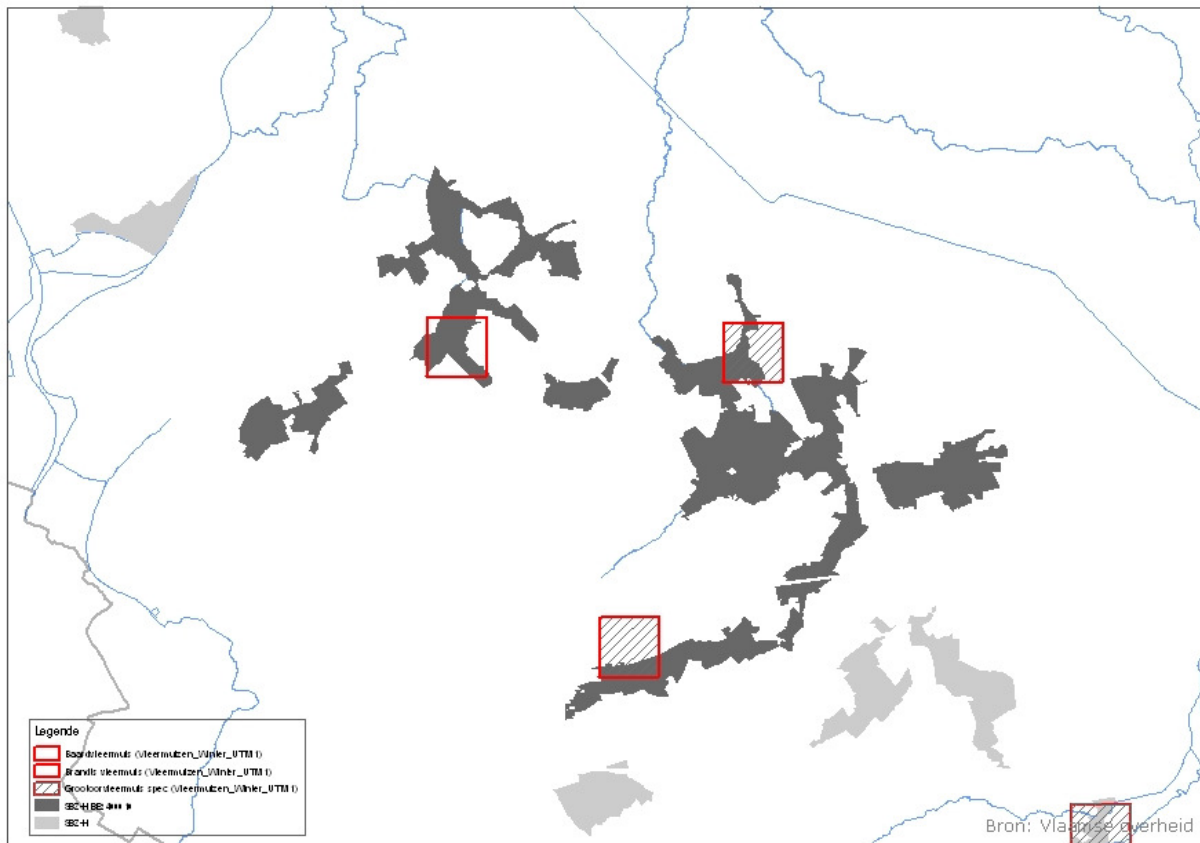
Deze verschillende soorten vleermuizen worden samen besproken omdat ze gelijkaardige eisen stellen aan hun leefgebied. Zo omvat hun jachtgebied een mozaiek van bossen en cultuurlandschap met KLE's, terwijl hun kraamkolonies zich meestal in gebouwen of in bomen bevinden. De afstand tussen jachtgebied en kraamkolonie mag hoogstens een paar km bedragen en het traject verloopt bij voorkeur langsheen KLE's. 's Winters verblijven ze in fortent, bunkers of ijskelders, maar ook in huizen, kerken of bomen (boomholten met een grote ingang of gewoon achter loshangende schors).

Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.3. en tabel 0.0.3a)

Gewone/grijze grootoorvleermuis en baard/brandtvleermuizen zijn in de winter waargenomen in:

BE2400010-2a, 5b en e: in de ijskelder van zowel het kasteel van Wilder als in die van het kasteel van de Merode zijn de afgelopen winters grootoorvleermuizen en baard/brandtvleermuizen geteld;

het betrof steeds 1 grootoorvleermuis en 3 à 5 baard/brandtvleermuizen op beide lokaties (H. Roosen).

Figuur 0-0-3. Verspreiding van gewone en grijze grootoorvleermuis, en baard- en brandt's vleermuizen in de winter in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ.

Potenties (zie ook tabel 0.0.3a)

Herstel en bescherming van hun verblijfplaatsen in oude bomen of gebouwen dient voorop te staan. Van daaruit moet er ook aandacht zijn voor de kwaliteit van de verbindingengebieden tussen de verblijfplaatsen en de jachtgebieden (KLE's), alsook voor waterplassen en toegankelijke stallen. Door specifieke inrichtingen op meerdere plaatsen (winter- en zomerverblijfplaatsen, jacht- en verbindingengebieden) te voorzien kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populatie vergroten. Een verbetering van de habitat kan op die manier potenties creëren in verschillende deelgebieden waaronder zeker Kastanjebos en eventueel Kareelbos (niet Torfbroek oww versnippering).

Trend (zie ook tabel 0.0.3a)

Deze soorten werden niet aangemeld voor deze SBZ. Er zijn onvoldoende meetgegevens beschikbaar om een trend te bepalen.

Tabel 0-0-3a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van gewone/grijze grootoorvleermuis en baard/brandt's vleermuis

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 2a	1 km-hok	Bijlage IV-soorten (niet aangemeld)	Mits specifieke inrichtingen
Deelgebied 5b	1 km-hok		Mits specifieke inrichtingen

Deelgebied 5d	1 km-hok		Mits specifieke inrichtingen
Totaal	enkele km-hokken (kennislacune)	/	

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-3b. Globale beoordeling van de staat van instandhouding van gewone/grijze grootoorvleermuis en baard/brandt's vleermuis

Gewone/grijze grootoorvleermuis en baard/brandt's vleermuis	BE2400010
Toestand populatie	Indicatoren voor de populatiegrootte en populatiestructuur: onbekend, behalve dat er in de winter van 2001 slechts een paar individuen aanwezig waren in de ijskelder (Prinsendreef) van de Warande X
Habitatkwaliteit	Indicator temperatuur zomerverblijfplaats: onbekend X
	Indicator koloniebomen en holle bomen: onbekend X
	Indicator lichtintensiteit: onbekend X
	Indicator verlichting thv invliegopening: onbekend X
	Indicator verstoring: onbekend X
Jachtgebied	Indicator voor park/gemengd bos: afwisseling van open en gesloten vegetaties aanwezig, zij het soms grootschalig (loofboscomplex - akkercomplex -...) B
	Indicator voor KLE's: met onderbrekingen B
	Indicator voor afstand tot jachtgebied: onbekend X

Conclusie actuele staat van instandhouding

Wegens de weinig beschikbare gegevens leiden de criteria van de LSVI-tabellen tot een actueel **onbekende** staat van instandhouding voor deze vleermuizen. Optimalisatie van hun habitat (o.m. meer holle bomen en KLE's) zal hun voorkomen positief beïnvloeden.

Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - Pipistrellus species ★

Gewone dwergvleermuizen zijn vrij algemeen. Hun jachtgebied is een parkachtig landschap (bossen met open plekken of cultuurlandschap met KLE's), terwijl de kraamkolonies zich in gebouwen bevinden. De afstand tussen hun jachtgebied en de kraamkolonie mag hoogstens een paar km zijn en het traject is bij voorkeur voorzien van KLE's.

Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.4. en tabel 0.0.4a)

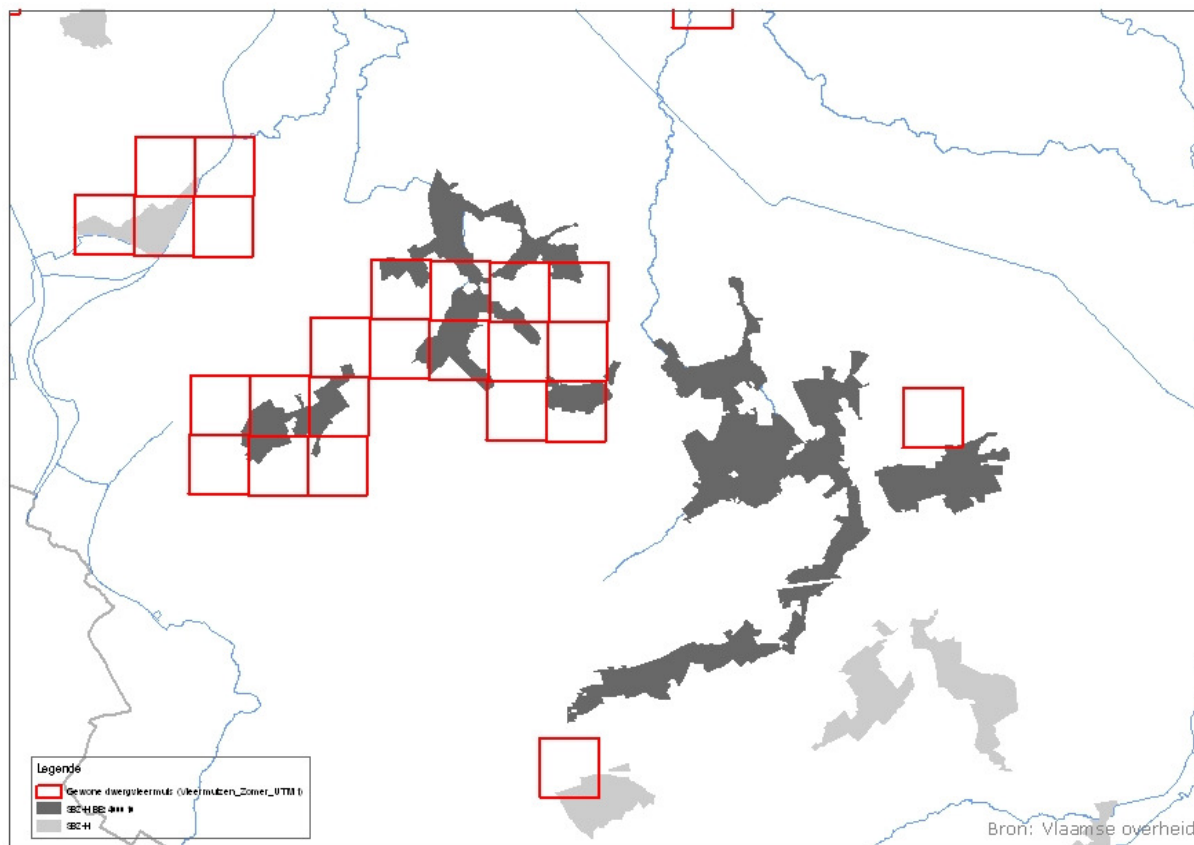
Gewone dwergvleermuis wordt waargenomen in:

- BE2400010-1, 2 en 3

en nabij

- BE2400010-4 en 5d

Het ontbreken van waarnemingen in Silsombos en omgeving wijst eerder op de onvolledigheid van de gegevens.

Figuur 0-0-4. Verspreiding van gewone dwergvleermuis (zomerwaarnemingen) in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ.

Potenties (zie ook tabel 0.0.4a)

Vanuit hun verblijfplaatsen moet er aandacht zijn voor de kwaliteit van de verbingsgebieden tussen de verblijfplaatsen en de jachtgebieden. Door specifieke inrichtingen op meerdere plaatsen (winter- en zomerverblijfplaatsen, jacht- en verbingsgebieden) te voorzien kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populatie vergroten.

Trend (zie ook tabel 0.0.4a)

Deze soort werd niet aangemeld voor deze SBZ, maar komt er wel in voor.

Tabel 0-0-4a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van gewone dwergvleermuis

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 1	7 km-hokken	Bijlage IV-soort (niet aangemeld)	Mits specifieke inrichtingen
Deelgebied 2	8 km-hokken		Mits specifieke inrichtingen

Deelgebied 3	2 km-hokken		Mits specifieke inrichtingen
Totaal	in 20-tal km-hokken	/	

INFORMATIEF DOCUMENT

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-4b. Globale beoordeling van de staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis

gewone dwergvleermuis	BE2400012	
Toestand populatie	<i>Indicatoren voor de populatiegrootte en populatiestructuur: onbekend</i>	X
Habitatkwaliteit	<i>Indicator temperatuur zomerverblijfplaats: onbekend</i>	X
	<i>Indicator toegankelijkheid: onbekend</i>	X
	<i>Indicator lichtintensiteit: onbekend</i>	X
	<i>Indicator gebouwen: uitvliegzijde verlicht: onbekend</i>	X
	<i>Indicator verstoring: onbekend</i>	X
Jachtgebied	<i>Indicator voor bos-bomenrijen-water, parkachtig loofbos en extensieve hooi- en weilanden: afwisseling van open en gesloten vegetaties aanwezig, zij het soms grootschalig (loofboscomplex – akkercomplex -...); minder extensief grasland</i>	B
	<i>Indicator voor afstand tot jachtgebied: onbekend</i>	X
	<i>Indicator voor KLE's naar jachtgebied: met onderbrekingen</i>	B

Conclusie actuele staat van instandhouding

Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een **goede** lokale staat van instandhouding omdat de soort in vergelijking met de andere vleermuissoorten in een relatief groot deel van het gebied aanwezig is. Zijn habitat kan wel van kwaliteit verbeterd worden (o.m. meer KLE's).

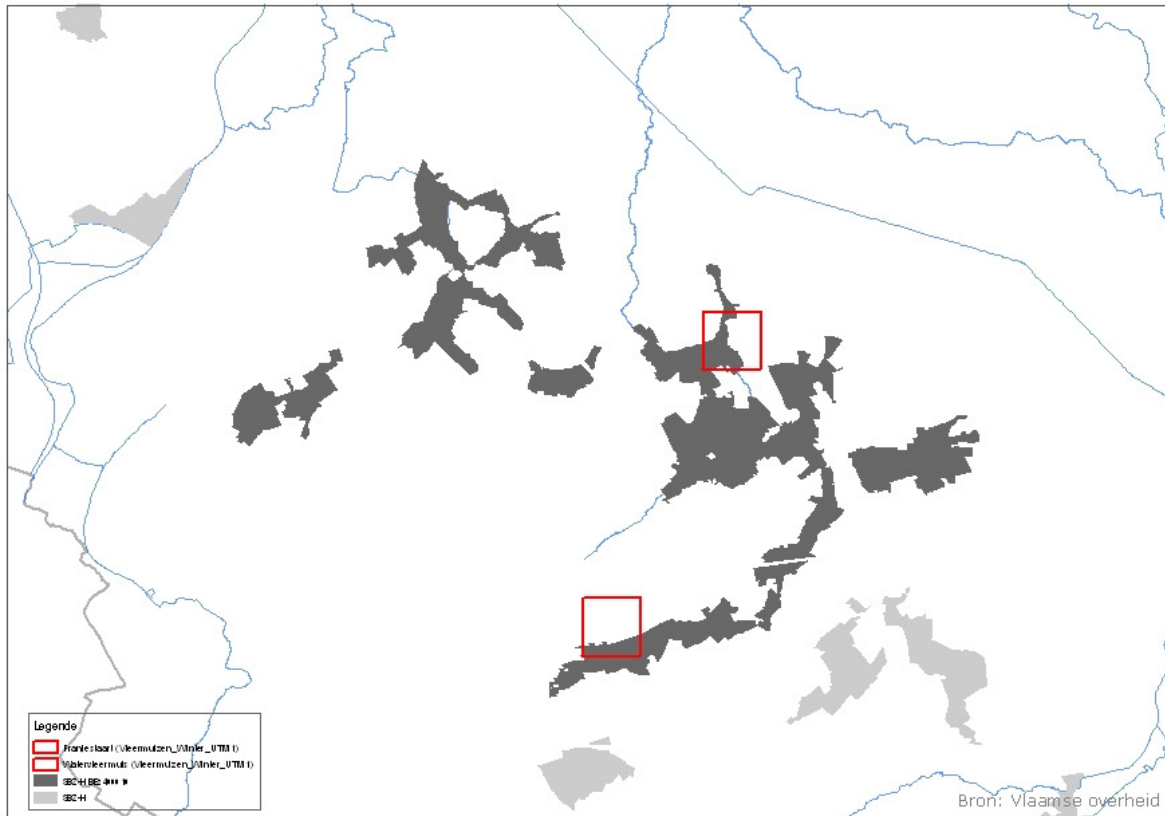
Watervleermuis - *Myotis daubentonii* en Rosse vleermuis - *Nyctalus noctula* en Ruige dwergvleermuis - *Pipistrellus nathusii* en Franjestaart - *Myotis nattereri* ★

Deze vleermuissoorten worden samen besproken omdat ze gelijkaardige eisen stellen aan hun leefgebied. Ze jagen in parkachtig landschappen met KLE's of structuurrijke (vochtige) bossen met open plekken, voorzien van waterplassen. Kraamkolonies bevinden zich hoofdzakelijk in boomholten en -spleten. De winterverblijfplaats van bv. Franjestaart, zijnde mergelgroeven, forten, bunkers, ijskelders en kelders van woningen, bevinden zich op kleine afstand daar vandaan.

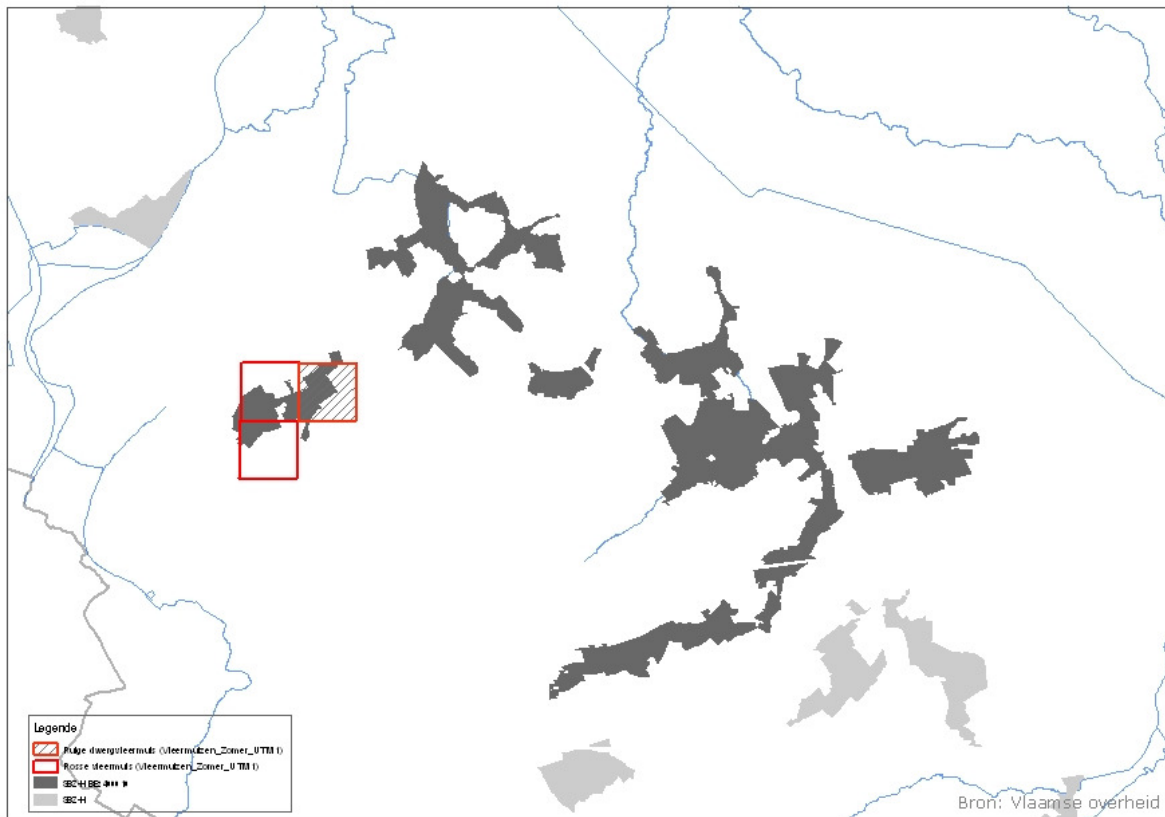
Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.0.5a)

Franjestaart en watervleermuis zijn (in de winter) waargenomen in:
- BE2400010-5b en 5d resp. **(kaart 0.0.5a)**

Rosse en ruige dwergvleermuis zijn (in de zomer) waargenomen in:
- BE2400010-1 **(kaart 0.0.5b)**

Figuur 0-0-5a. Verspreiding (in de winter) van waterveermuis (onderste hok) en franjestaart (bovenste hok) in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ.

Figuur 0-0-5b. Verspreiding (in zomer) van rosse en ruige dwergveermuis in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ.

Potenties (zie ook tabel 0.0.5a)

Herstel en bescherming van hun verblijfplaatsen in oude bomen of gebouwen dient voorop te staan. Van daaruit moet er ook aandacht zijn voor de kwaliteit van de verbindingengebieden tussen de verblijfplaatsen en de jachtgebieden (KLE's), alsook voor waterplassen en toegankelijke stallen. Door specifieke inrichtingen op meerdere plaatsen (winter- en zomerverblijfplaatsen, jacht- en verbindingengebieden) te voorzien kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populatie vergroten. Een verbetering van de habitat kan op die manier potenties creëren in verschillende deelgebieden waaronder zeker Kastanjebos en eventueel Kareelbos (niet Torfbroek o.w.v. versnippering).

Trend (zie ook tabel 0.0.5a)

Deze soorten werden niet aangemeld voor deze SBZ. Er zijn onvoldoende gegevens beschikbaar om een trend te bepalen.

Tabel 0-0-5a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van rosse, watervleermuis en franjestaart

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 1	3 km-hokken	Bijlage IV-soorten (niet aangemeld)	Mits specifieke inrichtingen
Deelgebied 5b	1 km-hok		Mits specifieke inrichtingen
Deelgebied 5d	1 km-hok		Mits specifieke inrichtingen
Totaal	in 5-tal km-hokken	/	

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-5b. Globale beoordeling van de staat van instandhouding van rosse, ruige dwerg-, watervleermuis en franjestaart

Rosse, ruige dwerg-, watervleermuis en franjestaart		BE2400010
Toestand populatie	Indicatoren voor de populatiegrootte en populatiestructuur: onbekend, behalve dat er in de winter van 2001 slechts een paar individuen aanwezig waren in de ijskelder (Prinsendreef) van de Warande	X
Habitatkwaliteit	Indicator temperatuur zomerverblijfplaats: onbekend	X
	Indicator koloniebomen en holle bomen: onbekend	X
	Indicator toegankelijkheid: onbekend	X
	Indicator lichtintensiteit: onbekend	X
	Indicator verlichting thv invliegopening: onbekend	X
	Indicator verstoring (lichtpollutie): onbekend	X
Jachtgebied	Indicator voor moerasbos, open water met bomen en kwaliteit oevervegetatie: aanwezig, maar niet altijd met goede kwaliteit/oevervegetatie	B
	Indicator voor KLE's & lichtpollutie naar jachtgebied: met onderbrekingen	B

Conclusie actuele staat van instandhouding

Wegens de weinig beschikbare gegevens leiden de criteria van de LSVI-tabellen tot een actueel **onbekende** staat van instandhouding voor deze vleermuizen. Optimalisatie van hun habitat (o.m. inzake kwaliteit waterplassen) zal hun voorkomen positief beïnvloeden.

Ecologische doelstellingen voor alle vleermuizen samen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor de vleermuizen worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

populatie-doelstelling Het voordragen van populatiedoelen voor de verschillende vleermuissoorten is onmogelijk, aangezien voor alle soorten te weinig gekend is van de populaties in het SBZ. De aanwezige, vaak kwetsbare, vleermuispopulaties moeten minstens behouden blijven. Deze SBZ is belangrijk voor deze vleermuizen. Verbetering van hun leefgebied is dan ook zeer belangrijk. Aangenomen wordt, dat indien hun habitats geoptimaliseerd worden, de vleermuissoorten die daarbij gebaat zijn eveneens een goede staat van instandhouding kunnen bereiken. Door inrichtingen op meerdere plaatsen te voorzien, kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populaties vergroot worden.

Kwaliteitsdoelstelling De staat van instandhouding van de voorkomende vleermuissoorten en hun habitat is vaak onbekend. Iedere soort heeft haar eigen ecologische niche en dus haar eigen vereisten inzake zomerverblijfplaatsen, jachtgebieden, winterverblijfplaatsen en connectiviteit. Toch zijn er een aantal algemene kwaliteitseisen te identificeren en kunnen op basis van de jachtbiotopen, aanvullende kwaliteitseisen geïdentificeerd worden. Met die kennis kunnen verbeteropgaven voor de leefgebieden in het SBZ geformuleerd worden. De kwaliteit van hun habitat kan verbeterd worden door aandacht voor oude bomen*, open plekken, een mantel- en zoombeheer, specifieke inrichtingsmaatregelen in gebouwen en het behoud en de uitbreiding van een netwerk van KLE's. Bij vijvers in de buurt kan er gestreefd worden naar een goede waterkwaliteit, een natuurlijk visbestand, natuurlijke oevers met kruidige vegetaties en geen verlichting. De meest prioritaire deelgebieden zijn Floordambos, Wilder en de Warande (deelgebieden 1, 5b en 5d), maar ook wel Helle- en Snijselsbos (deelgebied 2).

*Toename van het aantal bomen met holten (naar boven uitgerotte spechtenholten, andere rottingsholten en losse schors), met een goede spreiding ervan over het gehele boscomplex. Richtwaarde uit de literatuur: 7 à 10 bomen met holten/ha (Meschede & Heller, 2000). De kans op holteontwikkeling neemt toe met de diameter van de bomen. Uit een studie van Dufour (2003) blijkt dat de kans op holten sterk toeneemt vanaf 250 cm omtrek (=5 % kans op holten). 1 op 3 bomen met een omtrek van 300 cm bleek holten te bevatten. Een toename van het aandeel dikke bomen (>250 cm) is dan ook aangewezen.

Bijlage 3 – De aanmeldingsgegevens

Artikel 8, §1, eerste lid 2° van het besluit dat de procedure regelt, stelt dat er bij de bepaling van de actuele staat van instandhouding rekening moet worden gehouden met de aan de Europese Commissie aangemelde gegevens bij de eerste vaststelling.

De aangemelde gegevens van habitats en soorten bij de eerste vaststelling van de habitatrictlijngebieden had tot doel deze vaststelling en afbakening van gebieden te argumenteren. Het gaat hierbij om de gegevens die, ten gevolge van de beslissing van de Vlaamse Regering op 4 mei 2001, werden aangemeld bij de Europese Commissie als in aanmerking komend als speciale beschermingszone. De commissie wil dat deze gegevens bij de definitieve aanwijzing van het gebied als speciale beschermingszone, in de praktijk dus op basis van het IHD-proces, worden geüpdate.

In deze bijlage wordt eerst de aanmeldingsgegevens zelf aangegeven, waarbij in dezelfde tabel de nieuwe gegevens voor de aanmelding aan de commissie worden beschreven. Daarna wordt dieper ingegaan op de betekenis, rol en interpretatie van deze gegevens.

Habitatrictlijngebied BE2400010: Vallei tussen Melsbroek, Kampenhout, Kortenberg en Veltem

Oppervlakte:	1445 ha
Lengtegraad:	4°35'0" E
Breedtegraad:	50°55'0" N

De habitats van bijlage I

3140	Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met bentische Chara spp. Vegetaties	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	nee	
Oppervlakte	ca 1%	<1%
Rel. oppervlakte	100% $\geq$ p > 15%	
Behoud	uitstekende instandhouding	
Representativiteit	uitstekende representativiteit	
Algemeen	uiterst waardevol	
4030	Droge heide	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	nee	Komt niet voor in deze SBZ.
Oppervlakte	ca <1%	

Rel. oppervlakte	2% $\geq$ p > 0%	
Behoud	goede instandhouding	
Representativiteit	beduidende representativiteit	Afwezig (of verwaarloosbaar)
Algemeen	waardevol	

6230	<i>Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems</i>	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	ja	
Oppervlakte	ca <1%	
Rel. oppervlakte	2% $\geq$ p > 0%	
Behoud	passabele of verminderde instandhouding	
Representativiteit	beduidende representativiteit	
Algemeen	beduidend	

6410	<i>Grasland met <i>Molinia</i> op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu)</i>	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	ja	
Oppervlakte	ca 1%	< 1%
Rel. oppervlakte	15% $\geq$ p > 2%	
Behoud	uitstekende instandhouding	
Representativiteit	uitstekende representativiteit	
Algemeen	uiterst waardevol	

6430	<i>Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones</i>	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	-	nee
Oppervlakte	-	ca. 4%
Rel. oppervlakte	-	
Behoud	-	goede instandhouding
Representativiteit	-	goede representativiteit

Algemeen	-	waardevol
6510	Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>)	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	nee	
Oppervlakte	ca <1%	
Rel. oppervlakte	2% $\geq$ p > 0%	
Behoud	goede instandhouding	
Representativiteit	beduidende representativiteit	
Algemeen	waardevol	
7140	Overgangs-trilveen	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	-	nee
Oppervlakte	-	ca <1%
Rel. oppervlakte	-	
Behoud	-	goede instandhouding
Representativiteit	-	goede representativiteit
Algemeen	-	uiterst waardevol
7210	Kalkhoudende moerassen met <i>Cladium mariscus</i> en soorten van het <i>Caricion davallianae</i>	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	ja	
Oppervlakte	ca <1%	
Rel. oppervlakte	15% $\geq$ p > 2%	
Behoud	uitstekende instandhouding	
Representativiteit	uitstekende representativiteit	
Algemeen	uiterst waardevol	
7220	Kalktufbronnen met tufsteenformatie (<i>Cratoneurion</i>)	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	-	

Oppervlakte	-	
Rel. oppervlakte	-	
Behoud	-	
Representativiteit	-	Aanwezig? (verwaarloosbaar)
Algemeen	-	

7230	<i>Alkalisch laagveen</i>	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	nee	
Oppervlakte	ca <1%	
Rel. oppervlakte	15% $\geq$ p > 2%	
Behoud	uitstekende instandhouding	
Representativiteit	uitstekende representativiteit	
Algemeen	uiterst waardevol	

9120	<i>Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion roburi)</i>	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	nee	
Oppervlakte	ca 10%	
Rel. oppervlakte	15% $\geq$ p > 2%	
Behoud	goede instandhouding	
Representativiteit	goede representativiteit	
Algemeen	waardevol	

9160	<i>Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli</i>	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	nee	
Oppervlakte	ca 14%	ca 19%
Rel. oppervlakte	15% $\geq$ p > 2%	
Behoud	goede instandhouding	
Representativiteit	uitstekende representativiteit	
Algemeen	waardevol	

91E0	Alluviale bossen met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>)	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Prioritair	ja	
Oppervlakte	ca 18%	ca 16%
Rel. oppervlakte	15% $\geq$ p > 2%	
Behoud	uitstekende instandhouding	goede instandhouding
Representativiteit	uitstekende representativiteit	goede representativiteit
Algemeen	uiterst waardevol	

De soorten van bijlage II

1016 - *Vertigo moulinsiana* - Zeggekorfslak

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	kleine populatie aanwezig
Bescherming	-	voldoende instandhouding
Algemeen	-	waardevol

1134 - *Rhodeus sericeus* - Bittervoorn

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	kleine populatie aanwezig
Bescherming	-	voldoende instandhouding
Algemeen	-	waardevol

1309 en 1317 - *Pipistrellus species* –Gewone/Kleine en Ruige dwergvleermuis

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ
Bescherming	-	passabele of verminderde instandhouding: matig of minder goed bewaard

Algemeen	-	beduidend
----------	---	-----------

1312 – Nyctalus noctula - Rosse vleermuis

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ
Bescherming	-	passabele of verminderde instandhouding: matig of minder goed bewaard
Algemeen	-	beduidend

1326 en 1329 – Plectus auritus/austriacus - Gewone/Grijze Grootoorvleermuis

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ
Bescherming	-	passabele of verminderde instandhouding: matig of minder goed bewaard
Algemeen	-	beduidend

1320 en 1330 – Myotis brandtii/mystacinus – Brandt/Baardvleermuis

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ
Bescherming	-	passabele of verminderde instandhouding: matig of minder goed bewaard
Algemeen	-	beduidend

1322 – Myotis nattereri - Franjestaart

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ
Bescherming	-	passabele of verminderde instandhouding: matig of minder

		goed bewaard
Algemeen	-	beduidend

1314 – *Myotis daubentonii* - Watervleermuis

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ
Bescherming	-	passabele of verminderde instandhouding: matig of minder goed bewaard
Algemeen	-	beduidend

Het criterium voor isolatie is bij alle soorten hetzelfde, meer bepaald 'niet-geïsoleerde, door de rest van het areaal omsloten populatie'. Let wel, dit criterium betreft de mate van isolatie van de populatie ten opzichte van het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort in Europa en niet op lokale versnipperingsverschijnselen.

Interpretatie van de aanmeldingsgegevens

De aangemelde gegevens van habitats en soorten bij de eerste vaststelling van de habitatrictlijngebieden had tot doel deze vaststelling en afbakening van gebieden te argumenteren. Vlaanderen heeft hierbij verkozen de voor de betreffende Habitatrictlijngebied belangrijkste habitattypen en soorten aan te melden.

Habitattypen 6430, 7140 en 7220 en bittervoorn en nog enkele vleermuissoorten (franjestaart, watervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, baard/brandtvleermuis, gewone/grijze grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis) en vogelrichtlijnsoorten (blauwborst, ijsvogel, zwarte specht) komen nu, en waarschijnlijk ook toen, wel fragmentair voor, maar zijn bij aanmelding niet opgegeven omdat ze minder relevant zijn voor de argumentatie van de vaststelling en de afbakening van dit habitatrictlijngebied. De instandhoudingsdoelstellingen en de prioriteitstelling dient echter alle aanwezige soorten en habitattypen te omvatten zodat de Europese databank ter zake dient aangepast.

Habitats

Oppervlakte (gegeven in % ten opzichte van de totale oppervlakte van de SBZ-H)

Voor alle habitattypen liggen de nu vastgestelde oppervlakten in dezelfde grootteorde als deze van de aanmelding, zeker als we ermee rekening houden dat er op de aanmeldingsgegevens een niet-gekende foutenmarge zit;

Voor een aantal habitattypen lijkt er een licht kleinere of licht grotere oppervlakte te zijn dan wat aangemeld werd; hierbij moet evenwel rekening gehouden worden met het feit dat de foutenmarges op de aanmeldingsgegevens niet gekend zijn en de aanmelding gebeurd is op basis van expertoordeel met een niet naar habitattypen vertaalde Biologische Waarderingskaarten (BWK) (grotendeels of geheel dan nog de BWK versie 1) als beschikbare bronnen; naar aanleiding van dit rapport was er een kleine bijstelling tzt een verschuiving van een paar % van 91E0 naar 9160-habitat (voor meer details zie ook bijlage 2).

Relatieve oppervlakte (in percentageklasse ten opzichte van de totale Belgische oppervlakte)

Hoewel voor de prioriteitstelling in de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen dezelfde drempelwaarden gehanteerd worden is er geen rechtstreekse vergelijking mogelijk, gezien het in de IHD gehanteerd percentage ten opzichte van het Vlaamse grondgebied is, en deze van de aanmelding aan Europa diende verrekend te worden ten opzichte van het totale Belgische grondgebied en dus rekening houdende met de door Wallonië en Brusselse Hoofdstedelijk gewest ingeschatte oppervlakten.

Mogelijke relevante verschillen of overeenkomsten, dit wil zeggen deze die enkel zouden verklaard moeten worden op basis van de situatie in Vlaanderen, zijn reeds geduid onder oppervlakte.

Behoud

Deze op de AGIV-website weergegeven term heet in de officiële Europese regelgeving "**beschermingsstatus**" en wordt verkregen door de integratie van drie subcriteria:

- mate van instandhouding van de structuur (te vergelijken met lokale staat van instandhouding); deze kan "uitstekend", "goed bewaard" of "passabel of gedeeltelijk aangetast" zijn;
- de vooruitzichten (potenties en slaagkans) voor de instandhouding van de structuur; deze kan "uitstekend", "goed" of "passabel/ongunstig" zijn;
- de herstelmogelijkheid; deze kan "gemakkelijk", "mogelijk zonder buitensporige inspanningen" of "moeilijk of onmogelijk" zijn.

Verder is de officiële weergaven van de beoordeling verwarrend door verwijzing naar de term "instandhouding", gezien deze in een andere regeling (de verplichte zesjaarlijkse rapportage van de regionale staat van instandhouding van de habitattypen en habitatrichtlijnsoorten) een andere betekenis heeft.

Hou bij de interpretatie van de beoordeling in de aanmeldingsgegevens rekening met de reële betekenis ervan, met name⁴⁹:

- **uitstekende "instandhouding"** = uitstekende beschermingsstatus:
  - o uitstekende structuur, ongeacht de vooruitzichten of de herstelmogelijkheden; of
  - o goed bewaarde structuur en uitstekende vooruitzichten, ongeacht de herstelmogelijkheden
- **goede "instandhouding"** = goede beschermingsstatus:
  - o goed bewaarde structuur en goede vooruitzichten, ongeacht de herstelmogelijkheden; of
  - o goed bewaarde structuur en passabele/ongunstige vooruitzichten, waarbij herstel gemakkelijk of zonder buitensporige inspanningen mogelijk is; of
  - o passabele of gedeeltelijk aangetaste structuur, goede vooruitzichten en gemakkelijk herstel;

Een goede beschermingsstatus is dus mogelijk met een slechte structuur (slechte lokale staat van instandhouding) zolang de vooruitzichten **en** de herstelmogelijkheden maar gemiddeld tot goed zijn.
- **passabele of verminderde "instandhouding"** = passabele of verminderde beschermingsstatus:
  - o goed bewaarde structuur, maar passabele/ongunstige vooruitzichten **en** herstel moeilijk of onmogelijk; of
  - o passabele of gedeeltelijk aangetaste structuur met gemiddelde tot slechte vooruitzichten **en** gemiddelde tot slechte herstelmogelijkheden.

Bij de aanmelding is in Vlaanderen vooral gekeken naar de vooruitzichten en de herstelmogelijkheden. Bij gemakkelijk herstel en goede tot uitstekende vooruitzichten is dan, onafhankelijk van de toestand van de structuur gekozen voor een uitstekende instandhouding (ondanks bovenvermelde richtlijn).

Ermee rekening houdende dat in de instandhoudingsdoelstellingen herstel vooropgesteld wordt voor de meeste habitattypen, zijn, rekening houdende met bovenstaande, de aanmeldingsgegevens conform met de huidige bevindingen. Voor wat betreft habitatype 6230 zijn herstelmaatregelen mogelijk (bv. natuurgericht beheer), maar deze zullen wellicht –wegens fragmentair voorko-

⁴⁹ [Zie REF website](#)

men- niet onmiddellijk tot een goede staat van instandhouding voor deze habitats leiden (vandaar 'verminderde instandhouding'). Voor wat betreft habitattypen 91E0 zijn herstelmaatregelen mogelijk en ook voorzien in dit rapport, maar deze zullen wellicht –wegens traag zich ontwikkelend (bv. dood hout)- niet onmiddellijk tot een gunstige staat van instandhouding voor dit habitat leiden (vandaar net als bij de andere boshabitats 'goede instandhouding ipv uitstekende').

Representativiteit

Mogelijke waarden zijn: uitstekende, goede of beduidende representativiteit en "aanwezig maar verwaarloosbaar". Deze laatste categorie slaat dan op een kwantitatief aspect.

Dit criterium geeft weer in hoeverre er overeenstemming is met de, zij het zeer globale, omschrijving in de interpretatiegids van de Europese Commissie (European Commission, DG Environment (1999)). Gezien het globale karakter van die interpretatiegids, het zeer onvolledig zijn op vlak van regionale variatie van een habitatype, ... telt in de beoordeling ervan de mate van instandhouding van de structuren (en dus de lokale staat van instandhouding) mee. Gezien dit overlapt met het vorige criterium wordt ermee niet verder rekening gehouden in de instandhoudingsdoelstellingen.

In de aanmelding is dit gegeven vooral belangrijk omwille van de beoordelingscategorie "aanwezig maar verwaarloosbaar", omdat dan de overige criteria (oppervlakte, relatieve oppervlakte, behoud) niet beoordeeld worden. Dit is in deze SBZ het geval voor habitattypes 7220 en 4030.

Algemeen (Algemene beoordeling)

Mogelijke waarden zijn: uiterst waardevol, waardevol en beduidend.

Dit criterium is een integratie van alle voorgaande.

Soorten

Populatie (in percentageklasse ten opzichte van de totale Belgische populatie)

Mogelijke waarden: $100\% \geq p > 15\%$, $15\% \geq p > 2\%$; $2\% \geq p > 0\%$; populatie verwaarloosbaar.

Hoewel voor de prioriteitstelling in de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen dezelfde dremelwaarden gehanteerd worden, is er geen rechtstreekse vergelijking mogelijk, gezien het in de instandhoudingsdoelstellingen gehanteerde percentage ten opzichte van de totale Vlaamse populatie is, en deze van de aanmelding aan Europa diende verrekend te worden ten opzichte van de totale Belgische populatie en dus rekening houdende met de door Wallonië en Brusselse Hoofdstedelijk gewest ingeschatte populaties.

Behoud

Deze op de AGIV-website weergegeven term heet in de officiële Europese regelgeving "**bescherming**" en wordt verkregen door de integratie van 2 subcriteria:

- mate van instandhouding van de elementen van de habitat die van belangrijk zijn voor de betrokken soort; mogelijke waarden zijn "elementen volkomen gaaf", "elementen goed geconserveerd" en "elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast"
- herstelbaarheid; deze kan "gemakkelijk", "mogelijk zonder buitensporige inspanningen" of "moeilijk of onmogelijk" zijn.

Het "*behoud*" of de bescherming is:

- **uitstekend bewaard:**
  - o elementen volkomen gaaf, ongeacht de beoordeling van de herstelbaarheid
- **goed bewaard:**
  - o elementen goed geconserveerd, ongeacht de beoordeling van de herstelbaarheid; of
  - o elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast **en** herstel gemakkelijk;
- **matig of minder goed bewaard:**
  - o elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast **en** herstel mogelijk zonder buitensporige inspanningen of herstel moeilijk of onmogelijk

Bij gemakkelijk herstel, wat vaak is vooropgesteld bij de aanmelding is de bescherming per definitie goed of zelfs uitstekend, onafhankelijk van mate van instandhouding van de elementen.

Ermeë rekening houdende dat in de S-IHD herstel vooropgesteld wordt voor alle/de meeste habitattypen, zijn, rekening houdende met bovenstaande, de aanmeldingsgegevens conform met de huidige bevindingen. Wegens het fragmentair voorkomen van de vleermuissoorten binnen deze SBZ zullen de voorziene herstelmaatregelen niet onmiddellijk tot een goede staat van instandhouding voor deze soorten leiden.

Isolatie

Mogelijke waarden zijn: "(vrijwel) geheel geïsoleerde populatie" (hoogste score!); "niet-geïsoleerde populatie aan de rand van het areaal"; "niet-geïsoleerde, door de rest van het areaal omsloten populatie".

Dit criterium is een manier om bij benadering zowel de kwetsbaarheid van de beschouwde populatie als de bijdragen van die populatie aan de genetische diversiteit van de soort te bepalen. Sterk vereenvoudigd kan men stellen dat hoe meer een populatie geïsoleerd is, hoe belangrijker haar bijdrage tot de genetische diversiteit van die soort. De term slaat zowel op soorten (endemismen, ondersoorten, variëteiten en rassen) zelf, als op deelpopulaties van een metapopulatie.

Algemeen (Algemene beoordeling)

Mogelijke waarden zijn: uiterst waardevol, waardevol en beduidend.

Dit criterium is een integratie van alle voorgaande.

Referenties

- Decler, K. (red.), 2007. *Europees beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgisch deel van de Noordzee. Habitattypen, Dier- en plantensoorten. Mededelingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.M.2007.01, Brussel, 584 p.*
- European Commission, DG Environment (1999). *Interpretation manual of European union habitats EUR 15/2*
- Europese Commissie, 1996, *beschikking van de Commissie van 18 december 1996 betreffende het informatieformulier voor als natura2000-gebieden voorgestelde gebieden (97/266/EG), Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*
- Paelinckx D., Adriaens D., Louette G. & Hoffmann M., 2009. *Vergelijking van de gegevensbank habitatrichtlijngebieden met de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD). Advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.A.2009.66. Brussel, 53 pp.*

Bijlage 4 –De expertgroep

Voor het aanboren van de lokale ecologische kennis binnen de Vlaamse overheid en wetenschappelijke instellingen werd een expertgroep opgericht. Deze expertgroep werd samengesteld uit leden van het Agentschap voor Natuur en Bos en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Deze experts beschikken over kennis over het gebied, de daar voorkomende soorten en habitats en ecologische kennis in het algemeen, noodzakelijk voor de correcte opmaak van dit rapport.

Samenstelling

Johan Toebat – Agentschap voor Natuur en Bos

Els Vints – Agentschap voor Natuur en Bos

Dominique Deheyn – Agentschap voor Natuur en Bos

Niko Boone – Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Dries Adriaens – Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

INFORMATIEF DOCUMENT

Bijlage 5 – Kaartenbijlage

Bodemkaart

Habitat- en POTNAT-kaarten

INFORMATIEF DOCUMENT

Bijlage 6 – Rapportage landbouwgevoeligheidsanalyse

26 blzn + kaarten

INFORMATIEF DOCUMENT

Bijlage 7 – Methodiek waardering drinkwaterwinningen voor de openbare drinkwatervoorziening

Het betreft enerzijds oppervlaktewaterwinningen en anderzijds grondwaterwinningen die instaan voor de openbare drinkwatervoorziening. Particulier vergunde winningen worden niet meegenomen in de analyse.

Voor oppervlaktewaterwinningen zijn de percelen waarop de installaties zijn gelegen, inclusief de watervangen, infiltratievoorzieningen en waterbekkens, van waarde. De waarde voor de percelen waarop deze installaties staan wordt vastgesteld op 5.

Voor grondwaterwinningen zijn niet alleen de percelen met installaties van belang, maar ook de percelen die bijdragen aan de kwantiteit en kwaliteit van het opgepompte water. Percelen waarop de installaties gelegen zijn, inclusief infiltratievoorzieningen en waterbekkens krijgen de waarde 5. Concreet betekent dit dat alle percelen binnen de beschermingszone I een waarde 5 krijgen aangevuld met percelen met installaties gelegen buiten zone I.

Voor grondwaterwinningen speelt ook de mate waarbij het perceel bijdraagt aan de winning. Om die waarde te bepalen voor grondwaterwinningen is van de bovenste watervoerende laag de afpompingskegel van de winning bij de vergunde capaciteit berekend. Percelen met een grote afpompingskegel dragen veel bij aan de winning en zullen een hogere waarde krijgen. Percelen met een lage afpompingskegel krijgen een lagere waarde. Afpompingskegels worden berekend op basis van het vergund jaardebiet.

Het kan gebeuren dat een waterwinning niet gelegen is in een gebied, maar dat een aantal percelen van het gebied bijdragen tot de kwantiteit en kwaliteit van de winning. Ook van deze waterwinningen wordt de afpompingskegel bepaald zodat de overlap met het gebied inzichtelijk gemaakt kan worden. Er wordt van uitgegaan dat voor artesische winning de bijdrage van de omliggende percelen gering zal zijn gezien die weinig of niet bijdragen aan de winning. Toch zal voor de volledigheid ook hiervan de afpompingskegel bepaald worden.

Waardeschaal grondwaterwinningen

Waarde = 5 voor de percelen waarop de installaties gelegen zijn, inclusief infiltratievoorzieningen en waterbekkens, de percelen gelegen binnen beschermingszone I en voor de percelen met een afpompingskegel > 1m

Waarde = 4 voor de percelen met een afpompingskegel > 0.75 m en < 1 m

Waarde = 3 voor de percelen met een afpompingskegel > 0.50 m en < 0.75 m

Waarde = 2 voor de percelen met een afpompingskegel > 0.20 m en < 0.50 m

Waarde = 1 voor de percelen met een afpompingskegel > 0.10 m en < 0.20 m

Afpompingskegels van verschillende winningen kunnen overlappen. De mogelijke impact en waarde op de overlappende percelen kan hierdoor hoger zijn. Het gecumuleerde effect/waarde' wordt bepaald door een "som" te maken van de afzonderlijke waarden van de afpompingskegels van de verschillende betrokken winningen. Aan deze "som" wordt de waarde toegekend die zo goed mogelijk overeenkomt met de afpompingsrange zoals hierboven bepaald en met een maximum score van 5. Twee overlappende zones met waarde 1 (= afpompingskegel > 0.10 m en < 0.20 m), geven bijvoorbeeld een gecumuleerde waarde 2 (= afpompingskegel > 0.20 m en < 0.50 m) voor die overlappende zone)

Tabel 0-1. Overzicht van de vergunde waterwinningen in of nabij het gebied

Deel- gebied	Code	Omschrijving activiteit via NACEBEL	klasse	gemeente	Ligging	Begindatum vergunning	Einddatum vergunning	Vergund dagde- biet (m ³)	Vergund jaar- debiet (m ³)	grondwater	regime
4	9000066	WINNING, ZUI- VERING EN DIS- TRIBUTIE VAN WATER	C	HERENT	Winksele Diepe putten	12/10/1988	1/01/2019	4800,00	1752000,00	Brusseliaan Aqi- fer, freatisch	freatisch

INFORMATIEF DOCUMENT

Bijlage 8 – Landschapsecologie: theorie en principes

De landschapsecologie richt zich op de studie van de samenhang tussen enerzijds de abiotische en biotische processen op landschapsniveau en anderzijds de manier hoe de mens dit landschap mee vorm heeft gegeven.

De landschapsecologie integreert verschillende wetenschappelijke disciplines: de fysische geografie en de ecologie.

De fysische geografie bestudeert de niet-levende wereld: geologie, geomorfologie, bodemkunde en de waterhuishouding van het landschap. De ruimtelijke verspreiding van deze verschijnselen is een belangrijk onderzoeksonderwerp. Deze verschillende abiotische kenmerken en hun ruimtelijke configuraties stellen een eerste belangrijke basisvoorwaarde voor het functioneren van een habitat.

De ecologie bestudeert het geheel aan levenloze en levende natuur en bijhorende processen. De nadruk wordt gelegd op de functies die de verschillende componenten voor elkaar vervullen.

De landschapsecologie integreert de ruimtelijke benadering van de fysische geografie met de functionele benadering van de ecologie.

Een belangrijke ontwikkeling in de landschapsecologie was de aandacht voor versnippering van populaties in het landschap en dit geïnspireerd door de 'eilandtheorie'. Een wetmatigheid die vanuit deze theorie naar voren werd geschoven luidt: 'hoe groter het eiland, des te groter het aantal soorten' en 'hoe geïsoleerder het eiland des te kleiner het aantal soorten'. De eilandtheorie werd overgeheveld naar het vasteland, waar habitatplekken als eilanden in een voor een soort niet geschikte matrix ('zee') werden beschouwd.

Een belangrijk begrip is ook de 'netwerkpopulatie'. Verscheidene habitatplekken die voor de individuen van een welbepaalde soort onderling overbrugbaar zijn vormen samen een netwerk. Of habitatplekken onderling overbrugbaar zijn is soortafhankelijk. In dat verband wordt gesproken over de 'dispersieafstand'. Een individu van een soort met een kleine dispersieafstand kan enkel habitatplekken bereiken op korte afstand van de habitatplek waar het leeft.

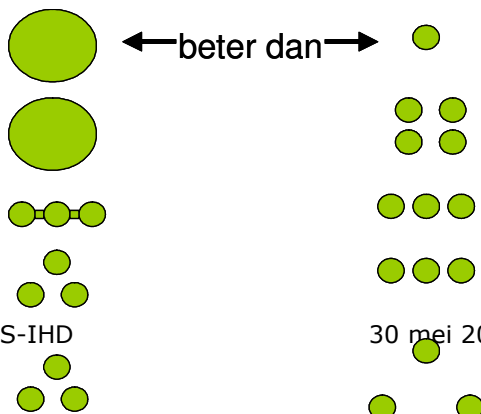
In een netwerk zijn grotere en kleinere habitatplekken gelegen. Het voorkomen van één of enkele grote plekken, groot en goed genoeg voor een zogenaamde 'kernpopulatie', die slechts een geringe kans heeft om uit te sterven, verhoogt de overlevingskans van de totale netwerkpopulatie van de soort.

8.2.1. Basiswetmatigheden in de landschapsecologie

In de landschapsecologie wordt vertrokken van bepaalde wetmatigheden (zie figuur bijlage 8) zoals:

- Een grote habitatplek is beter dan een kleine habitatplek;
- Een grote habitatplek is beter dan vele kleine habitatplekken;
- Onderling verbonden habitatplekken zijn beter dan niet verbonden habitatplekken;
- De configuratie van habitatplekken is des te beter naarmate de habitatplekken nauwer op elkaar aansluiten en onderling makkelijker bereikbaar zijn.

Figuur bijlage 8. Wetmatigheden in de landschapsecologie.

8.2.2. Metapopulatietheorie

Heel wat soorten en soortgroepen functioneren in West-Europa en in Vlaanderen in metapopulatieverband. Een metapopulatie van een soort is een verzameling van populaties, waarbij de onderlinge uitwisseling tussen de populaties de kans op uitsterven van de totale metapopulatie op lange termijn tot een minimum beperkt.

Vaak wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen kernpopulaties en satelietpopulaties. Een kernpopulatie komt voor waar een ruime oppervlakte aanwezig is van het geschikte leefgebied van de soort. Kernpopulaties zijn de grootste populaties in een netwerk en de soort kan er elk jaar worden aangetroffen.

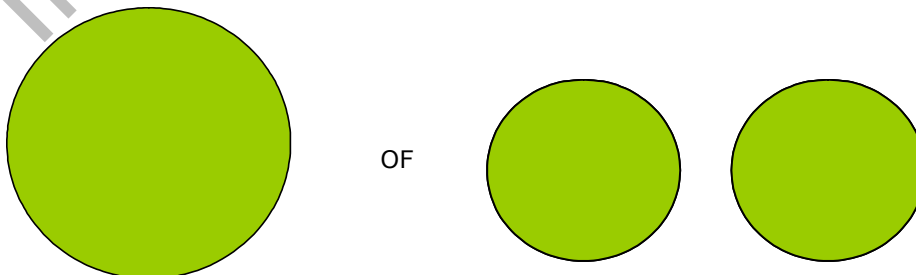
De satelietpopulaties zijn veel kleinere populaties, die niet afzonderlijk kunnen blijven bestaan op lange termijn. De habitat is er immers te klein om lange termijn garanties te bieden voor het voortbestaan van de soort. Doordat zij echter in verbinding staan met andere sateliet- en kernpopulaties, kunnen zij na een tijdelijk verdwijnen van de soort opnieuw gekoloniseerd worden. Omgekeerd kunnen zij na jaren van succesvolle voortplanting zorgen voor populatiegroei in andere satelietpopulaties of kernpopulaties. Essentieel voor het functioneren van een metapopulatie is dat de onderlinge uitwisseling tussen de kern- en de satelietpopulaties steeds mogelijk blijft. Dit kan doordat de kwaliteit van het tussenliggende landschap geleidelijke migratie toelaat tussen de populaties (via verbindingen en stapstenen) of doordat de afstand tussen de populaties direct overbrugbaar is voor de soort, zonder gebruik van stapstenen en verbindingslementen.

In het bijzonder in een zeer sterk versnipperd landschap, zoals in de meeste regio's van Vlaanderen het geval is, is het van belang om bij het formuleren van doelen, rekening te houden met de randvoorwaarden voor het functioneren van metapopulaties van soorten.

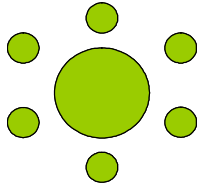
8.2.3. Landschapsecologisch functioneren van soorten en soortgroepen, nuances op vlak van mobiliteit en schaalniveau

Het dient wel opgemerkt te worden dat soorten en soortgroepen onderling verschillen vertonen. Sommige soorten zijn meer gebaat bij het voorkomen van meerdere habitatplekken i.p.v. één grote habitatplek. Dit geldt bij voorbeeld in het bijzonder voor soorten die op microschaal van een heel complexe combinatie van abiotische en ecologische randvoorwaarden afhankelijk zijn. De kans dat op deze schaal – zelfs op natuurlijke wijze – iets fout loopt en het lokale uitsterven tot gevolg heeft is immers erg groot (vb vroegtijdige droogte, laattijdige vorst, nauwelijks bloeien van een waardplant, etc...). Ook de behoefte aan onderlinge verbondenheid van habitatplekken verschilt van soort tot soort. Over de grond kruipende soorten hebben meer behoefte aan continue corridors waarlangs andere habitatplekken kunnen worden bereikt. Vliegende soorten – zoals vlinders – behoeven eerder kleine habitatplekken tussen de grotere leefgebieden. Deze worden dan in het vakjargon 'stapstenen' genoemd. Vogelsoorten behoeven op het eerste zicht helemaal geen stapstenen noch corridors, alhoewel alles weer afhangt van de schaal van het landschap dat we beschouwen. Op een grote schaal behoeven alle soorten tussenliggende leefgebieden.

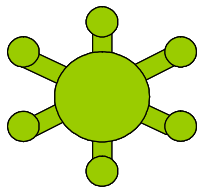
Hieronder trachten we dit te illustreren met figuren die verschillende modellen voorstellen naargelang de beschouwde ideaaltypische soort.

(a) Leefgebiedmodel voor soorten met grote territoria die zeer mobiel zijn: vogels; 1 of enkele grote kerngebieden.

(b) leefgebiedenmodel voor kleinere soort, met kleinere ruimtebehoefte, kan zich verplaatsen over kleine afstanden door gebied dat geen typisch leefgebied is: vele vlindersoorten; kernpopulatie en meerdere satelietpopulaties. Wanneer dit model op een heel ruime landschapsschaal wordt toegepast (bv. schaal van een hele ecoregio), geldt dit type model ook voor bepaalde diersoorten met vrij grote territoria zoals een Kwartelkoning of Roerdomp.

(c) leefgebiedenmodel voor kleinere soort, met kleinere ruimtebehoefte, kan zich moeilijk of niet verplaatsen door gebied dat geen typisch leefgebied is: vele amfibieënsoorten; kernpopulatie en meerdere satelietpopulaties, onderling verbonden

Uit hoger staande tekst blijkt duidelijk dat het denken rond soorten een belangrijke plaats inneemt binnen de landschapsecologie. Niettemin zijn de principes die naar voren worden gedragen evengoed nuttig wanneer doelen worden geformuleerd op niveau van Europese habitattypes. Het is immers duidelijk dat het streven naar een goede of uitstekende staat van instandhouding voor het habitatype ook rekening moet houden met de soorten die aan het habitatype verbonden zijn (de habitattypische soorten).

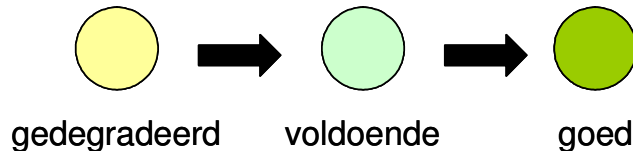
8.2.4. Concrete invulling van de verbeteropgaven op basis van de landschapsecologische principes en kenmerken van de habitattypische soorten.

Als in een IHD-rapport tot de conclusie wordt gekomen dat habitattypes of soorten voor een verbeteropgave staan, dan helpen landschapsecologische overwegingen om te bepalen HOE en WAAR deze versterking dient te worden gerealiseerd.

De manier HOE in de behoefte van versterking moet worden voorzien, kan worden gespecificeerd via de drie V-termen:

1. Verbeteren (= werken aan kwaliteit);
2. Versterken (=uitbouwen van bestaande kernen);
3. Verbinden.

'Verbeteren' refereert naar het werken aan de kwaliteit van bestaande ecotopen. Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

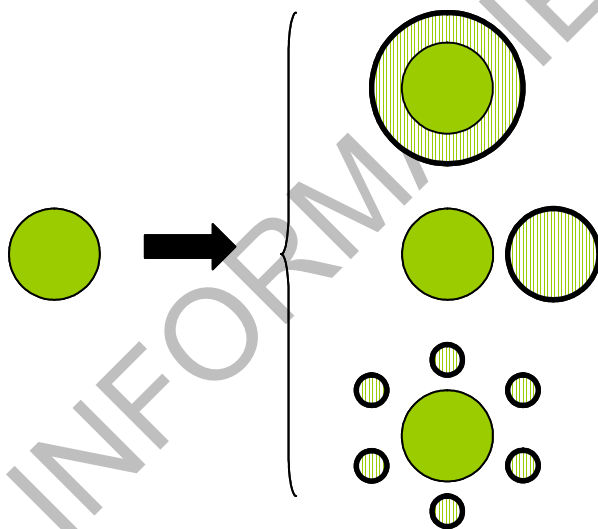

Omvorming is een term die in dit verband gebruikt wordt en waarbij specifiek wordt bedoeld dat niet habitatwaardige ecotopen door gericht beheer worden omgezet in Europese habitattypes. Voorbeelden zijn:

- Gericht beheer van Pijpestrootjesgraslanden om natte heiden te realiseren;
- Gericht beheer om populierenbossen om te vormen tot elzenbroekbossen.

Verbeteren is ook een belangrijk issue wanneer habitatvlekken of leefgebieden belangrijke vormen van verstoring vanuit hun omgeving zouden ondervinden (eutrofiëring, verdroging, geluidsverstoring, visuele verstoring, ...). Bufferstroken omheen habitatvlekken kunnen bijdragen aan verbetering.

'Versterken' refereert naar de effectieve uitbreiding van bestaande habitatvlekken van Europese habitattypes of leefgebieden van soorten door aansluitend op deze gebieden actief nieuwe ecotopen te gaan creëren die resp. als habitattype of leefgebied gelden. 'Versterken' kan verschillende vormen aannemen. Naast het vergroten van een bestaande habitatvlekken kan ook een habitatvlek worden bijgemaakt of kunnen rond een habitatvlek kleine nieuwe habitatvlekken worden gerealiseerd. Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

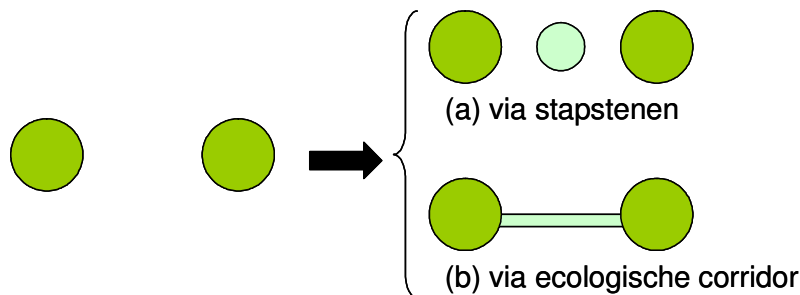
Vergroten is bijvoorbeeld een voor de hand liggende optie wanneer geïsoleerde boskernen – ingebed in een intensief landbouwlandschap – steeds kleiner blijken te zijn als het Minimum Structuur Areaal, dat het voorkomen van natuurlijke processen kan garanderen.

'Verbinden' refereert naar het overbrugbaar maken van naburige habitatvlekken / leefgebieden. Hierin kunnen twee verschillende mogelijkheden worden onderscheiden;

- a. Werken met stapstenen;
- b. Realisatie van ecologische corridors.

Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

Het werken met stapstenen impliceert dus het overbrugbaar maken van habitatvlekken (leefgebieden) door in het weefsel tussen bestaande habitatvlekken nieuwe habitatvlekken te gaan realiseren. Werken met stapstenen is relevant wanneer in een richtlijngebied habitatvlekken voorkomen waar habitattypische vlindersoorten voorkomen (bv. Gentiaanblauwtje, Aardbeivlinder) die echter op een te grote afstand van elkaar gelegen zijn om overbrugd te kunnen worden.

De realisatie van ecologische corridors betekent dat er in het landschap duidelijk herkenbare, lijnvormige elementen tussen bestaande habitatplekken (leefgebieden) worden gerealiseerd. Aanleg van houtkanten of houtwallen om bossen met elkaar te verbinden doorheen een open landschap zijn het klassieke voorbeeld. Omgekeerd kunnen ook open corridors worden gerealiseerd in bossen om open landschappen (met habitattypes/leefgebieden van Europese soorten) met elkaar te verbinden.

De vraag WAAR versterking dient te worden voorzien hangt van verschillende factoren af:

1. Het ecologisch doel dat wordt nagestreefd en zijn ecologische en abiotische kenmerken/randvoorwaarden;
2. Maatschappelijke afwegingen.

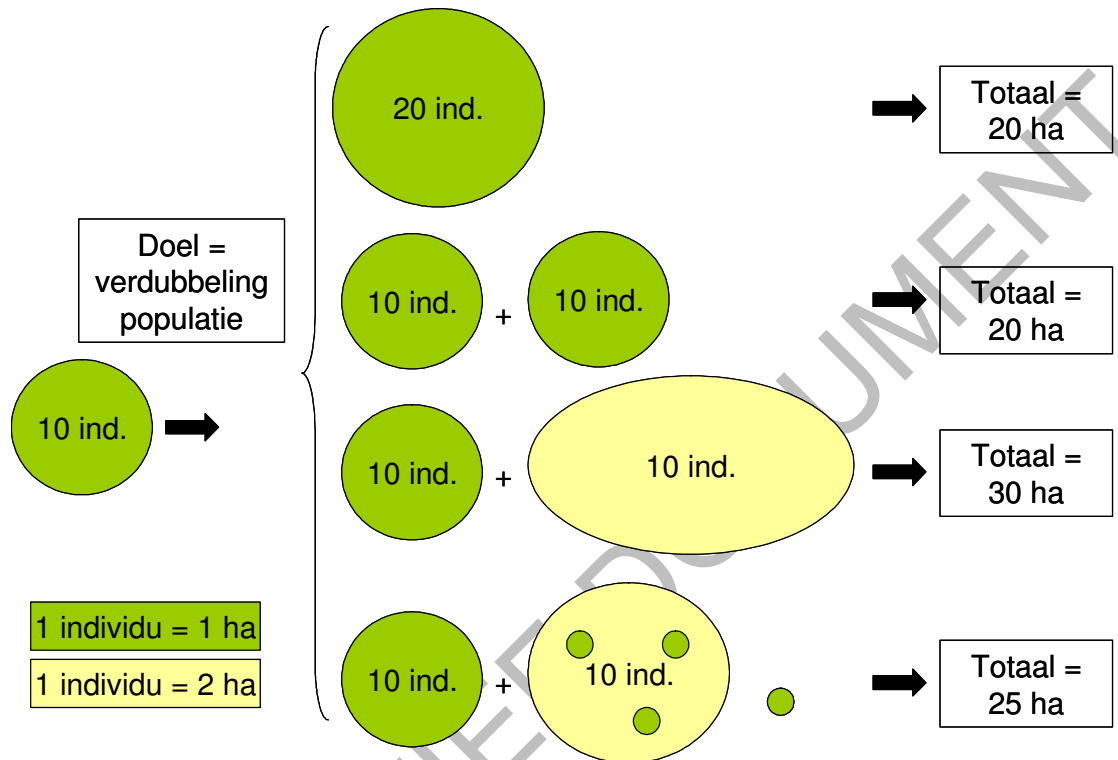
Het ecologisch doel:

Als het ecologisch doel is om de laatste populatie – vaak relictpopulatie genoemd - van een zeldzame amfibieënsoort te versterken dan spreekt het voor zich dat dit in de nabijheid dient te gebeuren van deze relictpopulatie. Zouden nieuwe leefgebieden vele kilometers van de relictpopulatie gerealiseerd worden, dan zouden deze niet bereikt kunnen worden. De eigenheid van de tot doel gestelde soort determineert dus al in hoge mate WAAR actie ondernomen dient te worden.

Ook de abiotiek van een gebied determineert in hoge mate WAAR welke habitattypes of leefgebieden tot stand kunnen komen. In feite hebben we het hier over de fysisch geografische component van de landschapsecologie. Nemen we als voorbeeld een vallei die omgeven wordt door heuvels met op de koppen arme zandgronden en met op de hellingen een lemige ondergrond. Het spreekt dan voor zich dat versterking van uitgebreide natte ecotopen (broekbossen, moerassen, ...) nergens kan gelocaliseerd worden dan in de vallei. Eiken-haagbeukenbossen worden bereikt op de hellingen van de heuvels. Voor eiken-berkenbossen en eiken-beukenbossen dienen de kansen gezocht op de koppen van de heuvels.

Maatschappelijke afwegingen

Vaak zijn er – gegeven een welbepaald ecologisch doel - verschillende ruimtelijke keuze mogelijkheden waarop de verbeteropgave kan worden ingevuld. Belangrijk is te noteren dat de keuzes die worden gemaakt sturend kunnen werken op het ruimtebeslag dat samenhangt met het gestelde doel. In onderstaande figuur trachten we dit te illustreren.

In de figuur wordt gewerkt met het hypothetisch voorbeeld van een soort die 1 ha behoeft voor 1 individu. 20 individuen worden voor het gebied tot doel gesteld, er zijn er nu 10. Om het doel te bereiken kan een leefgebied worden vergroot of er kan één worden bijgemaakt. Dit betekent al dat er verschillende ruimtelijke mogelijkheden, met elk hun ruimtelijke repercussies, zijn. Er kan ook voor gekozen worden om een deel van de doelstelling te realiseren in voor de soort suboptimale ecotopen of gebieden. Gezien hier echter lagere dichtheden worden bereikt (1 individu behoeft 2 ha i.p.v. 1 ha) is de ruimtebehoefte groter. Dit zou bv. het geval kunnen zijn als beslist wordt dat een deel van de doelstelling gerealiseerd wordt in een gebied met een andere hoofddoelstelling dan natuur (dus in multifunctionele ruimten).

Zoals duidelijk zal worden in de doelenformulering in dit hoofdstuk zullen ruimtelijke keuzes voor het bereiken van doelen niet altijd worden gemaakt. Doelen worden gelocaliseerd indien:

- Er geen andere ruimtelijke mogelijkheden zijn om het doel te realiseren;
- Er een voor de hand liggende verkiesbare mogelijkheid is om het doel te realiseren.

Voor andere doelen zullen verschillende mogelijke ruimtelijke scenario's naar voren worden gedragen. Hierop kan worden aangegrepen in het maatschappelijk debat over de vraag waar doelen gerealiseerd zullen worden.

Bijlage 9 – Referenties

- G-IHD, 2008 Gewestelijke doelstellingen voor de habitats en soorten van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn voor Vlaanderen, INBO versie 1.1. van 10/12/2008, Brussel.
- Adriaens, D. et al., 2008 Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de habitatrichtlijnsoorten, INBO 2008, Brussel.
- Adriaens, P. et al., 2008 Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de vogelrichtlijnsoorten, INBO 2008, Brussel.
- Brichau, I., 2006 Ontwerpbeheerplan Silsombos 2006, ANB, Leuven.
- Boone, N. et al., 2010 INBO-advies A.2010.39: aanvullende gegevens over het natuurgebied Torfbroek naar aanleiding van het Bijzonder Oppervlakedelfstoffenplan Zand in Vlaams-Brabant
- Boone, N. et al., 2010 INBO-advies 2010.XX: Inschatting van de mogelijkheden voor de ontwikkeling van blauwgrasland, dottergrasland, glanshavergrasland, vogelkers-essenbos en het haagbeukenverbond op basis van de grondwaterstanden
- Dewispelaere, J. & De Meersman, L., 2007 Erkenningsdossier Hellebos
- Dufour, D., 2003 Étude de l'influence du bois mort sur l'avifaune cavernicole en forêt feuillue. Mémoire de fin d'études, FUSAGx. geciteerd in: <http://environnement.wallonie.be/publi/dnf/normes.pdf>
- Ecolas, 2007 Ecohydrologische studie van het natuurgebied 'Het Torfbroek', VLM, Ecolas 2007.
- Haskoning, 2007 Ecohydrologische inventarisatie van de Weesbeek
- T'Jollyn F. et al. Matrices voor het bepalen van de lokale staat van instandhouding voor de NATURA 2000 habitattypen en de regionaal belangrijke biotopen, versie 2, INBO, Brussel.
- Torsten Mainz & NP, 2009 Tweede monitoringsrapport Kastanjebos, Mechelen
- Vergeer, P. 2002 www.eco.science.ru.nl/popbiol/Werkcolleges/college5.ppt
- Verstuyft, I. & Wouters, J., 2004 Erkenningsdossier Rotte Gaten
- Verstuyft, I. & NP Herent, 2004 Eerste monitoringsrapport Kastanjebos, Mechelen
- Verstuyft, I. & Wouters, J., 2006 Erkenningsdossier Silsombos
- Verstuyft, I. & Wouters, J., 2007 Erkenningsdossier Molenbeekvallei
- Verstuyft, I. & Wouters J., 2009 Erkenningsdossier Torfbroek
- Wouter, J. & D'Haeseleer, C., 1997 Erkenningsdossier Kastanjebos

Bijlage 10 – Afkortingen- en begrippenlijst

Afkortingen:

ANB:	Agentschap Voor Natuur en Bos
BBP:	Bekkenbeheerplan
GEN:	Grote Eenheden Natuur
GENO:	Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling
IVON:	Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk
MSA:	Minimum Structuurareaal
NVBG:	Natuurverbindingsgebieden
NVWG:	Natuurverwevingsgebieden
N2000:	Natura-2000
RBB:	Regionaal Belangrijke Biotopen
SBZ:	Speciale Beschermingszone
SBZ-H:	Habitatrichtlijngebied - speciale beschermingszones in het kader van de Habitatrichtlijn
SBZ-V:	Vogelrichtlijngebied - speciale beschermingszones in het kader van de Vogelrichtlijn
VEN:	Vlaams Ecologisch Netwerk

Begrippenlijst:

Agentschap Voor Natuur en Bos: Het Agentschap voor Natuur en Bos is het Agentschap van de Vlaamse Overheid dat instaat voor het beleid, het duurzaam beheren en versterken van natuur, bos en groen in Vlaanderen, samen met alle partners

Bekkenbeheerplan: Het bekkenbeheerplan bepaalt het integraal waterbeleid voor het desbetreffende bekken. Het is een beleidsplan dat tevens de voorgenomen acties, maatregelen, middelen en termijnen bepaalt om de doelstellingen ervan te bereiken. Het geeft nadere uitvoering aan de waterbeleidsnota en, in voorkomend geval, het toepasselijke stroomgebiedbeheerplan

Doortrekkende en overwinterende watervogels: Niet-broedende watervogelsoorten die regelmatig of occasioneel in internationaal belangrijke aantallen voorkomen in Vlaanderen en/of die opgenomen zijn op de Bijlage I van de Vogelrichtlijn

Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk: Voor de instandhouding, ondersteuning en versterking van de natuurkernen wordt voorzien in de afbakening van Natuurverwevingsgebieden. Zij vormen als het ware een beschermende jas voor de natuurkernen. Voor de verbinding van de verschillende natuurkernen worden natuurverbindingsgebieden afgebakend. Samen vormen deze gebieden het IVON: het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk. In deze gebieden worden bijkomende kansen gegeven aan planten en dieren. Andere functies zoals landbouw, recreatie, bosbouw, wonen, ... mogen hierdoor niet in het gedrang komen.

Grote Eenheden Natuur: Een grote eenheid natuur is een aaneengesloten gebied met hoge biologische waarde en hoge biologische potentie, waar de natuurfunctie bovengeschied is aan de andere functies. Deze gebieden vormen samen met de 'Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling' het Vlaams Ecologisch Netwerk

Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling: Een grote eenheid natuur is een aaneengesloten gebied met minder hoge biologische waarde of een sterk versnipperde natuur met hoge waarde, maar steeds met een hoge biologische potentie. De natuurfunctie is bovengeschied is aan de andere functies. Door geschikt beheer kan dit gebied evolueren naar een gebied met hoge biologische waarde. Deze gebieden vormen samen met de 'Grote Eenheden Natuur' het Vlaams Ecologisch Netwerk

Habitatrichtlijn: Richtlijn 92/43/EEG van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

Deze richtlijn is gericht op het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie.

Aan de lidstaten wordt opgelegd om speciale beschermingszones aan te duiden voor bepaalde habitats en soorten van communautair belang, die worden opgesomd in de Bijlagen I en II van de

richtlijn. Deze zones worden Habitatrichtlijngebieden genoemd of, afgekort, SBZ-H (speciale beschermingszones in het kader van de Habitatrichtlijn)

Habitatrichtlijngebied: Zie Habitatrichtlijn

Habitats van de Bijlage I: Dit zijn de natuurlijke habitats van Bijlage I van het decreet Natuurbehoud waarvoor de aanwijzing van speciale beschermingszones vereist is (= Bijlage I van de Habitatrichtlijn)

Minimum structuurareaal

De oppervlakte die noodzakelijk is om alle ontwikkelingsfasen van een bepaald bostype te kunnen omvatten

Natura-2000: Alle speciale beschermingszones (SBZ) samen vormen een Europees ecologisch netwerk, 'Natura 2000' genaamd. In deze Speciale Beschermingszones moeten deze Europees te beschermen soorten en habitats op een duurzame manier in stand gehouden worden, zo mogelijk in harmonie met de traditionele vormen van landgebruik waaraan hun aanwezigheid niet zelden te danken is. In Vlaanderen werden 104.888 ha speciale beschermingszone op basis van de Habitatrichtlijn en 98.423 ha op basis van de Vogelrichtlijn aangemeld bij Europa. Door de overlap vormt dit samen een netwerk van 166.187 ha

Natuurverbindingsgebieden: De natuurverbindingsgebieden worden aangeduid in die gebieden die van belang zijn voor de migratie van dieren en zelfs planten tussen de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Vaak zijn ze lijnvormig of strookvormig. Ze bestaan vooral uit een aaneenschakeling van kleine landschapselementen zoals houtkanten en hagen, beken en poelen. Vleermuizen bijvoorbeeld volgen netwerken van hagen, bomenrijen en dergelijke terwijl ze 's nachts van hun slaapplekken naar hun jachtterreinen vliegen.

Het beleid van de overheid is er dan ook vooral opgericht om die verbindingfunctie te bewaren en te verbeteren. Zo kan ze stimulerende maatregelen treffen om die kleine landschapselementen en kleine natuurelementen beter te onderhouden, te herstellen of opnieuw aan te leggen.

De afbakening en invulling van deze natuurverbindingsgebieden is de verantwoordelijkheid van de provincies

Natuurverwevingsgebieden:

In natuurverwevingsgebieden kan de natuur duurzaam in stand gehouden worden zonder dat dit zware gevolgen heeft voor andere functies zoals landbouw, bosbouw of recreatie. Deze functies verdringen op hun beurt de bestaande natuurwaarden niet. In natuurverwevingsgebieden is de natuur dus evenwaardig aan de andere functies. Voorbeelden hiervan zijn recreatiebossen, overstromingsgebieden, weidevogelgraslanden en kleinschalige landbouwlandschappen met verspreide, meestal kleinere natuurgebieden.

Vaak sluiten deze natuurverwevingsgebieden aan op de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Door hun ligging vormen ze dan een buffer tegen nadelige invloeden van buitenaf voor de belangrijkere en/of kwetsbaardere gebieden van het VEN.

De natuurverwevingsgebieden vormen samen met de natuurverbindingsgebieden het Integraal Verwevend en Ondersteunend Netwerk (IVON)

Regionaal Belangrijke Biotopen: Biotopen die niet opgenomen zijn in de Bijlage I van de habitatrichtlijn maar die in Vlaanderen wel een bescherming genieten, ondermeer via de regelgeving rond het verbod en de vergunningsplicht voor vegetatiewijziging

Soorten van de Bijlage II: Dit zijn de dier- en plantensoorten van Bijlage II van het decreet Natuurbehoud die voorkomen in Vlaanderen (= Bijlage II van de Habitatrichtlijn)

Soorten van de Bijlage III: Dit zijn de Europees bedreigde plant- en diersoorten van Bijlage III van het decreet Natuurbehoud die over het hele grondgebied moeten worden beschermd (= soorten uit de bijlage IV van de habitatrichtlijn)

Soorten van de Bijlage IV: Vogelsoorten van Bijlage IV van het decreet Natuurbehoud waarvoor speciale beschermingszones moeten worden aangewezen (=Vogelsoorten uit de Bijlage I van de Vogelrichtlijn)

Speciale Beschermingszone: Zie Natura-2000

Vlaams Ecologisch Netwerk: De Vlaamse overheid neemt op dit moment tal van initiatieven voor het behoud en de ontwikkeling van onze omgeving. Om de open ruimte in de toekomst veilig te stellen, wordt door de Vlaamse overheid onder meer een Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) uitgetekend. Een geheel van de mooiste plekjes natuur in Vlaanderen waar de natuur extra beschermd wordt en gebruikers en eigenaars bijkomende middelen en mogelijkheden krijgen om mee te bouwen aan een natuur- en mensvriendelijke omgeving.

Het VEN vormt met haar grote aaneengesloten gebieden de ruggengraat van de toekomstige natuurlijke structuur (netwerken) in Vlaanderen. Het bestaat uit de Grote Eenheden Natuur (GEN) en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO)

Vogelrichtlijn: Richtlijn 79/409/EEG van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand. In 1979 zag een eerste Europese richtlijn inzake natuurbehoud het levenslicht: de Vogelrichtlijn. Deze richtlijn is gericht op de instandhouding van alle vogelsoorten die natuurlijk in het wild voorkomen op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Zij heeft betrekking op de bescherming, het beheer, de regulering en de exploitatie van deze soorten. Europa legt haar lidstaten op om speciale beschermingszones aan te duiden voor bepaalde soorten die worden opgesomd in Bijlage I van de richtlijn. Deze zones worden Vogelrichtlijngebieden genoemd of, afgekort, SBZ-V (speciale beschermingszones in het kader van de Vogelrichtlijn)

Vogelrichtlijngebied: Zie Vogelrichtlijn